Jane Minot Sedgwick.

Rome.

June 1910.

CHRISTUS PATIENS,

EZECHIELI ET CHRISTIANORUM POETARUM RELIQUIÆ DRAMATICÆ.

EX CODICIBUS EMENDAVIT
ET ANNOTATIONE CRITICA INSTRUXIT

FR. DÜBNER.

FRIDERICO JACOBS

PHILOLOGORUM NESTORI

S. P. D.

VENERABUNDUS FRIDERICUS DÜBNER.

Qui semper TUI sim memor et eo magis me in omni genere literarum humaniorum proficere sentiam quo TUA in iis merita intellexerim clarius, nunc non possum quin ad TE conversus verba faciam. Hisce enim paginis Firminus Didot, quem vidi et ipsum TUO aliquo scripto rarissimum otium delectare, coronidem imponi voluit tragicorum poetarum Collectioni, cujus partem majorem Euripides obtinet et in opere et in hoc παρέργῳ. Jam de poeta quem tam diu fovisti, tot studiis illustrasti, quî non sponte sese ad TE convertat oratio? Sed repetenda sunt tempora ante ortum nostrum plerorumque, remetiendi anni *sexaginta,* ut juvenem deprehendamus diurna nocturnaque manu tractantem tragœdias Euripidis, quas tot nævi deformabant. Omnis tum cura TIBI, nativum ut eis nitorem restitueres, Barnesianum quod unum in Germania exstabat exemplum corrigeres, ingenium poetæ et sententias explicares. Interim Musgravii splendida editio ex Britannia fuerat allata : quacum ut TUA observata comparares, pedibus iter Gottingam fecisti, et partem modo messis TUÆ reperiebas occupatam. Paullo post in publicum prodierunt emendationes et animadversiones TUÆ annis 1789 (in Bibliotheca Gotting. litt. antiq.), 1790 et 1796 : atque totum Euripidem TUIS notis illustratum habituri eramus, nisi per urbanitatem cessisses Christiano Danieli Beck, cujus nomen Plautinus ille Sagaristio sic protulisset : Omniincipides Nihilabsolvides. Nunc pauca, sed eximia subjecisti Pflugkii commentario TUIS auspiciis edito. Omnium vero maxime sum admiratus illum ingenii Euripidei, artis Euripideæ χαρακτηρισμόν, quem anno 1796 emisisti in Supplementis ad Sulzeri Theoriam

(vol. 5, p. 335-422). In hoc non solum plurima insunt quæ ante TE dixerat nemo, sed multa etiam quæ non tanguntur in celebrata illa prælectione Schlegelii, splendida profecto, sed non usquequaque solida et vera.

Hæc TUA, ut alia TUA in aliis studiis et scriptionibus, usque mihi obversabantur Euripidem legenti in Christo Patiente. Atque animus erat Euripidea quæ christianus poeta in usum suum convertisset, indicare omnia : verum in typographica forma quam sequi debebam, mox intelligebam non posse hoc agi utilem in modum. Nam ut dramatis hujus mens et velut fabrica recte percipiatur, non singuli versus sunt indicandi, sed longiores sæpe ῥήσεις Euripidis eadem in pagina sunt oculis subjiciendæ. Tali demum comparatione plane perspicias quibus artibus auctor Euripideum os figuraverit ut christiana loqueretur; gravium vero meditationum ansam datum iri editione hunc in modum adornata cordatis omnibus spondeo. Ea jam facilius parabitur, postquam ex tribus quasi provinciis quæ in carmine hoc suscipiendæ sunt, administravimus unam. Nimirum emendandum erat plurimis inquinatum mendis : quærenda est ætas qua fuerit et secta abs qua fuerit compositum (de ipso enim inveniendo auctore res videtur desperata); denique explicanda natura et compositio dramatis. De ætate ex linguæ quidem usu et conformatione versuum nihil quicquám efficias : sed insunt dogmatum peculiarium et antiquitatum christianarum, quæ ad certa tempora pertinere videntur, vestigia adeo multa atque clara, ut qui harum rerum accurate sit peritus, haud frustra in ætatem et sectam scriptoris inquisiturum esse putem. Valde mirus est epilogus codicis optimi, his verbis conceptus :

> Ἔχεις ἀληθὲς δρᾶμα κοὐ πεπλασμένον
> πεφυρμένον τε μυθικῶν λήρων κόπρῳ,
> ὁ φιλομαθὴς εὐσεβοφρόνων λόγων.
> Εἰ γοῦν θέλεις σὺ καὶ Λυκόφρονος τρόπῳ
> γλυκόφρονος νῦν ὡς θέμις ἐγνωσμένου
> λέξω τὰ πολλὰ νητρεκῶς ὧν μ' ἱστορεῖς.

Quæ pag. 78 ita capienda esse putavi, ut qui hunc centonem Euripideum patrono cuidam miserit, is eidem Lycophroneum centonem promittat, Λυκόφρονος τρόπῳ λέξω τὰ πολλὰ ὧν μ ἱστορεῖς, ipso ejus primo versu usus. At videndum ne Tzetzes (nam hujus sunt haud dubie illi versus) simpliciter commendet suum in Ly-

cophronem commentarium, hoc modo : εἰ γοῦν θέλεις, καὶ Λυκόφρονος τὰ πολλὰ λέξω ὧν μ' ἱστορεῖς, Lycophronis nunc (per commentarium meum) cogniti τρόπῳ γλυκόφρονος. Distinguitur enim in codice post voc. Λυκόφρονος, et τρόπῳ cum sequentibus struitur. Hoc certum, lectum esse Christum Patientem a Tzetza, auctorem ut videtur ignorante, et missum patrono. Singularis autem hic epilogus me movit ut titulum prorsus evanidum legere tentarem. Trium est linearum, quarum prima disperdita cum secundæ literis ferme duodecim, quia recens manus inscripsit Γρηγορίου τοῦ θεολόγου τραγῳδία εἰς τὸ σωτήριον πάθος etc. Inde vix credibili difficultate erui quæ tanti non erant : εἰς τὸν μιαρὸν ἰούδαν πα(? τὸν?) φιλήματι δολίῳ παρ ... τεπον (? παραδόντα τὸν? et literæ δ vestigium est) κύριον. Initio vero conspicitur στι, i. e. στίχοι (εἰς ....), ut hoc certe appareat, neque Gregorii neque alius poetæ ullam exstitisse mentionem ut hoc codicum præstantissimo. Verbo tetigisse sufficiat, aliquas Euripideorum codicum corruptelas ex barbarie ortas etiam in suis habuisse centonis auctorem.

Ratio et œconomia quam vocant dramatis tam poetica quam scenica summe memorabilis est et magni momenti ad historiam dramaturgiæ, digna quæ intelligatur et explicetur potius quam explodatur, quod post alios fecit Eichstadius (*Drama christianum quod* Χρ. Π. *inscribitur num Gregorio Naz. tribuendum sit*. Jenæ, 1816). Nimirum cunctis poetis facile quivis applicaverit canones Aristotelicos, invito quidem, ut opinor, divino Stagirita, qui post tantam rerum humanarum omnium conversionem alios erat canones positurus. De Christo Patiente autem cupide exspectamus scriptionem peritissimi hujus disciplinæ judicis, *Caroli Magnin*, qui dudum cum auditoribus suis et mecum nuper in colloquio nova super ea re communicavit. Ea quod aliqua ex parte tangenda sint, nunc quidem ut dicam quid mihi videatur, non decet.

Restant verba poetæ quæ in postrema editione, ex Patrum Benedictinorum schedis ab abbate Caillaud producta, vehementer depravata feruntur. In varietate scripturæ græcis subjecta quum veteres impressi sæpissime memorentur, ne unum quidem vocabulum deprehendi ex melioribus quam mei sunt manuscriptis ductum. Quare operæ pretium non videbar facturus si Basileensem, Wechelianam, alias requirerem. Sed studiose licet pervolvens bibliographicos indices et catalogos Regiæ bibliothecæ, non potui

reperire notas Combefisii, sæpe memoratas a Benedictinis. Non videntur typis mandatæ unquam fuisse, sed scriptæ in manus venisse horum Patrum. Qui quum codices animadvertissent in iis commemoratos, ipsi eos (quantum intelligi potest) non inspexere, sed in excerptis Combefisianis acquieverunt, haud dubie non integris. Iisdem enim ille codicibus atque nos usus, ex sexaginta ferme variantibus enotavit unam. Noster B. ipsi est « Reg. Med. », noster C. « Reg. H. 11 », quas notas et quidquid apud Benedictinos ad crisin spectat meæ annotationi diligenter inserui. In qua *Ed.* de Patrum illorum editione postuma intelligendum est.

Tres codices Regios accurate excussi, quorum ope hoc drama proxime ad integritatem adduci poterat, præsertim tertii, nota C. indicati, de quo primum dicam. Est bombycinus, sæculi XIII, n. 2875, qui multa continet minute scripta, inde a folio 153 Gregorii Naz. carmina. Sed post quartam lineam folii 12 versi subito incipit scriptura major, non solum reliquâ diligentius conformata, sed calligraphia accuratissima; post finem vero Christi Patientis, fol. 56 verso, ad minutam scripturam reditur. Apparet igitur maximi habitum fuisse hoc opus ab eo qui codicem confici jussit, ut quidem existimari licet, ob commendationem archetypi vetustate hic illic arrosi. Incipit sine ulla defectus nota a versu 109, in decursu autem aliquoties versuum initia, aliquoties extrema in archetypo habebantur absumpta, cujus forma, si lacunas illas rimeris, mente concipi poterit. Quamvis decem ferme locis hic quoque codex interpolationis sit merito suspectus, rarissimæ tamen integritatis monumentum esse ex annotatione nostra facile cognosces.

Alter, A., item bombycinus, sæculi XIV ineuntis, n. 2707, quamquam multo propior codici C. quam editionibus, ab illo tamen longe abest, utpote jam interpolatorem expertus, sed modestum, ab librario vero exaratus imperitissimo, qui multa monstra lectionum protulit.

B., n. 1220, chartaceus, sæc. XIV exeuntis, unus ex iis est unde editiones fluxerunt : sed quum magna sit cura scriptus, et cum libro meliore olim collatus, duorum codicum vicem obtinet et ex eo solo sexcentis locis recensio editionum poterat emendari.

His subsidiis quomodo sim usus, ex annotatione satis apparet. Translatio latina Benedictinorum est, plurimis locis correcta.

EZECHIEL.

Judaicum hunc poetam vixisse ante Alexandrum Polyhistorem, centum et quinquaginta fere annis ante Chr. n., et Septuaginta-virorum translatione Pentateuchi usum esse firmis argumentis ostendit L. M. Philippson in libello *Ezechiel und Philon* (Berolini, 1830), præclari ingenii specimine. Nihil præterea de eo scimus : ex reliquiis autem facile colligitur serius eum didicisse linguam græcam, non ab infantia ei fuisse innutritum. Arte loquitur aliquoties felici, nec spiritus poetici prorsus expertem dixerim, sed græca ei non profluunt ex intimis sensibus.

Vehementer corrupti et interpolati ferebantur hi versus ante Gaisfordium, qui optimis usus codicibus eos instauravit. Non est ut varietatem ejus hîc repetam : sed indicanda sunt quæ aliter atque apud ipsum et quæ de conjectura leguntur.

Quum in dramate Ἐξαγωγῆς agatur reditus Israelitarum in terram benedictam Abrahami, probabile est a descriptione felicitatis patriarcharum in Palæstina initium prologi esse factum : hinc perrexerit Moses : *ex quo autem* (ἀφ' οὗ δ') *Jacobus emigravit... usque ad hoc tempus male vexamur*, κακούμεθα : sic enim scribendum puto pro κακούμενον, quod illius locum facile occupabat post verba κακῶς πράσσοντα καὶ τεθλιμμένον. — Versu 6 legebatur κακῶν ὑπ' ἀνδρῶν καὶ δυναστείας χερός, quod correxi. — Versuum 9-14 confragosa structura, quam ipsius esse Ezechieli ostendit Clementis et Eusebii consensus : verbis τοὺς μὲν βροτούς, *viros*, opponere voluisse videtur *recens natos*, ἔπειτα κηρύσσει pro κηρύσσει δέ sive potius τὰ δὲ γεννήματα κηρύσσει, in quibus repetitum μέν majoris etiam infantiæ. Versu 10 codd. Eusebii οἰκοδομαῖς τε βάρεσιν, Clemens οἰκοδομίας τε βάρεσιν, in quo poterat acquiesci. Nihilominus scripsi quod minus putidum est οἰκοδομίαις τε βαρέσιν pro βαρείαις : hoc peregrinus poeta ex ἡδὺς ἀϋτμή et ejusmodi exemplis finxerit, ut alia multa imitatur exteriorem speciem secutus, vim et animam dictionis non assecutus, præsertim in usu particularum. Πόλεις τ' ἐπύργου σφ. Sylburgius pro πόλεις τε πύργους σφῶν. — V. 17 βαθύ ex Clemente pro δασύ. — V. 21 Clemens ἰδοῦσά μ', Eus. δ'. — V. 38 ὑπισχνεῖθ' Clem. et Eus., *in se recipiebat*, ut apud Hom. Il. K, 39, 303, Οὔτις τοι ὑπόσχηται τόδε ἔργον. Regia educatione (regina) omnia præstabat ὡς ἀπὸ σπλάγχνων ἑῶν

(ὄντι). Philippson. ὑπεῖχεν ὡς ἀπὸ σπλάγχνων ἐνί, postremum certe male. — V. 43 fort. τὸν μὲν γεγῶθ' Ἑβραῖον. Conf. v. 102. — V. 49 ex optimis B. C. nihil enotavit Gaisfordius, ut habere videantur κακουμένους. Reliqui tamen quinque consentiunt in παρουμένους, i. e., ni fallor, πατουμένους, ut non semel διαπληκτιζόμενοι dicuntur ὑπ' ἀλλήλων πατεῖσθαι. Septuaginta enim, Δύο ἄνδρας Ἑβραίους διαπληκτιζομένους. — Versum 68 opinor a me esse restitutum. Veteres editiones ἐδόκουν ὁρᾶν κατ' ἄκρας που θρόνον, codices vero ἐξ (quæ sunt reliquiæ verbi ἔδοξ', quod postulat sententia) ὄρους κατ' ἄκρας ἰνοῦ vel ἴνου θρόνου vel θρόνον. Ex ipso somnio apparet cur poeta in *Sina* monte visum finxerit. Notum δοκεῖν sine ὁρᾶν ex initio Vesparum, v. 15. Gaisf. edidit ἐξ ὄρους κατ' ἄκρας οὗ θρόνον, quod habent tres codd. ex deterioribus. — V. 81 κἀμοὶ παρῆγεν dubium est, quia codices κἀμοῦ : fort. καί που, *et fere*. — In v. 84 mira est varietas in verbo ζώην : optimi ζωοῖν, duo ζώοιν, unus ζώειν, ut videatur Ezechielus de ζωοίην (pro ζώοιμι) cogitavisse idque in ζωοῖν contraxisse. — V. 88 θὐπένερθεν et v. 111 θὐπ' ἐμοῦ sunt crases propriæ Ezechielo pro τὰ ὑπ', quæ ita scribi et in versu pronuntiari non possunt nec haberi queunt suspecta. Ceterum καί etiam simpliciter elisisse Ezechielum documento est versus 105, ubi codd. καί, et fort. v. 184 χ' ὅταν, ubi χ' non videtur aliena manu additum. — V. 98 codices omnes ἁγία γὰρ ἡ γῆ, ὅπου σὺ ἐφέστηκας, πέλει, quod utcumque correxi. LXX : ὁ γὰρ τόπος, ἐν ᾧ σὺ ἕστηκας, γῆ ἁγία ἐστί. — V. 106 non opus ut κἄτ' scribatur. — V. 112 ἐξάγοις codices consensu : quod non est cur mutetur ut omnes fecerunt in ἐξάγῃς : refertur ad τεταγμένα, quæ imperavi eo consilio ut educeres. — V. 115 codd. omnes præter unum qui hunc v. omittit, ὥστε μὴ λόγους ἐμοὺς γενέσθαι βασιλέως ἐναντίους, quasi dicas : ut mea oratio non possit *stare contra regem*. Sed non puto ita hoc fuisse scriptum; aperte vitiosum est autem πρὸς ἡμᾶς in codd. v. 119 pro ἡμῶν. — V. 134 χ' se « inseruisse » dicit Gaisfordius : sed καὶ ὑδάτων est in tribus edd. vett., quas vidi, et ita scriptum servari potest. — V. 135 Philippsonus conjecit βατράχων δὲ πλὴν καὶ σκν. Sed frustra fortasse fuerit qui ductus literarum hic sequatur; quidni πλῆθος explicatio sit vocabuli glossematici? Vicissim versus 137 una syllaba deficit : posui δείν' ἐν pro δ' ἐν, quum alibi quoque Ezechielus duplici adjectivo utatur, v. 13, 221, 222, 249. — V. 141 scribendum videtur πικρανέω. Nam quem posteriores scriptores ponunt pro futuro conjunctivi (πι-

κράνω) exemplum non est apud Ezechielum; neque est anapæsti quem infert Philippsonus, πικρανῶ τὸν οὐρανόν. — V. 145 πέμψω, καὶ περισσὰ (quod περισσαί scripsi) βρώματα codices Gaisfordii, qui nihil enotat ex antiquo B., ut is habere videatur cum edd. vet. πέμψω, αἳ πέριξ τὰ βρώματα, quod sane magis placet : et hiatus est in eadem sede v. 158. — V. 165 sic scripsi ob reliqua, sed aliena manu illatum hunc versum et recentiorem puto : sic enim codices, cum producta dichrono υ :

χρυσόν τε καὶ ἄργυρον ἠδὲ καὶ στολάς.

Apud LXX, σκεύη ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ, καὶ ἱματισμόν. Quæ non satis distincte indicata esse in v. 164 judicavit interpolator. — V. 175 λαβών haud dubie refertur ad ἕκαστος quod habebatur in versu præcedenti non excerpto. — V. 181 codd. omnes κοῖλα ποσσίν, quod Max. de Séguier (in Notis ad Euseb. gallicum p. 565) primus vidit vitiosum esse et scripsit καλάποσσιν. Ad syntaxin convenit quod paullo diverso sensu dixit Galenus (apud HStephanum) : ἐνὶ καλόποδι πάντας ὑποδέουσιν. Ceterum sufficere putavi κᾶλα ποσσίν, nam si dicas, « Et *ligna* pedibus subnectite », nemo aliter intelliget quam de sculponeis. LXX : Αἱ ὀσφύες ὑμῶν περιεζωσμέναι, καὶ τὰ ὑποδήματα ἐν τοῖς ποσὶν ὑμῶν, καὶ αἱ βακτηρίαι ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν. — V. 199 speciosum est veterum editionum διεκδρομῆς, sed falsum; hoc vult : phalangitæ spatia (inter ordines relicta) habentes, per quæ prorumperent currus. — V. 204 Gaisfordius addit εἰσίν. Fortasse εἶπεν (is ex quo quæsivi). — V. 206 recte Gaisfordius ἦσαν ἠθροϊσμένοι pro ᾔεσαν ἠθροισμένοι. Dialysis hæc in iambographis non infrequens : v. Jacobs. ad Anthol. Palat. p. 877. — V. 213 θεὸν πατρῷον est appositio ad φωνήν, deum patrium (loquentes). Deinde vulgo πολὺς δ' ἦν, codices πολὺς ἦν δ', Gaisfordius ἦν πολὺς δ'. Sed « utique leg. ἔην ἀντὶ τοῦ ἦν » recte dixit Fed. Morellus, cujus notam per omnia sanam incredibiliter pervertit Philippsonus p. 46. — V. 222 scripsi μέλας pro μέγας. — V. 226 τεράστι' Gaisfordii conjectura pro τέρατ'. — In v. 231, qui uno tenore legebatur, distinxi ante Νυκτός, eo sensu quem in latinis indicavi. — V. 242 πόρον optimi libri pro στρατόν, lapsu librariorum, sed ita ut aliud vocabulum quam στρατόν subesse possit. — V. 243 scripsi πρὸς αὐτῇ τῇδέ γ' εὐαεῖ. Codices τῇδ' ἐπευαει variis accentibus, vulgo τῇδε εὐαεῖ. Gaisford. τῇδ' ἐπ' εὐαεῖ. Explorator digito monstrat illam convallem, et addit : Est enim

illic, non longinqua, ut ipse fortasse oculis agnoscas : *ecce autem modo* illustratur columnâ ignis, nocturno duce nostro. Quare scribendum putavi v. 247 κατ' εὐφρόνην vel invitis libris qui εὐφρόνης. Emendandum restat ἐκεῖ τόθεν v. 246 (tres codd. πόθεν) et v. 252 κατ' ἐπίρρυτος (conf. Æschyl. Eum. 907), et v. 255 οὐδέπω ὥρακε. — V. 253 libri πέφυκε χλόη, quæ transponit Gaisfordius sine necessitate. — V. 259 κατ' αὐχένα Eustathius; Eusebii codd. κατ' αὐχένων, « sub cervicibus », quod de tergo dictum videtur. — V. 261 κοττοῖς ἡμέροις Is. Vossii est emendatio. Codd. κοίτης ἡμέρας, tres ἡμέρης. Hesychius: Κοττοί, οἱ ἀλεκτρυόνες, διὰ τὸν ἐπὶ τῇ κεφαλῇ λόφον. — V. 266 meliores libri ὥστ' ἦν.

PLOCHIRUS,

cujus dramation anno 1593 Parisiis edidit Federicus Morellus, hoc indice : ΠΛΩΧΕΙΡΟΥ ΜΙΧΑΗΛΟΣ δραμάτιον. *Poematium dramaticum, Musarum et Fortunæ querimoniam continens. E græcis Plochiri Michaelis latine eodem genere versuum expressum a FED. MORELLO, Paris. professore et interprete Regio .... Apud Federicum Morellum, typographum Regium* (forma oct., octo paginis latinis et totidem græcis). Repetiit Londini a. 1722 *Mich. Maittaire*, in Miscellaneis. Hujus exemplar quum typothetis tradidissem, cognoscere libuit unde tandem acceperit Morellus anecdoton illud, quod non exstat in Regio thesauro. Altum professoris de ea re silentium : sed mirabilem rem aliam me docuit ejus schedula. Typographices annalium scriptor quum typographico se ζήλῳ accensum «opuscula brevia pleraque, sed elegantia, repertu rara quædam, nec nisi maximo pretio redimenda » collegisse profiteatur, credibile erat accurate illum typis repetiisse quæ « ab interitu unita vendicaturus » exstiterat. Atqui διχρόνων ille usum prorsus ignorans, versus passim mutat TACITE, hunc in modum,

Σὺ πολυλογεῖς, ἄνθρωπε, κομπάζεις μάτην,
λαλεῖς ἀναιδῶς, ἐς τόσον γ' αὐθαδίσας.
Μούσας ἄρ' αὐτὰς αἰτιῶ, μὴ τὴν Τύχην,

pro his Morelli,

Πολυλογεῖς, ἄνθρωπε, κομπάζεις μάτην,
λαλεῖς ἀναιδῶς, αὐθαδίσας ἐς τόσον.
Τὰς Μούσας αὐτὰς αἰτιῶ, μὴ τὴν Τύχην.

Neque unum verbum facit de hac διασκευῇ vel in præfatione vel in notulis ultra quam credi potest nugatoriis.

At enim Morellianam editionem legenti suspicio nascebatur, augebatur ipsum quoque Morellum de suo quædam addidisse, mutavisse alia, quo vitia, ut ipse putabat, metrica corrigeret. Tandem in versu 67 adhuc flagranti (ut cum Justiniano loquar) crimine Morellum comprehendi, hæc,

*Η καί τις ἄλλος τῆς βασανίδος (leg. βαναυσίδος) τέχνης,

ita edentem : τῆς ΓΕ βασανίδος, nimirum ut versum fulciret. Omnia igitur illa fulcra Morelliana removi, quorum nullum in codice, quem Venetiis delitescere suspicor, repertum iri quovis pignore spondeam. Latinos versus non tetigi.

V. 1 χαῖρε σὺ, Τύχη Morelli editio, quæ ubique intelligenda ubi græca nude cito. — 2 ξύμμαχον. Deinde σ' ἐν εὐνοίᾳ de conjectura scripsi, utpote ductibus simillimum edito σέ ἐννοεῖν θέλω. Quamquam alia hîc latere possunt, velut σε φανεῖσαν, si casu quodam syllaba φα obliterata fuerat. — 6 ἰδέ a Morello adjectum esse vix dubites. Sed mirum βδελυράν prima producta; ut μιαράν vel μυσαράν scriptum fuisse putes. — 8 τόδε non nego scribere potuisse Plochirum, sed non est probabile, neque τὸ λ., quanquam τό iterum productum v. 121, quod in aliis tamen hujusmodi poetis non memini videre. Fort. σόν. In Mor. λαυρὸν, hoc accentu. — 17 τὸ πρακτέον, i. e. τὸ πεπραγμένον. Hujus abusus recentissimorum unum modo exemplum habetur in Thesauro : plura monstravit Boissonadius ad Anecdota vol. 1, p. 441 seq., not. 5. — 21 Nescio quid loci hîc sit γῇ. Omnino scribendum puto ὡς δὴ τὸ φῶς παρῆλθεν. — 23 προσερρίφθη. — 28 addidi γ', nisi oportebat τ' : vide quæ citavi ad Christum Patientem v. 994 (ubi quod legitur 1327, mutandum in 1372), et infra v. 103 καὶ μήτ' ἄδηλα. — 33 κακόν τ' ἐν ἀνθρ., in quibus ἐν quoque a Morello adjectum esse credam : quanquam Plochirus post cæsuram πενθημιμερῆ tribrachum admisisse videri possit : vid. v. 45, 52, 94, 112, 113 et fortasse 121. — 38 λέγων de conjectura pro λέγεις, quod aliquo tamen modo tolerari potest; conf. v. 110. — 44 πάμπαν ἂρ ἀπέστω. — 45 scribendum puto νῦν πάταγος. — 47 videndum an verum sit χωρίον. — 48 ποιὰ et ἀρτίος, quæ correcta apud Maittair. — 52 fort. κἄφες vel κ' ἄφες. Αὐτάς, sc. τὰς πύλας, sed sequentem versum recte intellexit Morell. — 54 καὶ ποῦ Mait-

tair. pro καί που. — 56 et 60 mira sunt ἧγε σοφία et αὐτῆς γε σοφίας (nec similia memini usquam in his iambographis) et ejusmodi ut sine codice nihil possit constitui. — 67 τῆς γε βασανίδος. « Nescio an reponi posset βαναύσου τέχνης, artis mechanicæ. » *Maittair.* p. 186. — 77 παραφρόνως scripsi pro παράφρονας. — 78 κ' ἀσόφους, quod relinqui poterat. — 79 γ' certe addendum erat ob metrum simile versibus 56 et 60. — 91 ἡ γαῖα βοτάνας. — 93 τάς γε μιαράς. — 94 μὲν additum ab editore puto et delendum. — 96 τάλανα. Fortasse scriptum erat παρεικάσατε. Et in latinis Morellus *comparastis.* — 98 τῆς δέ γ' ἀρετῆς. — 100 et 102 posui τί, quum τίς utrobique a Morello esse non dubitem. — 103. Ἄδηλος activa significatione, *compertum non habens,* jam ex Strabone afferri video. — 105 sic apud Morellum, nisi quod sphalmate ut videtur, εὐφυεστέροις. Maittair. λέξεσι μάλ' εὐφυεστέραις. Dum meliora proferantur, sic scripserim :

Ὁρᾷς; ὄλωλε λέξις εὐφυεστέρα·
Μούσαις λαλεῖς οὐ σοι καταλλαξαμέναις.

Quorum postremum mordacitatis minime inficetæ. — 109 τ' αὖθι ab editore additum puto. Exitus αὖθι κακία si similibus versuum 56, 60, 79 annumerari debet, vocabulum ἀρχαϊκή falsum est. — 110 λέγειν βιάζεις scripsi. Sophus irrisum se videns a Fortuna, Ergo me, inquit, cogis ad eloquentiam porro profitendam : sane volebam etiam profiteri, sed nolebam conflictari cum paupertate acerbissima. Apud Mor. λέγεις τὸ βάζεις, Maitt. λ. ὃ β. — 111 τριχινόν. — 112 μήτε πομάτων ἀπορέειν. — 113 δέ delendum. — 115 σὺ χαλ. scripsi pro συγχαλάσας. — 121 νυνί, quod perdit cæsuram commati respondentem. Si non fallacia sunt quæ collegi ad v. 33, apte scribatur

Γένοιτό μοι νῦν· τὸ δέ γε μέλλον οὐ βλέπων
δέδοικα μή πως εἰς ἐναντίον πέσοι.

Denique esse tanti puto ut codex investigetur : multo certe melius est et memorabilius hoc dramation quam aliæ elucubrationes Byzantinæ quæ tanto studio vel producuntur ex bibliotheca Regia vel typis iterato mandantur.

THEODORI PRODROMI

Amicitia exulans bis olim in gallicum sermonem translata est. Latina Conradi Gesneri translatio, metricis illa quidem vinculis astricta, sed ἀμετρότατα exspatians, servari non potuit ubi versus versui respondere debebat. Pauca vitia in græcis animadverti. Versu 27 ἢ γάρ edd. — 28 μὴ μὴ πρός Maittair, in notis. μὴ μὰ πρός edd. — 36 ἀσωμάτως edd. — 53 συναίσθεται edd. In his scriptoribus conjunctivus cum futuro alternat. — 57 εὐθυωρίαν edd. — 58 χρὴ γάρ scripsi pro ἀρχῇ, quod explicari non potest. Aut, si malis, εἰ χρή, vel ἂν χρῇ, quanquam hi non dicunt ἄν vel ἤν pro εἰ nisi metro compulsi. Respexerit autem locos quales Ecclesiastici XLIII, 13 : Ἐγύρωσεν οὐρανὸν ἐν κυκλώσει δόξης. Nam εὐθύ prius fuisse oporte. quod gyraveris. — 80 ὑμέσι τενοῦσα edd. Sed alio substantivo opus est, fortasse εἴδεσιν, vel (si de *fluido* generaliter hoc unquam dicebatur) ὕδεσιν. Nolim ὕλαισιν . . ταύταις, quanquam ἀπαιτῶν correpta media hoc ipso in carmine legitur, v. 265. — 110 γοῦν ὀπταί edd. — 134 οὐδέν τοι edd. — 155 δραπέτην edd. — 162 addidi δέ, et delendum ὦ. — 163 κλέπτῃ edd. — 165 pro καίτοι legendum puto αἰδῶ, quod verti. — 175 σὺ μανθάνεις editio Parisina Guilielmi Morelii, 1594; sed οὐ ap. Maittair. sine var., ut hoc in reliquis esse videatur. — 180 φαῦλόν τε ἀμβλ. edd. — 191 οὖν inserui. — 211 φρενῖτιν Maittair. pro φρενίτην. — 253 αὐτῆς τοῖς. — 263 ἀνέτλης recte edit. Morelii. ἂν ἔτλης ap. Maittair. — 265 θρόνων scripsi pro χρόνων, quod non video quomodo locum habere possit. — 270 scripsi τοῦ γ' ἔδους conjectura valde dubia. τοῦ ἤδους ap. Morel., τοῦ ὕδους ap. Maittair. — 289 θανατοῦν edd., sed sequenti versu recte θανατᾶν, quod illic se « malle » significavit Maittair.

IGNATII

Στίχοι εἰς τὸν Ἀδάμ editi sunt ab illustrissimo Boissonadio ex codice Regio 1630, fol. 213, 214, in Anecdotis vol. I, p. 436 sqq. Titulo adjectum in rubrica : Πρὸς γὰρ φίλον συμφοραῖς περιπεσόντα ποιεῖται τὸ πόνημα. — V. 2 codex αὐτοῖς γενάρχαις, quod optime correxit Boissonadius. Idem : « In fine addidi ὄφις : potuit et δράκων addi.

Librarii manus nunc est prorsus evanida. » Recte addidit ὄφις, cujus vestigia cernuntur. — 6 cod. εὗρε. — 9 codicis scripturam λελουχώς bene correxit Boissonadius. — 17 τῶν ἄστρων codex. τὴν ἄστρων editio, per se quidem melius. — 18 αἰθέρει cod. — Versus 18, 19, recte sic posuit Boissonadius, quum in codice hic esset ordo : 19, 18. Sed mox alia turbata sunt, sive potius, ut opinor, una cum omissis versibus (putem duobus) sententia periit. Versu 23 τοῦτον ad *hominem* referri debet, totam vero phrasin quomodo intellexerit illustrissimus editor, velim verbo nobis significasset. — 24 ἐνθεέστερον codex et editio, quod nec dicitur græce nec sententiæ ullo modo posse accommodari videtur. — 35 μαιεύτριαν codex. μαιευτρίαν editio. — 38 πλάνος codex. πλάνης editio. — 39 λελημμένῳ, quid hoc sibi vult? Imo πεπλασμένῳ. Scribere non potuit δεδμημένῳ, quod pessima ambiguitate laboraret. — 41 Εὖα cod. — 44 πλευρᾶς cod. recte. — 46 ἐνύπνιον δώρημα scripsi, quum vel Ignatium non credam dixisse ἐνυπνίων δώρημα, Eva *insomniorum donum*. — 49 ἑνὸς δὲ δὴ μάλιστα scripsi. ἑνὸς δὲ μάλιστα codex. ἑνὸς δὲ ὡς μάλιστα editio, qualem hiatum perhorrescunt vel Byzantini iambographi. Recte vero monuit Boissonadius paullo post (p. 443), dum Wernsdorfium notat : « At id tenendum, si nonnunquam ab ipsis fuerit « poetis neglecta lex, *non esse criticis et emendatoribus negligendam*.» — 50 φάγοις cod. — 53 κορυσθείς Boissonadii emendatio est. Codex κορεσθείς, sine sensu. Sed quæ sequuntur vocabula καὶ πάλιν non magis dicas quid sibi velint. Pronum esset καὶ κορυσθεὶς π α ι π ά λ ῃ, si de fraude et versutiis hoc diceretur : at παιπάλη et παιπάλημα semper de *ipso* astuto et veteratore ponuntur. Scripsi igitur πάλαι pro πάλιν. — 70 codex προσῆλθ cum duplici compendio ες et ον eadem manu. — 88 τι addidit Boissonadius. — 99 εἰσπέσοι codicis correctum a Boissonadio. — 106 βλέπ cod., evanido terminationis compendio. — 119. « Codex δειλιῶντα. Scripsi δειλιῶσα. Possit et δειλιῶντες, nec id pejus, scribi. » *Boiss.* — 130 ὦ τάλα codex. — 134 πεισμονὴν recte codex. — 142 « φάγη codex. In Genesi recte φαγῇ. » *Boiss.* In extremo versu mihi quoque, ut Boissonadio, sanum videtur παλινδρόμει, sed nolim vel Ignatio talem syntaxin tribuere particulæ ἕως. Quum in his vestigia ille sequatur Geneseos : Ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῇ τὸν ἄρτον σου, ἕως τοῦ ἀποστρέψαι σε εἰς τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθης· ὅτι γῆ εἶ, καὶ ἐς γῆν ἀπελεύσῃ, probabile est post ἕως ἐὼν γῆς excidisse aliqua cum verbo ex ἕως pendente,

sequentia autem diductioribus literis scripta expressa fuisse postremo versu sic clauso : γηγενὴς παλινδρόμει pro παλινδρομητέον σοι ἐστὶν ὄντι γηγενεῖ. Nam ne illud quidem, quod non tetigit editor de solo accentu sollicitus, ἐὼν γῆς γηγενής, ad Ignatium referri posse credam.

In eodem codice 1630 leguntur venusta epigrammata illa, ex Anthologia olim pleniore petita, quæ una cum nonnullis ex alio codice ductis ad TE, Venerande Jacobsi, misi dudum et multo ante quam ab Oxoniensi Cramero ederentur. Ea dum per voluptatem relegebam, in hæc incidi ex novitiis quibus antiqua illa latebant involuta (fol. 133) :

ὁ συμφονευτὴς τοῖς φονευταῖς Στεφάνου,

et similiter in quattuor versibus, sed in extremo recte

εἴληφε ταύτην καὶ Στεφάνου τὸ στέφος.

Quæ in memoriam revocabant Plochiri ista, 56, 60,

Ὤνησεν οὐδὲν οὐδαμῶς ἥ γε σοφία.
Ἔχεις παρ' αὐτῷ πλοῦτον αὐτῆς γε σοφίας,

ubi (quod facillimum erat) γε deleturum singularia alia in eodem poemate lecta deterrebant. Jam si codex omittere particulam invenietur, de σοφία in ea sede producto non erit dubitandum. In eadem pagina codicis scriptum video :

Τέττιξ σύντονον ἠχεῖ, ναυτίλος ἥδιον ᾄδει·
ᾆσον, Ἰωάννη, καὶ σύ τι, κἂν μογέῃς.

Imo ἀκανθυλίς (nam sic fere codices) vel avis alia. Sed tanti non est ut de hisce alibi aliquid quam in editione dicatur, ab illis vero quæ in antiquis versibus observaverim, abstinui in scriptione de fœtibus Byzantinis.

Hoc addo : versum quem Wagnerus inter *anonymorum tragicorum fragmenta* recepit ex Suida, p. 192, n. 251,

Τὴν ἀγριωπὸν ἀκρατῶς γαυρουμένην,

non esse antiquum. Eum jam ante videram in acerba suggillatione sacerdotis ebriosi canonum liturgicorum in modum scripta, quæ legitur in Pindari codice Regio (n. 2403). Nunc scio Joannis Damasceni esse ex carmine inscripto : Κανόνες δεσποτικοὶ ἰάμβιοι (sic), quorum glossa perpetua quam Theodorus Prodromus scripsit, legitur in codice C. Christi Patientis (n. 2875). Ea interpretatio

κατὰ λέξιν (nam ipsi versus non sunt in codice) hæc ostendit (fol. 90 verso) :

Τὴν ἀγριωπὸν ἀκρατῶς γαυρουμένην,
ἄσεμνα βακχεύσασαν, ἐξοιστρουμένην,
ἐκ τοῦ ... κόσμου καθεῖλες πανσθενῶς
ἁμαρτίαν· οὓς δ' εἵλκυσεν τῶν (leg. εἵλκυσ' ἐντὸς) ἀρκύων (sic),
σώζεις σὺ σαρκωθεὶς ἑκὼν, Εὐεργέτα.

In tertio versu quærere non vacabat adjectivum vel participium, e lexicis petendum quibus hæ glossæ originem dederunt, sive ex Damasceno potius : nam haud dubie editi sunt illi canones. Legitur : ἐκ τοῦ λιποτακτήσαντος. κόσμου, τοῦ κόσμου. καθεῖλες, ἀνεῖλες. Ut etiam articulus a glossatore esse putandus sit.

Jam pro TE, Vir Admirabilis, qui semper in me fuisti animo paterno, cujus constantem benevolentiam inter summa vitæ bona habeo, quæ nuncupem vota et indesinenter sim nuncupaturus, ex literis meis nosti : eadem in omnium qui TE cognitum habent animis ἐγκαυστικῶς scripta.

F. D.

Mense Novembri, MDCCCXLVI.

ΕΖΕΚΙΗΛΟΥ

ΤΟΥ ΤΩΝ ΤΡΑΓῼΔΙΩΝ ΠΟΙΗΤΟΥ

ΕΞΑΓΩΓΗ.

Ex Eusebii Præpar. evang. IX, p. 436, D et seqq.

Περὶ δὲ τοῦ τὸν Μώϋσον ἐκτεθῆναι ὑπὸ τῆς μητρὸς εἰς τὸ ἕλος, καὶ ὑπὸ τῆς τοῦ βασιλέως θυγατρὸς ἀναιρεθῆναι καὶ τραφῆναι, ἱστορεῖ καὶ Ἐζεκιῆλος ὁ τῶν τραγῳδιῶν ποιητής, (ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι Ἐξαγωγή,) ἄνωθεν ἀναλαβὼν τὴν ἱστορίαν ἀπὸ τῶν σὺν Ἰακὼϐ παραγενομένων εἰς Αἴγυπτον πρὸς Ἰωσήφ. Λέγει δὴ οὕτως, τὸν Μώϋσον παρεισάγων λέγοντα.

ΜΩΥΣΗΣ.

Ἀφ' οὗ δ' Ἰακὼϐ γῆν λιπὼν Χαναναίαν
κατῆλθ' ἔχων Αἴγυπτον ἑπτάκις δέκα
ψυχὰς σὺν αὐτῷ, κἀπεγέννησεν πολὺν
λαὸν κακῶς πράσσοντα καὶ τεθλιμμένον,
ἐς ἄχρι τούτου τὸν χρόνον κακούμενον
κακῶν ὑπ' ἀνδρῶν καὶ δυναστείᾳ χερός.
Ἰδὼν γὰρ ἡμῶν γένναν ἅλις ηὐξημένην,
δόλον καθ' ἡμῶν πολὺν ἐμηχανήσατο
βασιλεὺς Φαραὼ, τοὺς μὲν ἐν πλινθεύμασιν
οἰκοδομίαις τε βαρέσιν αἰκίζων βροτοὺς,
πόλεις τ' ἐπύργου, σφῶν ἕκατι δυσμόρων·
ἔπειτα κηρύσσει μὲν Ἑϐραίων γένει
τἀρσενικὰ ῥίπτειν ποταμὸν ἐς βαθύρροον.
Ἐνταῦθα μήτηρ ἡ τεκοῦσ' ἔκρυπτέ με
τρεῖς μῆνας, ὡς ἔφασκεν· οὐ λαθοῦσα δὲ,
ὑπεξέθηκε, κόσμον ἀμφιθεῖσά μοι,
παρ' ἄκρα ποταμοῦ, λάσιον εἰς ἕλος βαθύ.
Μαριὰμ δ' ἀδελφή μου κατώπτευεν πέλας·
κἄπειτα θυγάτηρ βασιλέως ἅβραις ὁμοῦ
κατῆλθε λουτροῖς χρῶτα φαιδρῦναι νέον.
Ἰδοῦσά μ' εὐθὺς καὶ λαϐοῦσ' ἀνείλετο,
ἔγνω δ' Ἑϐραῖον ὄντα· καὶ λέγει τάδε
Μαριὰμ ἀδελφὴ προσδραμοῦσα βασιλίδι·
« Θέλεις τροφόν σοι παιδὶ τῷδ' εὕρω ταχὺ
ἐκ τῶν Ἑϐραίων; » Ἡ δ' ἐπέσπευσεν κόρην.
Μολοῦσα δ' εἶπε μητρί· καὶ παρῆν ταχὺ
αὐτή γε μήτηρ, κἄλαϐέν μ' ἐς ἀγκάλας.
Εἶπεν δὲ θυγάτηρ βασιλέως· « Τοῦτον, γύναι,
τρόφευε, κἀγὼ μισθὸν ἀποδώσω σέθεν. »
Ὄνομα δὲ Μωσῆν ὠνόμαζε, τοῦ χάριν
ὑγρᾶς ἀνεῖλε ποταμίας ἀπ' ἠόνος.

EZECHIELI

TRAGICI POETÆ

EDUCTIO HEBRÆORUM.

Mosem expositum fuisse in palude a matre sua, et ab regis filia inde susceptum et educatum, narrat etiam *Ezechielus tragœdiarum poeta,* (in fabula quæ inscribitur *Eductio* [Hebræorum ex Ægypto],) historia paullo altius repetita ab iis inde qui cum Jacobo pervenerant in Ægyptum, ut Josephum convenirent. Ille igitur Mosem hunc in modum loquentem introducit.

MOSES.

Ex quo autem Jacob terra relicta Chananæa
venit in Ægyptum habens septuaginta
animas secum, et genuit inde multum
populum male habentem et afflictum,
ad hæc usque tempora malis onera*mur*
malis a viris et imperio manuum.
Videns enim nostrum genus satis auctum,
dolum in nos magnum excogitavit
rex Pharao, hos quidem in lateritio opere
ædificationibusque gravibus pessumdans homines,
et urbes turritas exstruebat, ipsorum infelicium causa :
deinde per præconem imperavit Hebræorum genti,
masculos ut jaceret in flumen profundum.
Ibi mater quæ me peperit, abscondebat me
tres menses, ut dixit : quum autem latere non posset,
exposuit, ornatum circumdans mihi,
juxta crepidinem fluvii, herbosam in paludem profundam.
Maria autem soror mea speculabatur prope.
Inde filia regis pedissequis cum suis
descendit, ut lavacro ablueret corpus juvenile.
Conspectum me statim manibus sustulit,
cognovitque esse Hebræum. Ac dicit hæc
Maria soror accurrens ad reginam :
« Vis nutricem tibi puero inveniam statim
ex Hebræis? » Ipsa autem puellam jussit properare.
Adveniens illa dixit matri : et aderat statim
ipsa mater, et accepit me in ulnas.
Dixit autem filia regis : « Hunc, mulier,
ale, et ego mercedem tuam solvam. »
Nomine autem Mosen appellavit, eo quod
humido sustulit fluviali a littore.

Τούτοις μεθ' ἕτερα ἐπιλέγει καὶ περὶ τούτων ὁ Ἐζεκιῆλος ἐν τῇ τραγῳδίᾳ, τὸν Μωϋσῆν παρεισάγων λέγοντα.

Ἐπεὶ δὲ καιρὸς νηπίων παρῆλθέ μοι,
ἦγέν με μήτηρ βασιλίδος πρὸς δώματα,
ἅπαντα μυθεύσασα, καὶ λέξασά μοι
γένος πατρῷον καὶ Θεοῦ δωρήματα.
Ἕως μὲν οὖν τὸν παιδὸς εἴχομεν χρόνον,
τροφαῖσι βασιλικαῖσι καὶ παιδεύμασιν
ἅπανθ' ὑπισχνεῖθ' ὡς ἀπὸ σπλάγχνων ἑῶν·
ἐπεὶ δὲ πλήρης κόλπος ἡμερῶν παρῆν,
ἐξῆλθον οἴκων βασιλικῶν· πρὸς ἔργα γὰρ
θυμός μ' ἄνωγε καὶ τέχνασμα βασιλέως.
Ὁρῶ δὲ πρῶτον ἄνδρας ἐν χειρῶν νόμῳ,
τὸν μὲν γένος Ἑβραῖον, τὸν δ' Αἰγύπτιον.
Ἰδὼν δ' ἐρήμους καὶ παρόντα μηδένα,
ἐρρυσάμην ἀδελφὸν, ὃν δ' ἔκτειν' ἐγώ·
ἔκρυψα δ' ἄμμῳ τοῦτον, ὥστε μὴ εἰσιδεῖν
ἕτερόν τιν' ἡμᾶς κἀπογυμνῶσαι φόνον.
Τῇ 'παύριον δὲ πάλιν ἰδὼν ἄνδρας δύο,
μάλιστα δ' αὐτοὺς συγγενεῖς, κακουμένους,
λέγω, « Τί τύπτεις ἀσθενέστερον σέθεν; »
Ὁ εἶπεν, « Ἡμῖν τίς σ' ἀπέστειλε κριτὴν
ἢ 'πιστάτην ἐνταῦθα; Μὴ κτενεῖς σύ με
ὥσπερ τὸν ἐχθὲς ἄνδρα; » Καὶ δείσας ἐγὼ
ἔλεξα, πῶς ἐγένετο συμφανὲς τόδε;
Καὶ πάντα βασιλεῖ ταῦτ' ἀπήγγειλεν ταχύ·
ζητεῖ δὲ Φαραὼ τὴν ἐμὴν ψυχὴν λαβεῖν·
ἐγὼ δ' ἀκούσας ἐκποδὼν μεθίσταμαι,
καὶ νῦν πλανῶμαι γῆν ἐπ' ἀλλοτέρμονα.

Εἶτα περὶ τῶν τοῦ Ῥαγουὴλ θυγατέρων οὕτως ἐπιϐάλλει.

Ὁρῶ δὲ ταύτας ἑπτὰ παρθένους τινάς.

Ἐρωτήσαντός τε αὐτὰς τίνες εἴησαν αἱ παρθένοι, φησὶν ἡ Σεπφώρα.

ΣΕΠΦΩΡΑ.

Λιβύη μὲν ἡ γῆ πᾶσα κλῄζεται, ξένε,
οἰκοῦσι δ' αὐτὴν φῦλα παντοίων γενῶν,
Αἰθίοπες ἄνδρες μέλανες· ἄρχων δ' ἔστι γῆς
εἷς καὶ τύραννος καὶ στρατηλάτης μόνος.
Ἄρχει δὲ πόλεως τῆσδε καὶ κρίνει βροτοὺς
ἱερεὺς, ὅς ἐστ' ἐμοῦ τε καὶ τούτων πατήρ.

Εἶτα περὶ τοῦ ποτισμοῦ τῶν θρεμμάτων διελθὼν, περὶ τοῦ τῆς Σεπφώρας ἐπιϐάλλει γάμου, δι' ἀμοιβαίων παρεισάγων τόν τε Χοὺμ καὶ τὴν Σεπφώραν λέγοντας·

ΧΟΥΣ.

Ὅμως κατειπεῖν χρή σε, Σεπφώρα, τάδε.

ΣΕΠΦΩΡΑ.

Ξένῳ πατήρ με τῷδ' ἔδωκεν εὐνέτιν.

His post alia quædam Ezechielus in tragœdia hæc de iisdem rebus addit, Mose loquente :

Postquam autem tempus infantiæ præteriit mihi,
duxit me mater reginæ ad ædes,
omnia narrans, et dicens mihi
genus paternum et Dei dona.
Quamdiu itaque puerilem agebamus ætatem,
victu regio et institutione [bus ipsius :
omnia præstitit *regina*, tanquam *qui essem* de visceri-
postquam autem plenus sinus dierum aderat,
exii regiis ædibus : nam ad opus
animus me adigebat et artificium regis.
Video autem primum viros manus conferentes,
unum Hebræum genere, alterum Ægyptium.
Videns autem solos et præsentem neminem,
liberavi fratrem, alterum autem occidi ego :
et arena hunc contexi, ne videret
alius aliquis nos, et detegeret cædem.
Postridie autem rursus videns duos viros,
maxime quidem nostræ gentis, sibi mala inferentes,
dico, « Quid verberas imbecilliorem te? »
Ille autem dixit : « Nobis quis te misit judicem,
aut inspectorem huc? Anne occides tu me
sicut heri virum? » Et metuens ego
dixi, quomodo apertum hoc factum est?
Atque omnia hæc ille regi nunciavit cito :
quærebat autem Pharao animam meam capere :
ego autem ubi audivi, e medio discessi,
et nunc vagor terram per alienam.

Deinde de Raguelis filiabus hæc adjicit.

Video autem illas septem virgines quasdam.

Quærenti cujus essent illæ virgines, respondit Sepphora :

SEPPHORA.

Libya vocatur tota terra, o hospes;
habitant autem eam tribus variorum generum,
Æthiopes nigri homines : rex vero terræ est
unus et gubernator et dux solus.
Præsidet autem urbi huic et judicat homines
sacerdos, qui est meus et harum pater.

Deinde de aquatione pecorum locutus, de Sepphoræ nuptiis subjicit diverbium inter Chum et Sepphoram, in quo hæc :

CHUS.

Tamen dicere oportet te, Sepphora, hæc.

SEPPHORA.

Hospiti pater me huic dedit conjugem.

Λέγει δὲ περὶ τούτων καὶ Ἐζεκιῆλος ἐν τῇ Ἐξαγωγῇ, προσπαρειληφὼς τὸν ὄνειρον τὸν ὑπὸ Μωσέως μὲν ἑωραμένον, ὑπὸ δὲ πενθεροῦ διακεκριμένον. Λέγει δὲ αὐτὸς ὁ Μωσῆς δι' ἀμοιβαίων πρὸς τὸν πενθερὸν οὕτως.

ΜΩΥΣΗΣ.

Ἔδοξ' ὄρους κατ' ἄκρα Σιναίου θρόνον
μέγαν τιν' εἶναι μέχρις οὐρανοῦ πτύχας·
ἐν τῷ καθῆσθαι φῶτα γενναῖόν τινα
διάδημ' ἔχοντα καὶ μέγα σκῆπτρον χερὶ
εὐωνύμῳ μάλιστα· δεξιᾷ δέ μοι
ἔνευσε, κἀγὼ πρόσθεν ἐστάθην θρόνου.
Σκῆπτρον δέ μοι παρέδωκε, κεὶς θρόνον μέγαν
εἶπεν καθῆσθαι· βασιλικὸν δ' ἔδωκέ μοι
διάδημα, καὐτὸς ἐκ θρόνων χωρίζεται.
Ἐγὼ δ' ἐσεῖδον γῆν ἅπασαν ἔγκυκλον,
κἄνερθε γαίας κἀξύπερθεν οὐρανοῦ·
καί μοί τι πλῆθος ἀστέρων πρὸς γούνατα
ἔπιπτ', ἐγὼ δὲ πάντας ἠριθμησάμην,
κἀμοὶ παρῆγεν ὡς παρεμβολὴ βροτῶν.
Εἶτ' ἐμφοβηθεὶς ἐξανίσταμ' ἐξ ὕπνου.

Ὁ δὲ πενθερὸς αὐτοῦ τὸν ὄνειρον ἐπικρίνει οὕτως.

ΡΑΓΟΥΗΛ.

Ὦ ξένε, καλόν σοι τοῦτ' ἐσήμηνεν Θεός·
ζῴην δ' ὅτ' ἄν σοι ταῦτα συμβαίη ποτέ.
Ἆρά γε μέγαν τιν' ἐξαναστήσεις θρόνον,
καὐτὸς βραβεύσεις καὶ καθηγήσῃ βροτῶν·
Τὸ δ' εἰσθεᾶσθαι γῆν ὅλην τ' οἰκουμένην,
καὶ θὐπένερθε χὐπὲρ οὐρανὸν Θεοῦ,
ὄψει τά τ' ὄντα τά τε προτοῦ τά θ' ὕστερον.

Περὶ δὲ τῆς καιομένης βάτου καὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς πρὸς Φαραὼ πάλιν παρεισάγει δι' ἀμοιβαίων τὸν Μωσῆν τῷ Θεῷ διαλεγόμενον. Φησὶ δὲ ὁ Μωσῆς,

ΜΩΥΣΗΣ.

Ἔα· τί μοι σημεῖον ἐκ βάτου τόδε,
τεράστιόν τε καὶ βροτοῖς ἀπιστία;
ἄφνω βάτος μὲν καίεται πολλῷ πυρὶ,
αὐτοῦ δὲ χλωρὸν πᾶν μένει τὸ βλαστάνον.
Τί δή; προελθὼν ὄψομαι τεράστιον
μέγιστον· οὐ γὰρ πίστιν ἀνθρώποις φέρει.

Εἶτα ὁ Θεὸς αὐτῷ προσομιλεῖ.

ΘΕΟΣ.

Ἐπίσχες, ὦ φέριστε, μὴ προσεγγίσῃς,
Μωσῆ, πρὶν ἢ τῶν σῶν ποδῶν λῦσαι δέσιν·
ἁγία γὰρ ἧς σὺ γῆς ἐφέστηκας πέλει·
ὁ δ' ἐκ βάτου σοι θεῖος ἐκλάμπει λόγος.
Θάρσησον, ὦ παῖ, καὶ λόγων ἄκου' ἐμῶν·
ἰδεῖν γὰρ ὄψιν τὴν ἐμὴν ἀμήχανον
θνητὸν γεγῶτα, τῶν λόγων δ' ἔξεστί σοι
ἐμῶν ἀκούειν, τῶν ἕκατ' ἐλήλυθα.
Ἐγὼ Θεὸς σῶν, ὧν λέγεις, γεννητόρων,
Ἀβραάμ τε κ' Ἰσαὰκ κ' Ἰακώβου τρίτου.

Eadem tradit Ezechielus in *Eductione*, addito præterea somnio quod vidit Moses et explicavit socer ejus. Loquitur autem Moses in diverbio cum socero hunc in modum.

MOSES.

Videbar videre, in culmine Sinæ montis thronum
magnum quendam esse ad cœli plagas *pertinentem* :
in eo sedere virum quendam generosum
diadema gerentem et magnum sceptrum in manu
sinistra maxime : dextra autem mihi
signum dedit, et ego ante thronum constiti.
Sceptrum autem mihi tradidit, et in throno magno
me jussit sedere : regiumque mihi dedit
diadema, et ipse volens de throno cessit.
Ego vero intuitus sum terram universam rotundam,
et infra terram et supra cœlum :
ac mihi quædam multitudo stellarum ad genua
cecidit, ego vero omnes numeravi,
et coram me prætervehebantur tanquam exercitus hominum.
Deinde territus experrectus sum somno.

Ac socer generi somnium interpretatur ita :

RAGUEL.

O hospes, bona tibi prædixit Deus.
Utinam vivam quando tibi accident hæc olim!
Profecto magnum quendam evertes thronum,
et ipse moderaberis et dux eris hominum,
quod autem intuitus es terram et totam habitabilem,
et quæ infra et supra cœlum Dei sunt,
videbis præsentia et præterita et futura.

Jam de ardente rubo, et quomodo ad Pharaonem ipse ablegatus fuerit, rursus poeta Mosem diverbio cum Deo agentem introducit. Dicit Moses :

MOSES.

Hem! quodnam mihi signum ex rubo istud,
prodigiosum et hominibus res incredibilis?
Repente rubus ardet multo igne;
ipsius tamen viride manet omne germen.
Quid tum? progressus videbo miraculum
ingens; neque enim credibile hominibus est.

Inde Deus cum eo sermonem nectit :

DEUS.

Siste gradum, o bone, noli appropinquare,
Moses, priusquam tuorum pedum solveres calceos.
Sancta enim terra, in qua tu stas, est :
ex rubo vero tibi divinus exsplendescit sermo.
Confide, o fili, et sermones meos audi :
videre enim faciem meam non potes,
quum sis mortalis; verba autem licet tibi
audire mea, ob quæ huc veni.
Ego *sum* Deus tuorum, quorum me vocas, patrum
Abrahami et Isaaci et Jacobi tertii.

Μνησθεὶς δ' ἐκείνων καὶ ἔτ' ἐμῶν δωρημάτων,
πάρειμι σῶσαι λαὸν Ἑβραίων ἐμὸν,
ἰδὼν κάκωσιν καὶ πόνον δούλων ἐμῶν.
Ἀλλ' ἕρπε καὶ σήμαινε τοῖς ἐμοῖς λόγοις,
πρῶτον μὲν αὐτοῖς πᾶσιν Ἑβραίοις ὁμοῦ,
ἔπειτα βασιλεῖ θὐπ' ἐμοῦ τεταγμένα,
ὅπως σὺ λαὸν τὸν ἐμὸν ἐξάγοις χθονός.

Εἶτα ὑποβάς τινα ἀμοιβαῖα αὐτὸς ὁ Μωυσῆς λέγει.

ΜΩΥΣΗΣ.

Οὐκ εὔλογος πέφυκα, γλῶσσα δ' ἐστί μου
δύσφραστος, ἰσχνόφωνος, ὥστε μὴ λόγους
ἐμοὺς γενέσθαι βασιλέως ἐναντίον.

Εἶτα πρὸς ταῦτα ὁ Θεὸς αὐτῷ ἀποκρίνεται.

ΘΕΟΣ.

Ἀάρωνα πέμψον σὸν κασίγνητον ταχὺ,
ᾧ πάντα λέξεις τάξ' ἐμοῦ λελεγμένα,
καὐτὸς λαλήσει βασιλέως ἐναντίον·
σὺ μὲν πρὸς ἡμῶν, ὁ δὲ λαβὼν σέθεν πάρα.

Περὶ δὲ τῆς ῥάβδου καὶ τῶν ἄλλων τεράτων οὕτω δι' ἀμοιβαίων εἴρηκε.

ΘΕΟΣ.

Τί δ' ἐν χεροῖν σὺ τοῦτ' ἔχεις; λέξον ταχύ.

ΜΩΥΣΗΣ.

Ῥάβδον τετραπόδων καὶ βροτῶν κολαστρίαν.

ΘΕΟΣ.

Ῥίψον πρὸς οὖδας, κἀποχώρησον ταχύ.
δράκων γὰρ ἔσται φοβερὸς, ὥστε θαυμάσαι.

ΜΩΥΣΗΣ.

Ἰδοὺ βέβληται. Δέσποθ', ἵλεως γενοῦ·
ὡς **φοβερὸς**, ὡς πέλωρος· οἴκτειρον σύ με·
πέφρικ' ἰδὼν, μέλη δὲ σώματος τρέμει.

ΘΕΟΣ.

Μηδὲν φοβηθῇς, χεῖρα δ' ἐκτείνας λαβὲ
οὐρὰν, πάλιν δὲ ῥάβδος ἔσσεθ' ὥσπερ ἦν.
Ἔνθες δὲ χεῖρ' εἰς κόλπον, ἐξένεγκέ τε.

ΜΩΥΣΗΣ.

Ἰδοὺ τὸ ταχθέν· γέγονεν ὡσπερεὶ χιών.

ΘΕΟΣ.

Ἔνθες πάλιν δ' εἰς κόλπον, ἔσται δ' ὥσπερ ἦν.

Φησὶν οὕτω καὶ Ἐζεκιῆλος ἐν τῇ Ἐξαγωγῇ λέγων, περὶ μὲν τῶν σημείων τὸν Θεὸν παρεισάγων λέγοντα οὕτως.

ΘΕΟΣ.

Ἐν τῇδε ῥάβδῳ πάντα ποιήσεις κακά·
πρῶτον μὲν αἷμα ποτάμιον ῥυήσεται,
πηγαί τε πᾶσαι χὐδάτων συστήματα·
βατράχων τε πλῆθος καὶ σκνῖπας ἐμβαλῶ χθονί.

Memor illorum et meorum donorum,
adsum ut salvem populum meum Hebraicum,
videns afflictionem et laborem servorum meorum.
Sed abi et significa meis verbis,
primo ipsis Hebræis omnibus simul,
deinde regi, mea mandata,
ut tu populum meum educas de terra.

Post hæc Moses ipse aliquot versus dicit.

MOSES.

Non sum promptus loquendo, lingua mihi est
impedita, gracilis, ut sermo
a me fieri non possit coram rege.

His ejus Deus ita respondet :

DEUS.

Aaronem mitte tuum fratrem statim,
cui omnia dices a me dicta;
et ipse loquetur coram rege :
tu quidem a me, ille accipiens a te.

De virga autem et de ceteris miraculis hoc diverbium habetur.

DEUS.

Quid autem hoc quod in manibus habes? dic statim.

MOSES.

Virgam, qua quadrupedes et homines coerceo.

DEUS.

Abjice in terram, et recede statim :
serpens enim fiet terribilis, ut mireris.

MOSES.

Ecce abjeci. Domine, propitius sis :
quam terribilis, quam magnus! miserere mei :
horresco videns, et membra corporis tremunt.

DEUS.

Ne timeas; manu extensa arripe
caudam, rursumque virga fiet, sicut fuit.
Jam mitte manum in sinum, et profer.

MOSES.

Ecce facio quod imperasti. Facta est tanquam nix.

DEUS.

Remitte rursus in sinum, atque erit sicut fuit.

Sic etiam Ezechielus in *Eductione*, de prodigiis Deum introducens loquentem ita :

DEUS.

In hac virga omnia facies mala :
primo sanguine fluvius fluet,
fontesque omnes, et aquarum stagna :
et ranarum copiam et culices immittam terræ.

Ἔπειτα τέφραν οἷς καμιναίαν πάσω,
ἀναβλύσει [δείν'] ἐν βροτοῖς ἕλκη πικρά.
Κυνόμυια δ' ἥξει καὶ βροτοὺς Αἰγυπτίων
πολλοὺς κακώσει. Μετὰ δὲ ταῦτ' ἔσται πάλιν
λοιμὸς, θανοῦνται δ' οἷς ἔνεστι καρδία
σκληρά. Πικρανῶ δ' οὐρανόν· χάλαζα νῦν
σὺν πυρὶ πεσεῖται, καὶ νεκροὺς θήσει βροτούς.
Καρποί τ' ὀλοῦνται, τετραπόδων τε σώματα
σκότος δὲ θήσω τρεῖς ἐφ' ἡμέρας ὅλας,
ἀκρίδας τε πέμψω, καὶ περισσαὶ βρώματα
ἅπαντ' ἀναλώσουσι καὶ καρποῦ χλόην.
Ἐπὶ πᾶσι τούτοις τέκν' ἀποκτενῶ βροτῶν
πρωτόγονα. Παύσω δ' ὕβριν ἀνθρώπων κακῶν·
Φαραὼ δὲ βασιλεὺς πείσετ' οὐδὲν ὧν λέγω,
πλὴν τέκνον αὐτῷ πρωτόγονον ἕξει νεκρόν·
καὶ τότε φοβηθεὶς λαὸν ἐκπέμψει ταχύ.
Πρὸς τοῖσδε λέξεις πᾶσιν Ἑβραίοις ὁμοῦ,
« Ὁ μεὶς ὅδ' ὑμῖν πρῶτος ἐνιαυτῶν πέλει·
ἐν τῷδ' ἀπάξω λαὸν εἰς ἄλλην χθόνα,
εἰς ἣν ὑπέστην πατράσιν Ἑβραίων γένους. »
Λέξεις δὲ λαῷ παντὶ, μηνὸς οὗ λέγω
διχομηνίᾳ, τὸ πάσχα θύσαντας θεῷ
τῇ πρόσθε νυκτὶ, αἵματι ψαῦσαι θύρας,
ὅπως παρέλθῃ σῆμα δεινὸς ἄγγελος·
ὑμεῖς δὲ νυκτὸς ὀπτὰ δαίσεσθε κρέα.
Σπουδῇ δὲ βασιλεὺς ἐκβαλεῖ πρόπαντ' ὄχλον.
Ὅταν δὲ μέλλητ' ἀποτρέχειν, δώσω χάριν
λαῷ, γυνή τε παρὰ γυναικὸς λήψεται
σκεύη, κόσμον τε πάνθ' ὃν ἄνθρωπος φέρει,
[χρυσοῦν τε κἀργύρειον ἠδὲ καὶ στολὰς,]
ἵν' ὧν ἔπραξαν μισθὸν ἀποδῶσι βροτοῖς.
Ὅταν δ' ἐς ἴδιον χῶρον εἰσέλθηθ', ὅπως
ἀφ' ἧσπερ ἠοῦς ἐφύγετ', Αἰγύπτου δ' ἄπο
ἑπτὰ διοδοιποροῦντες ἡμερῶν ὁδὸν,
πάντες τοσαύτας ἡμέρας ἔτος κάτα
ἄζυμ' ἔδεσθε, καὶ θεῷ λατρεύσετε,
τὰ πρωτότευκτα ζῷα θύοντες Θεῷ,
ὅσ' ἂν τέκωσι παρθένοι πρώτως, τέκνα
τἀρσενικὰ, διανοίγοντα μήτρας μητέρων.

Καὶ πάλιν περὶ τῆς ἑορτῆς φησὶ,

Ἀνδρῶν Ἑβραίων τοῦδε τοῦ μηνὸς λαβὼν
κατὰ συγγενείας πρόβατα καὶ μόσχους βοῶν
ἄμωμα δεκάτῃ· καὶ φυλαχθήτω μέχρι
τετρὰς ἐπιλάμψει δεκάδι, καὶ πρὸς ἑσπέραν
θύσαντες, ὀπτὰ πάντα σὺν τοῖς ἔνδοθεν
οὕτω φάγεσθε ταῦτα· περιεζωσμένοι,
καὶ κῶλα ποσσὶν ὑποδέδεσθε, καὶ χερὶ
βακτηρίαν ἔχοντες· ἐν σπουδῇ τε γὰρ
βασιλεὺς κελεύσει πάντας ἐκβαλεῖν χθονός·
κεκλήσεται δὲ πᾶς. Χ' ὅταν θύσητε δὲ,
δεσμὴν λαβόντες χερσὶν ὑσσώπου κόμης
εἰς αἷμα βάψαι, καὶ θιγεῖν σταθμῶν δυοῖν,
ὅπως παρέλθῃ θάνατος Ἑβραίων ἄπο.

Deinde cinerem quibus tanquam ex camino spargam
erumpent his in hominibus ulcera magna, acerba.
Ac musca canina veniet, et homines Ægyptiorum
multos affliget. Post hæc autem rursus
pestis, morienturque quibus inest cor
durum. Acerbum faciam cœlum: grando nunc
cum igne cadet, et mori faciet homines.
Fructusque peribunt, et quadrupedum corpora:
tenebras autem ponam diebus tribus totis,
locustasque mittam, quæ numero excedentes frumenta
omnia absument et fructuum herbam.
Super hæc omnia filios occidam hominum
primogenitos. Delebo autem injuriam hominum malorum:
Pharao vero rex patietur nihil eorum quæ dico,
nisi quod filius ejus primogenitus morietur:
et tunc perterritus populum dimittet statim.
Ad hæc dices omnibus Hebræis simul:
« Mensis hic vobis primus annorum erit:
in hoc abducam populum in aliam terram,
in quam promisi patribus Hebræorum gentis. »
Dices autem populo omni, mensis quem dico
novilunio, postquam pascha celebraveritis Deo
priore nocte, sanguine tingite januas,
ut transeat hoc signum iratus angelus:
vos autem noctu assas comedetis carnes.
Libenter autem rex emittet totum populum.
Quumque jam aufugietis, dabo gratiam
populo: et mulier a muliere petet
vasa, ornatumque omnem, quem homo fert,
[aureum et argenteum, et vestes,]
ut eorum quæ fecerunt, mercedem eis persolvant.
Quando autem in vestram terram ingrediemini,
a quo die aufugiebatis, inde ab Ægypto
septem dierum iter peragrantes,
omnes (sic jubeo) tot diebus quotannis
azyma comedetis et Deo servietis,
primogenita animantia sacrificantes Deo,
quæcumque pepererint primitus virgines, fœtus
masculos, qui aperiunt ventres matrum.

Et rursus de eodem festo dicit:

Virorum Hebræorum hoc mense accipiat *quisque paterfamilias*
secundum cognationes oves et vitulos boum,
integra decima, et serventur usque ad
decimum quartum diem illucescentem: et vesperi
sacrificantes tosta omnia cum visceribus,
sic comedetis ea, cincti,
et calceos pedibus induetis, et manu
baculum habentes: nam ocyus
rex jubebit omnes ejicere e terra;
et vocabitur quisque. Ac postquam sacrificaveritis,
fasciculum manibus acceptum hyssopi frondis
sanguine tingite, et tangite postes duos,
ut transeat mors ab Hebræis.

Ταύτην δ' ἑορτὴν δεσπότῃ τηρήσετε,
ἑφθ' ἡμέρας ἄζυμα· κοὐ βρωθήσεται
ζύμη· κακῶν γὰρ τῶνδ' ἀπαλλαγήσετε,
καὶ τοῦδε μηνὸς ἔξοδον διδοῖ Θεός·
ἀρχὴ δὲ μηνῶν καὶ χρόνων οὗτος πέλει.

Hoc festum Domino servabitis,
septem diebus azyma, neque comedetur
fermentum : nam liberabimini ab his malis,
et hoc mense exitum dabit Deus :
initium autem mensium et temporum hic erit.

Φησὶ δὲ καὶ Ἐζεκιῆλος ἐν τῷ δράματι τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἐξαγωγή, παρεισάγων ἄγγελον λέγοντα τήν τε τῶν Ἑβραίων διάθεσιν καὶ τὴν Αἰγυπτίων φθορὰν οὕτως.

Narrat etiam Ezechielus in fabula inscripta *Eductio*, nuntium exhibens persequentem et Hebræorum conditionem et Ægyptiorum interitum, hoc modo.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Ὡς γὰρ σὺν ὄχλῳ τῷδ' ἀφώρμησεν δόμων
βασιλεὺς Φαραὼ μυρίων ὅπλων μέτα,
ἵππου τε πάσης χαρμάτων τετραόρων,
καὶ προστάταισι καὶ παραστάταις ὁμοῦ,
ἦν φρικτὸς ἀνδρῶν ἐκτεταγμένων ὄχλος.
Πεζοὶ μὲν ἐν μέσοισι καὶ φαλαγγικοὶ,
διεκδρομὰς ἔχοντες ἅρμασιν τόπους·
ἱππεῖς δ' ἔταξε, τοὺς μὲν ἐξ εὐωνύμων,
ἐκ δεξιῶν δὲ πάντας Αἰγύπτου στρατοῦ.
Τὸν πάντα δ' ἀριθμὸν ἠρόμην ἐγὼ στρατοῦ·
μυριάδες ** ἑκατὸν εὐάνδρου λεώς.
Ἐπεὶ δ' Ἑβραίων οὑμὸς ἤντησεν στρατὸς,
οἱ μὲν παρ' ἀκτὴν πλησίον βεβλημένοι
Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἦσαν ἠθροϊσμένοι.
Οἱ μὲν τέκνοισι νηπίοις δίδουν βορὰν
ὁμοῦ τε καὶ δάμαρσιν, ἔμπονοι κόπῳ,
κτήνη τε πολλὰ, καὶ δόμων ἀποσκευή·
αὐτοὶ δ' ἄνοπλοι πάντες εἰς μάχην χέρας,
ἰδόντες ἡμᾶς, ἠλάλαξαν ἔνδακρυν
φωνὴν, πρὸς αἰθέρα τ' ἐτάθησαν ἀθρόοι,
θεὸν πατρῷον. Πολὺς ἔην δ' ἀνδρῶν ὄχλος.
Ἡμᾶς δὲ χάρμα πάντας εἶχεν ἐν μέρει.
Ἔπειθ' ὑπ' αὐτοὺς θήκαμεν παρεμβολὴν,
Βεελζεφών τις κλήζεται πόλις βροτοῖς.
Ἐπεὶ δὲ Τιτὰν ἥλιος δυσμαῖς προσῆν,
ἐπέσχομεν, θέλοντες ὄρθριον μάχην,
πεποιθότες λαοῖσι καὶ φρικτοῖς ὅπλοις.
Ἔπειτα θείων ἄρχεται τεραστίων
θαυμάστ' ἰδέσθαι. Καί τις ἐξαίφνης μέγας
στύλος νεφώδης ἐστάθη πρὸ γῆς μέλας,
παρεμβολῆς ἡμῶν τε χ' Ἑβραίων μέσος.
Κἄπειθ' ὁ κείνων ἡγεμὼν Μωσῆς, λαβὼν
ῥάβδον Θεοῦ, τῇ δὴ πρὶν Αἰγύπτῳ κακὰ
σημεῖα καὶ τεράστι' ἐξεμήσατο,
ἔτυψ' Ἐρυθρᾶς νῶτα κἄσχισεν μέσον
βάθος θαλάσσης· οἱ δὲ σύμπαντες σθένει
ὥρουσαν ὠκεῖς ἁλμυρᾶς δι' ἀτραποῦ.
Ἡμεῖς δ' ἐπ' αὐτῆς ᾠχόμεσθα συντόμως
κατ' ἴχνος αὐτῶν. Νυκτὸς εἰσεκύρσαμεν
βοηδρομοῦντες· ἁρμάτων δ' ἄφνω τροχοὶ
οὐκ ἐστρέφοντο, δέσμιοι δ' ὡς ἥρμοσαν·
ἀπ' οὐρανοῦ δὲ φέγγος ὡς πυρὸς μέγα

NUNTIUS.

Postquam enim cum turba ista prorupit ex ædibus
rex Pharao cum multis millibus armatorum,
omnique equitatu et quadrigis,
et ducibus et satellitibus simul;
omnibus metuenda erat acies exercitus.
Pedites quidem in medio et phalangitæ,
excursus habentes curribus *vacua* intervalla :
equites autem ordinavit, hos quidem a sinistra,
a dextra autem omnes Ægyptii exercitus milites (*pedites*).
Totum vero numerum quæsivi ego exercitus :
myriades centum *erant* fortium virorum.
Postquam autem Hebræis noster obviam factus est exercitus,
alii prope jacentes juxta littus
Rubri maris erant congregati.
Alii liberis infantibus dabant cibum,
simul et uxoribus, fatigati labore,
jumentaque simul et domorum supellex ;
ipsi autem inermes omnes ad pugnam,
videntes nos exclamarunt lacrimabilem
vocem, et ad cœlum se (*manus*) tetenderunt innumeri,
deum patrium *loquentes*. Multa vero erat hominum turba.
Nos autem omnes gaudium habebat vicissim.
Deinde contra illos posuimus castra,
ubi Beelzephon aliquod appellatur oppidum mortalibus.
Postquam autem ingens sol occiderat,
quievimus, volentes crastino mane pugnare,
confisi populo et horrendis armis.
Hinc divinorum cœpit ut miraculorum
prodigia conspiceremus : et aliqua repente magna
columna nubis atra stetit in terra,
inter nostra et Hebræorum castra.
Deinde illorum dux Moses, accipiens
virgam Dei, qua prius Ægypto mala
prodigia et monstra machinatus fuerat,
verberavit Rubri terga et divisit medium
profundum maris ; ipsi vero juncti fortiter
ruerunt celeres per salsam semitam.
Nos in eadem properamus statim
in vestigia ipsorum. Nocte in eos incidimus
cum clamore currentes, sed curruum rotæ
non vertebantur, tanquam vinculis illigatæ :
de cœlo autem lumen tanquam ignis magnum

ὤφθη τι ἡμῖν· ὡς μὲν εἰκάζειν, παρῆν
αὐτοῖς ἀρωγὸς ὁ Θεός. Ὡς δ᾽ ἤδη πέραν
ἦσαν θαλάσσης, κῦμα δ᾽ ἐρροίβδει μέγα
σύνεγγυς ἡμῶν· καί τις ἠλάλαξ᾽ ἰδὼν,
« Φεύγωμεν οἴκοι πρόσθεν Ὑψίστου χερός·
οἷς μὲν γάρ ἐστ᾽ ἀρωγὸς, ἡμῖν δ᾽ ἀθλίοις
ὄλεθρον ἔρδει· » καὶ συνεκλύσθη πόρος
Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, καὶ στρατὸν διώλεσε.

Περὶ τούτων καὶ τοῦ φανέντος ὀρνέου Ἐζεκιῆλος ἐν τῇ Ἐξαγωγῇ παρεισάγει τινὰ λέγοντα τῷ Μωυσῇ, περὶ μὲν τῶν φοινίκων καὶ τῶν δώδεκα πηγῶν οὕτως.

ΣΚΟΠΟΣ.

Κράτιστε Μωσῆ, πρόσχες οἷον εὕρομεν
τόπον πρὸς αὐτῇ τῇδέ γ᾽ εὐαεῖ νάπῃ·
ἔστιν γὰρ, ὥς που καὶ σὺ τυγχάνεις ὁρῶν,
ἐκεῖ· τόθεν δὲ φέγγος ἐξέλαμψέ νιν,
κατ᾽ εὐφρόνην σημεῖον ὡς στύλος πυρός.
Ἐνταῦθα λειμῶν᾽ εὕρομεν κατάσκιον,
ὑγράς τε λιβάδας· δαψιλὴς χῶρος βαθὺς,
πηγὰς ἀφύσσων δώδεκ᾽ ἐκ μιᾶς πέτρας·
στελέχη δ᾽ ἐρυμνὰ πολλὰ φοινίκων πέλει
ἔγκαρπα, δεκάκις ἑπτὰ, καὶ ἐπίρρυτος
πέφυκε χλοίη θρέμμασιν χορτάσματα.

Εἶτα ὑποβὰς περὶ τοῦ φανέντος ὀρνέου διεξέρχεται.

Ἕτερον δὲ πρὸς τοῖσδ᾽ εἴδομεν ζῷον ξένον,
θαυμαστὸν, οἷον οὐδέπω ὥρακέ τις.
Διπλοῦν γὰρ ἦν τὸ μῆκος αἰετοῦ σχεδὸν,
πτεροῖσι ποικίλοισιν ἠδὲ χρώμασι·
στῆθος μὲν αὐτοῦ πορφυροῦν ἐφαίνετο,
σκέλη δὲ μιλτόχρωτα, καὶ κατ᾽ αὐχένα
κροκωτίνοις μαλλοῖσιν εὐτρεπίζετο,
κάρα δὲ κοττοῖς ἡμέροις παρεμφερὲς,
καὶ μηλίνῃ μὲν τῇ κόρῃ προσέβλεπε·
κύκλῳ κόρη δὲ κόκκος ὣς ἐφαίνετο·
φωνὴν δὲ πάντων εἶχεν ἐκπρεπεστάτην.
Βασιλεὺς δὲ πάντων ὀρνέων ἐφαίνετο,
ὡς ἦν νοῆσαι· πάντα γὰρ τὰ πτήν᾽ ὁμοῦ
ὄπισθεν αὐτοῦ δειλιῶντ᾽ ἐπέσσυτο,
αὐτὸς δὲ πρόσθεν, ταῦρος ὡς γαυρούμενος,
ἔβαινε κραιπνὸν βῆμα βαστάζων ποδός.

videbatur nobis : ut conjicere licet, aderat
ipsis auxiliator Deus. Postquam autem ultra
mare erant, fluctus latrabat magnus
juxta nos : et aliquis clamavit videns,
« Fugiamus domum ab Omnipotentis manu,
nam his ea auxiliatrix est, nobis autem miseris
perniciem affert. » Et inundato vado
Rubri maris, exercitum perdidit.

De his et ave quæ visa erat Ezechielus in *Eductione* aliquem exhibet colloquentem cum Mose, primum de palmis et duodecim fontibus ita :

EXPLORATOR.

Optime Moses, attende qualem invenerimus
locum juxta ipsam hanc salubrem convallem :
est enim, ut fere ipse vides,
illic : *modo* autem lumen illustravit illum,
nostrum per noctem signum sicut columna ignis.
Illic campum invenimus umbrosum
humidosque fontes : feracissimus locus profundus,
fontes ebulliens duodecim ex una petra :
arbores autem multæ palmarum sunt
fructuosæ, septuaginta, et abundans
est herba jumentis in pabulum.

Et paullo post narrat de ave quam viderunt :

Aliud autem præterea vidimus animal novum,
mirabile, quale nunquam quisquam vidit.
Duplum enim prope erat longitudine ad aquilam,
pennis variis et coloribus :
pectus quidem ipsius purpureum erat;
crura milto similia, et in cervice
crocea lanugine ornatum erat;
caput autem gallinaceis domesticis simile,
et melina pupilla aspiciebat;
in circuitu autem pupilla sicut coccus videbatur :
vocemque omnium habebat splendidissimam.
Rex vero videbatur omnium avium,
quantum licebat intelligere : omnes enim volucres simul
post ipsum timidæ incedebant :
ipse autem primus tanquam taurus superbus
ingrediebatur, celerem gressum gerens pedis.

FRAGMENTUM

DRAMATIS FORTASSE EJUSDEM EZECHIELI,

Ex prologo, ut videtur, petitum ab Epiphanio vol. I, p. 544, emendavit Scaliger Thes. Temp. p. 402.

Ὦ πᾶσιν ἀρχὴ καὶ πέρας κακῶν, ὄφις,
ἥ τ' ὢ βαρὺν τίκτουσα θησαυρὸν κακῶν,
Πλάνη τυφλοῦ ποδηγὸς ἀγνοίας βίου,
χαίρουσα θρήνοις καὶ στενάγμασι βροτῶν,
ὑμεῖς ἀθέσμους εἰς ὕβρεις ὁμοσπόρων
τὰς μισαδέλφους ὁπλίσαντες ὠλένας
Καῒν μολῦναι φοινίῳ πρῶτον λύθρῳ
ἐπείσατ' ὀργὴν, κἀξ ἀκηράτων πεσεῖν
αἰωνίων τε πρωτόπλαστον ἐς χθόνα
ὑμεῖς ἐτεκτήνασθε. . . .

O omnibus initium et finis malorum, serpens,
et o quæ gravem peperisti thesaurum malorum,
Erratio cæcæ in ignoratione vitæ dux,
gaudens fletibus et suspiriis mortalium,
vos ad nefandas injurias in germanos
armastis fratrem exosi brachia
Cainis, *eumque*, ut primus pollueret cædis sanguine
iram suam, incitastis, et ex integris ut caderet
æternisque (sedibus) primus homo in terram,
vos architectatæ estis. . .

ΧΡΙΣΤΟΣ ΠΑΣΧΩΝ.

CHRISTUS PATIENS.

Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ θεολόγου ὑπόθεσις δραματικὴ κατ' Εὐριπίδην περιέχουσα τὴν δι' ἡμᾶς γενομένην σάρκωσιν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ ἐν αὐτῷ κοσμοσωτήριον πάθος.

Ἐπείδ' ἀκούσας εὐσεβῶς ποιημάτων
ποιητικῶς νῦν εὐσεβῆ κλύειν θέλεις,
πρόφρων ἄκουε· νῦν τε κατ' Εὐριπίδην
τὸ κοσμοσωτήριον ἐξερῶ πάθος,
ὅθεν μαθήσῃ πλεῖστα μυστικῶν λόγων,
ὡς ἐκ στόματος μητροπαρθένου κόρης,
μύστου πεφιλμένου τε τῷ Διδασκάλῳ.
Πρώτην γὰρ αὐτὴν νῦν παραστήσει λόγος
μητροπρεπῶς θρηνοῦσαν ἐν καιρῷ πάθους,
πότμου τε τὴν πρόφασιν ἀρχῆς ἀπ' ἄκρης
στένουσαν, ὡς φανεῖσαν ὄντως αἰτίαν
τοῦ μητέρ' αὐτὴν τοῦ Λόγου χρηματίσαι
καὶ νῦν ἰδεῖν πάσχοντα τοῦτον ἀδίκως·
εἰ μὴ γὰρ ἐσφάλημεν ἀπροσεξίᾳ,
οὐκ ἂν κατεκρίθημεν ἀρχῆθεν μόρον·
κἂν μὴ διεφθάρημεν ἑρπετοῦ δόλῳ,
μηδ' ἡ φθορά τ' εἰσῆλθε θηρὸς ἀπάτῃ,
καὶ πότμον ὑπέστημεν ἐνδίκῳ κρίσει,
ὡς μὴ τὸ κακὸν ἀδιάφθορον μένῃ,
οὐκ ἦν βροτωθῆναί τε καὶ τλῆσαι μόρον
τὸν ζωοποιὸν Δεσπότην, Θεὸν Λόγον,
ἀφθαρτίσοντα τὸ φθαρὲν φιλαγάθως,
καὶ ζωοποιήσοντα τὸ βροτῶν γένος·
μένοντος αὐτοῦ δ' ἀκενώτου τοῦ Λόγου,
ἥδ' οὐκ ἂν ἐκπέφηνε μήτηρ Δεσπότου,
καὶ τόνδε νῦν ὁρῶσα πάσχοντ' ἀδίκως,
θρηνοῦσ' ἀνηλάλαζε τετρυχωμένη.
Πρόσωπα γοῦν δράματός εἰσί μοι τάδε,
μήτηρ πάναγνος, παρθένος μύστης, κόραι
αἱ συμπαροῦσαι μητρὶ τῇ τοῦ Δεσπότου.

Sancti patris nostri Gregorii theologi argumentum dramaticum secundum Euripidem, complectens salvatoris nostri Jesu Christi nostra causa factam incarnationem et passionem quam subiit pro salute mundi.

Quum, auditis pie poematibus,
poetice nunc pia auscultare velis,
alacri animo excipe : nunc Euripidis more
mundi salutem eloquar passionem,
ex qua edisces plerosque mysticorum sermonum,
nempe ex ore matris virginis
et discipuli Domino dilectissimi.
Primam namque ipsam nunc exhibebit sermo,
ut matrem decet, lugentem tempore passionis,
de mortis origine mundo coæva
ingemiscentem, quæ mors vere causa exstitit,
cur ipsa parens Verbi nuncupata fuerit,
et nunc inique patientem hunc videat:
nisi enim in errorem socordia inducti fuissemus,
non a principio morte mulctati fuissemus ;
et ni corrupti fuissemus serpentis dolo,
neque labes introisset feræ deceptione,
neque mortem subiissemus justo judicio,
ne malum maneret integrum,
opus non fuisset ut homo fieret et mortem obiret
vitæ auctor Dominus, Deus Verbum,
incorruptibile redditurus benignitate sua id quod erat corruptum,] et vivificaturus omne hominum genus :
nisi se ipsum exinanisset Verbum,
hæc non exstitisset parens Domini,
neque eum nunc intuens tolerantem iniqua
lugens ejularet, vivido afflicta dolore.
Personæ igitur tragœdiæ mihi sunt hæ:
mater intacta, virgo discipulus, virgines
adsistrices parenti Domini.

Varietas scripturæ. Τοῦ ἐν ἁγ. etc. e codd. A. B. et uno Combefisii (B), cujus alius [C., recentissima manu] : Τραγῳδία εἰς τὸ σωτήριον πάθος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. — 20 τλῆναι B. a pr. m. — 22 ἀφθαρτίσαντα A. φιλανθρώπως A. et margo B. — 23 ζωοποιήσαντα A. βροτῶν γένος A. et γρ. B. βροτῶν ἅπαν B. Ed. — 25 ab Ed. abest ἄν. — 27 ἀνηλάλαζε A. B. ἀνηλάλαξε Ed. — 28 γοῦν τοῦ δρ. Ed. — 29 μύστις Ed.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΧΡΙΣΤΟΣ.
ΘΕΟΤΟΚΟΣ.
ΙΩΣΗΦ.
ΘΕΟΛΟΓΟΣ.
ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ.
ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ.
ΑΓΓΕΛΟΙ.
ΧΟΡΟΣ ΠΑΡΘΕΝΩΝ.
ΝΕΑΝΙΣΚΟΣ.

TRAGOEDIÆ PERSONÆ.

CHRISTUS.
DEIPARA.
JOSEPH.
THEOLOGUS.
MAGDALENE.
NICODEMUS.
NUNTII.
CHORUS VIRGINUM.
ADOLESCENTULUS.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Εἴθ' ὤφελ' ἐν λειμῶνι μηδ' ἕρπειν ὄφις,
μηδ' ἐν νάπαισι τοῦδ' ὑφεδρεύειν δράκων
ἀγκυλομήτης· οὐ γὰρ ἂν πλευρᾶς φύμα,
μήτηρ γένους δύστηνος ἠπατημένη
τόλμημα τολμᾶν παντάτολμον ἂν ἔτλη,
ἔρνους ἔρωτι θυμὸν ἐκπεπληγμένη,
θεώσεως πεισθεῖσα τυχεῖν αὐτόθεν·
οὐδ' ἂν φαγεῖν πείσασα καρποῦ τὸν πόσιν
τοῦ μηδὲ συμφέροντος αὐτίκα σφίσι,
λειμῶνος ἐξῴκιστο τοῦ πανολβίου,
λύμην κατακριθεῖσα καὶ λυγρὸν μόρον,
μήτηρ τέκνων τ' ἤκουσεν ἐκ δυσκοιτίας
μογοστοκοῦσ' ὠδῖσί τ' ἐμπαρειμένη,
ἱδρῶ τ' ἂν ᾤκει τήνδε γῆν ὀλεθρίαν
σὺν ἀνδρὶ καὶ τέκνοισιν ἀρᾶς ὑστάτης,
ἅπερ τεκεῖν ὥριστο λύπαις καὶ στόνοις,
διαδοχάς τε παραπέμπειν τῷ βίῳ,
διαλλαγάς τ' ἐντεῦθεν εὑρεῖν ἐξόχους·
οὐδ' ἂν γένος τ' ὄλωλεν ἀνθρώπων ἅπαν,
καὶ τὸν Δυνατὸν ἀλθανεῖν ἔπεισέ πως,
ἀγαθότητι δαπέδῳ κατιέναι,
καινῶς βροτωθῆναί τε καὶ τλῆσαι πάθος·
οὐδ' ἂν ἐγὼ πέφυκα μήτηρ παρθένος
καὶ νῦν ἔκλυον Υἱὸν ἕλκεσθαι κρίσει
οὐράνιον, γήϊνον, ἀκραιφνῆ γοναῖς,
ἰδεῖν τ' ἔφριττον τόνδε καθυβρισμένον,
ἄτερ δαλῶν φέρουσα, φεῦ, δεινὴν φλόγα,
ἣ σφόδρα μαιμάσσει με καὶ δονεῖ κέαρ,
καὶ καρδίαν δίεισιν ὡς ῥόπτρον μέγα,
ὡς νητρεκῶς ἦϋσε Συμεὼν γέρων,
τηλεσκόποις ὄμμασι πάντως προβλέπων.
Ἦ που μεγίστη γίνεται σωτηρία,

DEIPARA.

Utinam in horto nunquam repsisset serpens,
neque in hujus saltibus dolos struxisset draco
versipellis! neque enim e latere orta,
infelix humani generis parens, decepta
scelus minime audendum aggredi ausa fuisset,
rami cupidine animum perculsa,
divinitatis inde consortem se futuram persuasa:
neque, ubi conjugi suaserat ut comederet de fructu
nihil ipsis mox profuturo,
ex horto exulasset felici,
exitio damnata et sævæ morti,
mater filiorum audisset ex inauspicato toro
partu laborans, doloribusque prope immortua partus,
et sudore terram hanc exitialem incoleret,
cum sponso et natis exsecrationi extremæ devotis,
quos gignere decretum erat in luctibus ac gemitibus,
successionesque transmittere ævo,
eximiamque exinde invenire reconciliationem;
neque universum periisset hominum genus,
neque Omnipotentem mederi quodammodo coegisset,
pro sua benignitate in terram descendere,
et novo modo hominem induere, et subire mortem:
neque ipsa exstitissem virgo parens
et nunc audirem in judicio trahi Filium
cœlestem, terrenum, purum natalibus:
nec horrerem videns hunc injuriis lacessitum,
absque face ferens, eheu! diram flammam,
quæ vehementer me absumit, evertitque animam,
et pectus penetrat ingentis clavæ instar,
ut vere vaticinatus est Simeon senex,
e longinquo cernentibus oculis plane prospiciens.
Certe maxima salus est,

---

1. Personarum elenchus non est in codd. In B. ὑπόθεσις τοῦ δράματος. Προλογίζει ὑπεράγιος μήτηρ τοῦ ἀληθινοῦ ἡμῶν φωτὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. — 3. ἂν πλ. A. B. ἐκ πλ. Ed. Benedictinorum, quorum hæc nota est: « Legit Combefisius ἐκ et ἄν. Utraque lectio melior quam in Editis ἐν. » φύμα B. a sec. m. φῦμα A. B. Ed. — 5 παντότολμον Ed. ἂν ἔτλη A. ἀνέτλη B. Ed. — 7 αὐτόθι A. — 16 ἄτερ τεκ. B.— 17 σῷ βίῳ B. inter versus. — 19 γένος τ' A. τ' om. B. Ed. — 20 ἂν θανεῖν corrector recens in B. — 22 τλῆσαι A. et antiqua manus inter versus B. τλῆναι B. Ed. — 26 τοῦτον A. — 28 μαιμάνει A. δονεῖ A. et antiqua manus inter versus B. στροβεῖ

ὅταν γυνὴ πρὸς ἄνδρα μὴ διχοστατῇ,
τὰ πάντα συμφέρουσα τῷδ' ὥσπερ θέμις,
μηδὲ πρὸς ἄλλου πάρφασίν τινα κλύῃ,
ἀλλ' ἔστι συμφρονοῦσα γνησίῳ πόσει.
Νῦν δ' ἐχθρὰ πάντα, καὶ νοσεῖ τὰ καίρια,
αὐτῆς προδούσης ἄνδρα καὶ κράτους κλέος.
Φιλεῖ γὰρ ὕβρις ἡ πάλαι τίκτειν νέαν·
ἐκ δακρύων δάκρυα καταλείβεται,
ὧν οὔτε μέτρον οὔτ' ἀριθμός ἐστί τις·
κακῷ κακὸν γὰρ εἰς ἅμιλλαν ἔρχεται.
Ὅθεν πότνια φύσις ἠτιμωμένη
στένει κλάουσα συμφορὰς πεφυρμένας
διαδοχάς τε τῶν ἀφερτάτων πόνων,
τὸν πάντα συντήκουσα δακρύοις χρόνον,
ἐπεὶ πρὸς ἐχθροῦ τ' ᾔσθετ' ἠδικημένη,
καὶ μητρὸς αὐτῆς πρωτοπήμονος βλάβῃ,
πατρός θ' ὑποκλίναντος οὖας μήτερι,
ὧν πάντες ἐσμὲν οἱ κατὰ χθόν' ἔκγονοι.
Βοᾷ μὲν ὅρκους, ἀνακαλεῖ δεξιᾶς
πίστιν μεγίστην, καὶ Θεὸν μαρτύρεται·
ἔγνω γὰρ ἡ τάλαινα συμφορῶν ὕπο,
οἷον πατρῴαν μὴ λιπεῖν ἐσθλὸν χθόνα·
στυγεῖ δὲ κόσμον, οὐδ' ὁρῶσ' εὐφραίνεται.
Εἰς τοῦτο γὰρ νῦν ἐκβέβηκ' ἀλγηδόνος,
ὥσθ' ἵμερός μ' ὑπῆλθε γῇ τε καὶ πόλῳ
λέξαι μολοῦσαν δεῦρο φύσεως βλάβας.
Οὔπω γὰρ ἡ τάλαινα παύεται γόων,
τίκτουσα μὴ τίκτουσα, φεύγουσ' αὖ τόκους.
Δύστην'· ἐμαυτὴν γὰρ λέγω, λέγουσα σέ,
τίκτουσαν οὐ τίκτουσάν, ὡς ὑπὲρ λόγον.
Τόκον γὰρ ἔγνων ἄτοκον, τί γὰρ φράσω;
πόνους φυγοῦσα καὶ φθορὰν νῦν καὶ πάλαι.
Οὐκ οἶδα τέρψιν οὐδ' ἐπίψογον φάτιν
τινὸς πρὸς ἀνδρὸς μᾶλλον ἢ χαλκοῦ βαφάς·
οὐ γὰρ κορείης ἅμμα διέφθειρέ τις.
Καὶ παῖδα πῶς ἔτικτον; ὢ θάμβος μέγα!
ὑβρισμένον δὲ τανῦν πῶς οἴσω βλέπειν;
πόνους φυγοῦσα, πῶς ὀδυνῶμαι κέαρ;
Ἀνηλάλαξα πῶς πάλαι χαρᾶς ὕπο,
ὅτ' ἦλθεν εὐάγγελος ἀγγέλλων τόκον,
φράζων ἄλυξιν δυσμενῶν βροτῶν γένει,
καὶ γηθόσυνον χάρμα μοι φέρων μέγα;
λόγοις δὲ τοῦδ' εὔπλαγκτος οὐκ ἐφαινόμην,
πεισθεῖσα τῷ φέροντι θέσκελον φάτιν,

quando conjux a marito non dissidet,
ipsi morigerans in omni re, ut decet,
nec ab alio, quo decipiatur, quicquam audit,
sed genuino sponso unanima consentit.
Nunc vero omnia sunt inimica, et laborant præcipua,
ex quo suum prodidit virum et imperii decus.
Solet enim injuria vetus parere novam:
lacrimæ ex lacrimis stillant,
quarum neque modus neque numerus est;
malo enim malum in certamen venit.
Hinc alma natura dedecore confecta
ingemiscit deflens varia calamitatum agmina,
successionesque intolerabilium malorum,
omni tempore lacrimis contabefacta;
postquam et ab hoste animadvertit se injuria affectam,
et ipsius parentis primum damnum afferentis labe,
seductioneque patris aures accommodantis matri,
quorum omnes terram colentes sumus posteri.
Clamat jusjurandum, vocat dexteræ
maximam fidem, et Deum testatur.
agnovit enim misera per calamitates
quantum præstet patriam non deserere terram:
odit autem mundum, neque lætatur ejus aspectu.
Eo enim nunc perveni doloris,
ut mihi subierit desiderium terræ et cœlo
dicere huc procedentem naturæ damna.
Necdum enim misera desinit ejulare,
pariens, non pariens, rursum abnuens partum.
Infelix: me ipsam enim dico, dicens te,
quæ pariam, non pariam, partu qui rationem superat.
Nam partum sum experta sine partu, quid enim *aliud* dicam?] *ejus* doloris fugiens et corruptelæ nunc et olim.
Non voluptatem novi neque malum rumorem
ullo ab viro, *non* magis quam æris tincturas:
nemo enim virginitatis florem mihi sustulit.
Et filium quomodo edidi! O stuporem maximum!
Sed injuria affectum nunc quomodo potero intueri?
nullos partus dolores experta, quomodo corde crucior!
Quomodo exsilui olim præ gaudio,
quum auspicatus advenit nuntius nuntians partum,
indicans effugium ab hostibus mortalium generi,
miraque lætitia animum exhilarans meum!
Hujus autem verbis decipi minime videbar,
fidem adhibens ferenti cœleste oraculum,

B. Ed. — 31 τηλεσκότοις A. — 32 ἢ A. — 35 πρόφασιν σίγα κλύῃ A. — 36 σωφρονοῦσα A. — 39 εἰς πάλαι B. — 42 κακῷ γὰρ κακὸν Ed. — 44 κλαίουσα A. — 47 ἐχθροῦ τ' scripsi. ἐχθροῦ A. ἐχθροῖς B. Ed. — 48 πρωτοπήμονος A. B. « Reg. Med. » πρωτοπήμονι Ed. πλάνῃ B., altero antiqua manu inter versus notato. — 49 A. habet in serie, B. in margine. « Hunc versiculum, qui deerat in Editis, suppeditavit cod. Med. » οὖας omnes. — 50 οἱ καταχθόνειοι γῆς (sic) A., ut ἔκγονοι alius vocabuli sedem occupasse videatur. — 51 δεξιὰς A. B. — 53 ἔγνω καὶ ἡ Ed. — 55 κόσμος B. — 58 μολοῦσαν A. μολοῦσα B. μολούσας Ed. — 59 γόνων Ed. « *necdum parere desinit Eva.* » — 61 δύστηνον A. — 62 ὡς τίκτουσαν B., altero inter versus posito. — 64 νῦν καὶ πάλαι A. et inter versus B. « Reg. Med. sup. lin. » Editum νῦν καὶ πάθη. — 66 χαλκοῦ βαφάς A. et inter versus B. χαλκοῦ βάρος B. χαλκὸς βαφάς Ed. — 67 ἅμα A. B. — 69 ὅσω (sic) A. — 72 ἀγγέλων A. B. — 75 ἄπλακτος B. « ἄπλαγκτος Reg.

οὐχὶ σφάγιον μηνύουσάν μ' ἐκτεκεῖν,
ἀλλ' ὡς ἄνακτα γῆς τε καὶ παντὸς πόλου.
Ὅπως δ' ἔθυον καὶ γυναικείῳ νόμῳ
ψυχῆς τ' ἔπεμπον ἀλαλαγμὸν ἐκ μέσης,
λάσκουσ', ἀνευφημοῦσα τὴν ἀγγελίαν,
θυηφάγον φέρουσά τ' εὐώδη φλόγα,
οἵαν θύειν φράζουσιν οἱ θεοπρόποι,
ζῆλον ἔμπυρον, πνεῦμα συντετριμμένον,
ἔρωτά τ' ἀκάθεκτον ἔνθερμον λίαν,
ἃ θυσίαν οἴδαμεν εὐφημουμένην.
Καὶ πῶς στροβεῖ μου σπλάγχνα νῦν δριμὺ βέλος;
κἀγὼ μὲν ἦν πρόθυμος ἔννυχος δραμεῖν,
ἰδεῖν τε Παιδὸς ἣν κακωσύνην πάθοι·
αὗται δ' ἔπεισάν μ' ἡμέρας μίμνειν φάος.

ΧΟΡΟΣ.

Δέσποινα, νῦν πύκαζε σὸν δέμας τάχει.
Ἄνδρες τρέχουσιν ἐμφανεῖς πρὸς τὴν πόλιν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Τί δ' ἐστι; μῶν τι δυσμενῶν ἀγγέλλεται
λόχος κρυφαῖος ἑστάναι κατ' εὐφρόνην;

ΧΟΡΟΣ.

Ἔννυχος ὄχλος ἐν θορύβῳ συρρέει,
στρατὸν πολύν τε πᾶσαν ἀν' ὄρφναν βλέπω,
λαμπτῆρας εἰσφέροντα καὶ πολλὰ ξίφη.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Καὶ μὴν πρὸς ἡμᾶς νῦν τις ἐν σπουδῇ ποδὸς
στείχει, νέον τι πρᾶγμ' ἔχων ἴσως φράσαι.

ΧΟΡΟΣ.

Ἴδω τι λέξει, καὶ τίν' ἀγγελεῖ λόγον. —
Πόντια, πότνα, σεμνοτάτη παρθένε,
αἶ αἶ, αἶ αἴ!
Πολλὴ μὲν ἐν βροτοῖσι κοὐκ ἀνώνυμος
ἁγνὴ κέκλησαι, τῆσδε γῆς ὅσοι πέδον
ναίουσι, λαμπρὸν φῶς ὁρῶντες ἡλίου·
τανῦν δὲ τάλαιν', ἡ πάλαι μακαρία.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Τί δ' ἐστίν; ἦ πω τίς μ' ἀποκτεῖναι θέλει;

ΧΟΡΟΣ.

Οὔκ, ἀλλὰ Παῖς θνήσκει σὸς ὑπ' ἀλαστόρων.

significans me parituram esse eum non victimam,
sed ut regem terræ et totius cœli.
Et quomodo exsultabam et muliebri more
corde ex intimo hymnum emittebam,
exclamans, faustis ominibus prosequens nuntium,
nutritam suffimentis ferens fragrantem flammam,
quæ sacrificia præscribunt divini vates,
ardentem zelum, spiritum contritum,
et amorem contineri nescium, fervidissimum,
quod sacrificium novimus laudabile.
Sed quomodo versat mea viscera nunc truculenta cuspis?
ego quidem prompta eram etiam noctu currere
ut videam quæ mala patiatur Filius :
hæ vero mihi suaserunt diei exspectare lucem.

CHORUS.

Domina, nunc cito corpus tuum contege.
Viri conspicui currunt in urbem.

DEIPARA.

Quid vero est? numquid hostium nuntiatur
cohors occulta stare per noctem?

CHORUS.

Nocturna turba cum tumultu confluit;
exercitumque magnum per totum locum obscurum conspicor] faces et plurimos gladios inferentem.

DEIPARA.

Atqui ad nos nunc aliquis pede concito
venit, novam aliquam rem forsan habens quam nuntiet.

CHORUS.

Videbo quid loquatur, et quem ferat nuntium. —
Veneranda, veneranda, castissima virgo,
. heu, heu, heu, heu!
Celebris quidem inter homines, ac minime ignobilis,
casta vocaris *ab his* quicumque hanc tellurem
habitant, fulgidum videntes lumen solis,
nunc vero misera, quæ prius beata.

DEIPARA.

Quid igitur? num quis me vult occidere?

CHORUS.

Nequaquam, sed tuus Filius scelestorum manu perit.

Med. » — 79 ὅπως scripsi, quo recentiores post πῶς utuntur : πῶς (71)... ὅπως δὲ..., et similiter v. 1123, ποίοις... οἵοις τε... Omnes ὅμως, quod valde coutortam explicationem habet. — 80 τ' nou delendum. — 81 λάσκουσ' A. « Reg. Med. » λάκουσ' B. Ed. — 84 ἔμπυρον glossatoris vel correctoris est. Nolim διάπυρον, quanquam sex, si recte memini, certa exempla sunt solutionum in Chr. Pat. — 84 ἔρωτά τ' ἀκάθεκτον B. ἔρωτ' ἀκάθεκτον A. εὐκάθεκτον Ed. — 88 μὲν ἦν inter versus habet B. κἀγὼ μὲν οὖν πρ. A. κἀγὼ πρόθ. B. Ed. In fine versus θέλω addunt Editi, quod codices ignorant. — 90 ἡμέραν A. — 91 τεύχει A., quod librarii est sentientis quid posceret πύκαζε, non ex Euripide Rhes. 90. — 92 Deiparæ tribuitur invitis codicibus. ἐμφανοῖς (sic) πρὸς τὴν πόλιν A., recte. Conf. v. 97, εἰσφέροντα. Confluunt in urbem ad judicium. ἐμφανεῖς ἔξω πύλης B. Ed., ex interpolatione. — 93 μῶν τι A., quod recte dicitur. (μῶν τις ap. Eurip.) μῶν τε B. μῶν γε Ed. — 96 πολύν τε A. B. πόλιν τε Ed. ἀνόρφναν A. — 98 καὶ μὴν A. καὶ νῦν B. Ed. — 100 Deiparæ tribuebatur. Recte codices. Deinde Chorus sive potius mulier de choro refert quæ audierit ex homine quem poeta loquentem exhibere nolebat. — 101 πότνια πότνια B. « Reg. Med. » σεμνοτάτα A. — 102 αἶ B. a sec. m. (C. semper αἴ.) — 104 τῆσδε σῆς ὅποι A. — 107 ἤ πω A. B. ἦ που

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Οἴμοι, τί λέξεις; ὥς μ' ἀπώλεσας, γύναι.

ΧΟΡΟΣ.

Ὡς οὐκέτ' ὄντος Υἱέος φρόντιζε δή.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ὦ δεινὰ λέξασ', οὐχὶ συγκλείσεις στόμα
καὶ πᾶν μεθήσεις ἀπρεπὲς ῥῆμ' ἐκφέρειν;
τὸν ὄντ' ἀεὶ γὰρ μηκέτ' εἶναι πῶς λέγεις;
Εὔφημος ἴσθι, κἄν τι σοι χρεία λέγειν,
λέγ' ὡς προσήκει, μηδ' ἀτιμάσῃς Θεόν.
Γονᾶς γὰρ ἀπὸ χρυσέας ἔβλαστέ μοι·
καινὸν δὲ πίτνειν αἷμα ὑπ' ἀνέρων Θεοῦ·
θανεῖν τὸν ἀθάνατον, οὐκ ἔχει λόγον.
Ἔτικτον αὐτὸν, οἶδα δ' ὡς ἐγεινάμην.

ΧΟΡΟΣ.

Ὦ τλῆμον, οὐκ οἶσθ' οἷ κακῶν ἐλήλυθας,
καὶ τούσδε κινεῖς κἀναμοχλεύεις λόγους.
Ἠοῦς φανείσης, Υἱέος γ' ὄψει μόρον·
ὡς πάννυχον κρίνουσιν οἱ μιαιφόνοι.
Καίτοι δέδορκ' ἐνθάδε τῶν Παιδὸς τινὰ
στείχονθ' ὀπαδῶν, πνεῦμά τ' ἠρεθισμένον,
σπουδῇ πρὸς ἡμᾶς τόνδ' ἰθύνοντα δρόμον·
δείκνυσι δ' ὥς τι καινὸν ἀγγείλῃ παρών.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Τί δήποτ' ἄρα σημᾶναι νέον θέλει;

ΧΟΡΟΣ.

Ἴδω τί λέξαι πνευστιῶν οὗτος θέλει.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Ὀττοτοτοί!
καλλίστα, πότνα, σεμνοτάτη Μαρία,
αἶ αἶ, αἶ αἴ!
ἀπωλόμεσθ' οὐ δυσμενῶν τάχ' ὑπό του.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Τίνα θροεῖς αὐδάν; τίνα βοᾷς λόγον;
ἄγ' εἰπὲ, τίς φοβεῖ σε φήμ' αὖθις νέα;

ΧΟΡΟΣ.

Ἔκλυες ὦ, ἄϊες ὦ, ἤκουσας ὃς
ὃς Παῖδα σὸν προὔδωκε τοῖς μιαιφόνοις;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Πρὸς τοῦ τόδ' ἄλλο καινὸν ἀγγελεῖς κακόν;
τίς ἐστι; μῶν τις τῶν φιλεῖν ἠλπισμένων;

DEIPARA.

Hei mihi! quid dices? ut me perdidisti, mulier!

CHORUS.

De Filio tuo tanquam mortuo cogita.

DEIPARA.

O atrocia locuta, nonne claudes os
et omnem omittes indecorum sermonem loqui?
Æternum namque, quomodo jam non exsistere ais?
Bona verba loquere; et si quid loquendum habes,
dic ut decet, neu Deum injuria afficias.
Ex stirpe enim aurea mihi germen effloruit;
novumque id esset, ut Dei cruor efflueret manu mortalium:
fieri non potest ut immortalis moriatur.
Ipsum genui, novi autem quomodo genuerim.

CHORUS.

O infelix, nescis quo malorum veneris,
et hosce moves atque amoliris sermones.
Quum aurora illuxerit, Filii mortem videbis:
totam enim noctem in judicio absumunt scelesti.
Et jam video hic unum e Filii
venientem famulis, spiritu irritato (*anhelo*),
properanter suum cursum ad nos dirigentem;
vultuque profert se quid novi jam nuntiaturum.

DEIPARA.

Quid igitur novi significare cupit?

CHORUS.

Videam quid eloqui velit hic anhelus.

NUNTIUS.

Papæ! hei!
Eximia, veneranda, castissima Maria,
eheu, eheu, eheu, eheu!
periimus, non hostium, ut videtur, ab aliquo.

DEIPARA.

Quam edis vocem? quem profers sermonem?
Age, dic, quis te novus rumor iterum terret?

CHORUS.

Audisti, eheu! audisti, eheu! audisti quis
quis tuum Natum sceleratis prodidit?

DEIPARA.

A quo hoc aliud novum (*proditionis*) annuntiabis malum?
Quis est? num quis ex iis qui amare eum credebantur?

Ed., quod fortasse relinquendum erat. — 109. Incipit hic eximius codex C. — 110 υἱέος A. C. υἱέως B. Ed. Eodem modo v. 122. — 111 ὦ A. σὺ κλείσεις idem. — 112 πᾶν με μεθήσεις C. ῥῆμ' ἐκφέρειν tres. ῥῆμα φέρειν Ed. — 113 πῶς μηκέτ' εἶναι λέγεις A. — 114 τισι A. τις σοι B. — 117 πίτνειν A. C. πιτνεῖν B. Ed. αἷμ' ὑπανέρθεν (sic) θεοῦ A. — 118 τὸν ἀθ. tres. « Reg. » τὸ ἀθ. Ed. λόγος A. — 120 ὧν κακ. A. — 122 τ' A. — 125 στείχονθ' ὁπαδῶν A. C. στείχοντ' ὀπ. B. Ed. — 127 ἀγγείλῃ A. C. ἀγγέλει B. ἀγγέλλει Ed. — 128 ἆρα C. σημᾶναι A. — 130 Νεανίσκος A. Ὀττοτοτοί tres. ὀττοτοί Ed. — 131 κάλλιστα A. σεμνοτάτη C. σεμνοτάτα celeri. Μηρία A. — 132 αἶ B. a sec. m. Post v. 130 ponit A. — 134 αὐδᾶν A. — 137 ὃς om. A. — 138 πρός τοῦ· τὸ δ' ἄλλο καὶ νῦν, ead. m. mutatum in καινὸν, C. πρὸς τοῦτο τόδ' ἄλλο A. πρὸς τοῦτο δ' ἄλλο B. Ed. — 139 μῶν τε B.

ΧΟΡΟΣ.

Ἀργυροδέκτης, δύστροπος μύστης, λέγει,
ἀργυροφύλαξ, ἀργυροτρώκτης πλέον.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Οἴμοι, τόδ' οἷον ἄλλο πρὸς κακῷ κακὸν,
εἰ τοῖς φιλεῖν δοκοῦσι κατειργάσμεθα.
Ἦ που τετόλμηκ' ἔργον ἄτολμον τάλας;
τί δ' ἐγκαλῶν προὔδωκε παντευεργέτην;
ἢ τίς λαβὴ δράματος ἦν τῷ μαινόλῃ;

ΧΟΡΟΣ.

Ἄκουε τοῦδ', ὅς σοι τρανῶς πάντ' ἀγγελεῖ.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Ἄκουε, τλῆμον, ἡ τὸ πρὶν πανολβία,
ἄκουσον οὕς σοι δυστυχεῖς φέρω λόγους.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Αἶ αἶ, διοιχόμεσθα· δῆλος εἶ λόγῳ·
κακῶν γὰρ ἥκεις, ὡς ἔοικεν, ἄγγελος.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Κακῶν μὲν, ἀληθῶν δ' ὅμως· τί γὰρ φράσω;
Ἐπεὶ τὸ πάσχα καινὸν, ὡς ἔφη, φάγοι,
μύσταις ἄριστον παραθεὶς, δεῖπνον μέγα,
δείξας δ' ἐν αἰνιγμοῖσι τὸν λογοπράτην,
ἔπειτα νίψας τῶν μαθητῶν τοὺς πόδας,
ἔξεισιν, ὡς εἴθιστ', ἐλαιῶν εἰς ὄρος,
εἰπών τε μύσταις πάνθ' ἅπερ τανῦν πάθοι,
καταρτίσας πάντας τε μυσταγωγίαις,
πολλοῖς ξὺν ἄλλοις καὶ τάδ' εἶπε πρὸς Θεόν·
« Πάτερ, μέγιστον νῦν πάρασχέ μοι κλέος·
« τὸ παρὰ σοὶ γὰρ μὴ λιπὼν ποτὲ κλέος,
« εἰς μεῖζον ἥξω, δυσμενῆ κτανὼν βροτῶν·
« ἔθνη τε διδοὶς πάντ' ἔχοντι πρὸς σέθεν·
« λαβὼν δὲ πάντας, χὡς ἀριστεῖον σφέων
« ὑπερκρεμασθεὶς, αὖγε σαῖν χεροῖν νέμω.
« Κυδρούμενος δὲ τοῖς ἀριστεύμασί μου,
« κάλει φίλους εἰς δαῖτα. Μακάριος εἶ,
« μακάριος τοιάδε διειργασμένος. »
Ὁ δ' αὖθις ἀφίησιν ὡς βροτῶν ὄπα,
δηλῶν κλεϊσμὸν αἰθεροδρόμῳ βοῇ·
« Καὶ πρὶν κλεΐσας, νῦν κλεΐσω σε πλέον. »
Ἐπεὶ δὲ μύσταις ταῦτ' ἐνηχήθη ξένως,
ἥκει πρὸς αὐτοῖς ἐν τόπῳ τοῦ χειμάρρου

CHORUS.

Qui pecuniam accipiebat, pravus discipulus, ait,
pecuniæ custos, imo potius pecuniæ vorax.

DEIPARA.

Hei mihi! quale hoc aliud malum ad malum accessit,
si ab ipsis, qui videntur amici, conficimur?
Anne ausus est miser hanc turpissimam rem?
Quo crimine autem omnium bonorum largitorem prodidit?
aut quam facinoris ansam furibundus arripuit?

CHORUS.

Audi hunc, qui tibi aperte omnia referet.

NUNTIUS.

Audi, o misera, quæ prius eras felicissima,
audi, quos infelices tibi fero sermones.

DEIPARA.

Hei, hei! periimus, significas hoc oratione:
nam, ut videtur, venis nuntius malorum.

NUNTIUS.

Malorum quidem, sed verorum: quid enim dicam *aliud*?
Postquam pascha novum, ut ipse dixit, ederat,
discipulis prandium apponens, grandem cœnam,
designaratque ambagibus Verbi proditorem,
ac deinde abluerat suorum discipulorum pedes,
egreditur, juxta morem suum, ad montem olivis consitum;
quumque suis omnia sibi nunc perpetienda enuntiasset,
cunctosque sacro firmasset mystico,
inter plura alia, ad Deum hæc precatus est:
« Pater, maximam nunc præbe mihi gloriam;
« qui eam quam apud te habeo, nunquam reliquerim glo-
« riam,] ad majorem evadam, hoste mortalium perempto:
« omniaque ex te possidenti da mihi gentes:
« quumque omnes acceperim, et tanquam spolium opi-
« mum ex iis] suspensus fuerim, tuis iterum manibus re-
« pendam.] Gloriosior effectus ex præclaris facinoribus
« meis,] invita amicos ad convivium. Beatus es,
« beatus, qui talia perfeceris. »
At ille rursus tanquam mortalium emittit vocem,
testatus gloriam clamore ætherem percurrente:
« Jam te glorificavi, nunc amplius te glorificabo. »
Quum autem hæc insolito modo discipulorum aures per-
culissent,] venit illis comitibus ad locum torrentis

— 140 ἀργυροδείκτης B. — 142 πρὸς κακῶν B. — 143 ἐν τοῖς B. — 145 παντευεργέταν A. — 147 ὃς σοὶ A. — 149 ἄκουσον A. C. ἄκουε B. Ed. — 150 ἢ αἶ C. αἶ αἶ B. διοιχόμεσθα B. διοιχόμεθα ceteri. εἶ τῷ λόγῳ A. — 153 τὸ om. A. — 155 δείξας δ' ἐν αἰνιγμοῖσι A. C. δείξας τ' ἐν αἰνίγμασι B. Ed. τὸν λογοπράτην C. τὸν αὐτοῦ πράτην ceteri. — 156 νείψας C. — 158 εἰπών τε μύσταις πάνθ' ἅπερ τανῦν A. C. εἰπὼν τοῖς μ. πάνθ' ἃ νῦν B. et Editi, εἰπών τε μ. Benedictini ex conjectura. — 162 γὰρ om. A. — 164 διδοὺς A. — 166 ὑπὲρ κρ. C. — 167 κυδνούμενος A. — 169 διειργασμένους B. — 170 ὅδ' codices, ut solent. Iidem consensu ὡς βροτῶν ὄπα, ex Joanne XII, 28: Ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, « Καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω. » Ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἑστὼς καὶ ἀκούσας, ἔλεγε βροντὴν γεγονέναι. Ἄλλοι ἔλεγον· Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. Apparet non scripsisse auctorem quod editur ὡς βροντῶν ὄπα, haud dubie βροντῆς dicturum. — 171 αἰθεροδρόμῳ tres. αἰθεροτρόμῳ Ed. « *cælum commovente.* » — 174 πρὸς αὐτοῖς C. B. πρὸς αὐτοὺς A. Ed. χειμάρρου C. — 176 νύκτωρ μέσον tres. νυκτῶν

πρὸς κῆπον, ἧχι πολλάκις συνήγετο,
ὃν οὐδ' ὁ πράτης ἀγνοῶν, νύκτωρ μέσον
ἔφθασεν ὄχλον τῶν μιαιφόνων ἄγων,
ξιφηφοροῦντας καὶ φονῶντας ἐν θράσει·
ὃς δὲ προσιὼν ὡς φίλος Διδασκάλῳ,
Ῥαββὶ προσειπὼν χαῖρ', ἐφίλει δυστρόπως.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Φεῦ, φεῦ, τί χεῖρον τοῦδε τολμήσειέ τις;
Τί γοῦν πρὸς αὐτὸν ἀντέφησε Παῖς ἐμός;

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Οὐκ εἶπεν οὐδὲν, πλὴν « Ἑταῖρ', ἐφ' ᾧ πάρει; »
Ἄφαρ δ' ἔβαλον χεῖρας οἱ μιαιφόνοι·
ἄμμες δ' ἀφέντες ἄλλος ἄλλῃ φεύγομεν.
Πέτρος δ' ὁ κλεινὸς καὶ λόγοις ἀπείπατο·
μόνος δ' Ἐπιστήθιος εἵπετ' ἀτρέμας.
Ἔδοξα δ' αὐτὸς ὑπό του πεπυθέναι
σιγῇ λέγοντος ὡς πρὸς αὐτὸν ἠρέμα
τὸν δύστροπον πράτην γε τοῦ Διδασκάλου·
« Τῆς ἀσεβείας! ὦ τάλ', οὐ φοβῇ Θεόν;
« οὐ θεσμὸν αἰδῇ τῶν βροτῶν τῆς οὐσίας,
« Ἀδάμ τε τὸν σπείραντα γηγενῆ στάχυν,
« καὶ πατριάρχας ἐκλελεγμένου γένους;
« μύστης φανεὶς σὺ συμμαθητὰς αἰσχύνεις,
« τὸν μυσταγωγὸν, φεῦ, προδοὺς ἀργυρίου,
« προὔδωκας αὐτὸν εἰς φόνον μιαιφόνοις.
« Οὐκ εἶπεν; οὐ σῆς προὐνοήσατο φρενὸς,
« σκοπεῖν ἐφ' οἷσι νῦν ἑκὼν ἀλγύνεται;
« σὺ δ' οὐκ ἀνέσχου· τοιγαροῦν γνοίης τάχει.
« Εὖ δ' ἴσθι, πατρὸς εὐσεβὲς θάλπει γένος.
« Εἰ μὴ γὰρ ὅρκοις Ἀβραὰμ ἐπεσχέθη,
« οὐκ ἂν ποτ' ἔσχε μὴ τάδ' ὑπεξιέναι,
« κἀντεῦθεν ὑμῖν ἀποδοῦναι τὴν δίκην.
« Δοκεῖς γὰρ αὐτὸν τάδ' ὑποστῆναι πάθη,
« εἰ μή τι κερδαίνοντα κἀντεῦθεν μέγα;
« Νῦν δ' ἐκ χθονὸς μὲν ἔστ' ἂν ἔρχηται πάλιν,
« καινῶς ἄνεισι, σίγα δ' ἕξεται κρίσιν,
« ἐρῶν καθ' ὑμῶν Πατρὶ σὴν ἁμαρτίαν
« λαοῦ τε τοῦδε μαινόλου τολμηρίαν,
« ὡς καὶ προεῖπε Δαβίδου γλώσσῃ πάλαι,
« οὐκ ἀγνοοῦντι καὶ πρὸ τῆς τολμηρίας·
« πλήσει τε πᾶσαν γαῖαν εὐδόξων λόγων

in hortum, quo sæpius se conferebat;
quem haud nesciens venditor nocte intro
prævertit agmen scelestorum ducens,
sicarios et cædem spirantes insolenter;
qui et accedens, ut amicus, ad Magistrum,
dicens : *Ave, Rabbi*, eum osculatus est perfide.

DEIPARA.

Eheu, eheu! quid atrocius quis ausus fuerit?
Quid igitur ad hunc respondit Filius meus?

NUNTIUS.

Nihil dixit, nisi « Amice, ad quid venisti? »
statimque ipsi manus injecerunt scelerati.
Nos autem, eo relicto, alius alio effugimus.
Petrus inclytus ipsum etiam verbis abnegavit;
solus qui pectori incubuit (*Joannes*) secutus est quiete;
ipse autem visus sum ex aliquo audisse,
qui submissa voce et veluti solum alloqueretur
perditum Magistri sui venditorem :
« Vah! impium scelus! o miser, non times Deum?
« neque vereris legem generis humani,
« neque Adam terrigenæ spicæ satorem,
« neque patriarchas electi generis?
« Discipulus habitus, tuos sodales dedecore afficis;
« mysteriorum magistrum, eheu! pecunia venditum
« ad necem sceleratis prodidisti.
« Nonne dixit? nonne sollicitus de anima tua monuit
« ut dispiceres ea quorum gratia nunc volens in dolore
« versatur?] Tu vero non sustinuisti; igitur sentias brevi.
« Certo vero scias, *ille* patris pium fovet genus.
« Nisi enim Abrahæ jurejurando fuisset retentus,
« nunquam hæc inulta sivisset,
« et hinc vobis pœnam irrogasset.
« Anne enim putas ipsum talia passum fuisse,
« nisi magnum exinde perspexisset emolumentum?
« At nunc, quando ex terra redierit,
« novo modo in cœlum ascendet, silentio continebit judi-
« cium,] declarans adversum vos Patri tuum scelus
« plebisque hujus cruentæ audaciam,
« sicut olim Davidis ore prædixit,
« haud ignoranti vel priusquam hæc facinora evenirent;
« et implebit totam terram claro fidei præconio,

μέσον Ed. Μέσον ἄγειν, Introducere, et similia plurima apud Byzantinos. — 177 τὸν μιαιφόνον B. ἄνον (sic) A. pro ἄγων. — 178 φονῶντας C. .ονῶντας A. prima litera evanida. φρονῶντας B. φρονοῦντας Ed. — 179 ὃς δὲ C. In A. hoc evanidum, inscripsit manus recens ὣ καὶ. B. Ed. ὃς καὶ. — 180 ῥαββὶ A. C. ῥαμβὶ B. Ῥαβὶ Ed. χαῖρε, φίλει C. — 184 ἔβαλλον C. — 185 ἄμες C. ἄμμες et ἄλλος ἄλλου A. — 186 ἀπείπατο A. C. ἀπείπετο B. Ed. — 188 ἔδοξα δ' C. ἔδοξε δ' ceteri. — 189 ἠρέμω C. — 190 τε τοῦ A. — 191 ὦ A. — 192 τὸν βρ. A. — 194 ἐκλελεγμένους A. — 197 ἐς A. — 198 προὐνοήοατο C. B. προνοήσατο A. Ed. — 199 νῦν om. B. — 201 εὖ δ' A. C. εὖ γ' B. Ed. πατρὸς δ' C. — 202 εἰμὶ γὰρ C. Ἀβραὰμ codices ubique. Ἀβραὰμ Ed. ἐπεσχέθη C. ἀπησχέθη (sic) A. ὑπεσχέθη B. Ed. — 204 ὑμῖν C. Ed. ἡμῖν A. B. — 206 κερδάνοντα A. — 207 δ' ἐκθονὸς superscripto χ A. δ' ἐχθονὸς (sic) C. μὲν om. A. ἔστ' ἂν ἔρχηται A. C. ὅταν ἔρχηται B. ὦκ' ἂν ἔρχεται Ed., cum hac nota : « melius quam in Edit. ἔρχηται. » — 208 ἄνεισι, σίγα δ' ἕξεται A. C. ἄνεισι. Σίγα δέξεται B. Ed. κρίσις A. — 209 ἐρῶν καθ' ὑμῶν C. Ed. ἡμῶν A. ἀρκῶν ἀθυμῶν B. « ἀλγῶν, ἀθυμῶν Reg. » — 211 Δαβίδου C. Δαυίδου ceteri. Est Psalm. 108, indicante Combefisio. — 212 ἀγνοῶντι Ed. — 213 εὐδόξων C., ut omnes v. 935. Ceteri ἐνδόξων.

« ἔργων τε κλεινῶν, μυρίων θαυμασίων
« ὄψεσθε δ' ἐν Πατρὸς μολοῦντ' αὖθις κλέει,
« κρίσιν φέροντα ζῶσι καὶ τεθνηκόσι,
« καὶ πᾶσι παρέχοντα τὸ κατ' ἀξίαν.
« Πῶς γοῦν προσόψει σύ τε καὶ μιαιφόνοι,
« ἢ ποίαν οὐκ ἐκτίσετ' ἔνδικον τίσιν;
« πλὴν καὶ πρὸ τοῦδε τίσετ' ἔνδικον τίσιν,
« εἰ μὴ χέρας νίψεσθε τὰς μιαιφόνους·
« ἅς, ἢν θέλητε κἂν τανῦν ξυνιέναι,
« αὐτὸς ῥυτοῖς νασμοῖσιν ἀπομόρξεται.
« Ἦ σῆς γε τόλμης νῦν μάθῃς γεγευμένος,
« σὺν σοὶ δὲ καὶ πᾶς τῶν ἀλαστόρων ὄχλος.
« Νῦν δ' εἰ μένειν δεῖ, μίμν' ἐφ' ἡμέραν μίαν,
« εἰ μή τι πάθῃς, ὧν φόβος πολὺς κρατεῖ,
« κἀγὼ προφήτης τῶν λόγων γενήσομαι.
« Ἀλλ' ἐκποδὼν ἄπιθι, καὶ σαυτοῦ πέρι
« φρόντιζε· ταὐτοῦ δ' αὐτὸς εὖ γε θήσεται.
« Σὺ δ', ὥσπερ εἰκὸς, κατθανῇ κακὸς κακῶς,
« πρῶτα κρεμαστοῖς ἐν βρόχοις ἠρτημένος,
« πήδημ' ἐς ᾅδην κραιπνὸν ὁρμήσας τάχος,
« λύπῃ παχνωθεὶς, ὡς προδοὺς ἀργυρίου,
« καὶ νᾶμα πυρὸς παμφάγου σε δέξεται.
« Οὐ γὰρ θέλεις νῦν ἐκφυγεῖν τιμωρίαν·
« καὶ τῶνδε τεύξῃ, προὐννέπω δέ σοι τάδε·
« οὔ σ' ἡ 'πιοῦσα λαμπὰς ὄψεται θεοῦ·
« οὐ νεκρεγέρτου νεκρέγερσιν κατίδῃς.
« Ἐς γὰρ τοσοῦτον μωρίας ἀφικάνεις,
« ὥστ' ἐξὸν αὖθις δείν' ἑλεῖν βουλεύματα,
« καὶ πάντ' ἀφέντα προσπεσεῖν Διδασκάλῳ,
« κἀκ τῶν βλεφάρων θερμὰ χύσαι δάκρυα,
« βρόχον κρεμαστὸν ἐξανάψεις ἀγχόνης,
« ψυχὴν ἀφεῖναι τοῖς βροχώμασι τρέχων.
« Ὅμως δὲ κἂν τοῖσδ' οὐκ ἀπειρηκὼς, σέ πως
« σώσει, τὸ σόν γε προσκοπούμενος κέαρ·
« οὐ γὰρ δύναιτ' ἂν ἀγαθὸς που μὴ μένειν.
« Ἀλλ' οὔ σε μὴ θέλοντα κερδᾶναι θέλει·
« (οὐ γὰρ νόμον τίθησιν ἐν βροτοῖς βίαν·
« ἥκιστα τοῦδε λῆμ' ἔφυ τυραννικόν·)
« ῥαγεὶς γὰρ αἰσχρῶς πάγκακον ῥήξεις κέαρ.
« Ἀλλ' οὔτι ταύτῃ ταῦτα, μή σύ που δόκει·
« ἔτ' εἰς ἀγῶνας σύ τε καὶ μιαιφόνοι,
« καὶ πᾶσι συνδράσασιν οὐ σμικροὶ πόνοι·

« operibusque magnificis, innumeris miraculis :
« videbitis autem in Patris gloria iterum venientem,
« judicium ferentem vivis et mortuis
« et omnibus secundum merita sua rependentem.
« Quomodo igitur ipsius vultum sustinebitis tu et scelesti,
« aut qualem justam non exsolvetis pœnam?
« Imo vel ante eum diem justam solvetis pœnam,
« nisi manus sanguine infectas abluetis,
« quas, si velitis nunc etiam intelligere,
« ipse liquidis fluentis abstergeret.
« Sane tu, ubi tuam degustaveris audaciam, intelliges,
« et tecum omnis exsecrandorum cohors.
« Nunc vero si manere oportet, mane ad unum diem,
« si non patiaris quid eorum, quæ vehementer metuo,
« et ego hosce sermones vaticinatus fuero.
« Verum de medio secede, et de te ipso
« sis sollicitus : sua ipse recte constituet
« Tu vero, ut decet, male malus occides,
« primum pendulis e laqueis suspensus,
« saltu incito in inferos statim ruens,
« mœrore constrictus,ut qui pecunia prodideris,
« et fluvius ignis omnivori te excipiet.
« Neque enim vis nunc effugere pœnam.
« Et hæc consequeris, et hæc tibi prædico :
« non te postera lux dei videbit :
« neque suscitatoris mortuorum suscitationem conspicies :
« eo enim insaniæ devenisti,
« ut quum liceat de novo fortia capere consilia,
« et omnibus relictis, ad genua Magistri procidere,
« et calidas ex oculis profundere lacrimas,
« laqueum pensilem nectes ad suspendium,
« animum dimittere properans per laqueos.
« Nihilominus ne in his quidem spe abjecta, tibi salutem
« præstabit, tuum, *si pœnitentiam agat*, animum inspi-
« ciens :] neque enim benignitate sua potest excidere.
« Verum te nolentem non vult lucrari;
« (neque enim vim pro lege sancit hominibus;
« minime hujus animus tyrannicus est :)
« crepans enim turpiter pessima rumpes viscera.
« Verum minime eatenus hæc erunt, (noli hoc credere,)
« adhuc te et sceleratos certamina manent,
« et omnes conscios mala gravissima,

— 217 fort. τὰ κατ', quamquam κατόπιν v. 2204 et pauca alia sic producta. — 219 οὐ κεκτήσαιτ' ἔνδικον κτίσιν A. — 220 omittit C. τίσσετ' A. — 221 νίψασθε A. — 222 κἂν τὰλκῦν (sic) A. — 223 αὐτὸς ὡς τοῖς A. νασμοῖσιν tres. νάμασι Ed. ἀπομάρξεται C. — 224 ἢ tres. — 226 μίμνασ (sic) ἐφ' C. — 227 εἰ μή tres. ἢν μή Ed. — 229 ἄπηθι C. — 230 εὖ γηθήσεται A. C. — 231 κακῶς κακὸς A. — 232 πρῶτα A. C. et inter versus B. πρῶτος B. πρώτως Ed. κρέμαστ' A. — 233 τάχος tres. « Reg. » τάχα Ed. — 234 πυκνωθεὶς B. inter versus. — 236 τιμωρίας A. B. — 237 προυννέπω B. προυνέπω C. Ed. προυνέπεταί σοι A. — 238 δέξεται B. addito γρ. ὄψεται. — 239 νεκραγ. B. bis. κατίδῃς tres. κατίδοις Ed. — 241 mirum compendium in A. quasi ὥστ' εἶεσὸν. C. δείν', ceteri δεῖν'. — 242 margo B. γρ. προσδραμεῖν. « Reg. Med. προσδραμεῖν. » — 243 κἀκ τῶν A. C. καὶ τῶν B. Ed. χῦσαι A. Ed. — 244 ἐξανάψῃς B. — 247 τοσόνγε A. τοσόνδε B. — 249 κερδάναι B. — 251 τοῦδε λῆμ' (λῆμμ' Ed.) ἔφυ Euripides. τοῦδ' ἔφυ λῆμμα tres. « Reg. » — 253 ταῦτα om. A. σύ που C. σοί που ceteri. δοκεῖ A. C. — 254 scribendum videtur ἔτ' εἶσ' ἀγῶνες σοί τε καὶ μιαιφόνοις. — 256 glossa in B. : αἴσθησιν λάβοι. — 257 θανόντες... δεδορκό-

« αἴσθοιτο δ' αὐτῶν δῆμος ὑβριστὴς ἅπας,
« ἤτοι θανόντες, ἢ φάος δεδορκότες,
« οὓς νᾶμα πυρὸς αὖθις ὑποδέξεται.
« Ὀρθῶς λέλεκται μῦθος ἀψευδὴς ὅδε·
« ἄκου', Ἰούδα, σῶν κακῶν κατάστασιν.
« Καίτοι προκόψω γ' οὐδὲν ἢ σκῆψιν μόνην·
« οὐ γὰρ Θεός σε σωφρονεῖν ἀναγκάσει·
« ἐν τῇ προαιρέσει δὲ καὶ γνώμῃ βροτῶν
« τὸ σωφρονεῖν ἔνεστιν εἰς τὰ πάντ' ἀεί. »
Ταῦτ' εἶπεν οὐκ οἶδ' ἄγγελός τις ἢ βροτὸς
πρὸς αὐτὸν, ὡς εἴρηκα, τὸν λογοπράτην.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ὦ γαῖα μῆτερ, ἡλίου τ' ἀναπτυχαὶ,
οἵων λόγων ἄρρητον εἰσήκουσ' ὄπα.
Τάχ' ἐξ ὀπαδοῦ δρᾶμα, Παῖ, κατηρτύθη,
ὃν πολλάκις ἔδειξας αἰνιγμῷ φίλοις·
οὐ γάρ σ' ἔλαθε τῶνδ' ὃς αἴτιος κακῶν.
Ὦ παγκάκιστε, τοῦτο γάρ σ' εἰπεῖν ἔχω,
σὺ ταῦτ' ἔδρασας, σὸν προδοὺς εὐεργέτην·
σὰ ταῦτα, δαῖμον· τίς γὰρ ἂν ἄλλος ποτὲ
ἔδρασεν ἢ βούλευσε δυσμενὴς ἀνήρ;
Ὄλοιθ' ὁ δράσας· ἡ δίκη δ' ἐπίσταται,
αἰσχρός τε μύστης ἀξίαν τίσει δίκην.
Ἀργυραμοιβὲ, ποῦ συνήδῃ σῷ δόλῳ;
ἆρ' εἰσέτι ζῇς, δεινὰ ταῦτ' εἰργασμένος;
οὐδ' ὑπὸ γῆς τάρταρα σὸν κρύπτεις δέμας;
δεῖ γὰρ τανῦν ἢ γῆς σε κρυβῆναι κάτω,
ἢ πυρὸς ἐν ῥιπαῖσιν αἰθέρος θανεῖν.
Ὦ μῖσος, ὦ μέγιστον, ἔχθιστον κακόν,
(τὴν Δεσπότην προδοῦσαν ἐξαυδῶ κάραν,)
ἔτλης προσελθεῖν ὡς φίλος Διδασκάλῳ·
ἦλθες πρὸς αὐτὸν, ἦλθες ἔχθιστος γεγὼς
καὶ Πατρὶ καὐτῷ παντί τ' ἀνθρώπων γένει.
Πῶς πῶς προσεῖπας, πῶς κατησπάσω προδοὺς,
γλώσσῃ προσηύδας, καρδίᾳ μίασμ' ἔχων;
Καὶ ταῦτα δράσας, ἥλιόν τε προσβλέπειν
καὶ γαῖαν, ὦ κάκιστε, τολμᾷς εἰσέτι;
Ταῦτ' οὔτι θάρσους ἐστὶν οὐδ' εὐτολμίας,
εὐεργέτην προδόντα, τολμᾶν προσβλέπειν·
ἀλλ' ἡ μεγίστη τῶν ἐν ἀνθρώποις νόσων
πασῶν, ἀναίδει'. Εὖ δ' ἐπεμνήσθην σέθεν,
καίτοι πρὸς οὐδὲν κέρδος, αἰσχύνην δέ σου,
καὶ μὴ παρόντος, κἂν θάνῃς, κἂν φῶς βλέπῃς·
ἐγώ τε γὰρ λέξασα κουφισθήσομαι

« quæ sentiat omnis plebs proterva,
« sive mortui fuerint, sive lucem videntes,
« quos deinceps ignis fluvius excipiet.
« Recte editum est istud infallibile oraculum :
« audi, Juda, statum tuorum malorum ;
« etsi nihil proficiam, nisi quod excusationem habeam,
« neque enim Deus te ad saniorem mentem coget :
« penes arbitrium et voluntatem mortalium
« sapere est semper ad omnia. »
Hæc verba fecit angelus an homo, incertum,
ad hunc, ut dixi, Verbi venditorem.

DEIPARA.

O terra mater, cœlique plagæ,
qualium sermonum infandam audivi vocem!
Forte ab discipulo, Fili, facinus perpetratum est,
quem sæpe dilectis per ambages designasti ;
neque enim te latuit, quis auctor esset malorum.
O nequissime, sic enim te appellare queo,
tu hæc fecisti, quum tuum benefactorem prodideris :
dæmon, tua hæc sunt ; quis enim unquam alius
fecisset auctorve fuisset homo inimicus ?
Pereat auctor sceleris ! justitia eum novit,
et infamis discipulus meritam exsolvet pœnam.
O argentarie, ubi tu dolo tuo frueris ?
adhuc vivis, quum talia admiseris facinora ?
nondum sub ima terræ loca tuum abscondis corpus ?
Oportebat enim nunc aut in terræ te visceribus sepeliri,
aut ætherei ignis ictibus mori.
O scelus, o maximum, invisissimum malum,
(illud quod suum Dominum prodidit alloquor caput,)
sustinuisti, ut amicus, ad Dominum accedere !
venisti ad eum, venisti, quum infensissimus esses
et Patri et ipsi et omni hominum generi.
Quomodo, quomodo eum compellasti, quomodo complexus
es quem prodebas,] ore allocutus es, in corde piaculum habens ?] Quumque hæc perpetraveris, solem aspicere
et terram, o nequissime, audes adhuc ?
Ista non sunt audaciæ, neque fortitudinis,
quum qui prodidit benefactorem audet intueri :
sed gravissimus *est* inter homines morborum
omnium, impudentia ! Tui autem opportune memini,
quamvis nihil lucri inde accipias, sed ad tuum dedecus,
licet absis, sive mortuus, sive adhuc luce fruens :
ego enim levabor animo, dicens

τες tres mei et Combefisius. θανόντος... δεδορκότος Ed. — 259 ὅγε C. — 261 προσκόψω οὐδὲν A. — 263 δὲ om. A. — 267 Ὦ om. A. — 269 ἀπαδοῦ B. C. ἐξοπαδοῦ A. ὀπ. Ed. Παῖ om. A. κατηρτύθι C. κατηρτίσθη B. — 274 δαίμων A. — 275 ὃ βούλ. B. βούλευσε a pr. m., βουλεύσε a sec. m. C. — 276 ἐπίσταται A. C. ἐφίσταται B. Ed. — 278 ποῦ συνήδη σῷ δόλῳ C. « Quæ lectio multum arridet Combefisio, qui sic reddit : *Tuo frueris dolo, ex illo utilitatem capis.* At in margine ut in textu. » *Ben.* Nimirum Ed. et B. ποῦ συνείδῃ τῷ Λόγῳ. B. in marg. συνειδης (sine acc.) ἐν λόγῳ. A. συνειδὴς σῷ δόλῳ. — 279 δυνατῶτ' εἰργ. A. — 280 τάρταρος σὸν κρύψει A. — 283 ὦ A. μῖσος tres. μύσος Ed. — 284 τὴν δεσπ. A. C. τὸν δεσπ. B. Ed. — 285 φίλῳ A. φίλως B. a pr. m. — 288 κατεσπεύσω πρόδη (sic) A. — 292 οὔτι... οὐδ' A. C. οὔτε... οὔτ' B. Ed. ἀτολμίας A. — 295 ἃ δ' ὑπεμνήσθη A. ἐπεμνήσθη B.

ψυχὴν τἀληθῆ, σύ τε κοὐ κλύων μάθης·
μάθης γὰρ εὑρὼν τὴν κατ' ἀξίαν τίσιν.
Ἐκ τῶν δὲ πρώτων πρῶτον ἄρξομαι λέγειν
Ἄκου', Ἰούδα, τὰ πρὸς αὐτοῦ καλά σοι.
Εἵλκυσεν ἐκ σκότους σε τῆς ἀγνωσίας,
ἔσωσέ σ', ὑπέδειξε φῶς σωτηρίας·
δέδωκέ σοι χάρισμα πολλῶν θαυμάτων·
μύσταις ἔφησε καὶ σὲ συνεδριάσαι,
κρῖναί τε φυλὰς Ἰσραὴλ παντὸς γένους.
Ἔθηκεν ἀργύρια πάντα χερσί σου,
ἔκοψέ σου πρόφασιν ἀναργυρίας.
Ἔκλεπτες ἀεὶ, μὴ δόκει λεληθέναι·
ὁ δ', ἅτε πανάγαθος, οὐκ ἤλεγχέ σε
λόγοισιν, οὐδὲ πρὸς σέθεν κακούμενος,
εἰδώς σε σαφῶς καὶ πρὸ τῆς τολμηρίας,
ἔνιψε καὶ σοὺς δυσμενεστάτους πόδας,
ἄρτου τρύφος τ' ἔδωκε μυστικωτάτου.
Καὶ ταῦθ' ὑπ' αὐτοῦ, παγκάκιστ' ἀνδρῶν, παθὼν,
προὔδωκας αὐτὸν, δῶρα δ' ἐκτήσω φόνου,
πολλῶν προσόντων. Εἰ γὰρ ἦσθ' ἀνάργυρος,
λαβὴν ἂν εἶχες τῶνδ' ἐρασθῆναι τάχα·
νῦν δ' οὐκ ἔχεις πρόφασιν, οὐκ ἔχεις λόγον
χείλη διᾶραι καὶ κατειπεῖν αἰτίαν.
Οὐ γὰρ τοσοῦτον σὺ δυνήσῃ πώποτε,
οὐδ' εἰ γένος πᾶν δαιμόνων σοι συνδράμῃ
καὶ γῆν ἅπασαν ῥημάτων πλήσει κακῶν·
ἐπεί μιν ἐσθλὸν ὄντ' ἐπίσταται κτίσις,
καὶ πάντες ἐγνώρισαν ἐκ τῶν πραγμάτων.
Ἀλλ' ἦγξεν ἀγχόνη σε φιλαργυρίας,
ἣ ῥίζα πάντων τῶν κακῶν πέφυκέ πως·
φρούδη δὲ πίστις, ἣ πρὶν ἀπόλωλέ σοι.
Τοιόσδε φανεὶς, φῶς ὁρᾶν τολμᾷς, τάλα;
ἢ τὸν πρὶν οὐκ ἄρχειν Θεὸν δοκεῖς ἔτι,
ἢ ζυγὰ δίκης ἐν κενοῖς κεῖσθαι τανῦν;
Ὦ κακὸν ἔρνος, οὔποτ' εἶ ῥίζης βροτῶν,
πικρῶν δὲ ῥιζῶν φημί σ' ἐκπεφυκέναι,
ἀλάστορος μὲν πρῶτον, εἶτα δὲ φθόνου,
φόνου, πότμου θ', ὅσα τε γῆ τρέφει κακά·
οὐ γὰρ ἐρῶ ποτ' ἐκ Θεοῦ φῦναί σ' ἐγὼ,
εἰδυῖα καίπερ ὡς τὸ πᾶν προαίρεσις·
Θεὸς γὰρ οὐκ ἄκοντα σαώζει βίᾳ.
Ὦ δύστροπ', ὦ κάκιστε καὶ μιαιφόνε,
οἷον πέπραχας, πεπρακὼς εὐεργέτην!
Αὐτός σ', ὃν ἐλπὶς παιδὸς εἶναι πατέρα,

vera; et tu vel non audiens *vera* edisces:
disces enim, quum debitam inveneris vindictam.
Sed ab iis quæ prima sunt, primum incipiam dicere.
Audi, Juda, quæ bona tibi ab eo fuerint.
Eduxit te ex ignorantiæ tenebris,
salvum te fecit, ostendit lumen salutis;
multorum miraculorum tibi donum contulit:
cum discipulis suis te quoque jussit una sedere,
et judicare Tribus universi generis Israel.
Omnem pecuniam tuis manibus concredidit,
inopiæ prætextum tibi abstulit.
Furabaris semper, ne putes id ipsum latuisse;
is autem, utpote benignus, te non arguebat
verbis, ne injuria affectus quidem ab te,
quum te plane noverit vel ante tuum ausum,
tuos et abluit infestissimos pedes,
panis et frustum tibi dedit sacratissimi.
His tamen beneficiis ab eo affectus, o nequissime hominum,
prodidisti eum, et cædis pretio dona acquisivisti,
quum tibi omnia forent abunde. Si enim pecunia caruisses,
fortassis argenti cupido tibi ansam præbuisset;
nunc non habes istum prætextum, nullam habes rationem,
ut labia aperire et causam exponere possis.
Neque enim tantum unquam tu poteris,
etiamsi genus omne dæmonum tibi astipulaturum
omnemque terram malis impleturum sit verbis;
quandoquidem creatura scit eum esse probum,
et ex ipsius operibus omnes eum noverunt.
Verum tibi gulam fregit restis avaritiæ,
quæ fere omnium malorum est radix:
evanuitque fides, quam prius jam amiseras.
Talis quum appareas, lucem conspicere, miser, audes?
aut Deum, qui prius erat, jam non regnare existimas?
aut irritas nunc evasisse justitiæ lances?
O noxium germen, nunquam ex radice mortalium pullulasti,
sed ex amaris radicibus exortum te assero,
primum quidem ex dæmone, dein invidia,
cæde, et morte, et quæcumque mala nutrit tellus:
neque enim dicam te unquam a Deo genitum fuisse,
quum noverim tamen a libera voluntate exsistere quidquid;
neque enim Deus ulli vim infert, ut salutem consequatur.
O maligne, o nequissime, homicida nefarie,
quale facinus commisisti, quum benefactorem vendideris!
Ipse te, quem credo filii esse parentem,

— 299 τἀληθῆ C. Idem habet quod dedi σὺ τὲ κοὐ κλύων μάθης. A. σύ δ' ἐκ' οὐ κλύων μάθης. In quibus de δέ et τέ plane anceps est judicium. Ed. et B. σὺ δὲ κοὐ κλαίων μάθοις; — 300 μάθης tres. μάθοις Ed. — 305 δέδωκε γάρ σοι B. — 307 φίλοις A. pro φυλάς. — 310 ἀεὶ om. A. — 311 ὅδ' omnes. — 315 μυστικωτάτου A. C. « Reg. H. 11. » δυσμενεστάτῳ B. Ed. — 316 τῶθ' ὑπ' B. — 319 λαβὴν ἂν C. λαβεῖν ἂν A. λαβὴν δ' ἂν B λαβήν γ' ἂν Ed. τῶδ' B. ἐραστῆναι A. — 324 πλήσει tres. πλήσῃ Ed. — 325 ἐπίσταμαι A. — 327 ἧξεν B. — 329 πρὶν ἀπό C. ceteris omissis. In extremis versibus de lacuna non memoro, quia στιχηδὸν scriptus est codex. — 330 τοῖος δὲ Ed. τολμᾶν B. τάλα om. C. — 331 ἤ tres. ἢ Ed. — 332 ζυγαὶ (sic) C. καινοῖς B. — 333 κακῶν B — 335 ἀλάστορα B. cum ος inter versus. — 336 φθόνου iterum C. et a pr. m. B. τε om. A. — 339 σώζει A. — 340 ὦ A. bis. — 341 πέπραχας tres. πέπρακας Ed. πεπραχὼς A. — 342 αὐτό A. αὐτὸς σὸν ἐλπ. B. Referri hæc ad

πρόρριζον ἐκτρίψειεν οὐτάσας πυρί.
Ἔρρ', αἰσχροποιὲ, φιλίας διαφθορεῦ·
ἀπέπτυσ', οὐδ' ἀπόντι σοι δεῖ συλλαλεῖν·
τὸν γὰρ δόλιον καὶ Θεὸς βδελύσσεται.
Ὦ Παῖ, τί δὴ χρυσοῦ μὲν, ὃς κίβδηλος ᾖ,
τεκμήρι' ἀνθρώποισιν ὤπασας σαφῆ,
ἀνδρῶν δ' ὅτῳ χρὴ τὸν κακὸν διειδέναι,
οὐδεὶς χαρακτὴρ ἐμπέφυκε σώματος;
ἀλλ' αὐτὸς εἰδὼς, ἀγνοεῖν πάντας θέλεις.
Ὄλοιτ' ὄλοιτο πανδίκως κακεργάτης·
ἔρρ' ἔρρε, παγκάκιστε καὶ μιαιφόνε,
ὄλοι'· ἐγὼ δὲ ζῶντα Παῖδ' ἐπόψομαι,
κἂν νῦν στένουσα πολλὰ καὶ πεπληγμένη
κέντροις ἀνίας, ἢ παντλάμων δακρύω·
γυνὴ γὰρ εἰμι κἀπὶ δακρύοις ἔφυν.

ΧΟΡΟΣ.

Αἶ αἶ, αἶ αἶ!
σίγα, σίγα, Παῖδ' οὐκέτ' ὄψει ζῶντα σόν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Οἴμοι, τί θρηνεῖς; τίς δὲ δράματος λαβή;

ΧΟΡΟΣ.

Οὐκ οἶδ'· ἔοικε δ' οὐ μακρὰν ὅδ' ἄγγελος
λέξειν τἀκεῖθεν σοῦ φίλου Παιδὸς πέρι.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Ἔδοξε θανεῖν Παῖδα σὸν τῇδ' ἡμέρᾳ
γραμματέων ψήφῳ τε καὶ πρεσβυτέρων.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Οἴμοι, προσῆλθεν ἐλπὶς, ἣν φοβουμένη
πάλαι, τὸ μέλλον ἐξετηκόμην γόοις.

ΧΟΡΟΣ.

Ἀτὰρ τίς ἀγὼν, τίνες Ἑβραίων λόγοι
καθεῖλον αὐτὸν κἀπεκύρωσαν θανεῖν;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Γυναῖκες, αἳ τῆσδ' ἐγγὺς ἐστὲ συμφορᾶς,
γυναῖκες, οὐκ ἀνασχέτ', οὐκ ἀνέξομαι·
ῥίψω, μεθήσω σῶμ', ἀπαλλαγήσομαι
βίου θανοῦσα· χαίρετ', οὐκέτ' εἰμ' ἐγώ.
Σὺ δ' εἰπὲ τίνι κέκριται τρόπῳ θανεῖν
Παῖδ'· ἆρα λευσίμῳ χερὶ ψῆφος θανεῖν;
ἢ δὴ σιδήρῳ πνεῦμ' ἀπορρῆξαι κρίσις;

radicitus exstirpet percutiens fulmine.
Peri, o turpia perpetrans, qui amicitiæ leges infregisti;
despuo *in te*, nec cum absente te movendus est sermo·
dolosum enim et Deus abominatur.
O Fili, quare auri quidem, quod sit adulterinum,
clara signa hominibus dedisti,
sed quo oporteat discerni malum virum,
nullum signum *ei* inest corporis?
Hæc autem quum tu noveris, nos omnes vis nescire.
Pereat, pereat justissime scelestus!
peri, peri, nequissime, homicida nefarie,
peri; ego autem vivum Filium meum intuebor,
etsi nunc plurimum gemebunda, dolorisque
percussa stimulis, miserrima lugeam.
Mulier enim sum et ad lacrimas proclivis.

CHORUS.

Ah, ah, ah, ah!
sile, sile, non amplius viventem Filium tuum videbis.

DEIPARA.

Hei mihi! quid ploras? quod tragœdiæ novum initium?

CHORUS.

Nescio; sed videtur brevi hic nuntius
dicturus ea quæ illic tuum dilectum Filium spectant.

NUNTIUS.

Statutum est ut hodie moriatur Filius tuus
scribarum et seniorum decreto.

DEIPARA.

Hei mihi! advenit exspectatum illud, quod metuens
olim, propter futura contabescebam luctu.

CHORUS.

Sed quod certamen, quæ orationes inter Hebræo
damnaverunt ipsum et suffragium tulerunt de morte?

DEIPARA.

Mulieres, quæ statis prope hanc calamitatem,
mulieres, sustineri hæc non possunt, non sustinebo;
projiciam, dimittam corpus, discedam
ex hac vita moriens; valete, non vivo ego amplius.
Tu vero dic, quo mortis genere damnatus fuit
Filius meus: decretumne fuit ipsum mori manu saxis petente?] an ferro animam ipsius divellendam judicium est?

---

prophetiam Psalmo 108 comprehensam optime monuerunt Benedictini. — 343 ἐκτρίψαιεν οὗτός σε πέρι A. οὐτεύσας B. cum ά inter versus. — 345 αἰπόντι (sic) A. — 349 verba δ' ὅτῳ χρὴ ab recentiore manu suppleta in lacuna quam reliquerat librarius C. οὕτω B. — 350 οὐδεὶς γὰρ χαρ. B. σώματος tres. σώματι Ed. — 352 ὄλλοιτ' ὄλλοιτο A. B. — 354 ὄλοι' C. ὄλλοι' A. B. ὀλλοῖ' Ed. cum hac nota: « ita Reg. Med.; sed H. 11, ὀλοῖ'. » — 356 παντλάμων A. C., quod ponitur ubi correpta syllaba opus est: ut dubium non sit quin poeta scripserit ἢ τλάμων (ὀδύρομαι, ut v. 750) et παν versui fulciendo fuerit adjectum. παντλήμων B. Ed. — 358 αἶ ter C. αἶ B. — 359 sequenti postponit A. — 361 ἔοικεν οὐ A. — 363 θανεῖν A. post σὸν repetit. — 367 Deiparæ, 368 Nuntio male tribuit A. — 369 ἐγγὺς om. A. συμφορᾶς A. C. ξυμφ. B. Ed. — 370 οὐκ ἀνάσχετ' οὐκ C., in quibus nihil nisi accentus mutandus erat. οὐκ ἀνέχετε τοῦδ' (inter versus ead. m. τοὔκ) ἂν ἐξώμεναι A. ἀνέχετ' B. inter versus. οὐκ ἀνέξετ', οὐκ B. Ed. — 372 εἶμ' codices. — 373 τρόπῳ κέκριται C. — 374 ἄρα A. C. — 375 ἢ δὴ σιδ. A. C. ἢ

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Ἐτύγχανον μὲν ἀγρόθεν πυλῶν ἔσω
βαίνων, πυθέσθαι δ' ἤθελον τοῦ δὴ πέρι·
σῷ γὰρ ἀεὶ ποτ' εἶχον εὔνοιαν Τέκνῳ,
βλέπων νιν οἷ' ἔρεξε θαυμάστ' ἐν βροτοῖς,
κἀμοῦ δὲ διήνοιξεν ὀμμάτων κόρας·
ὁρῶ δ' ὄχλον δραμόντα καὶ φθάσαντ' ἄκραν,
ἀστῶν δὲ δή τιν' ἠρόμην, ἄθροισμ' ἰδών,
« Τί καινὸν ἄστει; μῶν τι δυσμενῶν πάρα
ἄγγελμ' ἀνεπτέρωκεν Ἑβραίων πόλιν; »
Ὁ δ' εἶπ', « Ἰησοῦν κεῖνον οὐχ ὁρᾷς πέλας
ἑστῶτ', ἀγῶνα θανάτου δραμούμενον; »
Ὁρῶ δ' ἄελπτον φάσμ', ὃ μή ποτ' ὤφελον·
τὸν μὲν κατηφῆ καὶ σιγῶνθ' ἑστηκότα,
τοὺς δ' ὥστε κύνας αἵματος διψαλέους
κύκλῳ περιτρέχοντας, ἐγκεχηνότας.
Ἐπεὶ δὲ πλήρης ἦν Ἰουδαίων ὄχλος,
δείλαιος ἀγὸς διχόμυθ' ἐφθέγγετο,
λόγους ἑλίσσων ἄλλοτ' ἄλλους ἐν φόβῳ·
τέλος δ' ἔφη, σὸν Υἱὸν ἐκπαγλούμενος,
ὡς ἀκέραιον, ἀνεπίπληκτον βλέπων,
καὶ ξυνετῶς χωροῦντα πρὸς πάντας λόγους,
τοὺς δ' οὐκ ἐπαινῶν ὡς φονῶντας ἀνόμως,
καθ' οὗπερ οὐχ εὕρισκεν αἰτίαν φόνου,
ἔλεξε γοῦν, ἔλεξε· Τίς χρῄζει λέγειν,
ὡς ἄρ' Ἰησοῦν κατθανεῖν, ἢ μή, χρεών;
καὶ τόνδ' ἀφεῖναι μᾶλλον, ἢ μιαιφόνον
ὧν εἶχον ἐν δεσμοῖσι ληστήρων ἕνα.
Ἐπερρόθησαν δ' ὡς θανεῖν σταυρῷ δέον,
ληστῆρα δ' ἀφεῖναί τε τὸν κακεργάτην.
Ὁ δ' ἡγεμὼν ἔφησε τοῖσδ' ἐναντία,
ἀλλ' οὐκ ἔπειθ' ὅμιλον, εὖ δοκῶν λέγειν.
Ἄλλος γὰρ αὖθις εἶπε τῷδ' ἐναντία,
κραυγῇ πίσυνος κἀμαθεῖ τολμηρίᾳ·
ὃς δ' οὐκ ἐπῄνει· κἀπὶ τῷδ' ἀνίσταται
ὄχλου θόρυβος ἀθυρογλώσσου μέγας·
ὃς δὴ κέκραγε, Παῖδα σὸν θανεῖν θέμις.
Κεῖνος δὲ νικᾷ κακὸς ἐν πλήθει λέγων,
ὃς εἶπε δεῖν σὸν Παῖδα θανεῖν ἐν ξύλῳ.
Ἤδη δ' ἕως πέφηνεν, ἐκρέει κνέφας,
καὶ δή νιν ἑλκύσουσιν ἔξω τῆς πύλης,
ψυχῆς ἀγῶνα τὸν προκείμενον πέρι
δραμούμενον, καθ' ὃν θανεῖν ἐστὶ κρίσις·
ἐν ἡμέρᾳ γὰρ τῇδε λείψει τὸν βίον.

NUNTIUS.

Eram ex agro portas
intrans; sciscitari autem de eo volebam;
tuum enim erga Filium semper habui benevolentiam,
intuens qualia apud homines confecerit mirabilia,
et ipse mihi oculorum pupillas aperuit:
video populum currentem et ad arcem properantem,
vidensque concursum, interrogavi aliquem ex civibus:
« Quid novum urbi? num quis ab hostibus
nuntius excitavit urbem Hebræorum? »
Ille dixit: « Nonne vides Jesum illum prope
astantem, mortis periculum subeuntem? »
Video insperatum spectaculum, quod utinam nunquam
vidissem!] hunc tristem et in silentio stantem;
illos, veluti canes sanguinis sitientes,
circùm undique currentes, inhiantes.
Postquam autem frequens astitit Judæorum turba,
timidus præses ambigue loquebatur,
sermones volvens alias alios per timorem:
tandem dixit, tuum Filium admiratus,
pro sua innocentia imperterritum videns,
ac sollerter omnibus sermonibus respondentem,
neque probans illos qui contra leges occidere gestirent
eum in quo nullam ipse causam mortis inveniebat:
dixit igitur, dixit: Quis cupit dicere,
utrum oporteat Jesum mori, an non?
et ut hunc potius dimitterent quam scelestum
e latronibus unum, quos in carcere tenebant.
Tumultuose acclamarunt Jesum crucifigendum esse,
dimittendum vero latronem maleficum.
Præses autem iis contraria locutus est;
sed non persuasit turbæ, quum tamen videretur bene dicere,] Alius enim iterum ipsi contraria dixit,
clamore confidens et stulta audacia.
Neque laudabat præses: at contra ipsum insurgit
ingens turbæ tumultus lingua effreni
vociferantis, jure Filium tuum mori.
Ac vincit ille malus dicens in multitudine,
qui dixit Filium tuum cruci figendum esse.
Jam aurora surgit, effluunt noctis tenebræ,
jam hunc trahent extra portam,
de vita propositum certamen
decursurum, quo ipsum mori decretum est:
hac enim die vita excessurus est.

σιδ. B. ἢ τῷ σιδ. Ed. — 376 δ' ἔσω A. — 377 τοῦδε π. A. — 378 ἄνοιαν A. — 379 νῦν A. θαυμάστ' A. C. θαύματ' P. Ed. — 380 κεὖ μου A. — 382 ἄκροισμ' (sic) ὁρῶν A. — 383 μῶν τί codices. — 384 ἀνεπτέρωκε ῥωμαίων A., quod ex antiqua forma literæ β natum. — 385 ὅδ' codd. — 386 ἑστῶτα γέννα A. — 388 τὴν A. — 389 διψιλέους A. — 391 ἦν tres. ἦν τ' Ed. — 392 ἀγνὸς A. ἀγὴς B. — 393 ἄλλοτ' ἄλλους A. C. et margo B. ἀλλοτρίους B. Ed. ἐν φόβῳ solus C. ἀφρόνως ceteri. « Reg. H. II ἄλλοτ' ἄλλους ἐν φόβῳ. Etiam Med. in margine. » *Ben.* — 396 καὶ ξετῶς (sic) C. πάντας λόγους A. C. πάντα λόγον B. Ed. — 397 τίς δ' A. — 398 εὕρισκεν C. ηὕρισκον A. εὕρισκον B. Ed. αἰτίαν πότμου A. et inter versus B., quod verum esse videtur. — 402 ὧν C. B. ὃν A. Ed. εἶχεν et ληστόρων A. — 403 δ' additum ex A. C. — 405 τῆσδ' B. — 406 et 407 om. A. εἰ δοκῶν B. — 409 ὃς δ tres. ὁ δ' Ed. — 411 θέμι C. — 413 δὴ B. pro δεῖν Deinde θανεῖν ἐν ξύλῳ tres. κατθανεῖν ξύλῳ Ed. — 414

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Αἶ αἶ, κακῶν ἀρχηγὸν ἐκφαίνεις λόγον.
Ναὶ ναὶ κακῶν πέλαγος ἡ τάλαιν' ὁρῶ
τοσοῦτον, ὥστε μήποτ' ἐκνεῦσαι πάλιν
μηδ' ἐκπερᾶσαι κῦμα τῆσδε ξυμφορᾶς.
Φεῦ τῆς Ἑβραίων πῆ προβήσεται φρενός!
τί τέρμα τόλμης καὶ θράσους γενήσεται,
εἰ καὶ Θεοῦ τολμῶσι τεκταίνειν φόνον;
Καὐτοῦ μὲν οὔ μοι φροντίς· οὐ γάρ που μόρος
κατακρατήσει θανατοῦντος τὸν μόρον·
(ἔτικτον αὐτὸν, οἶδα δ' ὡς ἐγεινάμην,
στερρὰς φυγοῦσα τῶν τόκων ἀλγηδόνας·)
αὐτοὺς δὲ πενθῶ συμφορᾷ κεχρημένους·
ἔσται γὰρ ἔσται ποινάτωρ δίκη φόνου,
ὃν δυσσεβεῖς τολμῶσιν ἀνόμως φθόνῳ.
Αἶ αἶ, αἶ αἶ!
οὐ νῦν τὸ πρῶτον, ἀλλὰ πολλάκις φθόνος
ἔβλαψε πολλοὺς, οὐ τόσον δ', ὅσον φίλους
αὐτοῦ τανῦν βλάψειεν, Ἑβραίων ὄχλον.

ΧΟΡΟΣ.

Τί τούσδε κινεῖς κἀναμοχλεύεις λόγους;
ὄλωλέ σοι Παῖς, καὶ κινεῖς πολλοὺς λόγους;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ὦ δεινὰ λέξασ', οὐχὶ συγκλείσεις στόμα;
σωτῆρα κόσμου σὺ δοκεῖς ὀλωλέναι;

ΧΟΡΟΣ.

Βραχὺ προβᾶσα Παιδὸς ὄψει σου πάθη,
ψυχῆς ἀγῶνα τὸν προκείμενον πέρι
τρέχοντος, ᾧ ζῶντ' ἢ θανόντα νῦν ἴδῃς.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Οἴμοι, τί λεύσσω; χερσὶ τῶν ἀλαστόρων,
θεηγενές μοι Τέκνον, ἕλκῃ καὶ φέρῃ,
εἰς δεσμά τ' ἦλθες, καὶ θέλων ἄγῃ σφίσιν,
ὁ δεσμολύτης τοῦ γένους τῶν δεσμίων.
Ἒ ἒ ἔ!
ταῦτ' οὐ ξυνῳδὰ τοῖς πρὶν Ἀγγέλου λόγοις,
οὐδ' ἐλπίσι ξύμφωνα ταῖς ἐμαῖς, Τέκνον.

ΧΟΡΟΣ.

Ἀλλὰ ξυνῳδὰ τοῖς προηγορευμένοις
οἷς εἶπε παθεῖν χερσὶ τῶν ἀλαστόρων.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Αἶ αἶ, τί δράσω; καρδία γὰρ οἴχεται.

DEIPARA.

Heu, heu! profers sermonem exordientem mala.
Haud dubie misera ego intueor pelagus malorum
tantum, ut nunquam possim retro enatare
nec superare fluctus hujus calamitatis.
Væ mentem Hebræorum quo progredietur!
quis finis temeritatis et audaciæ erit,
si Dei ipsius necem audent struere?
De ipso quidem non sum sollicita; neque enim unquam mors
dominabitur mortis interfectori:
(genui ipsum, novi autem quomodo genuerim,
quæ duros partus dolores effugerim:)
hos lugeo calamitatibus obrutos:
erit enim, erit ultio vindex mortis,
quam impii invidia perciti intentant injuste.
Ah, ah, ah, ah!
Invidia non nunc primum, at sæpe
nocuit multis, sed non tam graviter quam amicis
suis nunc nocuerit, Hebræorum genti.

CHORUS.

Quid hosce moves atque amoliris sermones?
Periit tibi Filius, et multa verba moves?

DEIPARA.

O atrocia locuta, non claudes os?
mundi salvatorem putas interiisse?

CHORUS.

Paululum progressa, tui Filii cruciatus videbis,
qui propositum de anima discrimen
currit, in quo ipsum vivum aut mortuum nunc videbis.

DEIPARA.

Hei mihi! quid video? sceleratorum manibus,
o nate mi Deo genite, traheris et raperis:
in vincula venisti, et ultro iis duceris,
tu qui vincula solvisti vinctorum prosapiæ.
Ah, ah, ah!
Hæc non consentiunt cum prioribus Angeli sermonibus,
neque meis consonant exspectationibus, o Fili.

CHORUS.

Verum consentiunt vaticiniis
quibus ipse prænuntiavit per nefariorum manus passionem

DEIPARA.

Ah, ah! quid faciam? cor enim mihi deperit.

δέως C. ἐνκρέει κρέφας (sic) B. — 415 νιν tres. μιν Ed. — 417 δραμούμενοι A. — 418 τὸν om. A. — 420 ναὶ ναὶ om. A. — 421 ὥστε A. C. ὅσον B. Ed. μήτ' ἐκν. A. C. — 422 μηδ' ἐκπερᾶσαι C. A. B. (postremi — άσαι). μηδὲ περάσαι Ed. τῆσδε τῆς A. B. ξυμφ. C. B. συμφ. A. Ed. — 423 φεῦ om. A. πῆ A. C. (vide 454, 743, al., ubi non variatur.) τί B. ποῖ Ed. — 424 τέρμα τέλους A. B. — 426 καὶ τοῖς μὲν A. καὐτοῦ γὰρ B. — 429 τῶν κακῶν A. — 431 ab recenti m. scriptus in lacuna relicta ab librario C. ποινατρω sine acc. A. — 432 ἀνόμῳ A. — 433 αἶ ter C., sexies A. αἶ ter B. — 435 ὅσσον B. — 436 ὄχλος A. et inter versus B., male. — 437 ἀναμοχλ. C. — 438 om. C. κινεῖν B. — 439 ὦ A. λέξας A. B. συγκλείσει A. — 443 ἴδῃς C. ἴδοις A. B. Ed. — 444 λεύσω A. C. Ed. λέξω B. addito γρ. λεύσω. — 445 φέρεις A. C. ut Noster videri possit variandi studio scripsisse ἕλκῃ καὶ φέρει. — 446 σφίσι A. — 448 ἒ ἒ ἒ C. B., sexies A. αἶ quater Ed. — 449 ξυναυδὰ B. — 450 ξύμφωνα C. σύμφωνα B. Ed. ξύμπαντα A. et γρ. B. — 452 ἧς A. — 453 αἶ αἶ τί δακρύσω B.

Πῆ πῆ πορεύῃ, Τέκνον; ὡς ἀπωλόμην!
ἕκητι τίνος τὸν ταχὺν τελεῖς δρόμον;
μὴ γάμος αὖθις ἐν Κανᾷ, κἀκεῖ τρέχεις,
ἵν' ἐξ ὕδατος οἰνοποιήσῃς ξένως;
Ἐφέψομαί σοι, Τέκνον, ἢ μενῶ σ' ἔτι;
Δὸς δὸς λόγον μοι, τοῦ Θεοῦ Πατρὸς Λόγε,
μὴ δὴ παρέλθῃς σίγα δούλην μητέρα·
νῦν γὰρ στόματος φιλίου χρῄζω σέθεν
φωνῆς ἀκοῦσαι, καὶ προσειπεῖν, ὦ Τέκνον.
Δός μοι, πρὸς αὐτοῦ Πατρὸς, ὦ Τέκνον, σέθεν,
σοῦ θεσπεσίου χρωτὸς ἅψασθαι χεροῖν,
ψαῦσαι ποδῶν τε καὶ περιπτύξασθαί σε.
Φεῦ φεῦ, τί δράσω; καρδία μου δίκεται.
Ὦ δεῦτε, φίλαι, δεῦτε, λίπωμεν φόβον·
προσέλθατ', ἀσπάσασθε καὶ προσείπατε,
λάζεσθε χειρὸς δεξιᾶς. Τάλαιν' ἐγὼ,
ὡς ἀρτίδακρύς εἰμι καὶ φόβου πλέα.
Αἶ αἴ, πανώλης ἡ τάλαιν' ἀπόλλυμαι.
Γυναῖκες, ὄψιν στυγνὰν ὡς εἶδον Τέκνου,
ποθῶ τεθνᾶναι, ζῆν δ' ἔτ' οὐδαμῶς φέρω.
Οἴμοι, τί δράσω; πῶς λάθω λαῶν χέρας;
ἐχθροὶ γὰρ ἐξίασι πάντα δὴ κάλων,
κοὐκ ἔστιν ἄτης εὐπρόσοιστος ἔκβασις.
Τί γοῦν τί δράσω; πῶς φύγω τόσους βρόχους;

ΧΟΡΟΣ.

Οὐκ οἶδ', ἀδελφὴ φιλτάτη· δέδοικα γὰρ,
κἀμοὶ κατ' ὄσσων θερμὸν ὡρμήθη δάκρυ.
Ὀπισθόπους δ' ἔξιθι, καὶ σιγῇ βάθι.
Ἕρπ' εἰς τὰ δεινά· νῦν ἀγὼν εὐψυχίας·
ἡμεῖς τ' ἐφεψόμεσθα δειλαίᾳ βάσει·
ὄχλος γὰρ αὐτὸν μαινόλης περιτρέχει,
κοὐ δεῖ πελάζειν ἐγγὺς ἐνθυμουμένοις.
Βαρεῖα γὰρ φρὴν, οὐδ' ἀνέξεται βλέπειν
ὅμιλος ἐχθρὸς, δυσμενὴς, μιαιφόνος,
ὁρμήν τε δεινὸς στυγερᾶς γνώμης ῥοπῇ·
ἄγριον ἦθος, βαρβάρου φύσις φρενός.
Δέδοικα δ' αὐτὸν, μή τι βουλεύσας νέον
δριμυτέραν σοι συμφορὰν συσκευάσῃ·
καὶ κάρτα τόνδ' ὁρῶσα δειμαίνω πλέον
μὴ θηκτὸν ὤσῃ φάσγανον δι' ἥπατος,
κἄπειτα μείζω συμφορὰν δέξῃ νέαν,
ἔγκατα Παιδὸς εἰ λεωφόρος λάβῃ.
Ἀλλ' ἐκκλίνασαι βραχὺ τῶν ἀλαστόρων,

Quo, Fili, quo abis? ut perii!
cujus rei gratia celerem hunc conficis cursum?
num nuptiæ iterum in Cana, et illuc contendis,
in quibus novo modo aquam in vinum mutabis?
Sequarne te, Fili, an adhuc te præstolabor?
Alloquere, alloquere me, tu qui Dei Patris es Verbum,
neu tu silens præteri ancillam parentem.
Nunc enim oris tui dilecti cupio
vocem audire, teque alloqui, o Fili.
Da mihi, per Deum Patrem tuum, o Fili,
ut possim divinum tuum corpus manibus attingere,
pedesque tuos contrectare, et te circumplecti.
Hei mihi! quid faciam? cor meum dejicitur.
Venite, dilectæ, venite, metum exuamus;
accedite, amplexamini, sermonibus excipite,
prendite manum dexteram. Miserrimam me!
ut lacrimis madens sum et metu plena.
Heu, heu! prorsus misera perii.
Mulieres, ex quo tristem Filii mei vultum vidi,
cupio mori, et vivere ultra non sustineo.
Hei, mihi! quid agam? quomodo plebis manus effugiam?
Inimici enim expediunt omnem rudentem adversum me;
neque est effugium commodum hujus mali.
Quid igitur quid agam? quomodo tot effugiam laqueos?

CHORUS.

Nescio, dilectissima soror; timeo enim,
et ex oculis calidæ mihi defluunt lacrimæ.
Pone sequens *Christum* exi, et silenter progredere.
Perge ad gravia; nunc magnanimi pectoris certamen:
ac nos timido gressu subsequemur.
Nam turba furibunda circa ipsum currit,
neque oportet accedere propius iratos.
Mens enim *eorum* gravis *est*, nec feret aspectum nostrum
inimica cohors, infensa, cruenta,
impetuosa per scelestæ mentis impulsum;
mores *eorum* efferi, barbaræ mentis ingenium.
Metuo ipsam, ne quid novi molita
atrociorem tibi struat calamitatem;
et certe quo magis ipsam intueor, magis metuo
ne acuto gladio pectus illius transverberet,
et deinde novam et acriorem feras calamitatem,
viscera Filii *projecta* si via publica excipiat.
Verum a sceleratis paululum remotæ,

— 454 ἀπωλόμην tres. ἀπολλόμην Ed. — 455 τίνος A. C. τοίνυν B. τοῦ νῦν Ed. — 459 θεοῦ om. A. — 460 σῖγα Ed. Codd. nostri nusquam variant in σίγα. — 466 δίκεται C. B., hic addito γρ. δάκνεται. A. δάκεται. Ed. τήκεται. — 468 προσέλθετ' A. solus. — 469 χερὸς B. Omnes ὤ (A. ὦ) τάλαιν' ἐγώ. — 470 ἀρτίδακρύς εἰμι C. ἄρτι δάκρυσ' εἰμὶ A. ἄρτι δακρύσοιμι B. et inter versus obscurum quiddam velut ἀντι vel ἀν σε. Ed. ἄρτι δακρύσαιμι. — 471 αἶ B. — 472 κ' ὄψιν A. στυγνᾶν C. — 473 δ' ἔτ' C. τ' ἔτ' A. δέ τ' B. Ed. — 476 εὐπρόσοιστος A. C. ἐκπρόσιτος B. εὐπρόσιτος Ed. — 477 δοῦν B. a pr. m. Alterum τί ex tribus codd. accessit. — 479 θερμὸν κατ' ὄσσων ὁρμήθη δάκρυον A. — 481 ἐγὼν B. — 482 ἐφεψόμεθα omnes. — 484 separari possit ἐν θυμουμένοις hic et v. 1244, sed ad structuram melior dativus et de significatione verbi ἐνθυμεῖσθαι satisfacere poterit Schneider. ad Xenoph. Reip. Ath. 3, 12, p. 134. — 487 ῥοπαῖς A. — 490 δριμύτερος σὺ A. συσκευάσει A. B. — 494 εἰ C. « Ita Reg. H. 11. Editi ἡ λεωφόρος. » Sic A. ὁ λεωσφόρου B. — 495 ἐκλίν. C. — 498 ἀνδένει A. — 499 ἡμῖν A. —

ἐπισκοπῶμεν δρᾶμα τῶν μιαιφόνων.
Ἴωμεν οὖν, ἴωμεν ᾗχί που νάπος.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Νικᾶτ', ἐπειδὴ ταῦτα πάσαις ἁνδάνει·
καὶ λοιπὸν ἀπίωμεν, ἔνθ' ὑμῖν δοκεῖ.

ΧΟΡΟΣ.

Ἐντεῦθεν ἀθρεῖν ὡς ἐξ ἀπόπτου δέον.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Δειλαί' ἐγὼ δύστηνος, εἰ Παῖδ' οὐχ ὁρῶ
πάσχοντα δεινὰ, μέχρι καὶ τύμβος λάβῃ.
Ὄχλους δ' ἔφυγον, ἵνα μή τι καὶ πάθω.
Τί μοι δ' ἔτι ζῆν κέρδος ἐστὶν ἐν βίῳ;
Αἴθ' αἴθε πότμῳ καταλυσαίμαν ταχεῖ,
εἰ μὴ μεγάλως καταγηράσκειν ἔχω,
ὡς ἐλπίς ἐστι, Παιδὸς ἀνισταμένου
ἔθνη τε συνάγοντος ἐνδίκῳ κρίσει,
ὃν συγγενεῖς κτείνουσιν Ἑβραῖοι φθόνῳ·
ναὶ συγγενεῖς μου τλήμονος μητρὸς λέγω,
οὐ Πατρὸς αὐτοῦ τοῦ βροτωθέντος Λόγου,
ὃν ἀσπόρως ἔτικτον, οἶδ', ὑπὲρ λόγον,
στερράς τ' ἔφυγον ἐν τόκοις ἀλγηδόνας.
Πέποιθα γὰρ, πέποιθα, κἂν πολλὰ στένω,
πάσχοντα μὴ φέρουσα τοῦτον νῦν βλέπειν.
Ἔτικτον αὐτὸν, οἶδα δ' ὡς ἐγεινάμην·
ἀλλ' εἰμ' ἄκομψος ἐκφέρειν μυστήρια.
Ὅμως δ' ἀνάγκη, συμφορᾶς ἀφιγμένης,
γλῶσσάν μ' ἀφεῖναι. Πρῶτα δ' ἄρξομαι λέγειν,
ὅθεν μ' ὑπῆλθε πρῶτον οἷα μητέρα,
φέρουσαν ἁγνὸν ἐς τόδ' ἡμέρας δέμας·
οὐκ οἶδα τέρψιν, ἢ λόγῳ κλύειν φέρω
γραφῇ τε λεύσσειν· οὐδὲ ταῦτα γὰρ σκοπεῖν
ἐγὼ πρόθυμος, παρθένον ψυχὴν δ' ἔχω.
Ὄμνυμι τὸν σύμπαντα σαφῶς εἰδότα,
μηδ' ἂν θελῆσαι μηδ' ἂν ἔννοιαν λαβεῖν·
ἢ κατολοίμην ἀκλεὴς, ἀνώνυμος,
καὶ μήτε πόντος, μήτε γῆ, μήτ' αὖ πόλος
τὸ σῶμά μου δέξαιτο, καὶ ψυχὴν χέρες
πάσχοντος Υἱοῦ γ', ὡς κατ' εὐχήν ἐστί μοι·
ἐλπὶς τρέφει τε, κοὐ καταισχυνεῖ δέ με.
Ταῦτ' οἶδα· νῦν γὰρ οὐ θέμις πέρα λέγειν
θρηνοῦσαν ὡς δεῖ. Δακρύων γὰρ ἄξια
πέπονθα πόλλ', οὐκ οἶδα δ' εἴ τι προσπάθω.

inspiciamus atrox efferæ gentis facinus.
Eamus igitur, eamus quo saltus est.

DEIPARA.

Vincitis, quandoquidem omnibus hæc placent:
abeamus proinde, quo vobis videtur.

CHORUS.

Hinc, velut e specula, contemplari oportet.

DEIPARA.

Misera ego infelix, si Filium meum non videro
gravia tolerantem, donec ipsum tumulus excipiat.
Sed turbam effugi, ne quid mali paterer.
Verum quid me juvat amplius in hac vita degere?
Utinam, utinam fato celeri occumbam,
si non magnifice mihi datur senescere,
ut sperandi locus est, quum Filius a mortuis suscitatus
gentes congregabit ad justum judicium,
quem consanguinei Hebræi invidia occidunt!
consanguineos dico mihi miseræ parenti,
non autem Patri ipsius Verbi hominis facti,
quod absque semine genui, scio, modo rationem excedente,
durosque partus dolores effugi.
Confido enim, confido, etsi plurimum ingemisco,
ipsum patientem nunc intueri non sustinens.
Genui eum, novi autem quomodo genuerim:
verum nequeo scite eloqui mysteria.
Tamen necesse est, veniente calamitate,
linguam me solvere. Primum autem incipiam dicere,
unde me subiit primum velut matrem
ferentem immaculatum usque in hanc diem corpus:
non novi voluptatem, aut verbis audire sustineo
et pictura cernere: neque enim hæc spectandi
cupida sum, habens animum virginalem.
Testor eum qui omnia clare novit,
neque voluisse neque in mentem hoc mihi venisse;
alioquin peream ingloria, infamis,
et neque mare, neque terra, neque cœlum
corpus meum excipiat, neque animam manus
patientis Filii, ut in votis est mihi,
et me spes alit, neque me confundet.
Hæc novi; nunc enim ultra me loqui nefas est
flentem, ut decet. Lacrimis enim digna
multa patior, neque scio an aliquid ultra hæc sim passura.

500 ἐξαπόπτου C. B. ἐξαπόπτουν A., litera ν fortasse superstite de vocabulo quod exeidit post ἐξ ἀπόπτου, ut νῦν vel γοῦν, vel uteunque finem versieuli eonstituas. Nam delendum est ὡς. — 501 δειλαί' C. δειλαῖ' ceteri. ὡς C. pro εἰ. — 505 πότμῳ καταλυσαίμαν ταχεῖ scripsi. πότμῳ καταλύσαιμ' ἂν τάχει A. C. πότμον καταλύσαιμ' ἐν τάχει B. Ed. Noster in Medea versum 146 legebat ut vel apud Porsonem distinctum habes θανάτῳ καταλυσαίμαν, βιοτὰν στυγερὰν προλιποῦσα. — 514 καὶ π. A. — 519 μ' om. B. — 520 οἷα tres. εἶναι Ed. — 521 ἐς A. C. εἰς B. Ed. — 523 λεύσειν omnes. σκοπεῖ A. — 525 τὸν δὲ σ. A. — 527 ἢ κάρτ' ὀλοίμην Eichstadtius programm. de Chr. P. 1816, p. 26, et sequenti versu μήτ' ἂν πόλος, perperam utrumque. ἐνκλεὴς A. — 528 πόλις B., altero inter versus notato. — 529 μου om. A. δέξεται καὶ ψυχῆς χέρας B. χέρσου A. — 530 υἱοῦ γ' A. C. υἱοῦς B. Υἱοῦ Ed. — 531 καταισχυνεῖ C., qui δέ με omittit. Ceteri καταισχύνει. — 532 θέμις πέρα A. C. πέρα θέμις B. Ed. — 534 δή τι A. —

Πρῶτον δ' ὅμως μοι τἀγάθ' ἐξᾶσαι δέον·
τοῖς γὰρ κακοῖσι πλεῖον' οἶκτον ἐμβαλῶ.
Ἦμην ἄνανδρος καὶ μένουσα παρθένος·
ἃ γὰρ γυναικὶ σώφρον' ἔσθ' εὑρημένα,
ταῦτ' ἐξεμόχθουν, τοῦ Θεοῦ πολλὴν χάριν
μετροῦντος ἀεὶ καὶ νέμοντος ἀφθόνως.
Πρῶτον μὲν οὖν γε, κἂν προσῇ κἂν μὴ προσῇ
ψόγος γυναιξὶν, αὐτὸ τοῦτ' ἐφέλκεται
κακῶς ἀκούειν, εἴ τις οὐκ ἔνδον μένει·
οὗπερ πόθον παρεῖσ', ἔμιμνον ἐν δόμοις
εἴσω μελάθρων· κομψὰ θηλειῶν δ' ἔπη
οὐκ εἰσεφρούμην· τὸν δὲ νοῦν διδάσκαλον
αὐτῆς ἔχουσα χρηστὸν, ἐξήρκουν ἐμοί.
Τὸ σωφρονεῖν ἐν πᾶσιν εἰδυῖ' ὡς καλὸν
καὶ δόξαν ἐσθλὴν πανταχοῦ κομίζεται,
γλώσσης τε σιγὴν πᾶσιν ὄμμα θ' ἥσυχον
παρεῖχον· ἤδειν δ' οἷς μ' ἐχρῆν νικᾶν κόρας,
καὶ τίσι νίκην ὧν ἐχρῆν παριέναι.
Ἀκήρατον δέ μ' ἐκ Θεοῦ λαβὼν ἀνὴρ
αὖθις τὸ παρθένειον ἄμμ' ἀκήρατον
τηροῦσαν ἀπέδωκεν· οὐδ' ἔστιν λόγος,
τὰ πράγματ' αὐτὰ καὶ γὰρ ἀπήλεγξέ με.
Οὕτως δ' ἔχουσα, τῷ Θεῷ μνηστεύομαι·
κἀντεῦθεν Υἱὸν, πῶς ἐρεῖς, ἐγεινάμην;
ὅπως γυνὴ οὔ τις κομπάσει τεκεῖν ποτέ.

ΧΟΡΟΣ.

Καλλίστα πότνα, σεμνοτάτα παρθένε,
ἄνανδρον ἠδ' ἄνυμφον ἴδμεν μητέρα
μόνην σε πασῶν τῶν κατὰ γῆν μητέρων.
Μαιευσάσης χεὶρ κλῆρον οὐ δεδεγμένη
κατηγόρησε πιστὰ σοῦ θείου τόκου,
Θεόν τε, φῇς, ἔκλυες Ἀγγέλου τεκεῖν,
ἔργα θ', ἅπερ δέδρακεν, οὐ θνητοῦ γένους·
καὶ θάμβος ἐστὶν, εἰ πάθη θνητῶν πάθος.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Θαυμαστὸν εἶπας, εἰ τόδ' εὐδοκεῖ Πατὴρ,
ὡς διὰ τούτου τοὺς βροτοὺς ἀγάθ' ἔχειν.
Οὐκ ἄλλο γὰρ φάρμακον ἐν θνητοῖς μόρου,
φθορᾶς ὃ παύσει τοὺς ταλαιπώρους κακῶν.
Κἀγὼ διδάξω σ', ὡς καλῶς ἔχει τόδε·
ὁ γὰρ διδάσκων γνῶσιν ἄνθρωπον Λόγος
ἐμοὶ κατεσκήνωσε, καὶ χάριν νέμει.

Primum tamen me bona enuntiare oportet;
malis enim majorem commiserationem injiciam.
Eram viri expers, virgoque manebam.
Quæcunque enim modestam feminam decent,
hæc exercebam, Deo uberem gratiam
admetiente semper et copiose tribuente.
Primum enim, sive adsit, sive non adsit
probrum mulieribus, hoc ipsum affert
malam famam *ei* quæ domi non manet:
cujus rei desiderium abjiciens, domi manebam
intra atria; lepidos mulierum sermones
non admittebam intro; sed mentem magistram
mihi probam habens, mihi ipsa satis eram.
Edocta plane quam præclara res sit modestia,
et *ut ea* veram gloriam ubique afferat,
linguæque silentium omnibus oculumque placidum
exhibui: et noram in quibus oportebat me vincere puellas,
et quibus quarum rerum victoriam conveniebat cedere.
Accipiens autem me intactam ex Deo vir
rursus virgineo flore illæso
immaculatam reddidit: hæc non sunt mera verba;
res etenim ipsæ de me evidenter probarunt.
Dum sic habebam, Deo sponđeor:
exinde Filium quomodo inquies me genuisse?
Quemadmodum nulla mulier se peperisse jactabit.

CHORUS.

Optima domina, castissima virgo,
innuptam et absque sponso te scimus matrem
solam ex omnibus quæ in terra degunt.
Obstetricis manus quæ nullas partes accepit,
divini tui partus fidem prædicavit;
et Deum, *ut* dicis, parituram te ex Angelo audisti;
opera porro, quæ edidit, humano generi non competunt:
et stupendum erit, si mortalium more patiatur.

DEIPARA.

Rem miram dixisti, si ita Patri est placitum,
ut per hunc mortalibus bona proveniant.
Nec aliud enim remedium est mortis mortalibus,
quo miseri corruptionis malis liberentur.
Et ego te docebo, quam hoc se pulchre habeat:
Verbum enim, quod hominem scientiam docet,
in me inhabitavit, et gratiam largitur.

---

535 ἐξᾶσαι C. ἐξάσαι A. ἐξετάσαι B. ἐτάσαι Ed. — 536 ἐμβάλω B. — 538 σώφρον' ἐπευρημένα A. σωφρονέστατ' εὑρημένα B. — 543 εἴ τις C. ἥτις ceteri. — 544 ἐν om. A. B. — 545 θηλείων B. Ed. — 546 νῦν B. νοῦν A. C. « Reg. H. 11. » — 547 αὐτῆς omnes. χρηστὸν A. C. « Reg. » Χριστὸν B. — 551, 552 nova manu scripti in lacuna *unius* versus quam reliquerat librarius C. — 552 νίκη A. ὧν A. B. ὧν τ' Ed. — 554 ἅμ' B. — 555 ἔστιν C. ἔστι ceteri. — 556 ἀπήλλαξέ B., altero eadem m. inter versus notato. — 557 οὕτω Ed. — 559 γυνὴ οὔ τις scripsi. γυνή τις οὐ omnes. κομπάσει A. C. κομπάσῃ B. Ed. — 560 καλλίστα C. κάλλιστα ceteri, quod ratione non caret. — 561 ἤδ' A. ἴδμεν C. et a pr. m. B. ἴσμεν A. Ed. — 563 μαιεύσασαν A. — 564 θείου τόκου A. C. « Reg. H. 11. Male Editi θεῖος τόκος. » Sic B. — 565 φὴς C. φῇς A. B. φώτ' Ed. cum hac nota: « Prave Editi φῇς. » Sed conf. v. 1032, ne v. 599 et alios memorem, ubi ὡς φής, ὡς λέγεις, in eadem re. — 566 ἔργα θ' A. C. ἔργα δ' B. Ed. δέδρακας A. — 567 καὶ πάθος ἐστὶν B. εἰ πάθοι A. — 568 τῶδ' A. εὐδοκεῖ C. « Reg. H. 11. Editi ἐξαρκεῖ. » Sic A. B. — 569 διὰ τούτου A. C. διὰ τοῦτο B. Ed. — 571 τοὺς om. A. ταλαι C. ceteris

Ἐπεὶ βροτὸν πέπλακεν ἐκ γῆς ὁ Πλάσας,
λείμακί τ' ἐντέθεικε φυτῶν ἐργάτην,
ἐντεῦθεν εἰς ὄλυμπον ἀνάγειν θέλων,
δράκων δέ νιν ἔσπευσε, γυναικὸς πλάνῃ,
λειμῶνος ἐκβαλεῖν τε καὶ ῥίψαι πόλου·
ὅδ' ἀντεμηχανήσαθ', οἷα δὴ Θεὸς,
γυναικὸς ἐκφῦναί τε, καὶ Θεὸς μένων
βροτὸς γενέσθαι, καὶ βροτῶν ἀναιρέτην
σφαγεὶς κατασκάψαι τε καὶ ῥίψαι ποσίν.
Οὕτως σὺ πείθου, καὶ Θεὸν πρὸς γῆν δέχου
ἐλθόντ' ἀγαγεῖν πρὸς πόλον βροτῶν γένος,
καὶ σπένδε, καὶ κλέϊζε, καὶ τόνδ' εὐλόγει.
Αὖ γάρ νιν ὄψει πρὸς χθόν', ὡς ἐκ παστάδος,
θρώσκοντα τύμβου, κᾆτ' ἀνιόντ' εἰς πόλον,
ὡς αὐτὸς εἶπε, καὶ πρὸ τοῦ θεοπρόποι.
Ἐλπὶς δέ μοι ξύνεστιν ἀσφαλεστάτη·
ἐμοὶ γὰρ ὑπὲρ πάντας, οἷσι λείπεται,
ξύνεστιν ἐλπὶς, οὐδὲ κλέπτομαι φρένας,
ἕξειν τι κεδνόν· ἡδὺ δ' ἐστὶ καὶ δοκεῖν·
ὅταν δὲ μᾶλλον ἐλπὶς ἀσφαλὴς μένῃ,
τὸ χάρμα ποῖον! Ἀλλὰ νικῶμαι πόνοις,
καὶ προβλέπω μὲν ταῦθ' ὅπως ἔσται τάχει,
λύπη δὲ κρείσσων τῶν ἐμῶν ἐλπισμάτων.

ΧΟΡΟΣ.

Πάγκλυτε, παγκαλλίστα κούρη, παρθένε,
ἔμβρυον, ὡς φῂς, τὸν Θεὸν πλουτήσασα,
σὺ ταῦτ' ἐπέγνως· καὶ τὰ λοιπὰ νῦν σκόπει.
Σοφωτέραν γὰρ ἴδμεν οὖσάν σε βροτῶν,
καὶ ταῦθ' ὁρῶσαν συνιέναι καὶ τέλος·
ὡς φρικτὰ πάντα καὶ βροτησίῳ γένει
πλὴν τῆς τεκούσης δυσμαθῆ συνιέναι.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ὦ δυστάλαινα τῶν ἐμῶν ἀλγημάτων!
ὡς οἶδα μὲν πόλλ', οἶδα δ' οὐχ ὅπως φράσω.
Ὡς θάμβος ἐστὶ τοῦτον ἠωρημένον
ἰδεῖν με καὶ θανόντα κἂν ἑκουσίως.
Ἰώ μοι, ἰώ! Αἶ αἴ!

ΧΟΡΟΣ.

Τί γοῦν τί δράσεις, ὦ παθοῦσ' ἀμήχανα;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Οὐκ οἶδα πλὴν ἓν, κατθανεῖν, εἰ μὴ τάχει
τῶν νῦν παρόντων πημάτων ἄκος λάβω,
ὡς ἐστὶν ἐλπὶς λίαν ἀσφαλεστάτη·

Postquam hominem e terra formavit Conditor,
posuitque in paradiso plantarum cultorem,
exinde volens ad cœlum perducere,
at serpens festinavit, mulieris fraude,
e paradiso eum expellere et e cœlo projicere:
hic contra machinatus est, utpote ipse Deus,
e femina nasci, et Deus permanens
homo fieri, et mortalium eversorem
mactatus funditus evertere pedibusque allidere.
Hæc tibi certa sit fides, ac Deum accipe, in terram
qui venit ut hominum genus ad cœlum perduceret;
et libaminibus et hymnis et benedictionibus hunc prosequere.] Rursum enim visurus es in terram, velut e thalamo,
prosilientem de tumulo, deinde in cœlum ascendentem,
ut ipse dixit, et ante ipsum divini vates.
Hæc spes mecum est certissima.
Etenim præ omnibus, quibus est residua,
me fovet spes, neque me meus fallit animus,
aliquid commodi mihi obventurum; dulce vero est etiam
opinari:] quum autem spes securior evaserit,
quale tum gaudium! Verum malis obruor,
et prævideo quidem hæc esse mox futura;
verum mœror spes meas exsuperat.

CHORUS.

Gloriosa, optima puella, virgo,
cui obtigit ut Deum infantem in utero gestares, sicut ais,
tu hæc percognovisti; et reliqua nunc inspice.
Ceteris enim mortalibus sapientiorem te novimus,
et in ea mentis sagacitate etiam finem intelligere:
nam horroris plena hæc omnia et humano generi
intellectu difficilia, te, quæ genueris, excepta.

DEIPARA.

O misera, quam meis doloribus obruor!
nam scio quidem multa, nescio vero quomodo hæc efferam.
Quam stupeo hunc sublimem in cruce
intueri, et morientem, etsi sponte sua!
Hei mihi, hei! ah, ah!

CHORUS.

Quid igitur, quid ages, o tu quæ immania tolerasti?

DEIPARA.

Nescio nisi unum, mori, nisi cito
malis præsentibus accipiam remedium,
ut spes est mihi certissima:

---

omissis. — 572 διδάξω σ' A. C. διδάξω B. Ed. — 573 ἀνθρώπων A. — 576 λείμακί C. B. λει sequente spatio vacuo A. λειμῶνι Ed. et margo B. ἔνθηκε A. — 583 κατασκάψαι C. « Reg. H. 11. Quæ lectio melior quam in Editis κατασφάξαι. » Sic A. B. — 584 οὕτως C. B. ὄντως A. οὕτω Ed. — 588 κᾆτ' A. C. καί γ' B. Ed. — 589 προτοῦ A. — 590 ξύνεστιν tres. σύνεστιν Ed. — 591 ἐμοὶ γὰρ ὑπὲρ om. C., relicta lacuna. Idem λείπτεται (sic). — 596 τάχει A. C. τάχα B. Ed. — 598 παγκάλλιστα A. — 600 ἐπέγνης (sic) A. — 601 ἴδμεν A. C. B. a sec. m. ἴσμεν B. a pr. Ed. — 602 ὁρῶσα B. Fort. καὶ συνιέναι τέλος vel καὶ τ. σ. — 603 βροτησείῳ Ed. — 604 τῆς τεκούσης C. τῇ τεκούσῃ ceteri. συνιέναι A. C. ξυνιέναι B. Ed. — 605 ὢ C. ὦ A. ὡς B. Ed. — 606 ὡς ἴδμεν A. οἶδα δ' οὐχ A. C. οἶδ' οὐχ B. Ed. — 609 ἰὼ παῖ παῖ. ὢ ὢ A. — 610 Χορός B. Nulla hic mutatio personarum in A. C. Ἡμιχόριον Ed. — 611 πλὴν ἓν A. C. πλὴν ὃν B. πλὴν τοῦ Ed. μὴ τάχει om. C.

μίαν μόνην μεῖναί με δεῖ τὴν αὔριον,
ὡς ξυμπερανθῇ φροντὶς, ἥ με νῦν τρύχει.
Ἀλλ', ὦ φίλ' Υἱὲ, μή μ' ἔρημόν σου λίπῃς.

ΗΜΙΧΟΡΙΟΝ.

Αἶ αἶ!
Θρηνοῦσα πολλὰ, τρανὸν οὐδὲν δεικνύεις·
πῇ γάρ μ' ἀπαγγέλλεις ἀκούειν δείματα,
πείθεις τε πολλὰ δειματοῦσθαι τοῖς λόγοις·
πῇ δὲ θρασύνεις, κοὐδὲν ἄρα καθαρῶς.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Οὐ μακρὰν ἔσται τέρμα τῶν ἠλπισμένων.

ΕΤΕΡΟΝ ΗΜΙΧΟΡΙΟΝ.

Αὐτὴ μὲν οὔπω ναὸς εἰσέβην σκάφος,
γραφῇ δ' ἰδοῦσα καὶ κλύουσ' ἐπίσταμαι·
ναύταις γὰρ ἦν μέτριος ᾖ χειμὼν φέρειν,
προθυμίαν ἔχουσι σωθῆναι πόνων,
ὁ μὲν παρ' οἴαχ', ὁ δ' ἐπὶ λαίφεσι βεβὼς,
ὁ δ' ἄντλον εἴργων ναός· ἢν δ' ὑπερβάλῃ
πολὺς ταραχθεὶς πόντος, ἐνδόντες φορᾷ,
παρῆκαν αὑτοὺς κυμάτων δρομήμασιν.
Οὕτως δὲ κἀγὼ δεῖν' ὁρῶσα πήματα,
ἄφθογγός εἰμι, καὶ παρεῖσ' ἔξω στόμα·
νικᾷ γὰρ, ὡς οὐκ ἐκ Θεοῦ, δεινὸς κλύδων.
Σὲ δ' ἐλπὶς ἀσφαλὴς εἴθε τρέφοι,
δέσποινα παγκοίρανε, μῆτερ Κοιράνου.
Ἀλλ' ἐκ λόγου γὰρ ἄλλος ἐκβαίνει λόγος·
τίν' ὧδε δ' αὖ δέδορκ' ἰθύνοντα δρόμον;
ἆ ἆ, τίνα στείχοντ' ἀθρῶ νῦν ἐνθάδε
στυγνοπρόσωπον, δακρύων πεπλησμένον;

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Δέσποινα κούρη, δεσπότου μῆτερ Λόγου,
μή με στυγήσῃς· οὐχ ἑκὼν, ἑκὼν δ' ὅμως,
λύπρ' ἀγγελῶ σοι πρὸς παλαιοῖς καὶ νέα.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Τί δ' ἐστίν; ὥς μοι φροιμίων ἀρχὴ κακῶν.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Δέσποινα κούρη, πῶς ἐρῶ; πῶς σοι φράσω;
σοὶ γὰρ μερίμνης ἄξιον φέρω λόγον
σφοδρᾶς τ' ἀνίας καὶ πικρῶν ἀλγηδόνων.

---

unicam diem posteram me oportet manere,
ut exitum habeat cura quæ me nunc afflictat.
Verum, o Fili carissime, ne me deseras orbam.

SEMICHORUS.

Ah, ah!
plurimum ingemiscendo, nil planum facis:
hinc enim nuntias quæ metu aures meas impleant,
verbisque tuis magnum terrorem suades;
illinc in spem nos erigis, sed nihil horum liquido.

DEIPARA.

Non in longum differetur speratarum rerum terminus.

ALTER SEMICHORUS.

Ipsa quidem nondum intravi scapham navis,
sed ex conspectu picturæ et auditu scio;
nautis enim quando tempestas mediocris est ad tolerandum,
habent promptitudinem laborum ut serventur,
hic quidem ad clavum, ille vero ad vela vadens,
alius porro sentinam hauriens navis: si vero superaverit
vehementer turbatum mare, cedentes fortunæ,
permittunt se fluctuum cursibus ac jactationibus.
Sic et ego gravissima intuens mala,
muta sum, et omitto eloqui:
vincit enim, tanquam non ex Deo, *sed ex dæmone,* vehemens fluctus.] Te vero tuta spes utinam nutriat,
domina præpotens, Domini mater.
Verum enim alius alium trahit sermo:
quemnam iterum huc video cursum dirigentem?
Ah, ah! quem huc accedentem nunc aspicio,
vultu tristem, lacrimis madentem?

NUNTIUS.

Domina virgo, Domini Verbi parens,
ne me odio habeas; invitus, volens tamen,
novas præter veteres annuntio tibi calamitates.

DEIPARA.

Quid vero est quod tam malum exordium incipis?

NUNTIUS.

Domina virgo, quomodo dicam? quomodo tibi loquar?
nam tibi fero sermonem, qui curam tibi,
vehementem tristitiam et amaros excitabit dolores

— 614 μόνην μεῖναί μοι δεῖ A., literarum quinque spatio vacuo. δὴ B. — 615 ξυμπεραθῇ B. τρέχει A. — 616 σου νῦν λίπῃς A. — 618 πῇ μὲν γὰρ A. ἀπαγγέλεις A. B. — 620 θαρσύνεις B. — 621 ἔσται τέρμα τῶν A. C. «Ita Reg. H. 11, quam lectionem optimam esse merito censet Combefisius. Editi ἐστι πημάτων, *non longe estis...*» B. ἔσται πημάτων, non ἐστί vel ἐστέ.— 622 ἕτερον additum ex C. αὔτη B. νηὸς A. et rec. m. inter versus B. — 624 ἦν (pro ἦν) A., evanido ῇ, pro quo C. ῇ. — 626 ὁ (A. οἱ) μὲν παρ' tres. ὁ γὰρ παρ' Ed. λαίφοισι (sic) A. B. βιβὼς B. superposito ε. — 628 πολὺς A. C. πολὺ B. Ed. ἐνδόντες φορᾷ. «Ita Reg. H. 11. Editi ἔνδον τις φορά.» Sic B. — 629 αὐτοὺς codd. — 630 δεῖν' A. Ed. — 632 νικᾷ recenti manu in lacuna positum quam reliquerat librarius C. γὰρ ὡς οὐκ ἐκ θεοῦ tres consensu. «Legit Combefisius ὡς οὖν. Ipsi quippe visa durior lectio, quæ in Reg. H. 11 linea notatur [nimirum recentissima ad marginem versus, nullo notato vocabulo, minime ad οὐκ ἐκ referenda, facta ab illo ipso qui νικᾷ scripserat]... Verum censemus legendum, ut ap. Eurip. Troad. v. 691, οὐκ, contractive pro ὁ ἐκ. Ut autem stet metrum, posuimus ὥσπερ οὐκ θεοῦ.» *Ben.* Euripideus versus est, νικᾷ γὰρ οὐκ θεῶν με δύστηνος κλύδων. Unde Noster, ut alias, contrarium dicendo christianam effecit sententiam. — 633 deest vocabulum, haud dubie post ἐλπίς. B. τρέφει. — 637 ἆ A. C. ἃ B. Ed. — 640 μήτε στ. B. — 641 λύπρ' om. A. σου et παλαιὰ

Ὦ πότνα κούρη, σεμνοτάτα παρθένε,
ὥς σε στενάζω λυγρὸς ὢν μύστης, ὅμως
τῷ Μυσταγωγῷ πιστὸς, κἂν πάσχονθ' ὁρῶ.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Τί δ' ἐστίν; Ἑβραίων τι μηνύεις νέον;

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Παῖς νῦν σὸς οὐκέτ' ἔστιν, ὡς εἰπεῖν ἔπος·
δέδορκε μέντοι φῶς ἐπὶ σμικρᾶς ῥοπῆς.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Πῶς φῄς; τί τοῦτ' ἔλεξας; οἶδας δ' αὖ πόθεν;
ἄγ', εἰπέ μοι, φράσον, τίνι θνῄσκει μόρῳ;
Χριστὸν τανῦν φῄς Παῖδ' ἀθανάτου Πατρός;
ὡς ἐλπὶς ἦν καὶ τόνδ' ἀθάνατον μένειν,
ῥύστην τ' ἔσεσθαι παντὸς Ἰσραὴλ γένους.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Ἐπεὶ πόλιν γε τῆσδε Σαλομὼν χθονὸς
λιπόντες ἀφίκανον ἐς Στρωτοὺς Λίθους,
ἄνακτ' ἐμὸν σύροντες ἀλάστωρ ὄχλος,
αὐτίχ' ὅμιλος οὐρανοδρόμῳ ξύλῳ
ἀνῆγον, ἦγον, ἦγον εἰς ἄκρον τέλος·
ὀρθὸς δ' ἐς ὀρθὸν αἰθέρ' ἐστηρίζετο.
Ἐς κλῶνα δ' ἐγκάρσιον ἄλλον εὐθέως
ἔτεινον, ἐξέτεινον, ἥλωσαν χέρας,
πόδας δὲ καθήλωσαν ἐν πηκτῷ ξύλῳ.
Ὡς δ' ἔσχον οὕτως Δεσπότην ἠρτημένον,
ἄλλοι μὲν αὐτὸν καλάμῳ κραταιβόλῳ
ἔβαλλον, ἀντίπυργον εἰσβάντες πέτραν·
ἄλλοι δ' ὑσώπῳ σπόγγον ὄξους ἔμπλεον
χολῇ κεκραμένου δ' ἀνῆγον ἐς στόμα.
Οἳ δ' ὠσὶν ἠχὴν οὐ σαφῶς δεδεγμένοι,
οὔτ' εἶδον οἷ' ἔρεξε θαύματ' ἐν βροτοῖς,
ἄλλως διῆγον καὶ διήνεγκαν κάρας,
καὶ στέρν' ἔτυπτον ἀμαθῶς ἀγνωσίᾳ.
Ἐγὼ δὲ πόρρω (Δεσπότῃ γὰρ εἱπόμην)
πρῶτον μὲν εἰς χλοηρὸν ἷζον που νάπος,
τά τ' ἐκ ποδῶν σιγηλὰ καὶ γλώσσης ἄπο
ἔσωζον, ὡς ὁρῶν νιν, οὐχ ὁρώμενος
ὄχλῳ κακεργάτῃ τε καὶ μιαιφόνῳ·
σέ τ' αὖ δακρυχέουσαν ἑστῶσαν ἰδὼν
ἦλυθον εἰπεῖν οὐ καλῶς πεπραγμένα.

O veneranda puella, castissima virgo,
ut te deploro, miserabilis ego discipulus, tamen
Magistro fidelis, etsi eum patientem intueor.

DEIPARA.

Quid est? num quid novi ab Hebræis commissum indicas?

NUNTIUS.

Filius tuus non est amplius, ut ita dicam;
exiguo quidem temporis momento adhuc videt lucem.

DEIPARA.

Quomodo dicis? quid es locutus? Scis autem unde?
Dic mihi, declara, quonam mortis genere obit?
Christum nunc loqueris, Filium Patris æterni?
spes quippe erat fore ut et ipse maneret immortalis,
et omne genus Israelitarum liberaret?

NUNTIUS.

Postquam, urbe hujus Salomoniæ terræ
relicta, in Lithostrotos pervenerat
scelestorum agmen, regem meum trahentes,
statim turba sublimi cruce *eum*
sursum egerunt, egerunt, egerunt ad ultimum finem:
atque rectus in altum ætherem firmabatur.
Protinus in alterum arboris ramum obliquum
tenderunt, extenderunt, clavis confixerunt manus,
et pedes in fixo stipite defixerunt.
Quum autem ita Dominum suspendissent,
alii ipsum arundine caput percutiente
verberaverunt, ascendentes rupem turris instar altam;
alii hyssopo oblitam spongiam aceto plenam
felle permixto, ipsius ori admoverunt.
Hi qui vocem auribus non clare perceperant,
neque viderant quanta miracula inter homines edidisset,
temere se gerebant, et capita in diversa ferebant;
et inscite pectus ignorantia tundebant.
Ego autem e longinquo (sequebar enim Dominum)
primum quidem virenti in saltu sedi,
et pedibus quietus et tacitus lingua
observabam, illum videns, non visus
a nefaria et cruenta cohorte.
Rursus ubi te hic stantem lacrimisque fluentem vidi,
veni malorum facinorum nuntius.

B. cum οἷς inter versus. — 642 φρημίων C. ἀρχὴ B. — 647 στενάξω B. inter versus. λυγρὸς A. C. λυπρὸς B. Ed., ita distinguens λυπρὸς ὢν, μύστης δ' ὅμως. Codices ignorant δ'. — 649 τί μην. omnes. — 650 οὐκ ἔστιν C. — 651 literæ ρᾶς ῥοπῆς et sequenti versu δ' αὐτόθεν non sunt in C. — 652 δ' αὖ πόθεν A. δ' αὐτόθεν B. Ed. — 655 ὡς ἐλπὶς A. C. ὃς ἐλπὶς B. inter versus. ὃν ἐλπὶς B. Ed. ἀθανάτου C. — 657 Σαλομὼν C B. Σολομὼν A. Σολυμῶν Ed. Sane Σολύμων potius scripsisse putem Nostrum quam quod codices præbent, o producto ut ε in ἀγγελίαν v. 81, 1037 (nam εὐάγγελος v. 72 suspectum). Recta prosodia v. 970, καὶ γῆν Σολύμων... — 660 οὐρανοδρόμῳ δρόμῳ A. — 666 οὕτω Ed. — 667 κρατεμβόλῳ A. — 669 ὕσσωπον et ἔμπλεω A. ἔμπλεων B. — 670 κεκραμένον ἀνῆσον (sic) A. — 671 οἵδ' (sic codd.) ὠσὶν ἠχὴν om. C., lacuna relicta. οὐ σαφῶς A. C. « Sic H. II. Editi [et B.] ὡς σαφῶς. » A. fortasse δεδεγμένον. — 672 οὔτ' εἶδον οἷ' om. C. cum lacuna. — 673 μάρας (sic) A. κάραν C. Sunt Evangelii verba κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. — 676 μὲν om. C. ἷξον A. — 677 τάδ' et σιγηλᾶ A. ἐκποδὼν C. — 678 νῦν A. ἐστιν C. pro νιν. — 680 δάκρυ χέουσαν A. B. ἱστῶσαν B.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ἰώ μοι, ἰώ!
αἶ αἶ, τί δράσω; καρδία γὰρ οἴχεται·
πῶς πῶς δ' ἔτι ζῶ καὶ φέρω ταῦτα κλύειν;
ἰδεῖν δὲ ταῦτα πῶς ποτ' οἴσω παντλάμων;
Ἴτ', ὦ γυναῖκες, τῆς Γαλιλαίας τέκνα,
προσείπατ' αὐτὸν, καὶ προπέμψατε χθονός.
Ὦ δεῦτε φίλαι, δεῦτε, λίπωμεν δέος.

ΧΟΡΟΣ.

Σὺ γὰρ φύγῃς τὸν δῆμον, ὡς τί μὴ πάθῃς;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Κἀγὼ δὲ τόνδε λοιπὸν εἰς τί καὶ τρέσω;
Ἴωμεν οὖν, ἴωμεν· ἀπέστω φόβος·
τί γὰρ ἔτι ζῆν κέρδος ἡμῖν ἐνθάδε;
Ἀλλ' ἀπίωμεν, ὡς ἴδω Παιδὸς πάθη.
Ἰώ μοι, ἰώ!
γυναῖκες, ὄψιν φαιδρὰν οὐχ ὁρῶ Τέκνου·
χροιὰν γὰρ ἠλλάξατο καὶ κάλλος ξένον.
Γυναῖκες, ὄμμα στυγνὸν ὡς εἶδον Τέκνου,
ποθῶ τεθνᾶναι, ζῆν δ' ἔτ' οὐδαμῶς στέγω.
Χωρεῖτε χωρεῖτ', οὐκέτι τὸ ζῆν φέρω.
Ὦ κοινὸν ὠφέλημα θνητοῖσιν φανείς,
Τέκνον ποθεινὸν, τοῦ δίκην πάσχεις τάδε;
ποινὰς δὲ ποίων ἀμπλακημάτων τίνεις;
ἁγνὰς γὰρ ἁγνὰς χεῖρας αἱμάτων φέρεις,
ἁγνά τε χείλη, καὶ μέλος πᾶν, καὶ στόμα,
ψυχὴν πάναγνον, ἄδολόν τε καρδίαν.
Καὶ πῶς ὁρῶ λησταῖς σε συνηρτημένον;
οὐδ' ἐξ ἐπακτοῦ τινὸς ἐχθρῶν πημονῆς,
φίλος δ' ἀπόλλυσ' οὐκ ἄκονθ' ἑκουσίως
μύστης, ὃν ὑπέδειξας ἄρτῳ σοῖς φίλοις,
φειδεύμενος τάλανος, ὡς φύγῃ κακὸν,
κἂν οὐ συνῆκεν ἐμπαγεὶς βροχώμασι.
Τίνος δ' ἕκητι γῆς σ' ἀποστέλλει Πατήρ;
τί σ' ὧδ' ἀτίμως ἠθέλησε τεθνάναι;
Δύστηνος, οἷον οἷον ἔργον νῦν βλέπω,
οὐ τλητὸν οὐδὲ λεκτόν. Ἀλλ' ἀπωλόμην·
αἶ αἶ, Τέκνον, σῶν πανταδίκων σφαγμάτων!
αἶ αἶ μάλ' αὖθις, ὡς κακῶς διόλλυσαι,
οὐκ ἐξαμαρτὼν αὐτὸς, ἀλλ' ἁμαρτίας

DEIPARA.

Ehei mihi, ehei!
Ah, ah! quid agam? mihi cor deficit.
Quomodo, quomodo adhuc vivo et hæc audire sustineo?
et quî feram, miserrima ego, ut hæc unquam videam?
Ite, o mulieres, Galilææ filiæ,
illum salutate, et e terra *abeuntem* prosequimini.
Venite, filiæ, venite, metum exuamus.

CHORUS.

Tune fugies populum, ut quid ne patiaris?

DEIPARA.

Ego vero jam in reliquum hunc quid perhorream?
Eamus igitur, eamus; metus omnis exsulet;
quid enim nobis exinde lucri vivere?
Verum abeamus, ut Filii tormenta conspiciam.
Hei mihi, hei!
Mulieres, hilarem Filii mei vultum non video:
colorem enim et eximiam pulchritudinem immutavit.
Mulieres, ex quo tristem Filii mei oculum vidi,
mori cupio, neque amplius vivere sustineo.
Recedite, recedite, non amplius fero vitam.
O tu, qui commune hominibus emolumentum visus es,
Fili exoptate, quo jure hæc pateris?
qualium autem peccatorum pœnas exsolvis?
mundas enim, mundas a sanguine fers manus,
munda labia, omne membrum, et os,
mundissimam animam, cor fraudis nescium.
Et quomodo cum latronibus te suspensum video?
nec ab aliqua hostium incursantium calamitate,
sed amicus te perdidit volentem ultro
discipulus, quem pane tuis amicis indicasti,
huic misero parsurus, ut malum fugeret,
quanquam non intellexit, implicitus retibus.
At cujus gratia ex terra *te* misit Pater?
cur te tam ignominiosa morte voluit obire?
Misera, quale, quale facinus nunc intueor!
intolerandum, infandum! Verum interii.
Ah, ah, Fili, quam prorsus iniqua tua occisio!
Ah, ah iterum! quam male disperis,
nec eo quod tu peccaveris, sed ut delicti

— 682 ἆ ἆ. ἆ ἆ. φεῦ. φεῦ. φεῦ A. — 683 αἶ B. a sec. m. — 685 ἰδεῖν δὲ B. C. ἰδεῖν τε A. ἰδ. καὶ Ed. παντλάμων A. C. παντλήμων B. Ed. — 686 τᾶς Ed. — 687 αὐτῷ A. — 689 Χορός om. C. φύγε B. cum ῃς inter versus. ὡς τί μὴ πάθῃς C. B. ὡς τιμὴ πάθοις A. ὥστε μὴ πάθῃς Ed. cum hac nota: « Ὥστε melius quam in Editis ὅς [sic] τι. » — 690 κἀγὼ δὲ (δὲ om. B.) τόνδε λοιπὸν tres. κἀγὼ τόνδε λιποῦσα Ed. — 694 ἰὼ ἰώ. ἰὼ ἰώ μοι μοι A. — 698 τ' ἔτ' A. στέγω A. C. σθένω B. Ed. — 700 ὦ A. ὀφέλημα B. θνητοῖσιν C., ceteri sine ν. — 701 τοῦ δίκην tres. « Ita Reg. Editi τοῦ δίκης. » — 707 ἐπακτοῦ B. cum αι super α inter versus. ἀπακτοῦ et πημοναῖς A. — 708 ἀπόλυσ' C. — 709 μύστης om. B. a pr. m. — 710 φειδευμενος C. sine accentu. φειδεύμενος B. A., hic ead. m. in φειδευμένου mutans. φειδούμενος Ed. Non dubitandum de ionismo, cujus etiam alibi vestigia. ὡς A. C. « melius quam in Editis ὅς. » Sic B. — 711 post lacunam pergit κεν ἐμπαγεὶς βροχώμασι C. κἂν οὐ συνῆκε κἂν πεσὼν βρ. A. κἂν οὐ συνῆκε καμπεσεσὼν (sic) βρ. B. κἂν οὐ συνῆκε κἀμπεσὼν βρ. Ed. — 712 γῆς ἀποστ. A. C. Addidi σ' ex versu 884. γέ σ' ἀποστ. B. σέ γ' ἀπ. Ed. — 713 τί σ' ὧδ' C. « Reg. H 11. » τίς ὧδ' A. B. « Reg. » τίς σ' ὧδ' Ed. τεθνᾶναι C. — 715 ἀπωλόμην A. C. ἀπωλλύμην B. Ed. — 716 αἶ B. πάντ' ἀδίκων Ed. — 717 κακὸς B. — 718 οὐκ ἐξ ἁμαρ

πρώτης γυναικὸς ἐξιώμενος βλάβην.
Οἶδ' οἶδα μὲν τάδ', οἶδα δ' οὐχ ὅπως φράσω,
καὶ συνιῶ μέν, οἷα ταῦτ' ἔσται τάχει·
ἄλγος δ' ὕπερθεν τῶν ἐμῶν ἐλπισμάτων,
στένω τε πυκνὰ συμφορᾷ νικωμένη,
δάκρυσί τε βλέφαρα θερμοῖς τέγγεται·
ἀεὶ γάρ ἐστι τὸ γυναικεῖον φύλον
πολύστονόν τε καὶ πολύδακρυ πλέον.

ΧΡΙΣΤΟΣ.

Ἴδ', ὦ γυναικῶν ἐξ ἁπασῶν βελτίων,
ὁ παρθένος, πάρεστιν υἱός σοι νέος.
Ἰδοὺ δὲ καὶ σοί, μύστα, μήτηρ παρθένος.
Τί γοῦν τί, γύναι, δακρύοις τέγγεις κόρας;
τί δ' αὖ κατηφεῖς ὄμμα, καὶ δακρυρροεῖς,
καὶ συγχυθεῖσ' ἕστηκας, ἡνίκ' εὐτυχεῖς,
κοὐκ ἀσμένη τόνδ' ἐξ ἐμοῦ δέχῃ τρόπον;
Ταῦτα ξυνῳδὰ τοῖς προηγορευμένοις
οἷς αὐτὸς εἶπον καὶ θεοπρόπων στόμα.
Νῦν καιρὸς ἐχθρὸν γηγενῶν τίσειν δίκην.
Τί δῆτα λοιπὸν σῷ γ' ἐπιστένεις Τέκνῳ;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Οὐδέν· λαοῦ τοῦδ' ἐννοουμένη πέρι
ἔγωγ' ἐμαυτῇ πρὸς λόγους ἀφικόμην,
καὶ τούσδε θρηνῶ συμφορᾷ νικωμένη,
ᾤμωξά θ', οἷον ἔργον ἔστ' εἰργαστέον
τοὐντεῦθεν αὐτοῖς, οἵ σ' ἀνήρτησαν, Τέκνον,
καραδοκῶ τε πάνθ' ὅπῃ προβήσεται.
Λύπη δὲ κρείσσων καὶ βεβαίας ἐλπίδος.
Τὸν μὲν γὰρ ἡμῶν δυσμενῆ πεφυκότα
ῥᾷον κτενεῖς σὺ καὶ καταβαλεῖς μόρον,
θᾶττόν τ' ἀνιὼν τοὺς ἀλάστορας τίσεις·
γυνὴ δὲ θῆλυ κἀπὶ δακρύοις ἔφυ·
ὅθεν κἀγὼ στένουσα καὶ πεπληγμένη
κέντροις ἀνίας, ἡ τλάμων ὀδύρομαι.
Εἴμ' εὐκλεὴς μέν, ἀλλ' ὅμως ἀπόλλυμαι,
στερουμένη σῆς θεσπεσίας μοι θέας.
Ὡς γὰρ ἄελπτον δρᾶμα προσπεσὸν τόδε
ψυχὴν διέφθαρκ'! οἴχομαι γοῦν, τοῦ βίου
χάριν μεθεῖσα, κατθανεῖν χρῄζω, Τέκνον.

primæ feminæ labem abstergeres!
Novi, novi quidem hæc, sed quomodo eloquar, nescio,
neque id me fugit quam prope erit harum rerum exitus:
at mœror spes meas longe exsuperat;
et ingemisco frequenter, calamitate domita,
calidisque lacrimis madent oculi.
Semper enim est muliebre genus
suspiriis et fletibus deditum magis *quam virile*.

CHRISTUS.

En, o mulierum omnium optima,
tibi adest virgo filius tuus novus.
Ecce autem et tibi, o discipule, parens virgo.
Quid igitur, quid, mulier, lacrimis perfundis pupillas?
cur oculos demittis, et lacrimaris,
et stas perturbata, quum feliciter rem geris,
nec lubens hunc meum induis morem?
Hæc consona sunt oraculis
quæ ipse vaticinatus sum, et os prophetarum.
Nunc tempus est ut hostis generis humani luat pœnas.
Quid igitur de cetero tuum luges Filium?

DEIPARA.

Nihil *lugeo;* de hoc populo cogitans
ego mecum ipsa rationem inii,
et hosce lugeo, calamitate superata,
flevique, videns quale exitium imminet
exinde iis qui te, Fili, suspenderunt,
exspectoque omnia quo evenient.
Luctus autem spem vel firmam vincit.
Namque illum quidem natura nobis infestum
facile occides tu et proteres, mortem,
moxque redivivus hostes ulcisceris:
femina autem muliebri ingenio et ad lacrimas prompta est.
Inde et ego gemens et perculsa
tristitiæ aculeis, misera lugeo.
Sum equidem gloriosa, sed tamen pereo,
orbata tuo mihi venerando vultu.
Quantum enim hæc calamitas, quæ præter spem obtigit,
animum labefactavit! perii enim, vitæ
posthabitis gratiis, mortem exopto, Fili.

τιῶν tres. — 719 πρώτης A. C. « Ita Reg. H. II. Mendose Editi πρῶτος. » Sic B. — 720 οἶδα δ' οὐχ A. B. οἶδ' οὐχ C. οἶδα οὐχ Ed. ὕπερ A. pro ὅπως. — 723 πυκνὰ tres. πικρᾷ Ed. συμφορὰ A. — 724 θερμοῖς ἐκβρέχω A. In C. glossa βρέχεται, μαλάττεται. — 725 φῦλον omnes. — 726 πολύστηνον (sic) B. — 727 hujus versus loco in A. φεῦ φεῦ, ἰὼ ἰώ. — 728 υἱός σοι νέος C. « Ita Reg. H. II. Editi ὡς Υἱὸς φίλος. » Sic A. B. — 729 καὶ σὴ A. παρθένος tres. « Ita Reg. H. II. Editi παρθένου. » Sic B. a sec. m. — 730 δακρύεις A. — 731 κατηφὴς A. δακρυρρ. deest in C. — 732 ἕστηκας A. C., et sæpius. — 733 ἀσμένη C. B. ἀσέμνη A. εὐμενῆ Ed. — 735 omnes αὐτός τ' εἶπον. — 736 τίσειν A. C. τίσεις B., qui in marg. τουτέστι τὸν διάβολον. Ed. τίσαι. — 737 σῷ γ' ἐπιστ. A. C. ὡς ἐπ. B. Ed. — 738 οὐδέν· λαοῦ C. solus. Ceteri οὐδὲν λαοῦ. — 739 ἐμαυτὴν A. ἐμαυτοῦ B. — 741 εἰργαστέον tres. ἐργαστέον Ed. — 742 αὐτοί σ' οἵ σ' ἀνήρτ. C. — 745 δυσμενῆ πεφυ..κότα C., duabus literis erasis. Ceteri δυσμενῆ βροτοκτόνον, quod quanquam oppositione blanditur, interpolando fictum esse crediderim ob sententiæ conformationem. — 746 καταβάλεις A. C. καταβάλλεις B. — 747 τ' A. C. δ' B. Ed. — 751 εἴμ' εὐκλεὴς om. C. relicta lacuna. — 752 τερουμένη C. θεσπεσίας A. C. et inter versus B. θεσπεσίου B. Ed. — 754 sic integerrime C., ex quo Benedictini hæc afferunt: « οἴχομαι ῥοῦν. Reg. H. II forte melius οἴχομαι γοῦν, » edentes: ψυχὴν διέφθαρκεν! οἴχομαι ῥοῦν· βίου, sicut est in B., inter ῥοῦν β. non distinguente. A. ψ. διέφθαρκεν· οἴχομαι γὰρ βίου. Ap. Euripidem οἴχομαι δὲ καὶ βίου...

Καὶ γὰρ ἔρημος, ἄπολις (τ') οὖσα τρύχομαι,
οὐ μητέρ', οὐκ ἀδελφὸν, οὐδὲ συγγενῆ
μεθορμίσασθαι τῆσδ' ἔχουσα συμφορᾶς·
κἂν μὴ τάχιστ' ἴδω σε, πῶς οἴσω, Τέκνον;
Ἀλλ', ὦ φίλ' Υἱὲ, μή μ' ἔρημόν σου λίπῃς.

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ.

Θάρσησον· εὖ γὰρ τῶνδ' ἐγὼ θήσω πέρι·
τὸ σὸν δ' ἄραρε μᾶλλον· ἐξηγοῦ Θεόν·
εὕρημα δ' οὐκ οἶσθ' οἷον εὕρηκας τόδε.
Θήσω γὰρ αὖ σοι δῶρ', ἃ καλλιστεύεται
ἐν οὐρανῷ γαίῃ τε καὶ πάσῃ κτίσει.
Πολλῶν δ' ἕκητι τήνδε σοι δώσω χάριν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Πέποιθα, κοὔτι σοῖς ἀπιστῶ που λόγοις.
Κἀμοὶ τάδ' ἐστὶ λῷστα, γινώσκω καλῶς·
ἐγώ σ' ἔτικτον, οἶδα δ' ὥς σ' ἐγεινάμην·
ὑπερτερεῖ δ' ἄλγημα τῶν ἐγνωσμένων.
Ἀλλ' ἄντομαί σε τοῦδε πρὸς σωτηρίου
πάθους, φέροντος ἀπάθειαν τῷ γένει,
μητροπρεπῶς τε σῶν ποδῶν ἐφάπτομαι,
οἴκτειρον οἴκτειρόν με τὴν δυστλήμονα,
καὶ μή μ' ἔρημον ἐκπεσοῦσαν σοῦ λίπῃς,
δέξαι δὲ χώρᾳ καὶ δόμοις ἐφέστιον,
ἢν θᾶσσον οὐ βούλοιο σὴν δίκην κρίναι·
οὕτως ἔρως σοι πρὸς Πατρὸς τελεσφόρος
σκοποῦ γένοιτο, καὶ θανόνθ' ἑκουσίως
ἴδοιμι νεκρέγερτον ἤματι τρίτῳ,
ὡς αὐτὸς εἶπας πολλάκις πρὸς σοὺς φίλους·
τὸ πᾶν γὰρ οὕτως ἀσφαλέστερόν τ' ἐμοὶ,
σύ τ' αὐτὸς ὢν ὄλβιος ὀλβίου Πατρὸς
γνωσθεὶς ἀνυμνηθῇς γε πάσῃ τῇ κτίσει.
Μὴ γοῦν διάξω λυπρὸν εἰς μακρὸν βίον,
ὄχλος δ' ἀλαστόρων γε τίσει τὴν δίκην,
τὸν Δεσπότην κτείνας σε γῆς τε καὶ πόλου.
Οὗτοι γὰρ, ὡς ἔδρασαν, εὕρωσιν κακὰ,
ἃ τοῖσι δυσσεβοῦσι γίνεται βροτοῖς·
ἀλλ' (οὐ γὰρ αὐτῶν φροντίδ' ὡς τέκνων ἔχω)
μή πως πάθωσιν οἱ προσήκοντες σφίσι,
πατρῷον ἐκπράσσοντες ἀσεβῆ φόνον·
ἀλλ' αὐτὸς, ὦ σπλάγχνον, θεηγενὲς φάος,

Deserta enim et extorris afflictor,
neque matrem, neque fratrem, neque cognatum
habens, qui me in portum ducat ex hac calamitate;
et nisi de brevi videro te, quomodo feram, Fili?
Verum, o Fili dilecte, ne me orbam deseras.

CHRISTUS.

Confide; ego enim bene curabo hæc;
tua vero res in firmiore statu est: confitere Deum:
lucrum autem nescis quantum inveneris hîc.
Tribuam enim tibi dona, quibus nihil præstantius
in cœlo, in terra et in omnibus rebus creatis.
Hanc autem gratiam tibi dabo plurimorum causa.

DEIPARA.

Confido, neque tuis verbis fidem denego.
Et mihi hæc sunt optima, cognosco bene:
genui te, et quomodo te genuerim, novi;
at dolor exsuperat ea quæ comperta habeo.
Verum supplico te per hancce salutarem
passionem, quæ meo generi malorum liberationem præstat,
et quatenus matrem decet, tuis advolvor pedibus:
miserere, miserere mei infelicis;
neu desertam et orbam tui me deseras,
sed recipe hospitam in tuam regionem et domum,
nisi citius causam tuam judicare volueris:
ita votum tuum, præstante Patre, cedat tibi
ex animo, et te ultro morientem
conspiciam tertia die ex mortuis redivivum,
sicut ipse tu tuis dilectis prædixisti;
sic enim omnia mihi erunt tutiora,
et te ipsum beatum beati Patris Filium
agnitum omnis creatura hymnis prosequetur.
Non igitur diu vitam in mœrore protraham;
sed pœnas exsolvet scelestorum turba,
quæ te terræ cœlique Dominum interfecit.
Hi enim, ut perpetrarunt, experientur mala,
quæ sacrilegos mortales manent:
verum (non enim *ita* ipsorum ut filiorum curam habeo),
ne quid patiantur eorum cognati (*posteri*),
patrum cædem impiam expiantes.
Sed tu, o Fili, ex Deo nata lux,

---

756 — 759 omissi in A. — 756 ἄπολις Eur. Med. 255. Noster solutiones non admittens aut hanc sibi concessit singulariter (quod sexies fere fecit) aut ἄπολίς τε τρύχομαι scripturus erat. In B. ἔρημός τ' εὔπολίς·τ'. — 761 hujus versus loco A. Ὀτοττοτοτοτοί. — 762 τὸ σὸν δ' ἄραρε C. B. τοσόνδ' ἄρα με A. τὸν σὸν δ' ἄρα γε Ed. — 764 αὖθι δῶρ' A. — 766 ἕκατι C., qui in eodem versu 797 cum ceteris facit. χάριν A. C. δίκην B. δόσιν Ed. — 767 που λόγοις C. σοῖς πιστῶ σου λόγοις A. τοῖς λόγοις B. Ed. — 769 alterum σ' om. A. B. — 771 σου B. a pr. m. pro σε. In fine σωτηρίαν C. — 772 εὐπάθειαν A. — 773 τε A. C. δὲ B. Ed. — 775 σοῦ C. om. B. σου A. Ed. — 776 χῶρα et ἔφεσιν (sic) A. — 777 κρῖναι tres. — 780 νεκρέγερτον tres. νεκρεγέρτην Ed. ἤματι A. fere ubique. — 783 αὐτὸς εἰ ὢν A. — 784 ἀνυμνηθῇς C. ἀνυμνησθῇς ceteri. — 785 εἰς μακρὸν, C. cum diastole: ut non sit cogitandum de εἰς μακράν. Ceteri ἐς. — 786 ·τ' ἀλαστόρων τέ γε A. — 787 σε γῆς A. C. γε γῆς B. Ed. — 788 εὕρωσιν C. εὕρωσι B. Ed. εὕροσαν A. et inter versus B. « Reg. M. sup. lin. » — 789 ἃ τί σοι A. ἅ τισι B. — 790 αὐτὸν B. — 792 ἐκπράσσοντες A. C. ἐκφράσοντες B. Ed. ἀσευῆ C. — 793 σπλάγχνον θεηγενὲς φάος C. B. et omisso φάος A. σπλάγχνον φίλον, γλυκὺ φάος Ed. — 794 πάτειργε (sic) C. καταργε A. ἔξελ' ἐκ A. C. ἔξειργε Ed. B., hic superposito λε

κάτειργε, κατάπαυσον, ἔξελ' ἐκ φόνου
ἐγκατάλειμμα σπέρματος πεφιλμένου.

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ.

Αἰνῶ, γύναι, τάδ', οὐδ' ἐκεῖνα μέμφομαι,
πολλῶν δ' ἕκητι τήνδε σοι δοῦναι χάριν
ἐγὼ πρόθυμός εἰμι, κοὐκ ἂν ἐκπέσῃς.
Συλλήψομαι γὰρ τοῦδέ σοι πάμπαν σκοποῦ,
αὐτή τε γνοίης ζημίας ἀντιστροφὴν,
ἀπαλλαγεῖσα τῆσδε τῆς ἀθυμίας.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ὤμοι, φρενὸς σῆς εὐγενοῦς τε κἀγαθῆς!
Ὦ Τέκνον, οἵᾳ συμφορᾷ συνεζύγης!
τὸ δ' εὐγενές σου τῶν φρενῶν σῶον μένει·
ὅσην ἀεί μοι τὴν προμήθειαν φέρεις!
Ταῦτ' ἐννοηθεῖσ', ᾐσθόμην ἀβουλίαν
πολλὴν ἔχουσα, καὶ μάτην λυπουμένη,
μάτην θ' ἑαυτῇ πρὸς λόγους ἀφικόμην.

ΧΟΡΟΣ.

Ἆ, ἆ!
πολυστόνων ἄϊον ἰαχὰν γόων,
φωνὰν ἔκλυον, ἔκλυον βοὰν στόνων.
Θεοκλυτεῖ δ' ὡς ἄρα δεινά τις παθών.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Καὶ μὴν ὁ κλεινὸς ἄπο δὴ στείχει Πέτρος
σκυθρωπὸς, οἰκτρὸς καὶ κατανενυγμένος·
θεοκλυτεῖ δ' ὡσεὶ κακὸν ῥέξας μέγα.
Τί, Πέτρε, θρηνεῖς; δείν' ἔπραξας, ἀλλ' ὅμως
ἔτ' ἔστι καὶ σοὶ τῶνδε συγγνώμης τυχεῖν.
Ὦ Τέκνον ὦ φίλτατον, ὦ Θεοῦ Λόγε,
σύγγνωθ'· ἁμαρτεῖν δ' εἰκὸς ἄνθρωπον, Τέκνον·
καὶ Πέτρος ἐξήμαρτε τοὺς ὄχλους τρέσας.

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ.

Στέγουσα νῦν ἄπιθι, μῆτερ παρθένε·
λύω δὲ Πέτρῳ σφάλμα, χρῃζούσης σέθεν·
καὶ γὰρ πάροιθεν σοῖς ἐπειθόμην λόγοις
σῆς εὐσεβείας κἀγαθῆς φρενὸς χάριν.
Καί μοι τὸ μὲν σὸν ἐκποδὼν ἔστω λόγου·
ἕλκει δὲ καὶ δάκρυα πολλήν μου χάριν,
καὶ πάντα λύει δεσμὸν ἀμπλακημάτων.
Σοί τ' αὖ παραινῶ, μηδένα βροτῶν στύγει,
μηδ' οἵ μ' ἀπῃώρησαν ἀνόμως ξύλῳ.

reprime, seda, exime neci
quicquid dilecti seminis reliquum est.

CHRISTUS.

Probo hæc, mulier, neque illa improbo :
propter multa tibi hanc gratiam dare
ego paratus sum, nec voto frustraberis.
Te enim prorsus adjuvabo in hoc consilio,
ipsaque tu damna in contrarium versa noveris,
hacce tristitia liberata.

DEIPARA.

Heu! mentem tuam generosam et bonam!
O Fili, in quam calamitatem incidisti!
sed generosus animus ille tuus manet integer.
Quantam mihi semper curam impendis!
Hæc animo cogitans, agnovi imprudentiam
magnam me habere, et frustra contristatam fuisse,
frustraque his sermonibus me sum allocuta.

CHORUS.

Ah, ah!
lamentabilium audivi sonum gemituum,
vocem audivi, audivi clamorem gemituum,
Deum implorat aliquis ut qui gravia passus fuerit.

DEIPARA.

Atqui insignis Petrus hinc recedit,
vultum tristem gerens, flebilis, contritus,
et Deum invocat ut qui grande scelus admiserit.
Quid fles, Petre? atrocia fecisti, sed tamen
adhuc potes horum veniam consequi.
O Fili o dilectissime, o Dei Verbum,
ignosce; consentaneum est hominem errare, Fili;
et Petrus deliquit turbam metuens.

CHRISTUS.

Tolerans *tua mala* nunc recede, virgo parens;
suum Petro delictum remitto, te rogante :
nam et ante tuis obtemperabam verbis
propter tuam pietatem bonamque mentem.
Ac mihi quod ad te pertinet, esto extra sermonem :
trahunt autem vel *merce* lacrimæ multam ex me gratiam,
et omne peccatorum solvunt vinculum.
Teque admoneo, ne ullum hominem odio habeas,
ne eos quidem qui me inique ligno suspenderunt.

— 795 πεφιλμένον B. — 796 hujus versus loco in A. αἶ sexies. οὐδ' ἐκεῖνα C. οὐκ ἐκεῖνα B. Ed. — 799 σκοπὸν A. — 800 αὐτή τε A. C. « Sic Reg. H. 11. Male Editi αὐτόν τε. » B. αὐτό τε. — 804 σου om. A. B. — 806 ἐλαθόμην ἀβ. A. — 808 ἑαυτὴν B. — 809 Χορός C. B. (In A. personæ non ubique indicatæ.) Ἡμιχ. Ed. ἆ ter B., bis Ed. ἆ ἆ A. C. ἀχὰν A. et a pr. m. B. — 810 φωνὰν et βοὰν tres. φωνὴν et βοὰ, Ed. — 811 παθών om. C. — 812 Θεοτόκος C. B. Editi hanc personam apponunt versui 815. — 813 κατανενιγμένος A. κατενυνεγμένος (sic) B. — 814 ὡσεὶ scripsi. Omnes ὡς, Editi quidem hoc versu ante v. 811 posito sic, θεοκλυτεῖ τις δ' ὡς..., intolerabili tautologia. Recte tres mei. — 815 δεῖν' A. Ed. — 816 καὶ σῶν A. — 820 hujus versus loco in A.: Πέτρος. Ἰὼ ἰὼ πεπεῦ (sic). Στέγουσα C. B. Στείχουσα B. inter versus, Ed. — 821 σφάλμα Πέτρῳ B. σφάλχρηζούσης C. sine lacunula. — 824 et 825 desunt in A. In C. eadem manu lacunæ *unius* versus immissa. λόγου C. B. « Reg. » λόγος Ed. — 827 σοὶ ταῦτα π. A. στύγει C. στυγεῖν B. Ed., quod fortasse tenendum erat. στέγειν A. et a pr. m. B.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ὤμοι, φρενὸς σῆς εὐμενεστάτης ἀεί!
ὡς οὐδὲ πάσχων δυσμεναίνεις τῷ γένει,
οὐδὲ προσηλώσασιν ὀργίζῃ ξύλῳ.
Τίς γὰρ ἂν ἔτλη θυμὸν ὀργῆς σου, Τέκνον;
ἢ τίς ἀγανάκτησιν ὑπέστη σέθεν;

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ.

Ἄπιθ' ἄπιθι δυσμενῶν νῦν ἐκ μέσου·
ὧνπερ γὰρ οὕνεκ' εἰς ἐμοὺς ἧκες λόγους,
τὰ μὲν πέπρακται, τῶν δ' ἐγὼ μνησθήσομαι.
Ἐνταῦθα μέν σοι τῶνδ' ἀπαλλάσσω λόγον.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ἄραρεν, ὡς ἔοικεν, ὦ τάλαιν' ἐγώ!
αἶ αἶ, τίν' ἐκφωνεῖς φρικώδη τήνδ' ὄπα,
γλυκασμὸς ὢν ὅλος δὲ καὶ θυμηδία;
τίνος γε διψῶν ἀπεγεύσω πικρίας;
Αὖθίς τε διψᾶν κάρτα κέκραγες μέγα.

ΧΟΡΟΣ.

Κραυγῆς ἀκούσασ' ἐκπέπληγμαι παντλάμων
ἐγώ· τὸ μέντοι πρᾶγμ', ἐφ' ᾧ τανῦν στένεις,
οὐκ οἶδα, βουλοίμην δ' ἂν ἐκ σέθεν κλύειν.
Φθέγξαι τι, δεῦρ' ἄθρησον. Ἰώ μοι κακῶν!
τί τί σὸν ὄμμα χρώς τε συντέτηκε νῦν;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Σιγήσατ', ὦ γυναῖκες, ἐξειργάσμεθα·
ἐπίσχετ' αὐδήν· Παῖδ' ἐρωτῆσαι θέλω·
ὁρῶ γὰρ ἤδη τόνδε πλησίον μόρου.
Ναὶ ναὶ βλέπω κλίναντα πάντιμον κάραν,
μικρὰν λιπόντα ῥαδίως ὁμιλίαν.
Ἔα, τί λεύσσω; σὸν δέμας νεκρὸν, Τέκνον,
ἀθρῶ· μεγίστου θαύματος τόδ' ἄξιον·
ὃς ἀρτίως κέκραγε πρὸς τὸν Πατέρα
φωνῇ κραταιᾷ γεῖσσα γῆς ταραξάσῃ,
οὗ πᾶσα μὲν χθὼν φθέγματος πληρουμένη
φρικῶδες ἀντεφθέγξατ'· εἰσορῶσι δὲ
θέαμα κρεῖσσον ὀμμάτων ἐφαίνετο·
ὃν ἀρτίως ἔδρακον, ὃς φάος τόδε
οὔπω χρόνον παλαιὸν εἰσεδέρκετο.
Τί χρῆμα πάσχεις; τῷ τρόπῳ διόλλυσαι,
Τέκνον; πυθέσθαι βούλομαι σέθεν πάρα.
Ἡ γὰρ ποθοῦσα καρδία πάντ' εἰδέναι
κἂν τοῖς κακοῖσι λίχνος οὖσ' ἁλίσκεται.

DEIPARA.

Hei mihi! quam tua mens semper mansuetissima!
ut ne patiens quidem es infenso erga homines animo,
ne iis quidem qui te cruci fixerunt, irasceris!
Quis enim, o Fili, iræ tuæ ferret impetum?
aut quis indignationem tuam sustineret?

CHRISTUS.

Recede, recede nunc e medio inimicorum·
quorum enim causa me allocuta es,
alia peracta sunt, aliorum ego recordabor.
Hic quidem tibi harum rerum curam dimitto.

DEIPARA.

Statutum est, ut videtur, o me miseram!
Ah, ah! quam tremendam exprimis vocem hanc,
tu dulcedo totus et voluptas animi?
quidnam amari sitiens degustasti?
Iterum te sitire magnopere inclamasti.

CHORUS.

Clamore audito percellor miserrima
ego. Rem quidem de qua nunc ingemiscis,
nescio, cuperem vero ex te audire.
Alloquere igitur, huc respice. Hei mihi! quæ mala!
Quid, quid tuus oculus et oris tui color nunc contabuerunt?

DEIPARA.

Silete, mulieres; perditæ sumus:
cohibete vocem; Filium meum volo interrogare:
nam morti eum jam proximum video.
Profecto venerandum caput demittentem intueor,
quem pauca illa loquentem sermo facile defecerit.
Eia! quid video? tuum corpus mortuum, Fili,
contemplor; hoc dignum est maxima admiratione:
qui modo clamavit ad suum Patrem
ingenti voce telluris penetralia concutiente,
cujus voce plena omnis terra
horridum reboavit: omnibus autem spectantibus
aspectus hic oculos superare videbatur:
quem modo intuebar, qui lucem hanc
non multo ante intuebatur.
Quid tibi accidit? quo modo periisti
Fili? volo ex te audire:
animus enim cupiens omnia scire,
etiam in malis *cognoscendis* avidus esse deprehenditur.

— 829 εὐμενεστάτης tres. εὐαγεστάτης Ed. — 834 ἄπιθι ἄπιθι A. B. ἄπιθι semel C. et Ed. — 835 ἥκεις A. — 837 μέν σοι C. B. μέν σε A. Ed. λόγον C. λόγων ceteri. — 839 αἶ semel, et ἐκφανεῖς A. ἐκφωνῶ B. ἐκφωνῆς C. De quo Benedictini: « ἐκφωνεῖς Reg. H. II. Editi ἐκφωνεῖ. » — 840 ὅλος tres. ὅλως Ed. — 842 κέκραγες C. B. κέκραγε A. κέκραγας Ed. μέγα om. B. — 843 Χορός om. C.— 844 τὸ μέντοι tres. τὸ μὲν τί... στένεις; Ed. ἐφ' ὧν B. — 846 ἄθροισον A. Ἰώ, quod versus postulat, præbet C.: ἰώ μοι κών (sic). Ceteri ὤμοι. — 847 τί τί σὸν A. C. τί τὸ σὸν B. Ed. — 849 αὐδὰν A. — 851 κάρα A.— 852 μικρὰν C. « Ita Reg. H. II. Editi μακράν. » Sic A. B. — 853 λεύσσω B. Ceteri λεύσω. — 856 sic C. et Ed. ταράξας σώσῃ A. κρατεῖ (sine δὲ) et σπαραξάσῃ B. —859 ὀμμάτων ἐφθέγξατο B.— 860 ἔδρακον C. B « Reg.» δέδρακον A. ὅς φ. tres. ὡς φ. Ed. — 865 λύχνος C. λῦ-

Ἒ ἔ, ἒ ἔ!
τάδε ξυνῳδὰ τοῖς προηγορευμένοις;
Αἶ αἶ, τί δράσω; καρδία γὰρ οἴχεται.
Γυναῖκες, ὄψιν οὐχ ὁρῶ φαιδρὰν Τέκνου·
χροιὰν γὰρ ἠλλάξατο καὶ κάλλος ξένον·
δεινὸν θέαμα· καὶ φόβος νεκροῦ θίγειν·
διδάσκαλον φέρω γὰρ ἀστέρων πάθος,
γῆς χεῖσσα σαλευθέντα, ῥαγείσας πέτρας.
Χωρεῖτε χωρεῖτ', οὐκέτ' εἰμὶ προσβλέπειν
οἷα πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ νικῶμαι πόνοις.
Καὶ ξυνιῶ μὲν οἷα ταῦτ' ἔσται τάχει·
λύπη δὲ κρείσσων καὶ βεβαίας ἐλπίδος.
Παῖ Παντάνακτος, πῶς ἐς ᾅδου νῦν δόμους
οἴχῃ, μόρων ἕκητι τῶν πρωτοσπόρων;
αἴφνης δ' ἀπέπτης, ὡς μεθεὶς ἑκουσίως
ψυχήν· μόρος γὰρ οὔποτ' ἦν ὑπέρτερος,
εἰ μὴ μεθῆκας Πατρὶ πνεῦμ' ἑκουσίως.
Ἤκουσ', ἔκλυον σὴν ὄπα πρὸς Πατέρα.
Τίνος δ' ἕκητι γῆς σ' ἀποστέλλει Πατήρ;
τί σ' ὧδ' ἀτίμως ἠθέλησε τεθνάναι;
τί τὴν τεκοῦσαν μητέρ' ὀρφανὴν σέθεν
τέθεικας; Οἴμοι, συνθάνοιμί σοι, Τέκνον!
Ἰδοὺ τέθνηκας, τίς με δέξεται πόλις;
τίς γῆν ἄσυλον καὶ δόμους ἐχεγγύους
ξένος παρασχὼν, ῥύσεται δέμας τόδε;
Οὐκ ἔστι. Μείνω σ' οὖν ἔτι σμικρὸν χρόνον,
ἣν τριττὸν ἦμαρ λαμπροφεγγὲς εἰσίδω,
ὡς αὐτὸς εἶπας νεκρέγερσιν μηνύων,
κἀγὼ πέποιθα καὶ στέγω ταῖς ἐλπίσι.
Κἂν νῦν νέκυν βλέπουσ' ἀπῃωρημένον,
στένω με μᾶλλον, ἢ σὲ, τῆς ἀπουσίας·
ἀπώλεσας γὰρ μᾶλλον, ἢ κατέφθισο.
Εἰ γὰρ γενοίμην, Τέκνον, ἀντὶ σοῦ νεκρός!
ὄλωλα, Τέκνον, οὐδέ μοι χάρις βίου.
Αἶ αἶ, κατ' ὄσσων κιχάνει μ' ἤδη σκότος·
ὄλωλα, καὶ δὴ νερτέρων ποθῶ δόμους·
τὸ κατὰ γᾶς θέλω, τὸ κατὰ γᾶς κνέφας
τανῦν μετοικεῖν, σῆς θέας στερουμένη.
Δύστηνος, οἷον ἔσχον ἄρτ' ἄλγημ' ἐγὼ,
οὐ τλητὸν οὐδὲ ῥητόν. Ἀλλ' ἀπωλόμην.
Πῶς δ' ἐξ ἀναύδου καὶ μύσαντος ὄμματα
ἕξω παρηγόρημα, μήτηρ παντλάμων;
Ἄλλως σ' ἄρ' αὐτὴ, Τέκνον, ἐξεθρεψάμην,
ὃς τὴν τροφὴν ἅπασι δαψιλῶς νέμεις;
μάτην τ' ἐμόχθουν καὶ κατεξάνθην πόνοις,
φεύγουσα χεῖρας τῶν φονώντων σοὶ, Τέκνον,

Væh, væh, væh, væh!
Hæc consona sunt iis quæ fuerunt prædicta?
Ah, ah! quid faciam? cor enim mihi deperit.
Mulieres, splendidam Filii faciem non video;
colorem enim et eximiam pulchritudinem immutavit:
horrendum spectaculum; et metus *est* mortuum attingere.
Docent hoc me astrorum luctus,
concussa terræ viscera, illisa saxa.
Ite, ite, non amplius intueri
ipsum queo; sed laboribus fatisco.
Novi equidem quæ brevi sint eventura:
luctus autem spem vel firmam vincit.
O Fili supremi Regis, quomodo nunc in inferi domos
abis, ob primorum parentum mortes?
Evolasti derepente, ut qui sponte dimiseris
animam: nunquam enim mors prævaluisset,
nisi Patri ultro spiritum tradidisses.
Audivi, audivi vocem qua Patrem allocutus es.
Cur a terra te ablegat Pater?
cur te ita ignominiose voluit emori?
cur matrem, quæ te genuit, orbatam te
facis? Hei mihi! tecum, Fili, commoriar!
Jam te mortuo, quæ urbs me excipiet?
quis angulum terræ inviolabilem, tutasque domos
præbens hospes, corpusculum hoc deinde tuebitur?
Nullus erit. Paululum ergo te exspecto,
quum tertiam diem claro sidere radiantem videro:
sic ipse dixisti, resurrectionem tuam indicans;
ita etiam confido, et spe innitor.
Etiamsi te nunc mortuum ac pensilem intuear,
doleo magis meam vicem, quam tuam, ob tui absentiam:
occidisti enim *me* potius, quam ipse obiisti.
Utinam pro te, Fili, mortua essem!
Perii, Fili, nec ulla mihi voluptas est vitæ.
Ah, ah! jam oculos meos apprehendunt tenebræ,
perii, et jam desidero portas inferorum.
Sub terra volo, sub terra caliginem
hinc migrans habitare, tuo aspectu privata.
Infelix, qualem experior nunc dolorem!
intolerandum, infandum. Verum interii.
Quomodo ex eo qui mutus est et oculos clausit,
solatium habebo, parens miserrima?
Frustra igitur te, o Fili, educavi,
qui omnibus escam munificentissime tribuis?
ac frustra laboravi et confecta sum laboribus,
effugiens manus necem tibi, Fili, machinantium

χνος A., uterque sine γ'. B. et Ed. λίχνος γ'. — 866 ἒ quater C. B.; sexies Ed. οἴμοι ὢ ὢ ὢ ὢ A. — 868 αἶ B. γὰρ tres. καὶ Ed. — 871 θίγειν omnes. Tertia θίγει v. 1109. — 876 τάχος A. a pr. m. — 878 εἰς omnes. δόμα C., sed ita ut α serius additum videri possit. — 881, 882 omissi in A. et B. — 884 ἕκατι C., qui v. 712 sine var. σ' om. A. — 885 τίς ὧδ' A. — 887 ξυνθ. A. — 889 δόμους ἔχει λύους C. — 890 τότε A. — 891 ἔστει (sic) C. — 892 τριτὸν B. λαμπροφεγγὲς εἰσίδω A. C. « Ita Reg. H. II. Editi λαμπροπρεπὲς ἐσίδω. » Sic B. — 893 μὴ C. pro μηνύων. — 896 με om. B. — 897 κατεφθίσω A. — 900 κιγχάνει A. bene. — 901 καὶ δὴ C. δὴ sine καὶ A. καὶ νῦν B. Ed. — 906 ὄμματα hîc omnes. — 907 παντλήμων A. — 908 σ' om. A. αὐτὴν B. — 911 φεύγοντα B. inter versus. σοὶ tres. σου

ἀρχῆς ἀπ' ἄκρης σῶν ξένων γενεθλίων;
Ἀλλ' οὐκ ἐγῷμαι, κἂν στένω κἂν δακρύω.
Ἐγώ σ' ἔτικτον, οἶδα δ' ὥς σ' ἐγεινάμην·
ὅθεν ποθ' ἡ δύστηνος εἶχον ἐλπίδας
ἐν σοὶ μεγίστας, γηροβοσκήσειν τ' ἐμὲ,
καὶ κατθανοῦσαν χερσὶν εὖ περιστελεῖν,
ζηλωτὸν ἀνθρώποισιν. Οὐδ' ὄλωλέ μοι
ἐλπὶς γλυκεῖα, σοῦ, Τέκνον, τεθνηκότος.
Ὦ φθέγμα γλυκὺ, γλυκὺ χάρμα μοι φέρον,
ὦ φιλτάτη πρόσοψις, ὦ ποθουμένη
ὡραιότης ἄρρητος ὑπὲρ πᾶν γένος,
εἰκὼν ἄγραφος ἀγράφου μορφώματος,
πῶς νῦν στυγνάζεις; οὐ φέρω βλέπουσά σε.
Πῶς πῶς σιγᾷς νῦν, οὐδ' ὑπανοίγεις στόμα;
Δὸς φθέγμα μοι, δὸς, δὸς παρηγόρημά μοι·
φθέγξαι τι μικρὸν μητρὶ δυστήνῳ, Τέκνον.
Ναὶ, Τέκνον, οἶδα καὶ Θεόν μου, κἂν φέρῃς
θάνατον οἰκτρὸν ἀθανατίζοντά με,
θάνατον ἀθάνατον ἄγοντα κλέος
καὶ χάρμα παντὶ τῷ βροτῶν γένει μέγα.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ.

Τέτλαθι, παγκοίρανε, μαιμῶσα κλάειν·
ἑκὼν γὰρ ἔτλη πότμον, οὔκουν ἀέκων,
ὡς παμφάγον νῦν καββαλὼν οἶτον γένους
ἔκδικος ἔλθῃ, Δεσπότης παντεργάτης,
λέβητι χρυσέῳ δὲ πέψων μοι δέμας,
σοφῇ προμηθείᾳ με καινίσῃ ξένως.
Λυγρὸν γὰρ ἀπὸ γῆρας εὐφυῶς ξύσας
ἀνθρωπολοιγοῦ παμπαλαιᾶς μοι λύμης,
κοῦρον φίλον θήσειεν ἡβῶντά με·
ὡς νῦν κάκιστον γῆρας ἅπαντας τρύχει,
ναὶ ναὶ τρύχει γῆράς με πημάτων βάρει
λώβης παλαιᾶς μητρὸς ἠπατημένης·
ἀλλ' αὐτὸς ἀλύξαι με πημάτων ἔφη,
αὐτὴν πρὸς αὐτὸν μητέρα στρέψαι τ' ἐμὴν
καὶ γαῖαν οἶκόν θ', ὃν προδοῦσ' ἀφίκετο
βουλαῖς ἀνάγνοις θηρὸς ἠγριωμένου
ἐς τήνδε γαῖαν, μητέρα στεναγμάτων,
μετ' ἀνδρὸς, ὃν πρὶν ἥδ' ἀτιμάσασ' ἔγνω·
ἔγνω γὰρ ἡ τάλαινα συμφορῶν ὕπο,
οἷον τὸ λιπεῖν οὖθαρ ἀρούρης πάρος·
καὶ τοῦδ' ἕκητι πάνθ' ὑποστῆναι θέλειν

ab ipsismet incunabulis tui ortus inauditi?
Haud arbitror, etiamsi gemam, etiamsi lacrimer.
Genui te, et quomodo te genuerim, novi:
unde olim infelix habui spes
in te maximas, fore ut senio gravem me nutrires,
et mortuam manibus recte componeres,
quod felicissimum hominibus. Neque vero periit mihi
spes dulcis, te mortuo, Fili.
O dulce colloquium, suave gaudium mihi afferens,
o vultus dilectissime, o valde exoptata
pulchritudo ineffabilis humanum genus omne exsuperans,
imago indelineabilis formæ indelineabilis,
quomodo nunc tristi vultu es? te intueri non sustineo.
Quomodo, quomodo nunc siles, neque os aperis?
Da mihi verbum, da, da mihi solatium:
alloquere paululum miseram parentem, o Fili.
Sane, Fili, Deum meum novi, etsi subis
necem miserandam, quæ mihi præstat immortalitatem,
necem, quæ gloriam æternam largitur
et lætitiam ingentem universo hominum generi.

THEOLOGUS.

Esto forti animo, omnium domina, exæstuans in lacrimas:
libens enim et minime invitus mortem subiit,
ut mortem omnia vorantem nunc proculcans generis humani] vindex adsit, Dominus omnium benefactor,
et in vase aureo corpus hoc meum recocturus,
sapienti providentia me mirabili modo renovet.
Quum enim tristem senectam scite abraserit
mihi homines perdentis vetustissimæ labis,
juvenem amabilem repubescentem me exhibebit;
senectus enim pessima nunc omnes opprimit,
sane senium opprimit me malorum pondere
noxæ antiquæ ex matre seducta:
sed ipse se promisit malis me exempturum
et ipsam parentem meam ad se reducturum
et terram domumque, qua per proditionem relicta venit
Eva scelestis efferæ bestiæ consiliis
in hancce terram, suspiriorum matrem,
cum viro, quem prius hæc se probro affecisse cognovit;
novit enim infelix miseriis edocta,
quale sit linquere terram uberem quam prius habitaveris:
et hujus rei gratia omnia se pati velle

Ed. — 913 οὐκ ἐγὼ μὰν A. — 914 σ' alterum add. ex C. — 915 πόθεν δ. B. — 916 μεγίστη et γηροβοσκεῖν A. — 917 καὶ κατθ. tres. καὖ κατθ. Ed. — 918 οὐδ' A. C. ἦδ' B. ἡ δ' Ed., male. — 919 γλυκεῖσα A. — 920 alterum γλυκὺ om. A. — 921 πρόσωψις, ὦ πεφιλμένη A. — 922 ἄρητος B. — 925 ἀπανοίγεις Ed. — 928 καὶ θεὸν tres. τὸν Θεὸν Ed. — 931 τῶν βρ. A., omittens μέγα. — 932 τέτληθι et κλαίειν A. — 933 οὐκοῦν B. ἀέκων om. C. — 934 καμβαλὼν C. κἀμβαλὼν A. οἶτον γένους tres. αἶσαν, γένει Ed. — 936 δ' ἐπέψων A. C. δ' ἐπέμψων B. δὲ πέπτων Ed. — 937 ξενίσῃ Ed. — 938 ἄπο A. B. ξύσας C. ξέσας B. Ed., quod fort. servandum erat. εὐφυξ (super ξ posito ῶς) δέας A. — 939 ἀνθρωπολοιῆς (sic) A. λύμης A. C. λύπης B. Ed. — 940 ἡβώωντα C. — 941 τρέχει A. et inter versus B. — 942 με πύματα δ' ἄρει A. — 944 ἀλῦξαί B. — 945 αὐτὴν πρὸς αὐτὸν A. C. αὐτὴν πρὸς αὐτὴν B., notato ὃν inter versus. αὖθις πρὸς αὐτὴν Ed., cum hac nota: « Editi αὖθις τὴν πρὸς αὐτὴν, quod uno pede redundat. » στρέψαιτ' Ed. τρέψαιτ' B. τρέψετ' A. — 946 οἶκον σὸν πρ. A. — 949 ἥδ' om. A. ἀτιμήσασ' B. ἔγνων A. ἐγώ C. — 950 ἔγνων A. ἀρούης C. πάρος A. C. πάθος B. Ed. — 954 ἤματι hic C. — 955 χᾶρμα A. sæpe, hic et 961 etiam

αὐτὸς προεῖπε, καὶ θέλων ἔτλη μόρον,
ἤματι τριτάτῳ δ' ἀνέγρεσθαι τάφου,
μύσταις φίλοις φέροντα χάρμα καὶ μέγα
Εἰδώς τε ταῦτα πάντα πρὶν, σαφῶς ἔφη
Ἤδη δ' ἔχει ξύμπαντα ταῦτα νῦν τέλος·
λείπει δὲ γηθόσυνον ἦμαρ καὶ μόνον,
καὶ τοῦτο νῦν μενοῦμεν, ἔσται δ' ὡς ἔφη.
Ὁ γὰρ τὰ λυπρὰ νητρεκῆ νῦν γνωρίσας,
καὶ χάρμα δείξει λαμπρὸν ἤματι τρίτῳ.
Οἶδάς τε σὺ μάλιστα τέρμα δρωμένων·
θήσει δὲ λύπης ἀντὶ τῆσδε καὶ γόων
τιμὰς μεγίστας ἀνὰ γῆν σοι καὶ πόλον,
πλήσει τε πᾶσαν γαῖαν εὐδόξων λόγων,
ναούς τε σοι τεύξουσι τὸ βροτῶν φύλον.
Θᾶττον γὰρ ἀντὶ τοῦδε δυσσεβοῦς φόνου
σεμνὴν ἑορτὴν τῇδε γῇ προσάψεται,
καὶ γῆν Σολύμων ἱερὸν τεύξει πέδον·
ὧν εἵνεκα χρὴ μὴ μέτρου θρηνεῖν πέρα.
Μὴ δῆτα γοῦν, δέσποιν', ἀφέρτατα στένε,
οὔτ' ὄμμ' ἐπαίρουσ' οὔτ' ἀπαλλάσσουσα γῆς
πρόσωπον, οὐ βλέφαρα δακρύων ῥοῆς.
Ἕως πότε στρέψεις δὲ κάτω τὴν δέρην,
ῥοαῖς καταρδεύουσα τὴν γῆν δακρύων;
ἔκδικον ὄμμα παντεπόπτου Δεσπότου
εἰδυῖα θᾶττον χάρμα σοι φέρειν μέγα,
πρὸς ὅν σε τείνειν ὄμμα καὶ μόνον δέον.
Οἶδας γὰρ, οἶδας· ἕψεται τοῖς φροιμίοις
καὶ τέρμα φαιδρὸν, γηθόσυνος ἡμέρα·
μίαν μόνην μεῖναί σε δεῖ τὴν αὔριον,
ὡς ξυμπερανθῇ φροντὶς, ἣ κἀμὲ τρύχει.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Υἱὸς σύ μοι πέφηνας ἄλλος, παρθένε·
αὐτὸς γὰρ εἶπεν Υἱὸς, ὅς μοι καὶ μόνος.
Οἶδάς τε πάντως πάντα, τίς χρειὼ λέγειν;
ὡς ἀσπόρως ἔτικτον, ὠδίνων ἄτερ,
στερράς τ' ἔφυγον τῶν τόκων ἀλγηδόνας,
Θεοῦ τε Παῖδα τοῦτον ἀγγείλας ἔφη,
καὶ πόλλ' ἔδρασεν, οἷα καὶ μόνου Θεοῦ.
Καὶ πῶς τανῦν οἴσαιμι γυμνὸν καὶ νέκυν
ἐν ἰκρίῳ βλέπουσ' ἀπηωρημένον,
ὃς γαῖαν ἠώρησεν ὑδάτων ὕπερ,
δι' ὃν τὸ φάος ἡλίου συνεστάλη,
αὐτῆς σελήνης τ' ἐσκότασε πᾶν σέλας,
καὶ ῥῆξιν ἀνέτλησαν αἱ πέτραι φόβῳ,

ipse prædixit, ac volens mortem subiit,
tertia autem die se e tumulo resurrecturum,
ingentemque lætitiam caris discipulis allaturum.
Quum autem hæc omnia noverit prius, plane dixit.
Jam vero nunc cuncta suum habent exitum,
superatque sola dies lætabunda,
hancque nunc exspectabimus, eveniet autem sicut dixit.
Qui enim nunc tristia exactissime manifestavit,
etiam gaudium ostendet splendidum die tertia.
Nosti tu quem exitum sortitura sint ea quæ fiunt:
pro mœrore hoc et suspiriis constituet
tibi maximos honores in terra et in cœlo,
universumque orbem replebit insigni fidei præconio,
et tibi templa dicabit mortalium genus.
Cito enim pro ista dira cæde
venerandum huicce terræ festum applicabit,
solumque sacrum efficiet Solymorum regionem:
quocirca ultra modum flere non oportet.
Ne igitur, domina, intolerandos prome gemitus,
neque elevans oculos, neque a terra separans
vultum, neque palpebras a lacrimarum fluctu.
Quousque tandem demittes cervicem tuam,
lacrimarum rivis terram madefaciens?
vindicem oculum Domini, qui omnia conspicit,
quum noveris brevi ingens tibi allaturum gaudium,
ad quem et solum te oculos dirigere oportet.
Nosti enim, nosti; hæc procemia subsequetur
splendidus exitus, lætus dies:
unicam diem posteram te oportet præstolari,
ut exitum habeat cura, quæ et me afflictat.

DEIPARA.

Filius alter tu mihi es, virgo:
ipse enim dixit Filius, qui unicus mihi est.
Omnia omnino nosti; quid necesse loqui?
quomodo absque semine genuerim, absque doloribus,
molestosque partus dolores effugerim;
et hunc esse Dei Filium dixit Angelus,
et multa confecit, quæ solius Dei sunt.
Et quomodo nunc eum feram nudum et mortuum
in ligno videns suspensum,
qui terram supra aquas levavit,
per quem solis lumen in se contractum fuit,
et una lunæ fulgor omnis tenebris obscuratus,
scissæque sunt rupes metu,

B. καὶ μόνοις A. et inter versus B. — 956 ἰδώς C., qui πάντα πρὶν, σ. Ed. πάντα, πρὶν σ. — 957 ξύμπ. tres. σύμπ. Ed. — 958 λήπεις (sic) C. μόνος B. cum altero inter versus. — 959 τοῦτον B. μενοῦμεν tres. μελοῦμεν Ed., fort. typogr. vitio. — 961 δείξῃ A. — 963 γόου A. — 965 εὐδόξων tres. ἐνδ. Ed. — 966 φῦλον omnes. — 970 εἵνεκα C. οὕνεκα ceteri. θανεῖν A. — 971 δέσποινα φέρτατε C., quod notandum pro φερτάτη. — 972 εὐπαίρουσ' A. — 973 δακρύων ῥοῆς om. C. — 974 στρέψῃς et δέριν A. — 976 ἔκδικον tres. ἔνδικον Ed. — 977 χάρμασι φ. B. — 980 γηθόσυνός θ' Ed. Particulam ignorant codd. — 981 μεῖναι om. A. — 982 ξυμπ. A. C. συμπ. B. Ed. — 985 πάντως πάντα C. B. πάντας πάντα A. ταῦτα πάντα Ed. — 987 τῶν τόκων C. ἐν τόκοις ceteri. — 990 posterius καὶ om. A. — 993 δι' ὃν τὸ φάος (sic A.) omittit C., relicta lacuna. — 994 καὶ τῆς σελήνης τ' ἐσκότασε C., sed αὐτῆς verum videtur, quanquam in καί ... τε nulla offensio est; v. 80, 1327, 1561, 1748, al. τ' ἐνσκότασε A. τ' ἐσκότησε B. τ'

μνημεῖά τ' ἠνοίγησαν εἰς δεῖγμα κράτους,
αὐτοῦ παθόντος ὑπὲρ αὐτῶν Αἰτίου.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ.

Δέσποινα παγκοίρανε, μῆτερ τοῦ Λόγου,
αὐτὸς κἀγὼ τέθηπα, μὴ φέρων βλέπειν
φρικτὸν θέαμα, Δεσπότην τεθνηκότα,
ζωὴν τὸν ἐμπνέοντα τοῖς ζῶσι πνοῇ,
στένω τε πυκνὰ καὶ χέω θερμὸν δάκρυ·
ἐλπὶς δ' ὅμως τρέφει με, καὶ θρηνῶν φέρω·
οὐ γὰρ ἀπιστῶ τοῖς λόγοις τοῦ Δεσπότου.
Ἡ καλλιφεγγὴς ἡμέρα δὲ τριτάτη
τὸ τέρμα δείξει τῆς τρεφούσης ἐλπίδος·
ἢ μὴ παρέλθοι, καὶ θανεῖν με συμφέρει.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Τριτάταν ἁμέραν μὲν εἰδυῖα κλύω
αὖθις φθορᾶς πάναγνον ἀνίσχειν δέμας·
νῦν δ' ἐχθρὸν ἦμαρ, ἐχθρὸν εἰσορῶ φάος,
καὶ δυστάλαιναν τὴν πάλαι μακαρίαν.
Ὅθεν τὰ θνητῶν μᾶλλον ἡγοῦμαι σκιάν,
κοὐδ' ἂν τρέσασ' εἴποιμι τοὺς σοφοὺς βροτῶν
δοκοῦντας εἶναι καὶ μεριμνητὰς λόγων,
τούτους μεγίστην ζημίαν ὀφλισκάνειν.
Θνητῶν γὰρ οὐδείς ἐστιν ὄλβιος φύσει,
ὄλβου δ' ἐπιρρυέντος, εὐκλεέστερος
ἄλλου γένοιτ' ἂν ἄλλος, ὄλβιος δ' ἂν οὔ.

ΗΜΙΧΟΡΙΟΝ.

Πάντων ὅσ' ἔστ' ἔμψυχα καὶ γνώμην ἔχει,
γυναῖκες ἐσμὲν ἀθλιώτατον φυτόν,
ὅσαι τεκοῦσαι, καὶ θανόντ' εἶδον τέκνα·
ὡς τρὶς θανεῖν θέλοιμ' ἄν, ἢ τεκεῖν ἅπαξ
καὶ πότμον ἰδεῖν ἐντραφέντος μοι τέκνου.
Ἀλλ' οὐ γὰρ αὐτὸς πρὸς σὲ κἀμ' ἥκει λόγος,
ὦ παγκοίρανε πότνα, παρθέν' ὀλβία.
Ἦ πολλὰ παντὸς εἶ διάφορος γένους·
ἐγὼ γὰρ ἀνδρὸς τέρψιν εἰσδεξαμένη,
ἀνθ' ἡδονῆς ὠδῖνας ἐν λύπαις τρέφω,
καὶ θνητὸν ὡς ἔτικτον, εἰδυῖα στέγω·
κούφως φέρειν γὰρ συμφορὰς θνητοὺς δέον.
σὺ δ' ἀνδρὸς οὐκ ἔγνωκας εὐνήν, παρθένε,
θεὸν τεκεῖν τ' ἔκλυες Ἀγγέλου, λέγεις·
καὶ νεκρὸν αὐτὸν νῦν ὁρῶσα πῶς φέρεις;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ἐᾶτέ μ'· οὔτι φίλα μοι τὰ μὴ φίλα·

apertaque sunt monumenta, ad manifestationem potentiæ,
ipso patiente pro illis Creatore.

THEOLOGUS.

Domina potentissima, Verbi mater,
ego etiam obstupui, neque sustineo videre
horrendum spectaculum, Dominum mortuum,
vitam qui viventibus spiritu inflat;
et frequenter ingemisco, et calidas effundo lacrimas:
spes tamen me nutrit, et suspiria tolero;
neque enim Domini verbis fidem detraho.
Tertia illa lux pulchre splendens
almæ spei declarabit exitum:
quæ utinam ne nos fallat, et mori mihi expedit.

DEIPARA.

Audio, et quidem non inscia, die tertia
a corruptione sanctissimum ipsius corpus rursus emersurum:] nunc vero diem inimicam, inimicam lucem intueor,
et miserrimam *me* factam quæ prius eram beata.
Unde res mortalium magis jam arbitror umbram,
neque trepidans dixerim, illos qui ex mortalibus sapientes
videntur esse et indagatores artificesque sermonum,
hos maxima mulcta dignos esse judicandos.
Nemo enim mortalium natura est beatus,
opibus vero affluentibus, celebrior
alio fieri potest alius, beatus vero nequaquam.

SEMICHORUS.

Omnium quæcumque sunt animata et mente prædita,
nos mulieres sumus miserrima propago,
quæ peperimus, et mortuos vidimus filios.
Ter ego mallem mori, quam semel peperisse
et filii a me nutriti mortem videre.
Verum non eadem ratio obtinet de me ac de te,
o summe potens domina, beata virgo.
Sane plurimum genus omne mortalium antecellis.
Ego enim viri voluptatem experta,
pro voluptate dolores in luctu alo,
et mortalem me peperisse haud inscia fero:
oportet enim homines leviter ferre calamitates.
Tu vero viri thalamum, virgo, non cognovisti;
ex Angeli verbis audisti, *ut* dicis, te Deum peperisse,
et ipsum nunc mortuum videns, quomodo sustines?

DEIPARA.

Sinite me; minime mihi jucunda quæ sunt injucunda:

ἐσκοτίσθη Ed. — 997 ὑπὲρ αὐτῶν A. C. ὑπὲρ αὐτοῦ B. ὑπερτάτου Ed. — 999 κἀγὼ μὴ φέρων τάδε νῦν βλ. A., sine τέθηπα. — 1001 ζωὴν tres; pro quo ἄπνουν Ed. πνοῇ C. B. « RR. » πνοήν A. Ed. — 1002 θερμὸν A. C. πικρὸν B. Ed. — 1003 τρέφη A. θρηνῶ φέρων B. « Reg. Med. » — 1007 ἢ μὴ A. B. ἣ μὴ C. Ed. « Combefisius legit εἰ μή. » Qui immemor erat versus 2022. θανεῖν με tres. θανεῖν μοι Ed. — 1008 ἡμέραν B. — 1009 ἀνίσχει B. — 1011 καὶ δυστ. C. Ceteri ὦ δυστ. — 1013 κοὐδὲν τρέσας A. τρέσας etiam B. βροτῶν omittit C. — 1017 ὄλβον A. B. — 1018 δ' omittit A. — 1019 ἔστ' tres, omissum in Ed. γνῶσιν A. — 1022 τρεῖς A. B. — 1024 αὐτὸς omnes. — 1026 ἦ C. B. ἢ A. Ed. — 1028 ὠδῖνας C. ὀδύνας ceteri, fortasse recte. — 1032 λέγεις tres. λόγοις Ed. Conf. v. 565. — 1033 καὶ νεκρὸν omittit C., lacuna relicta. πῶς ὁρῶσα πῶς A. B., sed hic cum νῦν inter versus. — 1034 ἐᾶτ' ἐμόν τι μοι φίλαι τὰ A. ἐᾶτέ μ' οὔτι B. Ed., nisi quod hæc οὔτε. C.

ἤγγειλεν οἷ' ἤγγειλεν· οὐ μομφὴν ἔχει
εὐάγγελος δόξης γε τῆς εὐαγγέλου·
ἦν ἐσφάλην ἐγὼ δὲ τῆς ἀγγελίας,
οὐκ οἶδ', ὀχυρὰς ἐμφέρω γὰρ ἐγγύας.
Θρηνεῖν δὲ δεῖ με· δακρύων γὰρ ἄξια
πέπονθα πολλά, καὶ στένω καὶ δακρύω,
ἕως ἴδοιμι ζῶντα τὸν τανῦν νέκυν.

ΕΤΕΡΟΝ ΗΜΙΧΟΡΙΟΝ.

Δέσποινα κούρη, χρή σε συγγνώμην ἔχειν,
εἴ τις ὑφ' ἥβης σπλάγχνον εὔτονον φέρων
μάταια βάζει, μὴ δόκει τούτων κλύειν·
σοφωτέραν γὰρ ἴδμεν οὖσάν σε βροτῶν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Αἶ αἶ!
ἔτλην μεγάλων ἄξια θρήνων ἐγώ.
Ὦ πένθος οὐ μετρητὸν οὐδ' οἷόν τ' ἰδεῖν.
Φόνον ταλαίναις χερσὶν ἐξειργασμένοι,
τὸν καλλίνικον κλεινὸν ἐξεπράξατε
εἰς θρῆνον, εἰς δάκρυα· παγκαλὴς ἀγών,
ἐν αἵμασι στάζουσαν εἰσφέρειν χέρα.
Φεῦ φεῦ, φρονήσαντες μὲν οἷ' ἐδράσατε,
ἀλγήσετ' ἄλγος δεινόν· εἰ δ' ἕως τέλους
ἐν τῷδ' ἀεὶ μενεῖτ', ἐν ᾧ καθέστατε,
οὐκ εὐτυχοῦντες δόξετ' οὐχὶ δυστυχεῖν·
ἀλλ' οὐκ, ἐγᾦμαι, ταῦτ' ἀνατὶ παρίῃ.
Τί γὰρ καλόν; τί δ' ἀσεβῶς τῶνδ' οὐκ ἔχει;
Ὄλοισθ' ὄλοισθε, στυγεροὶ μιαιφόνοι,
οἱ Δεσπότην κτανόντες οὐ φροντίζετε,
πᾶσαν τρέμουσαν εἰσορῶντες τὴν κτίσιν·
ἀλλ' ἐστὲ θήρᾳ τοῦ φόνου γαυρούμενοι.

ΧΟΡΟΣ.

Κακῶς πέπρακται πανταχοῦ, τίς ἀντερεῖ;
Ἅπας δ' ἀληθῶς ὁ βροτῶν λυπρὸς βίος·
στέργουσι δ' αὐτὸν συμφοραῖς νικώμενοι.
Σοὶ δ' οὐχ ὅμοιον ἄλγος ἀνθρώποις, κόρη,
κἂν οὐ μόνη σὺ σοῦ δ' ἀπεζύγης Τέκνου.
Οὐ γὰρ ὅμοιος σὸς τόκος καὶ τοῦ γένους·
ὅμως δὲ πάντα τλησικαρδίως φέρειν
τανῦν προσήκει, κάρτα τ' αὖ πεποιθέναι.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Αἶ αἶ!
δέδορκά τινα τῶν ἀλαστόρων, κόραι,

nuntiavit qualia nuntiavit; minime culpabilis
de faustissimo nuntio faustus nuntius:
at ego an fuerim nuntio delusa,
nescio; sed valida fidei pignora fero.
Oportet autem me lugere; lacrimis enim digna
multa perpessa sum, et ingemisco et lacrimor,
donec redivivum intuear eum qui nunc mortuus est.

ALTER SEMICHORUS.

Domina puella, ignoscere te oportet;
si quis per juventutem firma ferens viscera
temere loquitur, ne hæc audire videaris.
Nam sapientiorem te sese mortalibus novimus.

DEIPARA.

Ah, ah!
experta sum mala maximis ploratibus digna.
O luctum immensum, quem nec aspectus ferat!
Sceleratis manibus cædem qui patrastis,
epinicium inclytum consecuti estis
in luctum, in lacrimas; egregia pugna,
cruore stillantem inferre dexteram!
Eheu, eheu! quum attenderitis ea quæ patrastis,
acerbo prememini dolore: si vero usque ad finem
in eo permanebitis statu in quo vos constituistis,
non felices vobis ipsis videbimini non esse infelices.
Verum non, *ut* ego arbitror, hæc impune vobis cedent.
Quid enim honesti? quid non impium in his facinoribus?
Pereatis, pereatis, nefarii homicidæ,
qui occiso Domino animum non advertitis,
universam creaturam trementem videntes;
sed præda cædis estis superbi.

CHORUS.

Ubique male actum fuit: quis contradicet?
Vere omnis hominum vita est luctuosa:
eam tamen diligunt, etiam malis oppressi.
Verum tibi non eadem est, quæ hominibus, afflictio, puella,
quamvis nec sola a Filio tuo separata fueris.
Alius enim est tuus partus, ac qui mortalium.
Omnia tamen forti animo tolerare
nunc oportet, et firmiter confidere.

DEIPARA.

Ah, ah!
cerno, puellæ, quendam e scelestis satellitibus

sic: ἐᾶσομ' αὖτι (sic) φ., ut cogitari possit de ἔασον. — 1035 « οἷ' ἤγγειλεν. Ita Reg. » Nulla in his varietas. ὁ μ. A. μομφὴ B. — 1036 γε tres. τε Ed. — 1037 ἦν C. Ed., nam εἰ metro excludebatur. ἦν A. B. ἐγώ δε tres, δε enclitico ut sæpissime. — 1042 ἕτερον ex C. χρή σε A. C. δεῖ σε B. Ed. — 1043 ὕδης A. εὔτονον A. C. et inter versus B. εὐτόνως B. Ed. — 1044 βάξει μ' ἢ δ. A. — 1045 ἴδμεν tres. ἴσμεν Ed. — 1048 ὦ A. πένθος ex Bacch. 1244, quod depravatum in μέγεθος: sic enim tres mei; πάθος E. Ante οὐδ' litera erasa in B., τ ut videtur. — 1049 τάλαιν' ἐν χ. A. ἐξειργασμένοι C. B. In A. compendium prorsus anceps. ἐξειργασμένον Ed. — 1050 τὸν καλλ. tres. « Regii. » τὰν καλλ. Editi. — 1051 πάγκαλις ἄγων A. — 1052 χέρας B. cum altero inter versus. — 1054 ἀλγήσατ' C. ἄλγησ' B. — 1055 ἐμοὺς A. pro ἐν ᾧ. C. καθίστατε. — 1056 οὐ δυστυχῆ A. — 1057 ἀνατὶ παρίη A. C. ἀνὰ τί παρείη B. ἀνατὶ παρρέειν Ed. — 1058 τόνδ' A. ἔχειν B. — 1060 κταίνοντες (sic) A. — 1063 Χορός om. B., qui καλῶς. — 1066 σὺ δ' B. — 1067 σοῦ δ' ἀπεζύγη τέκνον B. — 1070 τ' εὖ A. - 1071 αἶ bis A. C., ter B. Ed.

οἳ συνέτριψαν τῶν μιαιφόνων σκέλη,
κατευθύνοντα Παιδὸς εἰς ἧπαρ δόρυ.
Δέδοικα δ' αὐτὸν, μή τι βουλεύσῃ νέον
καὶ δευτέραν μοι συμφορὰν δράσῃ πάλιν,
Παῖδ' ἣν ἴδοιμι καὶ νέκυν ὑβρισμένον.
'Ιώ μοί, μοι!
θέαμα δεινὸν ὄμμασι βλέπω νέον.
Κατίδετ' ἴδεθ' αἷμα νυγέντος νεκροῦ·
ὁρᾶθ' ὁρᾶτε πῶς διπλοῦς κρουνοὺς ῥέει·
πλευρᾶς γὰρ αἷμα κοὐ πεφυρμένον ποτὸν
ἔβλυσεν εὐθὺς ὡς ἐνύγη τῷ ξίφει
ἡβῶντος ἀνδρὸς δυσμενῶν ἐξ Αὐσόνων.
Διπλοῦς ἔτι βλύζει τε κρουνὸς αὐτόθεν·
αὐτὸς δ' ὁ νύξας ἐκπλαγεὶς κέκραγέ πως,
ὡς « ἔστιν ὄντως Παῖς Θεοῦ νέκυς ὅδε! »
τρέχει δ', ὁρᾶτε, καί γε προσπίτνει ξύλῳ·
πίπτει τ' ἐπ' οὖδας τῇ θέᾳ νικώμενος,
στῆθός τε παίει, καὶ περιπτύσσει πέδον,
ἔνθ' ἰκρίον πέπηγεν· ἐμπεφυρμένον
ῥείθρῳ καταρρέοντι τῆς πλευρᾶς ἔτι,
ἀρύεταί τε χερσὶ κρουνοῦ, καὶ κάραν
ἔχρισεν, ὡς ἔοικεν, ὡς ἄγνισμ' ἔχῃ.

ΧΟΡΟΣ.

Ἔοικεν, ἄναξ, πολλὰ τῇδ' ἐν ἡμέρᾳ
κακὰ ξυνάπτειν ἐνδίκως μιαιφόνοις·
αὐτούς γε μέντοι μὴ φίλους δράσειέ τι
ἔκδικον ὄμμα Δεσπότου παντεργάτου.
Ἴτω δίκ', ἴτω φανερῶς ξιφηφόρος
καὶ πυρφόρος τάχιστα τοῖς μιαιφόνοις.
Ἔστι γὰρ ὄντως θαῦμα φρικτὸν εἰσορᾶν·
ὁ μὲν γὰρ ὦσε κατὰ πλευρᾶς που δόρυ,
πλευρᾶς νενυγμένης δὲ θαυμαστὸν νάμα
ἔσταξεν εὐθὺς, αἷμά τ' οὐ πεφυρμένον·
φρικτὸν θέαμα, καὶ τρόμος μ' ὁρᾶν ἔχει.
Διδάσκαλον φέρω γὰρ αὐτὴν τὴν κτίσιν,
γῆς γεῖσσα σαλευθέντα, ῥαγείσας πέτρας,
τάφους τε νεκρῶν ἄφαρ ἠνεῳγμένους·
αὐτὸς δ' ὁ νύξας ἔντρομος πεσὼν θίγει.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ὦ τέκνον ὦ φίλτατον, ὦ θεῖον κάρα,
οὕτως ἐφάνης πᾶσι, καὶ τοῖς μὴ φίλοις·
σφόδρα ποθεινὴ δακρύοισι συμφορά·

qui latronum crura confregerunt,
in Filii mei pectus hastam dirigentem.
Vereor ipsum, ne quid novi moliatur
et alteram mihi rursus struat calamitatem,
si Filium licet exanimem injuria affectum videam.
Hei mihi, mihi!
spectaculum horrendum inusitatumque oculis intueor.
Conspicite, cernite cruorem ex corpore percusso fluentem.
Videte, videte quomodo stillat geminos fontes!
e latere enim sanguis et *sanguine* non commixtus latex
scaturiit, statim atque percussum fuit lancea
juvenis hominis ex infensis Ausonibus.
Inde geminus adhuc fons ebullit,
et is qui percussit, obstupefactus, exclamavit:
« Vere hic mortuus est Filius Dei! »
Currit autem, cernite, et ad pedes crucis concidit,
et spectaculo domitus, cadit in terram,
pectusque ferit, soloque devolvitur,
in quo infixum fuit lignum, quod irrigatur
fluento e latere adhuc dimanante;
manibusque e scaturigine haurit, et caput
unxit, haud dubie ut se purificet.

CHORUS.

Videntur, Rex, plurima hac die
mala carnificibus merito imminere.
Ipsos quippe inimicos male afficiet
vindex oculus Domini omnium creatoris.
Veniat ultio, veniat aperte, gladium vibrans
et flammam, celerrime cadat in sceleratos.
Vere etenim spectaculum est visu horrendum:
namque hastam in latus ille impulit,
et e latere percusso mirabilis latex
stillavit derepente et cruor *illi* non permixtus,
horrendum spectaculum, et tremor me occupat in conspectu.] Edocet enim me ipsa natura,
edocent concussa terræ viscera, disrupta saxa,
et tumuli mortuorum statim aperti;
percussor autem tremens procidens *crucem* amplectitur.

DEIPARA.

O Fili o dilectissime, o divinum caput,
talis est tua erga omnes, etiam inimicos, benignitas:
valde digna lacrimis calamitas!

— 1075 τὸν C. lacuna absorptis δέδοικα δ' αὐ. Δ' ex A.; τ' B. Ed. βουλεύσῃ A. C. βουλεύων B. Ed. — 1076 δράσας B. πάλαι A. B., in quo inter versus πάλιν ead. m. — 1078 οἴμοι. ἰώ μοι μοι A. — 1080 ἅμα A. — 1081 διπλοὺς C. hic et 1085. κρουνοὺς ῥέει C. B. κρουνὸς ῥέει A. κρουνὸς ῥέοι Ed. — 1082 αἷμα κοὐ C. B. (qui omittit γάρ). αἷμ' ἀκοῦ A. αἷμά τε κοὐ Ed. cum hac nota: « Ita Reg. H. 11 [quod falsum]. In Reg. Med. deest hic versus [item falsum]. Editi πλευρᾶς αἷμά τε καὶ πεφ. π. » — 1085 κρουνοὺς B. — 1086 αὐτὸς δ' A. C. Particulam om. B. αὐτός θ' Ed. ὁ πλήξας A. — 1088 τρέχει θ' A. B., quod verum videtur. προσπίτνει C. προσπιτνεῖ ceteri. — 1090 περιπτύσει A. B. — 1091 πέφυγεν A. — 1093 ἀρρύεται τε κρ., sine χερσὶ, A. κάραν A. C. et inter versus B., qui κόρα. Ed. κόρας. — 1094 ἔχρησεν B. ἔχει A. — 1096 ξύνάπτ. C. σ. ceteri. — 1097 γε A. C. τε B. Ed. — 1099 φανερὸς A. — 1103 δὲ inter v. habet B. νᾶμα omnes. — 1104 αἵματ' A. Ed. pro αἵματι, ut σώφρον' v. 1351. αἷμα τ' C. B., hic sine enclisi, quæ v. 1218 notatur. Supple αὐτῷ ad πεφυρμένον, vel ad utrumque refer pro πεφυρμένα. Evangelium:... τὴν πλευρὰν ἔνυξε, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. — 1108 τε om. A. — 1109 ἔντροπος A. — 1112 δακρύουσι Ed.

κενοῖς τὸ καθάρσιον αἷμα τοῦ γένους·
καὶ δυσμενεῖς φρίττουσιν, ἀθροῦντες ξένα,
Θεοῦ τε κεκράγασι τρανῶς σ' Υἱέα·
πάντα τρέμουσιν, ἅτε μὴ γνώμην ἔχει·
οἱ δ' ἐγγενεῖς σ' ἔκτειναν ἀλόγῳ φθόνῳ,
ἐξ ὧν σ' ἐχρῆν στέφανον ἐς κάραν λαβεῖν,
οὐχ οἷον ἐμπαίζοντες ἔστεψάν σέ πως·
οἱ δ' οὐδὲ φροντίζουσί σ' ἐνθεῖναι τάφῳ.
Πῶς οὖν ἐγώ σε τοῦ ξύλου καταγάγω;
ποίῳ δὲ τύμβῳ καταθείμην σὸν δέμας;
οἵοις τε πέπλοις κατακαλύψω νέκυν;
πῶς καὶ τἀπιχώρια μέλψω σοι μέλη;
τίνος σε κηδεύσουσιν, ὦ Τέκνον, χέρες;
Οἴμοι, τί δράσω; τίς γένωμαι παντλάμων;
Τί ταῦτ' ἀλύω; πειστέον τοῖς σοῖς λόγοις
ἔργοις θ', ὅσ' ὑπέδειξας εἰς μαρτυρίαν,
ὡς ἔστιν ἅπαν σοι θελητὸν δυνατόν.
Πολλῶν ταμίας ἐστὶν ἀέλπτων Θεός,
πολλά τ' ἀέλπτως πολλάκις κραίνει Θεός,
τὰ δ' αὖ δοκηθέντ' οὐκ ἐφεῦρε καὶ τέλος·
σὺ δ' ἀδοκήτων αὐτὸς εὕροις μοι πόρον.

Sanguinem effundis, qui genus hominum expiet :
contremiscunt et inimici, nova intuentes,
et aperta voce te Filium Dei proclamant;
tremunt ipsa quoque ratione destituta :
propinqui vero te cæca invidia occiderunt,
ex quibus coronam in caput accipere debebas,
non quali per ludibrium te cinxerunt :
at illi ne tumulo quidem te condere curant.
Quomodo igitur ego te de ligno demittam?
quomodo corpus tuum in sepulcro deponam?
quibus linteis involvam corpus mortuum?
quomodo etiam patria tibi epicedia modulabor?
cujus manus, o Fili, tuo funere fungentur?
Hei mihi! quid agam? quid fiam infelix?
Sed quid ita animum despondeo? tuis verbis adhibenda
fides] et operibus, quæ exhibuisti in testimonium,
quod id omne, quod tu vis, fieri possit.
Multarum rerum præter spem dispensator est Deus,
multaque præter spem sæpe perficit Deus,
et ea quæ sperantur, suum non inveniunt exitum :
tu quorum nulla facultas datur, ipse mihi viam expedias.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ.

Καὶ μὴν ὅδ' Ἰώσηπος ἐν σπουδῇ ποδὸς
στείχει, νέον τι πρᾶγμ' ἴσως ἔχων φράσαι.
Ἀτὰρ τόδ' ἄλλο θαῦμα καὶ παρ' ἐλπίδα,
μύστην νύχιον τῷδε συντρέχοντά πως,
σκεύη φέροντα προσφυᾶ τῇ καθόδῳ.
Ὦ μάκαρ, ὃς τὰ τοῦ Θεοῦ μυστήρια
εἰδὼς ἁγιστεύει θ' ἑαυτοῦ βιοτὰν,
καὶ θιασεύεται καθαρμοῖσι ψυχὰν,
δέμας τε παντὸς ἀνατινάσσων ῥύπου,
κύκλῳ τε πασῶν ἀρετῶν στέφων κάραν,
ἀεὶ θεραπεύειν θοάζει τὸν Θεόν.
Τὸ σωφρονεῖν γὰρ καὶ σέβειν τὰ τοῦ Θεοῦ,
κάλλιστον οἶμαι δ' αὐτὸ καὶ σοφώτατον
θνητοῖσιν εἶναι χρῆμα τοῖσι χρωμένοις.

THEOLOGUS.

At ecce Josephus celeri pede
progreditur, aliquid novi forte nuntiaturus.
Atque ecce aliam rem miram inexspectatamque,
nocturnum discipulum cum isto currentem,
qui affert instrumenta corpori e cruce deponendo congrua.
O felix, qui Dei mysteria
edoctus, sanctam exigit vitam,
et animam expiationibus consecrat,
omnique labe corpus suum abluens,
omniumque virtutum corona caput redimitus,
semper Deum colere properat!
Modestum enim esse, et divina colere,
et per se pulcherrimum puto, et sapientissimum
hominibus qui hæc exercent.

ΙΩΣΗΦ.

Ὦ φίλταθ', ὡς σὴν γῆρυν ᾐσθόμην κλύων,

JOSEPH.

O carissime, ut tuam vocem audiens agnovi,

fort. sphalmate.—1113 κενοῖς τὲ C. « Reg. » Vide v. 1229. κενῶν τὸ A. B. Ed. — 1114 ἀθρῶντες B. — 1115 σ' om. A. C. υἱέες B. inter versus. — 1116 γνώμην C. γνῶσιν ceteri. Conf. variet. v. 1019. — 1117 σ' ex C. additum. ἐγγενεῖ σ' ἔκτ. A. φθόνῳ A. C. φόνῳ B. Ed. — 1118 σ' ἐχρῆν A. C. γ' ἐχρ. B. Ed. κάρα A. — 1119 ἐμπαίξαντες B. ἔστεψαν A. C. ἔστεφον B. Ed. — 1120 οἵδ' codices. φροντίζουσ' ἐνθ. A. ἐν θείῳ τάφῳ B. — 1122 καταθοίμην A. B. σὸν A. C. σου B. Ed. — 1123 οἵοις tres. ποίοις Ed. Cetera tres consensu; Editi hunc et sequentem versum in unum contaminant :

ποίοις τε πέπλοις κατακαλύψω σοι μέλη;

quem servarunt Benedictini, veram scripturam in nota memorantes ex « edit. Basil. » Conf. v. 1606. — 1125 κηδεύσωσιν A. — 1126 παντλήμων A. τλάμων C. — 1127 πιστέον B. « Reg. Med. » — 1128 ὅσ' ὑπέδ. C. B. ὃς ὑπ. A. οἷς ὑπ. Ed. μαρτύριον A. — 1129 ὡς ἔστιν A. C. ο.ς ἔστιν B. ὡς δ' ἔστιν Ed. — 1130 ταμίας A. C. ταμεῖον B. Ed. — 1131 ἀέλπτως C. B. ἀέλπτης A. ἀέλπτων Ed. — 1134 Ἰώσηφος B. cum altero inter versus. In fine βλέπω addit A. — 1135 στείχει tres. στείβει Ed. et inter versus B. ἴσως ἔχων C. ἴσως ab rec. m. inter versus B. ἔχων ἴσως A. Ed. — 1136 ἀτὰρ τόδ' tres. αὖ δ' Ed., in fine addito βλέπω, quod in solo B. est. — 1137 πως A. C. περ B. Ed. — 1138 προσφυῶς B. inter versus. — 1139 ὦ μάκαρος ὃς B. — 1140 ἁγιστεύει θ' ἑαυτοῦ βιοτὰν tres. « Ita Reg. Glossa [recens in C.] ἁγιάζει. » — 1141 καὶ ψίασδύετε (sic) A. καὶ θερμοῖσι B. — 1142 ἀντινάσσων A. — 1143 κάρα A. — 1144 θοάζειν A. B. — 1146 αὐτῷ C. — 1148

σοφὴν σοφοῦ παρ' ἀνδρός· ἐκ μακρᾶς ὁδοῦ
ἥκω δ' ἕτοιμος, τήνδ' ἔχων σκευήν, τάχει,
ὅπως νέκυν θάψαιμι τὸν πεφιλμένον.
Δεῖ γάρ νιν ὄντα καὶ πάρος σεπτὸν φίλον,
ὅσον καθ' ἡμᾶς, καὶ νέκυν τοῦτον σέβειν.
Πῶς χρὴ κατάγειν; πῶς δὲ πρὸς τύμβον φέρειν
πέπλοις ἐνειλίσαι τε; Νῦν ἡγοῦ σύ μοι
νέος γέροντι, παρθένος, (σὺ γὰρ σοφός,)
ὡς οὐ κάμοιμ' ἄν, εἴθ' ἕως εἴθ' ἑσπέρα,
ἕως νέκυν θήσοιμι καινῷ μου τάφῳ.
Ὅσον δέον γὰρ μὴ γένους κοινωνίαν
ἔχοντι μύστῃ, τοῦτον οἰκτείρω κἀγώ.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ.

Ὅδ' αὐτὸς ὑμῶν ἀπόνως ἡγήσεται,
καὶ πᾶσαν εὐμάρειαν ἐν χεροῖν διδοῖ.

ΙΩΣΗΦ.

Ὦ χρῆμα παγκαλὲς Θεοῦ, δέσποιν' ἐμή,
τί Παῖδα πρὸς σὸν τήνδ' ἄγουσ' ἐρημίαν
ἕστηκας, αὐτῷ θρεομένη σαυτῆς λυγρά;
καί σοι μόνος πάρεστι μύστης παρθένος,
λιπὼν ἀδελφὸν ἐν χορῷ μυστηπόλων·
ἄλλοι δ' ὀπαδοὶ τῶν γόων πεπλησμένοι
φεύγουσι, πολλῷ τῷ φόβῳ πεφρικότες,
οὐδ' εἶδον οὐδὲν τῶν νεωτέρων κακῶν·
σὺ δ' οὐ πέφρικας δυσμενῶν ἀβουλίαν.
Ἐγὼ δέδοικα μή τι βουλεύσῃ νέον
ὅμιλος ἐχθρὸς, δυσμενὴς, μιαιφόνος·
βαρεῖα γὰρ φρὴν οὐδ' ἀνέξεται κλύειν,
κἂν νεκρὸν ἢν δοίημεν ἐντίμῳ ταφῇ.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ.

Οὔπω γὰρ οὐκ ἔληξαν, οὐδ' ἔσχον κόρον
μιαιφονίας καὶ κακῆς ἀβουλίας.

ΙΩΣΗΦ.

Ζηλῶ σ'· ἐν ἀρχῇ πῆμα κοὐδέπω μεσοῖ.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ.

Τί δ' ἐστὶν, ὦ γηραιέ; μὴ σίγα, φράσον.

ΙΩΣΗΦ.

Ἤκουσά του λέγοντος, οὐ δοκῶν κλύειν,
θώκους προσελθὼν, ἔνθα δὴ παλαίτεροι

sapientem ex viro sapiente! Ex longo *quidem* itinere
sed opportunus advenio cito, hunc habens ornatum,
quo dilectissimum mortuum sepeliam.
Oportet enim ipsum jam prius venerabilem amicum,
quantum possumus, etiam mortuum hunc venerari.
Quomodo eum demittere oportet? quomodo condere in
tumulo] peplisque involvere? Præi nunc tu mihi
juvenis seni, virgo, (tu enim sapiens es,)
ita ut non defatiger, neque mane neque vespere,
donec mortuum novo meo tumulo condiderim.
Quantum enim me oportet generis affinitatem
non habentem discipulum, hunc ego quoque misereor.

THEOLOGUS.

Hic ipse absque labore vobis præibit,
manusque vestras juvabit, facilia omnia faciens

JOSEPH.

O pulcherrimum opus Dei, mea domina,
quid prope Natum tuum in hac solitudine
astas, tuas ipsius ei calamitates occinens?
Ac tibi solus adest discipulus virgo,
relicto fratre sacrorum in discipulorum cœtu:
alii vero ipsius asseclæ lacrimis perfusi,
fugerunt, nimio terrore perculsi,
neque tamen malorum recentium quidquam viderunt:
tu vero inimicorum vesaniam non exhorrescis.
Ego autem vereor ne quid novi machinetur
turba hostilis, infensa, cædis cupida.
Obstinata quippe mens odio minime sustinere volet,
ut vel mortuum honesto tumulo demus.

THEOLOGUS.

Nondum enim cessaverunt, neque sitim expleverunt
nefariæ cædis et diræ vesaniæ.

JOSEPH.

Beatum te dico *pessima ignorantem:* in principio, nec-
[dum in medio est malum.

THEOLOGUS.

Quid est, o senex? ne celaveris, loquere.

JOSEPH.

Audivi dicentem, quum audire minime viderer,
ad locum accedens ubi seniores

γῆσυν (sic) A. — 1150 ἑτοῖμος A. In C. sine accentu. — 1152 φίλον A. C. σεπτὸν, φίλοι B. Ed. — 1154 χρὴ tres. δεῖ Ed.— 1155 post lacunam σαιτε in C. ἐνειλίσσαιτε B. ἐνειλίσσας τε A. ἐνειλίξαι τε Ed. Ἐνειλίσαι vel ἐνειλίσσαι est a præsente εἰλίζω, quod memorant grammatici. σύ μοι C. σύ μου A. μοι σὺ B. Ed. — 1158 θήσοιμι tres. θήσαιμι Ed.— 1159 κοινωνία B.— 1160 ἔχοντι μύστῃ tres. ἔχοντα μύστην Ed. — 1161 Θεολόγος tres. Θεοτόκος Ed. Versum iidem tres codices exhibent qualem dedi, nisi quod ἡμῶν A. B. Editur ὁ αὐτὸς δ' ἀπόνως θ' ὑμῶν ἡγήσεται, cum hac nota: « ἡγήσεται Reg. Editi ἡγήσατο. » — 1163 ὦ C. παγκαλὲς θεοῦ tres. « Reg. » παγκαλέστατον Ed. — 1164 τήνδ' C., prius scriptum τόνδ' corrigente librario ipso. τόνδ' ceteri. — 1165 αὐτῷ θρεομένη σαυτῆς C. αὐτῷ θρεομένης αὐτῆς A. αὐτῷ θεουμένη (sic) σαυτῇ B. θαμβουμένη τὰ σαυτῆς Ed. cum hac nota: « Reg. Med. θεωμένη σαυτῇ λυγρά. Alt. σαυτῆς. » — 1167 ἐν χειρῶ C. — 1168 ὀπαδοὶ tres. ὀπ. Ed.— 1169 τῷ γόῳ C. — 1175 νεκρῷ A. ταφῇ A. B. In C. hoc vocabulum omissum. τάφῳ Ed. et inter versus B. — 1176 οὐκ om. A.— 1178 ζηλῶ σ'· ἐν solus distinguit C. μεσοῖ A. C. « Reg. H. Editi μέσον. » Sic B. — 1179 γηραιὲ tres. γεραιὲ Ed.

θάσσουσι, σεμνὰν ἀμφὶ Σαλομὼν στοὰν,
ὡς τόνδε νεκρὸν οὐκ ἐᾷ πρεσβυτέρων
ὄχλος, προσιὼν τῇσδε κοιράνῳ χθονὸς,
θάπτειν. Ὁ μέντοι μῦθος εἰ σαφὴς ὅδε,
οὐκ οἶδα, βουλοίμην δ' ἂν οὐκ εἶναι τάδε.
Ἐμοὶ γὰρ αὐτὸν ἐξέδωκεν ὡς φίλῳ,
αὐτὸν δυσωπήσαντι λαβεῖν τὸν νέκυν.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ.

Τὸ πᾶν ὄλωλεν, εἰ κακὸν προσοίσομεν
νέον παλαιῷ, πρὶν τόδ' ἐξηντληκέναι,
ὡς αὐτὸς εἶπεν, ἤματι τρίτῳ πέρας·
τὰ λυπρὰ λαβεῖν γηθοσύνῃ καρδίας.
Οὐ τοῦτο Πατὴρ Παῖδ' ἀνέξεται παθεῖν.
Παλαιὰ καινῶν λείπεται κηδευμάτων,
κοὐκ ἔστ' ἐκεῖνος τοῖσδε φίλος δόγμασιν.
Αὐτούς γε μὴν δράσειεν· οὐ γὰρ παύσεται
χόλου· σάφ' εἶπε καὶ κατεμπρῆσαι πόλιν.
Ἐχθρούς γε μέντοι, μὴ φίλους, δράσειέ τι
ἔκδικον ὄμμα Πατρὸς ἀμυντήριον.
Οὐ γὰρ μὰ τὴν δέσποιναν, ἣν ἀεὶ σέβων
ἐξ Υἱέος νῦν εἰλόμην ὡς μητέρα,
χαίρων τις αὐτῶν τοῦδε διάξει φόνου.
Θεὸς γὰρ, ὡς ἔγνωμεν ἐκ τῶν τεράτων,
ὧν καὐτὸς εἶδες πολλὰ, καὶ τὰ νῦν βλέπεις·
οὐδ' ἠγνόησας ἡλίου τόσον σκότος,
ἐπεὶδ' ἔκλινε καὶ μεθῆχ' ἑκουσίως
ψυχήν· μόρος γὰρ οὔποτ' ἦν ὑπέρτερος,
εἰ μὴ κελευσθεὶς ἧκε τῇ κάρος κλίσει.
Τοὐνθένδε μᾶλλον φρικτὸν ἦν θέαμ' ὁρᾶν·
γῆς γεῖσσα σαλευθέντα, ῥαγείσας πέτρας,
τάφους τε νεκρῶν εἶδες ἠνεῳγμένους.
Ὡς δ' αὖ τις ἧκεν ἀνατινάσσων δόρυ,
νύσσει παραστὰς νειάτην πλευρὰν ξίφει,
ἀκμαῖος ἀνήρ· (τῆς τομῆς γὰρ ᾐσθόμην
πληγὴν βαθεῖαν, ὦλκα τραύματος βλέπων·)
οὗτος μὲν ὦσε κατὰ πλευρᾶς που δόρυ,
πλευρᾶς νενυγμένης δὲ θαυμαστῶς ὕδωρ
ἔσταξεν εὐθὺς αἷμά τ' οὐ πεφυρμένον·
διπλοῦς γὰρ ἐστάλαξε κρουνὸς αὐτόθεν,
φρικτὸν θέαμα· πᾶσι δ' ἦν φόβος θίγειν.
Αὐτὸς δ' ὁ νύξας ἐκπλαγεὶς κέκραγέ πως·
« Ὄντως ὁ παρὼν νεκρὸς ἔστι Παῖς Θεοῦ. »
Τλήμων τε μήτηρ ἐμπαρεστῶσ' ἰκρίῳ,

sedent, circa venerandam Salomonis porticum,
hunc mortuum non sinere seniorum
turbam, ad hujusce regionis præfectum accedentem,
sepeliri. An verus sit iste sermo
nescio; vellem sane hæc non esse.
Mihi enim ille eum *sermonem* tradidit ut amico
exoranti ipsum ut acciperem mortuum.

THEOLOGUS.

Omnia interierunt, si addamus malum
novum veteri, priusquam illud exhaustum sit,
ut ipse prædixit, die tertia finem
acceptura esse luctuosa in hilaritate cordis.
Istud pati Filium non sinet Pater.
Antiquæ novis cedunt sepulturis,
et ille non favet his edictis.
Ipsos profecto his affecerit: neque enim remittet
iram: clare prædixit urbem etiam flammis traditurum.
In adversarios vero, non in amicos, aliquid gesserit
ultor et vindex Patris oculus.
Haud dubie, *juro* per dominam quam semper veneratus
a Filio nunc tanquam genitricem accepi,
nemo ex illis post hanc cædem lætus vitam traducet.
Deus enim est, ut novimus ex prodigiis,
quorum plura et ipse vidisti, et nonnulla nunc vides;
neque enim te latuit tam densa solis caligo,
quum caput demisisset et ultro tradidisset
spiritum: nunquam enim mors prævaluisset,
nisi jussa capitis inclinatione accessisset.
Inde spectaculum erat visu etiam magis horrendum:
concussa terræ viscera, disrupta saxa,
et mortuorum monumenta vidisti reserata.
Ut autem rursus venit aliquis vibrans hastam,
infimum latus adacto mucrone pungit
vir ætate florens; (incisionis autem sensi
plagam profundam, sulcum vulneris videns;)
hic quidem hastam in latus impulit,
e latere autem percusso mirabiliter aqua
effluxit statim, et cruor non *ei* permixtus:
geminus quippe fons inde stillavit,
horrendum spectaculum! omnes autem metuebant attingere.] Ipse autem percussor obstupefactus exclamavit:
« Vere hicce mortuus est Filius Dei! »
Et mater infelix, cruci proxime astans,

φράσῃ B. inter versus.— 1182 σεμναί A. Σαλομὼν C. Σολομῶν B. Ed. Σολομῶντος A.— 1183 νεκρῶν A.— 1184 προσιὼν tres. προσελθὼν Ed.— 1193 usque ad 1199 *Josepho* dant Editi. Recte tres mei. οὐ τοῦτο C. καὶ τοῦτοσ (sic) A., cui aptum foret interrogandi signum quod in fine versus ponit C. οὐ τοῦθ' ὁ B. Ed.— 1194 κηδευμάτων C. βουλευμάτων ceteri.— 1195 κοὐκ ἔστ' A. C. οὐκ ἔστ' B. κοὐκέτ' Ed. φίλος τοῖσδε A. — 1196 αὐτούς γε tres. αὐτός γε Ed. οὐδὲ παύσεται A. — 1198 ἐχθρᾶς et δράσειέ τις B. δράσει ἔτι C.— 1201 υἱέος A. C. υἱέως B. Ed. — 1202 αὐτὸν οὐδὲ A. αὐτοῦ B. et inter versus primum αὐτῷ, deinde αὐτὸν.— 1203 ὡς om. A., qui περάτων. — 1204 εἶδες C. οἶδας ceteri.— 1205 πόσον B.— 1207 μόνος B. οὔποτ' ἦν tres. οὔποτ' οὖν Ed. — 1208 εἶκε C. — 1209 μᾶλλον ἢ φρ. A. ἦν omittunt A. B. — 1212 αὖτις, i. e. αὖ τις, tres. αὖθις Ed. — 1215 ὄλκα A. βλέπων A. recte; om. C. βλέπεις B. Ed. — 1216 αὐτός με (sic) A. — 1217 ὕδορ C. — 1218 αἷμά τ' A. C. αἵματ' B. Ed. Vide ad v. 1104. 1219 αὐτόθεν A. C. αὐτόθι B. Ed. — 1222 ἔστι C. B. ἐστὶ A. — 1223 ἐμπαριστῶσ' A. B. ἐνπ. A. et a pr. m.

πίπτει στένουσα, καί γε προσπιλνᾷ ξύλῳ,
ᾤμωξε δ' εὐθὺς, καὶ περιπτύσσει πόδας,
καὶ χερσὶν ἠρύσατο διχρούνου ῥοῆς,
κυνοῦσά τ' αὐδᾷ τοιάδ' · « Ὦ θεῖον κάρα,
βροτῶν μὲν αὐτὸς καὶ θανὼν κήδῃ σαφῶς,
κενοῖς τε καθάρσιον ἀνθρώπων γένους·
σὲ δ' οὐδὲ φροντίζει τις ἐνθεῖναι τάφῳ. »
Ἐπεὶ δὲ θρήνων καὶ γόων ἐπαύσατο,
χρῄζουσ' ἄχραντον ἐξαναστῆσαι δέμας,
προσείχεθ' ὥστε κισσὸς ἔρνεσιν δάφνης.
Χρόνῳ δ' ἀπαλλαγεῖσα τῶν γόων, ἔφη·
« Τί ταῦτ' ἀλύω; πειστέον Παιδὸς λόγοις
ἔργοις θ', ὅσ' ὑπέδειξεν εἰς μαρτυρίαν,
ὡς ἔστιν αὐτῷ πᾶν θελητὸν δυνατόν·
καὶ τῶν ἀέλπτων τὸν πόρον αὐτὸς διδοῖ. »
Ταῦτ' εἶπε, καὶ παραυτίχ' ὡράθης σύ μοι.

ΙΩΣΗΦ.

Θαυμάστ' ἔφησας, καὶ τὸ πρᾶγμα δεικνύει.
Ἀτὰρ σύ γ' (οὐ γὰρ καιρὸς εἰδέναι τάδε
Δέσποιναν) ἡσύχαζε καὶ σίγα λόγον,
καὶ θᾶττον ὡς μάλιστα τῶνδ' ἐρημώσας ἄγε·
καὶ μὴ πελάζητ' ἐγγὺς ἐνθυμουμένοις,
μηδὲ προσέλθητ', ἀλλὰ φυλάσσεσθέ που
ἄγριον ἦθος, στυγερᾶς φύσιν φρενός.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ὦ καλλίνικοι, χαίρετ', ὦ φίλοι δύο,
ὁ Νικόδημος σὺν Ἰωσήπῳ δίῳ,
εἰς καιρὸν ἥκετ', εὖγε δ' εὖ πεπράχατε.
Πιστοῖς φίλοις γὰρ συμφορὰ τὰ τῶν φίλων
πίπτοντα κακῶς, καὶ φρενῶν ἀνθάπτεται.
Σπεύσατε νῦν σπεύσατε, καταγάγετε·
πρὸς τοῦτο γὰρ ἥκοντας ἄμφω νῦν βλέπω·
ἄνιτ' ἄνιτε θᾶσσον, ὡς ἄν μοι νέκυν
καταγάγητε, δεσποτείας ὠλένας
ὅπως κατασπάσαιμι καὶ σύμπαν μέλος,
κυνοῦσα σάρκας, ἅσπερ ἐξεθρεψάμην.

ΙΩΣΗΦ.

Ἔξιθ', ἄπιθι, μή σέ τις μιαιφόνων
κακῶς δράσειεν, οὐδ' ὁρᾶν ἀνέξεται.
Ἡμεῖς δ' ἄνιμεν, ὡς ὁρᾷς, καὶ τὸν νέκυν
καταγάγωμεν χερσὶν ἰδίαις τάχει.
Ναὶ, φίλε Νικόδημε, σὺ πρῶτος τάχει

cadit gemens, et ligno se applicat,
ejulatque statim, et pedes amplectitur,
manibusque gemini fontis profluvium haurit,
adoransque talia fatur : « O divinum caput,
mortalium tu vel mortuus manifeste curam geris,
fundisque quo genus humanum expiatur;
at te nemo satagit condere sepulcro. »
Postquam autem lamentationum et luctuum finem fecit,
expetens immaculatum excitare corpus,
adhæsit, sicut hedera ramis lauri.
Functa tandem luctibus, dixit :
« Quid ita animum despondeo? Filii verbis adhibenda fides
et operibus, quæ exhibuit in testimonium,
id omne, quod vult, fieri posse;
et rebus insperatis ipse viam facit. »
Hæc elocuta est, et confestim tu a me es conspectus.

JOSEPH.

Mira dixisti, et res ipsa manifestat.
At tu (neque enim tempus est ut hæc sciat
Domina *quæ advenit*) quiesce et retice sermonem,
et quam citissime ab his *eam* procul abduce :
neque vos appropinquate his iratis,
neu accedite; verum cavete
ab efferis moribus, ab animi cruenti natura.

DEIPARA.

O generosi victores, salvete, o duo amici,
Nicodemus cum eximio Josepho;
commode venistis, et optime egistis.
Fidelibus enim amicis calamitas sunt res amicorum
male cedentes, et pectus anxium tenent.
Festinate nunc, accelerate, corpus demittite :
propter hoc enim utrumque vestrûm nunc venisse video
ascendite, ascendite propere, ut mihi mortuum
demittatis, ut Domini sinum
amplectar et unumquodque membrum,
oscula figens carnibus, quas enutrivi.

JOSEPH.

Excede, abi, ne quis carnificum
tibi vim inferat; vel videre non sustinebit.
Nos vero ascendimus, ut cernis, et mortuum
celeriter propriis manibus demittemus.
Ita, dilecte Nicodeme, tu prior celeriter

C.—1224 προσπιλνᾶ C. προσπιτνᾶ B. πως πιτνᾶ A. προσπιτνεῖ Ed. — 1226 ἠρρύσατο A. δικρόνου A. et a pr. m. B. — 1227 κοινοῦσα A. — 1228 καὶ θ. tres. κατθανὼν Ed. — 1231 ἐπείδε B. — 1232 ἐξαναστῆναι tres. Unus B. σ inter versus notatum habet eadem manu, quod est apud Euripidem. — 1233 ὥσπερ κ. ἔρνεῖ A. ἔρνεσι B. Ed. — 1234 ἔφυ A. — 1235 post lacunam incipit a voce πειστέον in C. — 1240 καὶ om. A. — 1241 αὐτὰρ A. σύ τ' Ed. — 1242 τάδε, δέσποινα B. Ed. — 1243 τῶνδ' ἐρημώσας ἄγε A. C. Abundat pes. Σὺ δ' ὡς μάλιστα... Euripides. τῶνδ' ἔρημά γε B. Ed. — 1244 πελάζητ' A. C. πελάζετ' B. Ed., recte. ἀλυμουμένοις (sic) A. Conf. v. 484. — 1246 φύσις A. B. — 1247 φίλοι om. A. — 1248 Ἰωσήφῳ B. inter versus. δύω A. — 1249 ἥκατ' C. ἥκετ' ὧδ' εὖ, πεπρ. A. — 1250 συμφορὰ A. C. συμφορὰς B. συμφοραὶ Ed. — 1252 omissus in C. — 1253 ἥκοντες B. — 1255 ὠλέναις A. B. — 1257 κινοῦσα A. — 1262 ναὶ C. « Reg. H. 11, vere. Editi καί. » Sic B. In A. versus

ἔμβαινε πηκτὰς κλίμακος πρὸς ἐμβάσεις,
ἐκπασσαλεύσων διγλύφου δοκοῦ δέμας
λέοντος, ὃν γέγηθε θηράσας λαός.
Σὺ δ' ἔξιθ' ὡς τάχιστα, καὶ θρηνοῦσά περ·
ὡς ταῦτ' ἄραρε, κοὐκ ἔχεις ἰσχὺν ὅπως
ταῦτ' ἀνατρέψῃς, κἂν στένῃς κἂν δακρύῃς.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Δειλαί' ἐγὼ, δύστηνος, εἰ Παῖδ' οὐχ ὁρῶ
κἂν τεθνεῶτα, μέχρι καὶ τύμβος λάβῃ,
φύγω δὲ δῆμον, ἵνα μή τι καὶ πάθω.
Παιδὸς γὰρ ἄνευ τίς ἔρως μοι τοῦ βίου;
Κλαῦσαι νεκρόν μοι Παῖδα καὶ θάψαι πάρες,
ψαῦσαι ποδῶν τε καὶ κατασπάσαι μέλη.
Ἄγ' ὦ τάλαινα χεὶρ ἐμὴ, νεκροῦ λαβοῦ.

ΙΩΣΗΦ.

Μὴ μὴ προσοίσῃς χεῖρα, μηδ' ἅψῃ νεκροῦ,
μὴ δῆτ', ἐπεί μιν ταῖνδ' ἐγὼ θάψω χεροῖν,
τὸν Νικόδημον εἰσφέρων συνεργάτην,
μύρων χύσιν φέροντα δαψιλεστάτην,
ὡς μή τις αὐτὸν δυσμενῶν καθυβρίσῃ.
πέπλους ἀνασπῶν, σῶμά τ' ἐκφέρων τάφου.
Ὡς γὰρ προσήκει μὴ γένους κοινωνίαν
ἔχοντι, κἀγὼ τὸν νέκυν τιμῶ φίλον.
Πῶς δ' οὖν κομίζειν, ἢ τί χρὴ δεδρακότας
τὸν νεκρὸν ἡμᾶς σῇ χαρίζεσθαι φρενὶ,
φρόντιζ'· ἐμοῖς δὲ χρωμένη βουλεύμασι,
σιγῇ φέρ'· ἔσται γὰρ τὸ πᾶν πανευπρεπές.
Οὐδ' ὠμὸν εἰς σὸν Παῖδα τεθνεῶτ' ἴδῃς·
εἶναι γὰρ Ἰουδαῖος οὐκ ἀναίνομαι·
ἀτὰρ τοσοῦτον οὐ δυνήσομαί ποτε
τὸν σὸν πιθέσθαι Παῖδ' ὅπως οὐκ ἐσθλὸς ἦν,
οὐδ' εἰ τὸ σύμπαν τῶν βροτῶν λέγει γένος,
καὶ τὴν ὀρεινὴν γραμμάτων πλήσειέ τις
ὕλην, ἐπεί μιν ἐσθλὸν ὄντ' ἐπίσταμαι.
Ἔκτειν' ὅμως, ἄνασσα, χεῖρας σὺν κόραις,
δέξαι τε νεκρὸν Παῖδα σὸν πεφιλμένον,
καὶ κλαῦσον, ὡς βούλοιο, καὶ ψαῦσαι μελῶν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Κάλλιστον εἶπας μῦθον, ἐν δ' εὐεργέταις
τὸ λοιπὸν ἤδη καὶ φίλοις ἔσῃ πλέον,
ὡς καλλίνικος ᾗ κλέος νίκης μέγα.

inscende compactos scalæ in gradus,
a trabe duplici ligno compacta detrahe corpus
leonis, quem tanquam prædam nacta plebs exsultat.
Tu vero propere abi, licet gemebunda,
quum ita statutum sit, nec habeas vim, quo
hæc immutes, etiam si gemas, etiamsi lacrimeris.

DEIPARA.

Misera ego, infelix, nisi meum videro Filium
etiam mortuum, usque dum tumulus eum excipiat,
sed fugiam plebem, ne quid mali patiar.
Absque enim Filio, qui mihi vitæ amor?
Sine me lugere mortuum Filium et sepelire,
ipsius pedes tangere et membra deosculari.
Age, o misera manus mea, mortuum complectere.

JOSEPH.

Ne, ne manum admoveas, neu attingas mortuum,
nequaquam; siquidem eum his ego manibus sepeliam,
laboris socium apportans Nicodemum,
qui maximam unguentorum copiam fert,
ne quis hostium ipsum contumelia afficiat,
peplum revellens, corpusque e sepulcro eruens.
Quantum enim convenit mihi generis cognationem non
habenti, et ego mortuum veneror amicum.
Quomodo jam efferre, aut quid oporteat facere
nos huic mortuo, ut gratificemur animo tuo,
cogita: meis autem obsecuta consiliis,
silenter tolera; hæc enim omnia egregie cedent.
Nec *me* crudelem erga Filium tuum exanimem videbis
ex Judæa quidem gente me esse non infitior;
attamen nunquam eo adduci potero,
ut non credam Filium tuum fuisse optimum,
ne si quidem contradiceret universum genus hominum,
nec si quis montanam litteris impleat
silvam, quoniam scio esse probum.
Extende jam manus una cum puellis, domina,
excipe mortuum Filium tuum dilectissimum,
et luge, ut volueris, et membra amplectere.

DEIPARA.

Pulcherrimum dixisti verbum, et inter promerentes
jam deinceps et amicos eris etiam magis,
ut strenuus victor *ibi* ubi gloria victoriæ est magna.

---

abest. — 1263 πρὸς ἐμβάσεις tres. πρὸς ἀμβάσεις Ed. — 1265 λαός tres. λεώς Ed. — 1269 δειλαί' C. δειλαῖ' ceteri. — 1270 μέχρι καὶ tres. « Ita Reg. H. II. Editi μέχρι γάρ. » — 1274 omnes κατασπᾶσαι. Sed hic scriptor κατασπάζω dixit pro κατασπάζομαι, v. 1256, 1315. — 1275 ἀγὼ (sic) C. ἄγω et ἐμοὶ B. — 1276 μή μοι πρ. B. προσοίσεις C. Alia hujusmodi exempla in Nostro non memini. — 1277 ταῖνδ' ἐγὼ tres, nisi quod τῶνδ' in A. νῦν ἐγὼ Ed. θάψαι B. — 1279 μύρον C. — 1280 αὐτῶν A. — 1281 πέπλους A. C. πέπλους τ' B. Ed. — 1282 προσήκει μὴ tres. « Reg. H. II. » προσῆκέ μοι Ed. — 1283 ἔχων τι A. et inter versus eadem manu B. — 1284 πῶς δ' οὖν C. B. πῶς γοῦν A. Ed. κομίζει B. Deinde χρὴ restituisse videntur Benedictini ex Hippolyto 1261, recte, et ejus hæc sunt vestigia in codicibus: C. τί καὶ δεδρ., B. τί μὴ δεδρ., A. τί δεδρ., i. e. τί [δεῖ] δεδρ., nam inter χρή et δεῖ fere ubique variant hi codices. — 1287 τὸ πᾶν πανευπρεπές A. C. τὸ πάμπαν εὐπρεπές cum ἁ super εὐ inter versus B. τὸν σύμπαν εὐπρ. Ed. — 1288 ἐμὸν et ἴδῃ A. — 1291 τὸ σὸν B. πυθέσθαι A. B. — 1292 τῶν βρ. λέγει tres. τὸ βρ. λέγῃ Ed. — 1294 σὺν κόραις desunt in C. — 1300 εἰ κλέος νίκης A. B., hic cum ᾗ inter versus. ὅπου

Οὐκοῦν, γεραιὲ φίλτατ' Ἰωσὴφ, λάβε,
ἐναγκάλισαι Παῖδα, καὶ προσέλκυσαι.
Λαβοῦ λαβοῦ νῦν, καὶ κατόρθωσον δέμας,
ὄρθου κεφαλὴν, πῆχυν ἐνθεὶς αὐχένι
ἐνδέξια, πλευρὰν δὲ τοῦδ' ἀείρατε.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ.

Ἔκτειν', ἄνασσα, χεῖρας, αἵ τ' ἄλλαι κόραι,
δέχνυσθε νεκρὸν, ὃς νεκροῖς ζωὴν διδοῖ,
κἀγὼ δ', ὅσον δύναμις, ὑποδέξομαι.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ἄγ' ὦ τάλαινα χεὶρ ἐμὴ, νεκρὸν λάβε.
Φεῦ φεῦ, τί λεύσσω; ταῖν χεροῖν τί νῦν φέρω;
τίς ἐστιν οὗτος, ὃν νέκυν χεροῖν ἔχω;
πῶς καί νιν ἡ δύστηνος εὐλαβουμένη
πρὸς στέρνα θῶμαι; τίνα θρηνήσω τρόπον;
αὐτὸς δὲ δοίης καὶ προσειπεῖν σ' ὡς νέκυν,
καὶ πᾶν κατασπάσαι με σὸν μέλος, Τέκνον.
Χαῖρ', ὕστατόν σ' ὁρῶσα νῦν προσφθέγγομαι,
ὃν μήποτ' αὐτὴ φύσασ' ὤφελον νέκυν
τανῦν ἰδέσθαι φθίμενόν σ' ὑπ' ἀνόμων.
Δὸς ἀσπάσασθαι μητρὶ δεξιὰν χέρα.
Ὦ φιλτάτη χεὶρ, ἧς ἐγὼ πόλλ' εἰχόμην,
προσειχόμην θ' ὡς κισσὸς ἔρνεσι δρυός!
Ὦ φίλον ὄμμα, φίλτατον δέ μοι στόμα,
καὶ σχῆμα καὶ πρόσωπον εὐγενὲς Τέκνου!
Ὦ γλυκυτάτη προσβολὴ τῶν χειλέων!
Ὦ θέσκελος χρὼς, πνεῦμά θ' ἥδιστον Τέκνου!
Ὦ θεῖον ὀδμῆς ἄσθμα! καὶ γὰρ ἐν κακοῖς
οὖσ' ᾐσθόμην σου, κἀνεκουφίσθην κέαρ.
Τί σ' ὧδ' ἀτίμως ἠθέλησας τεθνάναι;
τί τὴν τεκοῦσαν μητέρ' ὀρφανὴν σέθεν
τέθεικας; Οἴμοι, συνθάνοιμί σοι, Τέκνον!
θανεῖν με κρεῖττον, ἢ θανόντα σε βλέπειν.
Πῶς ἐξ ἀναύδου καὶ μύσαντος ὄμματος
ἕξω παρηγόρημα; πῶς δ' οἴσω μένειν;
Ὦ χρωτὸς ἡδὺ πνεῦμα! μάτην ἄρα σε
ἔθρεψε, Τέκνον, μαζὸς οὑμὸς σπαργάνοις;
μάτην δ' ἐμόχθουν καὶ κατεξάνθην πόνοις
ἀρχῆς ἀπ' ἄκρης σῶν ξένων γενεθλίων;
Ἦ πολλὰ μὲν ζῶν, πολλὰ δ' εἰς ᾅδου μολὼν,
Παγκράτορος Παῖ, τῆς ἐμῆς ἥψω φρενός.
Ἐκ τῶν δὲ πρώτων πρῶτον ἄρξομαι λέγειν.

Ergo, senex dilectissime Joseph, accipe,
in ulnas excipe Filium meum, et ad te trahe.
Accipe, accipe nunc, et corpus erige,
attolle caput, cervici cubitum inserens
ad dextram, latusque ipsius extollite.

THEOLOGUS.

Expande, domina, manus, ceteræque puellæ,
excipite mortuum, qui mortuis præbet vitam,
et ego quoque, pro viribus, excipiam.

DEIPARA.

Age o misera manus mea, mortuum excipe.
Eheu, eheu! quid video? quid fero nunc manibus?
quisnam est hic quem mortuum in manibus habeo?
Quomodo eum, o infelix, venerabunda
pectori admovebo? quonam modo ingemiscam?
Da mihi ipse ut te compellem tanquam mortuum,
omnesque tuos artus, Fili, ut deosculer.
Salve, ultimum te cernens nunc alloquor,
quem a me genitum nunquam debuissem mortuum
nunc intueri, a sceleratis te occisum.
Da parenti dextram manum deosculari.
O carissima manus, quam sæpe tenui,
cui inhæsi sicut hedera ramis quercus!
O dilecti oculi, et os mihi carissimum,
et species, et vultus generosus Filii!
O suavissima labiorum admotio!
O divina cutis, suavissimeque Filii halitus!
O divina odoris fragrantia! nam malis oppressaque
te sensi, et cor meum est allevatum.
Cur te tam ignominiose voluisti mori?
cur matrem, quæ te genuit, orbatam te
reddidisti? Hei mihi! tecum, Fili, commoriar.
Mori mihi satius esset, quam te mortuum cernere.
Quomodo ex eo qui mutus est et clauso oculo
solatium capiam! quomodo feram *in vita* manere?
O dulcis halitus corporis! frustra igitur te
in fasciis lactaverunt, Fili, ubera mea?
ac frustra laboravi et confecta sum laboribus,
ab ipsismet incunabulis tui ortus inauditi?
Profecto multum quidem vivens, multumque inferos subiens,] Omnipotentis Fili, meum cruciasti animum.
Sed ab iis quæ prima sunt, primum incipiam dicere.

ἢ κλέος νίκης C., glossa recte interpretantis in ipsum versum illata. εἰς κλέος ἥκεις Ed. — 1301 ὦ γηραιὲ A. ὦ inter versus B. λάβε tres hic et v. 1309. A. ἰωσὴφ φλάβε, ut librarius *de Flavio* cogitasse videatur. — 1302 παιδὸς A. — 1303 νιν A. — 1304 ἐκθεὶς B. a pr. m. — 1305 ἐνδέξια C. ἐν δεξιᾷ ceteri. πλευράν τε A. ἀείρατο B. — 1307 δέχνυσθε tres. δέξασθε Ed. ὡς νεκροῖς A. — 1308 ὅσον tres. ὅση Ed. — 1309 λεύσσω B. λεύσω ceteri. — 1313 πρότον (sic) C. — 1315 καὶ πᾶν om. C. relicta lacuna et hic et sequente versu incipiente a στατόν σ'. Tres κατασπάσαι με. Ed. κατασπάσαιμι. — 1316 ὕστατόν tres. « Ita Reg. Editi ὑστάτιον. » — 1318 φθίμενόν σ' C. φθιμένον σ' A. B. φθίμενόν θ' Ed. — 1321 θ' tres. δ' Ed., recte. — 1324 γλυκητάτη προσβολῆ C. — 1325 θ' A. C. δ' Ed. Omittit B. — 1326 ἄσθμα A. B. ἄσθμα C. Ed. — 1328 τί σ' tres. τί δ' Ed. — 1332 ἐξ om. A. Pro quo γὰρ in B. ἀνάβδου καὶ μῦσαντος (sic) C. βύσαντος ὄμματα B. (Omnes ὄμματα versu 906.) — 1333 ἕξω tres. — 1334 οὐ γρ. B. superposito eadem. m. ὦ. — 1335 μαζὸς οὐ sequentibus omissis C. — 1336 δ' ἐπόνουν A. B. — 1338 ἢ A. — 1339 παγκράπαῖ (sic) A. παγκράτορος παῖ B. cum signo in τ, cui respondet in margine τὸσ

Ὕβρις μὲν, ἥγ' ἔσφηλε πάντων μητέρα
καὶ πατέρα πρώτιστον, ὃς βροτῶν γένος
ἔσπειρε κἀξήμησε κάλλιστον θέρος,
τεκεῖν μ' ἔθηκε παραδόξως σ', ὦ Τέκνον,
εὔδοξον, ὡς ἔδοξε σῷ Γεννήτορι
πρὶν ἢ γενέσθαι κἀμὲ καὶ πᾶσαν κτίσιν.
Κἀπεὶ δ' ἐτέχθην, Πατρὸς, οἶμαι, σοῦ κρίσει
τρέφειν με πατὴρ οὐ βροτείαν ἐσχάραν
μήτηρ τ' ἔδωκεν ἱεροὺς ἀμφὶ δόμους·
ἔνθ' ἐκτραφεῖσαν χειρὸς Ἀγγέλου ξένως
εἰς καιρὸν ἀνδρὶ σώφρον' ἐκδέδωκέ με
γερουσία ξύμπασα, τηρεῖν ἐννόμως,
οὐκ ἀθεεὶ καὶ τοῦτο, θείᾳ δὲ κρίσει,
ὡς εὐλόγως ἔλεγχον εἰς καιρὸν φέρω
καὶ παιδαγωγὸν Παιδὸς, οὗ γονὴ ξένος.
Μένω γὰρ αὖθις παρθένος τεκοῦσά σε,
αὐτή θ' ἑαυτὴν οἶδ', ὅπως ἁγνὴ μένω,
σύ τ' αὐτὸς οἶδας, ὡς τὰ πάντ' εἰδὼς σαφῶς.
Σοῦ δ' ἐξ ἐμοῦ τεχθέντος, ἐκ Πατρὸς Θεοῦ,
οὐκ εὐπρεπεῖς ἔθεντο πολλοί μοι λόγους
ψευδῶς, τεκεῖν βάζοντες ἔκ τινος βροτῶν.
Κοὐκ ἤρκεσάν μοι ταῦθ' ὑβρισθῆναι μόνον,
ἀλλ' ἔδραμον φεύγουσα κεἰς Αἰγυπτίαν,
ἔτλην τε πολλὰ καὶ κατεξάνθην πόνοις.
Ἀλλ' εἶδον ἐξαίσια σοὶ πεπραγμένα,
καὶ πάντα συμβάλλουσα καὶ θαμβουμένη,
οὐ θνητὸν ᾤμην σ', οὐδ' ἐδείμαινον θανεῖν·
ἀλλά σε πατρὸς Ἀβραὰμ σύνθημά τι
πρέσβευμά θ', αἵ τε μυρίαι γερουσίαι,
ὅρκος θ' ὃν ὤμοκας πρὶν εἰς σωτηρίαν,
θανεῖν ἔπεισαν κἀπικουρῆσαι γένει.
Ἐντεῦθεν ἔτλης καὶ τόκον τε καὶ πότμον·
κἀγὼ δὲ μισθὸν τῶν ἀφερτάτων πόνων
ἐν ἀγκάλαις κρατοῦσα νεκρόν σ', ὦ Τέκνον,
θρηνῶ γε πικρῶς καὶ στένω καὶ δακρύω·
θρηνῶ, σοφιστὴν δ' ἄλλον οὐκ ἐπάξομαι.
Πέπλοις δ' Ἰωσὴφ εὐπρεπῶς σ' ἀμφιάσαι
ἕτοιμός ἐστι, πρὸς δὲ καὶ τεῦξαι τάφον,
καὶ ξυγκενῶσαι μυρίων μύρων χλιδὴν,
ἣν Νικόδημος ἦλθεν εὐψύχως φέρων,
βαιὸν φιλοφρόνημα νεκροῖσιν φίλοις·
τί γὰρ τὸ κέρδος ἐκ μύρων τεθνηκόσι;
Τὰ δ' ἐν νεκροῖσι φροντιεῖ Πατὴρ σέθεν,

Superbia quidem, quæ omnium matrem fefellit
primumque parentem, qui mortalium genus
seminavit et pulcherrimam messem collegit,
fecit me parere te miro modo, Fili,
te gloriosum, ut tuo Genitori placuit
priusquam et ego fuerim et universa creatura.
Quum autem genita essem, de tui Patris, ut arbitror, voluntate] alendam me genitor non *ad* mortalem focum
et mater dedit ædem circa sacram :
ibi modo insolito Angeli manu enutritam
ad tempus viro modesto tradidit me
universus senatus, in cujus fide et custodia essem,
nec istud absque Deo, sed divina providentia,
ut probabiliter documentum *mei* afferam in tempus destinatum,] et pædagogum Pueri cujus partus inauditus.
Permaneo enim rursus virgo, postquam te peperi,
memet ipsamque novi, quo modo intacta maneam,
et tu ipse nosti, cui omnia sunt aperta.
Postquam tu autem ex me, ex Deo Patre natus eras,
indecoros contra me multi disseminarunt sermones
falso, dicentes me peperisse ex aliquo mortalium.
Neque satis iis fuit ut his solum modis mihi insultaretur:
sed fugiens in Ægyptiam *terram* cucurri,
multaque mala pertuli, laboribusque fui oppressa.
Verum videbam prodigia a te confecta,
et omnia conferens, et obstupefacta,
te mortalem non existimabam, neque tuam mortem reformidabam :] verum te aliquod cum patre Abrahamo pactum
ac deprecatio, patrumque innumerabiles cœtus,
et jusjurandum quod olim jurasti pro salute nostra,
mori persuaserunt et humano generi subvenire.
Hinc sustinuisti etiam partum et mortem.
Et ego mercedem intolerabilium laborum
in ulnis ferens te mortuum, o Fili,
lamentor sane amare, et lugeo et lacrimor :
lamentor, nec alium qui scite lugeat adducam.
Verum Josephus decenter peplis te involvere
paratus est, præterea etiam exstruere sepulcrum,
et effundere plurimorum unguentorum delicias,
quas liberali animo ac munifico attulit Nicodemus,
exilis præstatio officii amicis defunctis impensa :
quid enim sparsa unguenta prosunt mortuis?
Rebus autem mortuorum consulet Pater tuus,

γοῦν. Quod non video quid sibi velit. παγκράτορος πᾶν C.— 1340 τῶνδε C.— 1341 ἥγ' A. C. ἥτ' B. Ed.— 1347 κἀπείδ' A. C. κἄπειδ' B. — 1348 τρέφειν tres. τρέφει Ed. ἐσχαρὰν A. — 1350 ἔνθεν A. ἐκτραφεῖσα A. B. χειρὸς tres. χερσὶν Ed. — 1351 μοι A. — 1352 ξύμπ. C. B. σύμπ. A. Ed. — 1353 θεοῦ δὲ A. B. — 1355 καὶ παιδαγωγὸν omissa in C. cum lacuna. γονῆς tres, in A. quidem ut γονεῖς fuisse videatur a pr. m. ξένως a pr. m. B., a sec. m. A. Locus non uno nomine dubius. — 1356 μένω et seq. versu αὐ omissa in C. cum lacuna. — 1360 εὐπρεπῶς A. — 1361 ψευδῶς tres. ψευδεῖς Ed. — 1363 κεἰς Αἰγυπτίαν tres. κεἰς τὴν Αἴγυπτον Ed. — 1365 οἶδον (sic) C. — 1368 Ἀβραὰμ codices. συνθήματι tres. « Mallet Combefis. σύνθημά τε. » — 1370 θ' omittit A. ὃν ὤμοκας πρὶν tres. ὅνπερ ὤμοκας Ed. Post σωτηρίαν distinguunt tres codices, ante εἰς Ed. — 1375 γε C. σε ceteri.— 1376 συνθρηνωδόν (sic, acute) σοφιστήν δ' C.— 1377 σαμφιάσαι (sic) C. ἀμφιάσαι ceteri — 1379 μύρων χλ. tres. χλ. μύρ. Ed. — 1381 νεκροῖσιν C. Sine ν ceteri. — 1383 τὰ δ' A. C. τάδ' B. Ed.

οὓς πάντας αὐτὸς, ὡς σκυλεύματ', ἐξάγοις,
ἄϊδος οὓς καθεῖρξεν, οὓς συνήρπασε,
κἄδδησεν ἐν δεσμοῖσι πανζόφου στέγης.
Μυστηρίων δὲ τῶνδ' ἀπορρήτων φανὰς
ἔδειξε πατὴρ, παῖδ' ἀποσφάξας μόνον·
ἔφη τε μύστης αὐτανέψιος σέθεν,
μείζων ἁπάντων, ὡς ἔφης, θεηγόρων,
ὃν δῆμος ἐκδέδωκεν Ἑβραίων σφαγῇ,
σεμνὸν πολίτην, κἀπὶ πλείστων ἄνδρ' ἕνα
φανέντα φοῖβον, γυμνὸν, ἄσιτον, μόνον·
τροφῇ δ' ἀμεμφεῖ πᾶσιν ἦν κεχρημένος,
ἐσθῆτα προστρόπαιον ἐγχλαινούμενος,
μόνοις δ' ἀποτρόπαιον οἷς πέμφιξ χλιδὴ,
αὐχμῶν, πινώδης, λυπρὸν ἀμπρεύων βίον,
ᾗχι ξυνοικεῖ δαψιλὴς ἐρημία,
ῥείθροισιν ὠκὺς ἔνθ' Ἰορδάνης ῥέει.
Ὡς τῆς ταφῆς ἔδειξε φανὰς αἰσίας
τρισημερεύσας ἐν βυθῷ θεοπρόπος.
Καὶ ταῦτα μανθάνουσα, τέρψιν ἐμφέρω,
καραδοκοῦσα καὶ ταφῆς ἰδεῖν τέλος.
Οὕτως ἄρ' ἔτλης, Τέκνον, ἤδη τὸν μόρον,
κἀκεῖνα τῶν νῦν δραμάτων αἰτιά σοι,
σπεύσαντι θανεῖν κἀπικουρῆσαι βροτοῖς.
Ἀλλ' οὐχ Ἰούδας, οὐδ' ὁ τάλας Πιλάτος
διπλῆν δίκην φύγωσιν, ἀλλὰ σφᾶς τίσει
ἔκδικον ὄμμα Πατρὸς ἀμυντήριον,
πόλιν τε πᾶσαν καὶ στρατὸν μιαιφόνον.
Ἔδρας, ἔδρασας, μὴ δόκει λεληθέναι,
Πόντιε, δίκης ὄμμα πανδερκέστατον,
κἂν χεῖρας ἀπένιζες, ὡς ἔξω φόνου·
ὡς χὠ προδοὺς ἔρριψε μισθὸν τοῦ φόνου,
ᾧπερ δέον μὲν ἐν δέρῃ θεῖναι ξίφος,
δέον δὲ λυγρὸν αὐχέν' ἐνθεῖναι βρόχοις,
ἢ κύμασι γλαυκοῖς ἀφανίσαι δέμας,
ῥίψαντι πρὸς θάλασσαν ἰχθύσιν βοράν.
Εἰ μὲν γὰρ ἁπλῶς ἄνδρ' ἐπώλησας, τάλαν
(στρέφω γὰρ εἰς σὲ τὸ πρόσωπον τοῦ λόγου),
εἰ μέν τιν' ἐξέδωκας ἄλλον εἰς φόνον,
νόμῳ πολιτῶν συμφορὰν ὑπέσχες ἄν·
νῦν δ', ὅς σε πολλῶν ἠξίωσε χαρίτων,

quos omnes ipse, ut spolia, sursum educas,
illos quos infernus carcere conclusit, quos rapuerat,
et in Tartari tetra caligine vinculis constrinxerat
Mysteriorum vero arcanorum manifestationem
ostendit pater qui filium unicum occidit;
et exposuit discipulus tuus consobrinus,
omnium, ut dixisti, prophetarum maximus,
quem internecioni tradidit plebs Hebræorum,
gravem civem, et quem in plurimis virum unum
visum castum, nudum, cibo abstinentem, solitarium.
Cibo autem nulli quicquam culpandum præbente utebatur
vestem supplicis indutus et expetendam
(soli autem eam fugiunt quibus anima est in deliciis mundi),
squalens, horridus, tristem exantlans vitam,
qua cum ipso una est vasta solitudo,
ubi Jordanes alveo rapidissimo fluit.
Ut tumuli tui aperta signa monstravit
vates ille qui in profundo maris tres exegit dies.
Atque ista quum plane noverim, voluptate perfundor,
exspectans et tumuli exitum cernere.
Sic igitur, o Fili, necem jam passus es *in illis vatibus*,
et illa eorum quæ nunc peraguntur tibi causa exstitere,
ut mori et hominibus auxiliari festinares.
Verum neque Judas, neque miser Pilatus
duplicem vindictam effugient, sed illos puniet
ultor Patris oculus vindex,
totamque urbem et carnificum turmam.
Fecisti, fecisti, ne putes latere,
Pontie, justitiæ oculum omnia perspicientem,
etsi manus ablueris, tanquam extra culpam cædis;
ut proditor quoque mercedem cædis projecit,
quem jam oportet cervici gladium immittere,
aut miserum guttur laqueis innectere,
aut cæruleis in fluctibus condere corpus,
piscibus maris ut escam projectum.
Si enim hominem simpliciter vendidisses, o miser
(ad te quippe sermonis vultum converto),
si quempiam alium cædi tradidisses,
jure civium pœnam subiisses:
nunc autem eum, qui te plurimis cumulavit beneficiis,

--- 1385 corrigendum Ἀΐδας. Nam nec Ἄϊδος nominativum alibi vidi, nec potest distingui post Ἄϊδος quod ad præcedentem versum referretur, propter monstrosam ambiguitatem subjecti verborum sequentium. καθῆρξεν. A.—1387 γε pro δὲ A. τῶνδ' tres. τῶν Ed. φανὰς C. B. φανεὶς A. φανὰ Ed.—1388 πατὴρ ὁ Ἀβραὰμ παῖδ' ἀποσφάξας μόνον μονογενῆ C.—1389 ἔφη τε tres. ἔφησε Ed. μύστης ὁ πρόδρομος ἀντανέψιος C. Postremum etiam B. — 1390 μείζονα πάντων A. B. ἔφην iidem, sed B. cum σ inter versus ead. m. — 1391 librarius A. σταυρῷ pro σφαγῇ scripturus se correxit. — 1392 πλείστων omnes. — 1393 « ἄσιτον duo [tres] Regii. Editi ἄτιμον. » —1394 ἀμεμφῆ A. — 1395 ἐσθῆτα om. C. cum lacuna. Benedictini ex conj. ἐσθῆτ' ἀπροστρόπαιον, non memores hæc ex Lycophrone esse. — 1396 ἀποτρόπαιον A. C. ἀποτρόπαιος B Ed. πέμφιξ χλιδὴ tres, C. quidem cum glossa in medium vocabulum illata sic: πέμψυχήφιξ χλ. Edit. οἷς πέλει χλιδή, cum var. πέμφιξ ex « Reg. H. II. »—1397 ἀχμῶν (sic) C. λυγρὸν A. ἀμπρεύων solus integre C. ἀμπρίσων B. ἀμπράσσων A. ἀμπνεύων Ed.—1400 ὧς Ed.—1401 τρισημ. B. τρισσημ. ceteri. θεοπρόπων A. θεοπρόπως B.—1407 Πιλᾶτος B.—1410 παλίνητε (sic) πᾶσαν A.—1413 ἀπένιζες tres. ἀπένιψας Ed.—1414 ὡς χ' ὡ πρ. C. ὥς χ' ὁ πρ. A. οὐχ ὁ πρ. Ed. Abest versus ab B. μικρὸν τοῦ A.—1415 δέρει A. B.—1416 ἐνθεῖν' ἐν βρ. A.—1418 ἰχθύσιν C., ceteri sine ν.—1419 γὰρ om. A. τάλαν A. C. τάλα B. Ed.—1425 φθό-

ῥύστης τε παντὸς ἧκε Πατρόθεν γένους,
πέπρακας, ἐκδέδωκας εἰς φόνον φθόνῳ·
καὶ τίσιν οἵαν σ' οὐχ ὑποστῆναι θέμις;

ΙΩΣΗΦ.

Ἤδη κέκριται παντάδικος ἐνδίκως,
μύστης ὁ παγκάκιστος ἐκδοὺς Δεσπότην·
ὦπτο κρεμαστοῖς ἐν βρόχοις ἠρτημένος·
βρόχων δὲ θᾶσσον ὑψόθεν χαμαιριφὴς
πίπτει πρὸς οὖδας μυρίοις οἰμώγμασι·
κακοῦ γὰρ ἐγγὺς ὢν ὁ τάλας οὐκ ἔγνω.

ΧΡΙΣΤΟΣ.

Εὖ γ' εὖ κέκριται, καὶ κατώρθωται δίκη.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ὦ Τέκνον, ὡς ἄρ' ἐστὶ σὸς Πατὴρ μέγας,
ὀρθῶς ἀκούσας τῶν ἐμῶν κατευγμάτων.
Ἔπαισεν αὐτὸν ῥόπτρον, ὡς προδόντα σε,
ἄπιστον, ἄθεον, παράνομον, ἄδικον·
κλέπτην γὰρ ὄντα καὶ Θεοῦ ῥάπτην φόνου,
καὶ μὴ θέλοντ' ἐπιστρέφειν πονηρίας,
οὕτως ἔδει νιν τῷδε κατθανεῖν μόρῳ.
Ὄλοιτ' ὄλοιτο πανδίκως κακεργάτης,
κέρδος μέγιστον τῆς ἐπιστροφῆς φυγών.
Ἔστιν Θεός τις ἔστιν ἄλκιμος, μέγας·
ἔστιν δὲ καὶ Πρόνοια, καὶ κρίσις Θεοῦ.
Ἀπέπτυσ'· οὐδεὶς ἀσεβὴς Θεῷ φίλος.
Λάζυσθ' ἄγοντες εἰς καινὸν λοιπὸν τάφον,
χωρεῖτε, θάπτετ' ὀλβίῳ τύμβῳ νεκρόν.
Ἔχει γὰρ οἷα δεῖ γε νερτέρων πέπλα,
βαιὸν παρηγόρημα τοῖς τεθνηκόσι.
Δοκῶ δὲ τοῖς θανοῦσι διαφέρειν βραχύ,
εἰ πλουσίων τις τεύξεται κτερισμάτων·
κενὸς δὲ κόμπος ἐστὶ τῶν ζώντων τάδε.
Κρύψατε γοῦν πρόσωπον ὡς τάχος πέπλοις·
ψαύσατε χερσὶ, θάψετ' ἐν τάχει νέκυν,
τὸν κατθανόντ' ἄνακτ' Ἰουδαίων ὕπο·
αἴρειν φοράδην τὸν νεόδμητον χρεών.

qui a Patre venit ut universum genus humanum erueret,
vendidisti, tradidisti ad necem per invidiam:
quales pœnas te subire æquum non est?

JOSEPH.

Jam judicatus est omnium iniquissimus æquissime,
discipulus omnium nequissimus, Domini sui proditor:
conspectus est pensilibus laqueis astrictus.
De laqueo autem citius ex sublimi in terram dilapsus
cadit in solum cum sexcentis ejulatibus:
malo enim se vicinum esse miser non cognovit.

CHRISTUS.

Juste, juste judicatus est, et suum exitum habuit ultio.

DEIPARA.

O Fili, quantum est tuus Pater magnus,
qui recte audierit meas deprecationes.
Clava percussit istum proditorem tuum,
infidum, impium, iniquum, nefarium:
furem enim et Dei cædis machinatorem,
neque a nequitia sua resipiscere volentem,
sic et tali genere mortis eum oportuit obire.
Male pereat, male pereat justissimo judicio iniquus,
qui maximum lucrum pœnitentiæ fugit.
Est Deus aliquis, est, fortis, magnus:
est etiam Providentia, et judicium Dei.
Abominor: nullus impius Deo amicus est.
Prehendite et in tumulum recentem jam portate,
ite, condite locupleti sepulcro mortuum.
Habet enim quæ decent inferos velamina,
exile mortuis solatium.
Existimo autem non multum interesse mortuorum,
an ampla quis nanciscatur parentalia:
hoc enim est inanis pompa viventium.
Contegite igitur quam celerrime os peplis;
tangite manibus, jam mortuum celeriter sepelietis,
quem suum regem interfecerunt Judæi.
Tollere recens occisum convenit.

νον φθ. C. — 1429 ὦπτο κρεμαστοῖς tres, nisi quod C. ὦπο, A. κρεμμαστοῖς. Benedictini de conjectura, ut videtur, αὐτοκρεμαστοῖς. « Editi male ὠπτοκρεμαστοῖς. » — 1430 χαμαὶ ῥιφεὶς A. B. — 1433 Χριστός C. B. De A. incertum. Editi Josepho continuant. Alterum εὖ om. B. κατόρθ. A. — 1434 σὸς A. C. σοὶ B. Ed. — 1435 κατευχμάτων A. — 1437 ἄθεον, παράνομον, ἄθεον A. — 1440 νὶν C. νῦν A. B. — 1441 ὄλοιτ' ὄλοιτο C. ὄλλοιτ' ὄλλ. ceteri. — 1442 φυγών tres. φυγεῖν Ed. — 1443 et seq. ἔστιν C. ἔστι ceteri. — 1445 ἀπόπτυσ' B. — 1446 λάζυσθ' C. λάζοισθ' ceteri. — 1447 θάμπτετ' A. — 1448 ἔχοι B. γε νερτέρων tres, nisi quod in A. γε omissum. Tanquam conjecturam ex Euripide petitam afferunt Benedictini qui (haud dubie cum vett. edd.) γεννητέρων, « *allata a parentibus.* » — 1450 δοκῶ δὲ C. δ. σε A. δοκῶ sine particula B. Deinde tres τοῖς θανοῦσι διαφέρειν. Ed. δοκῶ διαφέρειν τοῖς θανοῦσι. — 1451 εἰ πλουσίων A. C. et γρ. B., qui habet ἑκουσίως. Ed. εἰ πλουσίως, ex « Reg. Med. », falso. — 1454 ψαύσατ' ἐν χ. A. B. θάψετ' C. θάψατ' ceteri. Non puto enim librarii lapsum esse θάψετε, quod variat orationem. Conf. v 1608. ἐν τάχει A. C. et fort. margo B., in quo superest τᾶ'. Ed. et B. ἐνταῦθα. — 1455 ὕπο om. C. — 1456 χρεών B. Ed. Quod reliqui, alius exempli in hoc Christo Pat. non memor de infinitivo προστακτικῶς posito. Sed C. τὸν νεόδμητον χερῶν, quod vertendum est « recens occisum manibus », ut 1350, ἐκτραφεῖσαν χειρὸς Ἀγγέλου, proprie alumnam manus Angeli. Sumptum autem ex Rheso 887: Τὸν νεόδμητον νεκρὸν (quod voc. nonnulli codd. omittunt) ἐν χειροῖν φοράδην πέμπει. Hinc cognoscitur interpolatio codicis A. τὸν νεόδμητον νέων (νεών), ab iis

Ὦ Παῖ, παναιτίου Θεοῦ παντεργάτα,
τί γὰρ τελεῖται τοῖς βροτοῖς ἄνευ σέθεν;
τί δ' οὐ θεόκραντόν γε τῶνδ' ἔστιν; Ἰώ·
ἰώ, ἰώ!
Βασιλεῦ, Βασιλεῦ, πῶς σε δακρύσω;
Θεέ μου, Θεέ μου, πῶς σε καλέσσω;
φρενὸς ἐκ φιλίας τί ποτ' ἄρ' ᾄσω;
κεῖσαι γὰρ ὑφάσμασι τοῖσδ' εἰλιγμένος
ὁ σπαργάνοις πρὶν ἐντεταργανωμένος.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ.

Φέρ', ὦ γεραιὲ, κρᾶτα τοῦ τρισολβίου
ὀρθῶς προσαρμόσωμεν, εὔτονον δὲ πᾶν
σῶμ' ἐξακριβώσωμεν εἰς ὅσον πάρα.

ΙΩΣΗΦ.

Ὦ φίλτατον πρόσωπον, ὦ νέα γένυς,
ἰδοὺ καλύπτρᾳ τῇδε σὴν κρύπτω κάραν·
τὰ δ' αἱμόφυρτα καὶ κατηλοκισμένα
μέλη σὰ καὶ μέρη πέπλοις καινοῖς σκέπω,
πλευρὰν νυγεῖσαν πᾶσαν ᾑματωμένην.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ναὶ πρὸς Θεοῦ, συνέρξατ'· ἐν δέοντι γὰρ,
ὡς ἐγγύς ἐστι νυκτὸς ἤδη καὶ κνέφας.
Ὀρθώσατ' ἐκτείναντες ὀλβίαν δέρην·
μικρὸν τόδ' οἰκούρημα φίλῳ Δεσπότῃ.
Κομίζετ' αὐτὸν, ὡς ἰδοῦσ' ἐν ὄμμασι
ποῦ κείσεται Παῖς, κεῖσε θρηνοῦσα μενῶ,
ἕως τρίτον λάμψειεν ἦμαρ γλυκύ μοι.
Ὦ πένθος οἷον οἷον ἐκράνθη, Τέκνον!
κοινὸν τόδ' ἄχος πᾶσιν ἡγοῦμαι βροτοῖς·
κοινὸν τόδ' ἄχος πάντας ἀέλπτως φθάνει·
φθάσοι δὲ καὶ πάγκοινον εἴθε χάρμα μοι.

ΙΩΣΗΦ.

Ἕπεσθέ μοι, φέρωμεν ὄλβιον βάρος,
ὃ πόλλ' ἀνατλὰς μυρίοις αἰτήμασιν
ἔσχον, τόδ' εὑρὼν κοιράνου δωρήματι,
γυμνὸν, τρισήλῳ κείμενον ξύλῳ λαβών.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Φεῦ φεῦ, πρὸς αὐτοῦ τοῦδε φωτὸς, ἀτρέμας

O Fili, Patris omnium auctoris summe opifex,
quid enim absque te perficiunt homines?
quid hîc est, quod Dei consilio non sit subditum? Ah!
ah, ah!
Rex, Rex, quomodo te lugebo?
Deus meus, Deus meus, quomodo te vocabo?
Animo ex amante qui tandem canam?
His enim in linteis involutus jaces,
qui prius in fasciis eras involutus.

NICODEMUS.

Age, senex, caput ter beati
recte accommodemus, et protentum totum
corpus accurate, quantum fieri potest, disponamus.

JOSEPH.

O dilectissimum os, o teneræ genæ,
hocce linteo tegmine tuum caput obvelo:
hæcce sanguine conspersa atque sulcata
membra tua et artus novis obtego peplis,
latus percussum totum sanguine conspersum.

DEIPARA.

Sane per Deum, operi incumbite; res exigit,
prope enim jam noctis crepusculum imminet.
Rectam collocate extendentes beatam cervicem:
exiguum est hoc ministerium dilecto Domino.
Apportate ipsum, ut videns coram
ubi jaceat Filius, ibi lugens maneam,
donec tertia dies mihi jucunda illuces
O luctus qualis, qualis accidit, Fili!
Huncce communem omnibus mortalibus dolorem puto:
hicce communis dolor præter spem omnes occupat, [mihi.
utinam vero adveniat etiam universis commune gaudium

JOSEPH.

Sequimini me, deferamus beatum onus,
quod multa perpessus mille precibus
obtinui, hoc inveniens præsidis dono,
nudum, in ligno tribus clavis confixo situm accipiens.

DEIPARA.

Eheu, eheu! per hunc ipsum virum, leniter

qui adjectivum de « recens exstructo » acciperent. — 1456 παναιτίης A. Idem, sed ex correct. ut videtur, παντεργάτου. In B. ambiguum α an ου sit legendum. — 1459 θεόκραντον C. θεόκρατον ceteri. — 1461-1463 anapæsti in tribus codicibus in vitiosos iambos conversi ab editoribus, qui Ὦ βασ... Ὦ θεέ... τί σοι ποτ'. Scripsi καλέσσω. Codd. καλέσω. — 1463 ἄσσω C. — 1464 εἰλιμένος B. — 1465 ὁ σπ. A. C. ἐν σπ. B. Ed. ἐντεταργανωμένος C. B. ἐμπεσπαργανωμένος A. ἐνεσπαργανωμένος Ed. — 1466 γηραιὲ A. et a pr. m. B. κρᾶτα C. B., cui a sec. m. superscriptum τε vel τει. A. κράτα. Ed. κέρατα. — 1467 δὲ πᾶν C. et inter versus B. δέπας A. δὲ πῆ B. Ed. — 1468 ἐξακριβώσομεν B. εἰς ὅσον tres, quorum B. inter versus ὅρον (sic). εἰς σορὸν Ed. — 1470 τήνδε A. — 1471 κατηλοκισμένα, vocabulum Euripideum, præit C. κατηνλοκισμένα (sic). Ex hoc vitio ortum κατηυλακισμένα in B. (qui recentiore m. inter versus —μένως) et Ed., et calami lapsu κατηυλασκιμένα in A. — 1472 μέλη σὰ καὶ μέρη tres. μέρη σὰ καὶ μέλη Ed. — 1473 καὶ πλευρὰν Ed. — 1474 συνέργατ' A., qui etiam enclitice δέοντί γαρ. — 1475 ἐστιν ἤδη τῆς νυκτὸς καὶ τὸ κν. A. — 1476 ἐκτείνοντες ὀλύαν (sic) δέριν A. — 1478 ὄμμασιν B. Ed. — 1481 ὦ A. — 1483 om. B. πάσιν (sic) A. pro πάντας. — 1485 ὄλβιον C. — 1486 ὃ A. C. ὧ B. ᾧ Ed. αἰτήμασι A. B. — 1488 τρισύλῳ tres consensu. Apud Euripidem, de Penthei corpore, λαβὼν, ἐν ὕλῃ κείμενον δυσευρέτῳ. — 1489 Θεοτόκος tres. Editi Josepho continuant. φωτὸς C., non φῶτος, ut Ed. ex « Reg. H. 11. Editi φῶτ' ἔστ'. »

χρωτὸς χεροῖν ἅπτεσθε τοῦ Θεοβρότου·
καὶ πρόσφορ' αἴρεθ', ἕλκετ' αὖτε ξύντονα
ἰδοὺ γὰρ, ὡς ἔοικεν, ἐγγὺς καὶ τάφος.
Ὤμοι, γυναῖκες, γῆς Γαλιλαίας τέκνα,
ἤδη τέθειται, καὶ καλύπτεται λίθῳ.
Δεῦτ' ἴτε, κοῦραι, καὶ κατιδοῦσαι νέκυν,
προσείπατ' αὐτὸν, καὶ προπέμψατε χθονὸς,
ὡς οὔποτ' ἄλλον τοῦ γένους ῥύστην, ἰώ!
ὄψεσθε, κεἰ μὴ ταῦτ' Ἰουδαίοις δοκεῖ.
Χωρεῖτε, χωρεῖτ'· οὐκέτι βλέπειν φέρω
τάφῳ τεθέντα καὶ καλυφθέντ' ἐν πέτρᾳ,
ὃς ἐκ πέτρας ἔβλυσεν ὕδωρ πατράσι,
καὶ νῦν πέτρας ἔρρηξεν ἠωρημένος,
νεκρῶν τε τάφους ἠνέῳξε δυνάμει.
Στῶμεν δὲ μικρὸν, ὡς προσείπω τὸν νέκυν.
Οἴχῃ, ποθεινὸν Τέκνον, εἰς ᾅδου δόμους,
κρύπτῃ δὲ κρύψιν, ἣν σὺ κρυβῆναι θέλεις,
ἥκων ἐς αἴδαο πανζόφου στέγην,
ᾅδῃ δὲ πικρότατον κέντρον ἐμβάλῃς.
Οἴχῃ νεκρῶν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας,
θέλων φαεῖναι καὶ καταυγάσαι γένος,
Ἀδὰμ ἀναστῆσαί τε πατέρα βροτῶν,
ὧν οὕνεκ' εἶδος προσλαβὼν θνητὸν φέρεις.
Ἥκεις τ' ἐς ᾅδου τὸν βαθύγνοφον σκότον,
θανὼν πρὸς ἐχθρῶν, μητέρ' ἀθλίαν λιπών.
Ἡ δ' εὐμένεια τοῦ Πατρός σ' ἀποκτένει,
ἣ τοῖσιν ἄλλοις γίνεται σωτηρία·
τό τ' ἐσθλὸν ὡς εἰς πότμον ἦλθε σοὶ Πατρός·
ὄδυρμα πικρὸν γῆ σε, Τέκνον, λαμβάνει,
ἥκοντ' ἐς αἴδαο πανζόφου πύλας,
ᾅδῃ τὸ δριμύτατον ἐμβαλεῖν βέλος·
καὶ γὰρ ἐπ' αὐτῷ τῷδε κατέρχῃ μόνος,
λήψῃ δὲ νεκροὺς, οὐ σὺ ληφθήσῃ νεκροῖς,
ῥύσῃ τε πάντας, ὧν ἐλεύθερος μόνος.
Μόνος γὰρ ἀνὴρ ταῦτα θαρρῶν ἱκάνεις,
μόνος σὺ φύσεως ὑπερκάμνεις βροτῶν.
Ἔσχον δ' ἀγῶνες, οἵ σ' ἔμιμνον, νῦν τέλος,
νίκην τε λοιπὸν κατ' ἐναντίων ἔχεις,
ᾅδην, ὄφιν, θάνατον ἰσχυρῶς τρέπων.
Σοφὸς σοφὸς σὺ, καὶ σοφῶς ἔτλης πότμον,
ὡς κοινὸν οἶτον σῷ καταβάλῃς μόρῳ,

manibus attrectate corpus Hominis-Dei:
convenienter attollite, æquali vi simul trahite.
Ecce enim, ut apparet, prope est sepulcrum.
Eheu! mulieres satæ de stirpe Galilææ,
jamjam depositus est, ac lapide occluditur.
Age venite, puellæ, et ubi mortuum videritis,
illum salutate, et de terra deducite;
nam alium nunquam humani generis liberatorem, ah!
videbitis, etiamsi hoc non ita Judæis videtur.
Pergite, procedite; non amplius cernere sustineo
in tumulo positum et lapide opertum,
qui patribus aquam e saxo profluentem dedit,
et modo rupes suspensus abscidit,
et mortuorum sepulcra sua virtute aperuit.
Paululum vero sistamus, ut mortuum alloquar.
Descendis in inferni domos, Fili amatissime,
latebrasque subis, quas tu subire vis,
profectus sub inferni valde tenebrosi tecta,
inferno vero acerbissimum aculeum infiges.
Subis mortuorum penetralia et tenebrarum fores,
volens luce et splendore collustrare humanum genus,
et Adamum a mortuis exsuscitare genitorem mortalium,
pro quibus formam humanam assumptam fers.
Et intrasti densissimas inferni caligines,
ab inimicis occisus, miseram matrem relinquens.
Benignitas autem Patris tui te occidit,
quæ ceteris fit salus:
bonitas autem Patris tibi cessit in mortem;
gravem luctum te, Fili, terra excipit,
venientem ad inferni valde tenebrosi fores,
inferno ut acerrimum infigas telum;
propter hoc enim ipsum istuc solus descendis:
et capies mortuos, non tu autem capieris a mortuis;
atque omnes liberabis, qui unus liber es.
Unus enim vir hæc audacter sustinens venis,
solus tu pro natura laboras mortalium.
Habent autem labores, qui te manebant, nunc terminum,
et victoriam jam de hostibus reportas,
infernum, serpentem, mortem fortiter superans.
Sapiens, sapiens es tu, et sapienter necem tolerasti,
ut communem mortem tua proteras nece,

φῶτες τ' ἐστ' ἀτρ. B., φῶτες ἀτρ. in margine. φῶτες ἀτρεμῶς A. — 1490 ἅπτεσθε C. « Ita legit Combefisius. Editi ἅπτεσθαι. » Sic A. B. — 1491 πρόσφερ' B. αὖτε A. C. et margo B., qui ἂν ξ. Ed. αὖ γε. —1495 δεῦτ' ἴδετε A. — 1498 ὄψεσθε om. A., qui deinde κεῖμη (sic) ταῦτ'. Recte C. κεἰ μὴ ταῦτ'. B. et Ed. ὄψεσθε κείμενον· ταῦτ'. — 1502 ἠωρημένας B. —1504. Hic sermonem Deiparæ incipit Ed. In B. Θεοτόκος hic repetitum. Idem δὴ μ. — 1506 ἣν σοὶ A. — 1508 ἐμβάλῃς tres. ἐμβαλεῖς Ed. — 1509 καὶ om. B. — 1510 φαεῖναι hic et v. 1538 confirmat C., aoristum verbi φαείνω. A. φαῆναι. B. σφαγῆναι. Deinde καταυγᾶσαι Ed. —1513 βαθύγνωστον B. — 1514 ματέρ' Ed. — 1515 ἀποκτένει tres, quod non scribendum ἀποκτενεῖ. Ed. ἀποκτείνει. — 1516 ἣ (C. ἡ) τοῖσιν tres. ἡ τίσις Ed. — 1517 ἦλθα A. — 1518 ὄδυρμα C.— 1519 στέγην B. inter versus. — 1520 ἐμβαλεῖν A. C. ἐμβαλεῖς B. Ed. — 1522 σὺ ληφθ. tres. συλληφθ. Ed. νεκροῦ A. — 1523 ὧν A. — 1524 πάντα θαρρῶν A. — 1525 in Ed. omissus. ὑπερκάμνεις C. ὕπερ κάμνεις A. B. — 1526 οἵ σ' ἔμιμνον νῦν tres. οἳ ἔμιμνόν σου Ed. — 1528 τρέπων C. πατῶν ceteri. — 1529 ἕλῃς B. — 1530 ὡς C. et, ut videtur, A. ὣς B. Ed. καταβάλῃς tres. καταβαλεῖς Ed. —

κἀν τῇ χθονὶ στηρίζον ἐνθήσεις κλέος,
γῆς ἐξανίσχων καὶ φέρων σωτηρίαν,
εἰς συγγένειαν Πατρὸς ἀμείψας δέμας.
Αὖθις γὰρ ἔλθῃς κλεινὸς, ἁρπάσας γένος,
ὦναξ, Ἄναξ ἄφθιτε, σὺ Θεὸς μένων,
μορφῇ τε σῇ συνῆψας ἀνέρος φύσιν·
καὶ νῦν ἐς ἀΐδαο κατέρχῃ δόμους,
σπεύδων φαεῖναι καὶ καταυγάσαι ζόφον.
Εὖ δ' εὖγε λίπῃς τήνδε δυσμενῶν χθόνα,
εἰς ἥν γε πρῶτον ἧκες, Ἰσραὴλ δόμους,
ὀλωλότα πρόβατα ποιμᾶναι θέλων,
καὶ συνθεσίας ἐκπερᾶναι πατράσι,
μορφῇ συνάψας τοῦ Θεοῦ βροτῶν φύσιν.
Σὲ γὰρ Πατὴρ γεννᾷ μὲν ἀρρεύστως ἀεί·
ἐγὼ δ' ἔτικτόν σ' αὖθις ἁγνεύουσ' ἔτι,
μορφὴν λαβόντα πρὸς Θεοῦ βροτησίαν.
Ἀλλ' ἐγγενεῖς σῆς μητρὸς, οὓς ἥκιστ' ἐχρῆν,
θαυμαστὰ πολλὰ σφίσιν ἐξειργασμένον
ἄρρητ' ἀμυήτοισιν εἰδέναι βροτοῖς,
σωτῆρά σ' οὐκ ἔφασκον ἐκφῦναι Θεοῦ,
ἀλλά με νυμφευθεῖσαν ἐκ θνητοῦ τινὸς
τεκεῖν σ' ἐλήρουν, καὶ γάμους ψευσαμένην
λέχους ἁμάρτημ' ἐς Θεόν μ' ἀναφέρειν·
καὶ νῦν κτανεῖν σ' ἔσπευσαν ἀνόμως φθόνῳ,
ἐχθροῦ σοφίσμαθ', ὧν νιν οὕνεκα κτανὼν,
ἄλλων τε πάντων παγκάκων σοφισμάτων,
παύσεις στροβοῦντα κόσμον ἐν σοφίσμασι,
καί μιν σιδηραῖς ἁρμόσας ἐν ἄρκυσι
στήσεις κακοῦργον τῆς κακουργίας, Τέκνον.
Σφᾶς δ' αὖθις αὐτοὺς ἐκ χθονὸς τῆσδ' ἐκβαλεῖς,
ἄλλοις δὲ δώσεις καὶ πόλιν τε καὶ κράτος,
ὡς συμβόλοις εἴρηκας ἤδη σοῖς φίλοις·
ἐν οἷς χορεύσεις, καὶ καταστήσεις τὰ σὰ
μυστήρι', ἵν' ἧς ἐμφανῶς Θεὸς βροτοῖς,
ὡς ἐν πόλῳ ξύμπασιν· ἐς δ' ἄλλην χθόνα,
εὖ διαθεὶς τἀνθένδ', ἀναστήσεις κράτος.
Δεῖ γὰρ πόλιν τήνδ' ἐκμαθεῖν, κεἰ μὴ θέλει,
νῦν οὖσ' ἀμαθὴς τῶν γε σῶν μυστηρίων,
ἄλλην τε πᾶσαν γηγενῶν παροικίαν,
ἣ θεομαχεῖ τὰ κατὰ σὲ, σπονδῶν τ' ἄπο
ὠθεῖ σ', ἐν εὐχαῖς δ' οὐδαμοῦ μνείαν ἔχει·

et in terra exaltatum pones decus,
e terra emergens, et afferens salutem,
mutato corpore, ut Patri sit affine.
Iterum enim redibis illustris, quum hominum genus eripueris,] Rex, Rex immortalis, tu Deus permanens,
qui tuæ formæ conjunxisti hominis naturam.
Et nunc in inferni domos descendis,
properans lucem et fulgorem infundere caligini.
Bene vero bene linques hancce hostium terram,
in quam primum venisti, Israeliticam domum,
oves amissas pascere volens,
et fœdera cum patribus inita præstare,
Dei formæ humanam innectens naturam.
Te enim Pater generat semper incorrupte:
ego autem te rursus peperi intacta virgo,
qui a Deo humanam formam accepisti.
Verum consanguinei tuæ genitricis, quos minime oportebat *hoc facere,*] miracula plurima quum ipsis peregeris,
arcana quæ profanis mortalibus scitu sunt,
Salvatorem te ex Deo genitum esse negarunt,
sed me compressam ab aliquo mortali
te peperisse nugati sunt, et nuptias ementitam
lecti culpam in Deum me conferre.
Atque nunc te necare properarunt inique per invidiam,
qui sunt hostis doli, propter quos tu ipsum interficiens,
et propter cetera omnia scelestissima consilia,
prohibebis quominus suis fraudibus mundum circumveniat,] et ipsum ferreis constringens in laqueis
coercebis nequitiæ artificem a nequitia, Fili.
Ipsos autem illos rursus ex hac terra ejicies,
aliisque et urbem et imperium trades,
quemadmodum tuis amicis jam symbolice prænuntiasti.
In his tu dux chori eris, statuesque tua
mysteria, ut manifeste sis Deus hominibus,
sicut omnibus in cœlo. In aliam vero regionem,
ubi recte quæ hic sunt composueris, regni sceptra transferes.] Oportet enim hanc urbem scire, etsi nolit,
nunc ipsam esse tuorum mysteriorum ignaram,
omnemque alium hominum cœtum,
qui Deo pugnat in his quæ ad te pertinent, et a libationibus] repellit te, nec unquam tui meminit in precibus:

1531 κἀν C. κἂν ceteri. στηρίζον C. et inter versus B. στήριξον A. στηρίζων B. Ed. ἐνθήσεις C. B. ἐνθήσῃ A. ἐνδύσεις Ed. cum nota: « Reg. H. 11 et Med. στηρίζον ἐνθήσεις. » — 1535 μέγας B. et inter versus γρ. μένων. — 1536 σῇ om. B. — 1538 φαῆναι A. B. καταυγᾶσαι A. Ed. ζόφους inter versus B. — 1539 εὖγε A. C. et inter versus B. εὖ τε B. Ed. λίπῃς C. λίποις ceteri τῆδε A. δυσμενῶν τήνδε B. — 1540 ἥν σε et ηλη (sic) δόμου A. δόμον B. — 1541 πρόβατον A. ποιμάναι B. — 1542 ἐκπερᾶναι A. ἐκπεράναι ceteri. πατράσιν A. — 1544 ἀρεύστως C. — 1545 ἁγνέουσ' C. ἔτι tres. ἀεί Ed. — 1546 λαβόντα om. A. — 1547 εὐγενεῖς B. οὐ A. pro ἐγγενεῖς. — 1548, 1549 transpositi a Benedictinis ob futilem causam. ἐξειργασμένα B. — 1549 ἄρρητα μηδέ τισιν A. — 1550 σ' οὖν (sic) A. ἐμφύναι B. — 1553 μ' om. A. μ' ἀνναφέρειν (sic) C. — 1554 καὶ νῦν tres. οἱ δὲ Ed. θανεῖν A. ἀνόμῳ A. B., hic cum altero inter versus. — 1557 σοφίσμασι A. C. σοφίσματι B. Ed. — 1558 καίμην (sic) A. ἄρκυσιν B. — 1560 σφὰς A. B., hic inter versus σφᾶς. — 1562 τοῖς Ed., sphalmate ut videtur. — 1564 ἵν' οἷς B. et inter versus ἧς. — 1566 εὖ δ' ἰσθεὶς τἀδένθ' (sic) A. — 1567 πολίτην δ' A. — 1568 οὖσ' ἀμαθὴς C. οὖσ' ἀμαθῆ A. B. οὖσαν ἀμαθῆ Ed. — 1570 ἢ C. A. θυμαχεῖ A. B. σπουδῶν B. — 1571 ὠθεῖ σ' A. B. ὠθεῖς C. ἀφεῖσ' Ed. — 1574 εἶ in B.

οὔπω γὰρ οἱ τάλανες ἔγνωσαν γόνον
ἥκοντα Πατρὸς ἐκ πόλου πρὸς γῆν κάτω.
Ὧν οὕνεκ' αὐτοῖς δεῖξον, ὡς εἶ σὺ Θεός·
δείξεις δὲ πάντως· ἣν δ' Ἰουδαίων γένος
ὀργῇ σὺν ὅπλοις ἐξάγειν χθονὸς θέλῃς
ἄρδην, ἐλάσεις Αὐσόνων στρατηλατῶν,
οὓς σφῶν ἀνάσσειν ᾑρετίσαντ' ἀφρόνως,
σὴν δεσποτείαν ὡς ἀπηγορευκότες,
ἄνακτα τὸν Καίσαρ' ἀνηγορευκότες.
Ποινὴν γὰρ ἀθρῶ σοῦ πότμου ζωηφόρου,
πῦρ ἐγγὺς οἴκων, καὶ δόμων ἐρείπια
τεφρούμεν' ἤδη, πυρὸς ἄσβεστον φλόγα,
ἀθάνατον Θεοῦ πόλιν πρὸς τήνδ' ὕβριν·
αἰνῶ δὲ κρίσιν, ἄβατον ἢ πέδον τόδε
τίθησι πᾶσι τοῖς φονευταῖς σου, Τέκνον,
ὃς τὰς Λυδῶν πανευκλεεῖς λιπὼν πόλεις
Φρυγῶν τε, Περσῶν ἡλιοβλήτους πλάκας,
Βάκτρια τείχη, τήν τε δύσχειμον χθόνα
Μήδων παρελθών, Ἀρράβων τ' εὐδαίμονα,
[ἔθνη τὰ μακρὰν ἐν σκότῳ βεβυσμένα,]
πᾶσάν τ' Ἀσίαν, ἣν παρ' ἁλμυρὰν ἅλα
Ἕλλησι κεῖσθαι φασὶ βαρβάροις θ' ὁμοῦ,
πλήρεις ἔχουσαν καλλιπυργώτους πόλεις,
ἐς τήνδε πρῶτον ἦλθες Ἑβραίων χθόνα,
ἥ σ' ἐς τάφον τίθησιν ἐκ σφαγῆς νέκυν.
Ἰώ, Θεοῦ μέλαθρα, καὶ πόλις φίλα,
ὦ καλλίπυργον ἄστυ Δαβίδου χθονός,
ὦ θαλάμευμα τῶν πάλαι θεοπρόπων,
θεοκτόνων σπήλαιον ὡς νῦν ἀνέφυς!
πῶς σε στενάξω; πῶς σε θρηνήσω φόνου;
Ἀλλ' ὦ λιποῦσαι Γαλιλαίας χωρίον,
ἐμὸς θίασος, ἃς συνεμπόρους ἐμοὶ
ἐκεῖθεν ἕλκει μυστίδας μυστηρίων
ὁ νῦν νέκυς, φεῦ, τῷ λάκῳ τεθειμένος,
ἐᾶτε τἀπιχώρι' ἐν νεκρῷ μέλη,
λεπτοῖς δὲ θρήνοις νῦν μιν ἀνυμνήσατε,
ἔπειτ' ἄνακτα ζῶντ' ἀνευφημήσετε,
ὡς ἔστιν ἐλπὶς ἀσφαλεστάτη δ' ἐμοί.
Χωρεῖτε, χωρεῖτ', οὐκέτ' εἰμὶ προσβλέπειν
οἷα πρὸς αὐτοῦ καὶ τάφον καὶ τὸν λίθον.
Εἴκωμεν οὖν, εἴκωμεν, ὦ φίλαι κόραι.
Ἴτ' ἴτε, κἀπίωμεν ἡσύχῳ βάσει

nondum enim miseri te agnoverunt Filium
Patris e cœlo in terram devenisse.
Quam ob rem ipsis te esse Deum demonstra.
Demonstrabis autem omnino: quando vero Judæorum
genus] per iram cum armis e terra expellere voles
funditus, invades Romanorum exercitus ducens,
quos ut sibi imperarent, insane optaverunt,
quasi tuo dominatui reclamantes,
Cæsarem regem proclamantes.
Ultricem enim pœnam jam video tuæ mortis vivificæ,
ignem prope domos, et ædium ruinas
in cinerem redactas, inexstinguibilem ignis flammam,
perpetuam Dei erga hanc civitatem vindictam;
laudo autem judicium, quod inhabitabile solum istud
reddit omnibus tuis interfectoribus, Fili,
qui Lydorum valde gloriosas omittens urbes,
et Phrygum, Persarum apricos campos,
Bactrios muros, et hiemalem terram
Medorum præteriens, et Arabum felicem,
[populos longinquos in caliginibus immersos,]
et Asiam universam, quam ad salsum mare
Græcis sitam aiunt et Barbaris simul,
multas habentem turribus bene munitas urbes,
ad hanc primum venisti Hebræorum regionem,
quæ te exanimem morte violenta in tumulo ponit.
Ah! Dei sanctuarium, et civitas dilecta,
o pulchris turribus instructa Davidis terræ urbs,
o contubernium antiquorum prophetarum,
ut Dei interfectorum nunc evasisti spelunca!
Quomodo te lugebo? quomodo te ob hanc cædem plangam?
Verum, o quæ reliquistis Galileæ solum,
sodalitium meum, quas comites mihi
huc trahit mysteriorum gnaras
hicce mortuus, eheu! in monumento positus,
omittite consuetos pro mortuo modulos;
sed argutis threnis nunc eum celebrate,
deinde regem vivum lætis vocibus prosequemini;
nam hæc spes mihi est certissima.
Pergite, procedite, non possum amplius aspicere
ejus tumulum et lapidem.
Recedamus igitur, recedamus, o dilectæ puellæ.
Ite, ite; atque abeamus placido gressu

inter versus. — 1577 στρατηλατῶν tres. στρατηλάτων Ed. ex «2 Regiis. Male Editi στρατηλάτας.» — 1578 ᾑρετ. A. — 1579 σοι in fine addit B. — 1580 omissus in B. et Ed. — 1581 ποινὴν ἀθρῶν A. sine γάρ, quod etiam B. inter versus habet ab rec. m., et ab eadem rec. m. ibidem σὺν πότμῳ. Bened.: « σοῦ πότμου ζωηφόρου duo Regii. Editi σὺν πότμῳ ζωηφόρῳ. » — 1582 ἔρπια (sic) A. — 1585 ἢ B. πέδου A. — 1588 Περσῶν τ' Ed. sola. — 1589 Βάκτρια A. C. Βάκτρεια B. Ed. τήν τε C. τήνδε ceteri. δύσχυμον A. δύσχειμον C. B. «Reg.» — 1591 omisit C., neque est apud Euripidem. Insertus ab aliquo qui vocabuli χθόνα oblitus esset. ἐν σκ. A. καὶ σκ. B. Ed. — 1592 ἁλμυρὰν A. C. ἁλμυράν θ' B. Ed. — 1593 βαρβάρους B. — 1595 πρώτην A. πρῶτος B. — 1596 εἰς A. B. — 1597 θεοῦ om. A. — 1598 ὦ A. δαΐδου C., qui alias ut scripsi. Δαυΐδου ceteri. — 1599 ὦ A. B. — 1600 ἀνέφης A. — 1601 φόνον A. — 1602 χωρίων inter versus habent A. B. — 1603 et 1604 omissi in A. — 1604 μυστίδος B. — 1605 λάκῳ C. λάκκῳ ceteri. — 1606 τἀπὸ χώρι' (sic) A. νεκρῷ tres. νεκροῖς Ed. — 1608 ἀνευφημήσετε C. ἀνευφημήσατε ceteri. — 1609 ἔστι δ' B. δ' ἐμοί tres. γ' ἐμοί Ed. — 1611 τὸν (pro καὶ) τάφον A.

εἰς δῶμ', ἐν ᾧ θηλυγενὲς μένει γένος,
μήτηρ ὅπου μάλιστα Μάρκου Μαρία,
μύστην ὅπου θίασον οἶμαι συντρέχειν·
κἀκεῖ μενοῦμεν γλυκεροῦ φάους δρόμον·
ἢ μᾶλλον ἀπίωμεν ἐς παιδὸς νέου,
ὅν μοι τέθεικεν υἱὸν Υἱός μοι μόνος.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ.

Ναὶ καὶ δίκαιον τοῦτο, κοὐκ ἄλλως λέγεις·
ἐκεῖσε δεῖ, δέσποινα, νῦν ἀπιέναι,
ὥστ' ἆσσον οὔσας τοῦ τάφου πάντα σκοπεῖν,
πᾶσαν δὲ τὴν αὔριον ἡσύχως ἔχειν
τῆς ἐντολῆς ἕκητι, καὶ μένειν κνέφας,
κνέφας φαεινὸν τῆς τριτάτης ἡμέρας,
ὡς ἂν ἰοῦσαι λάθρα πληρώσητ' ἔθος.
Ἴωμεν οὖν, ἴωμεν, εἴκωμεν τάφου,
πρὶν δυσμενῶν τις παριὼν καταλάβῃ.
Δείξω δὲ χῶρον, ἔνθα νυχεῦσαι δέον.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ἰδού σε, Τέκνον, καταλείπουσαι μόνον
ἄπιμεν, ἧχι σταθμὰ θηλειῶν γένους,
πρὸς οἶκον υἱοῦ, τῷ με παρέθου, Τέκνον,
δέον μένειν πρὸς νάπος ἐγγὺς σοῦ τάφου.

ΙΩΣΗΦ.

Ὦ φίλτατ' ἀνδρῶν, καὶ θανὼν, ἐμοὶ δ' ὅμως
τῶν φιλτάτων ἀεί γ' ἀριθμήσῃ πολύ·
χαῖρ'! ὕστατόν σε νῦν ἐγὼ προσφθέγγομαι.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ.

Γένεθλον ἐσθλὸν, οὐκ ἐν αἰνιγμοῖς φράσω,
ἀνὴρ ὅδ' ἐστὶ καὶ Θεὸς Θεοῦ γόνος.
Σαφῶς γὰρ αὐτὸν τοῖσιν ἐξειργασμένοις
Θεὸν νομίζω, τοῦ δὲ θανάτου πέρι
σοφὴν πρόνοιαν αἰτιῶμαι καὶ κρίσιν,
δι' ἧς ὁ πότμος τοῦ γένους λυθήσεται.
Αὐτὸς δ' ὁ χαμαίσυρτος ἐχθρὸς τοῦ γένους
συντρίβεται νῦν, θανατοῦται, κτείνεται·
κτανεῖ γὰρ αὐτὸν, κἀντιπορθμήσει γένος
ὁ τῶν πόλων πάγκλυτος Ἰησοῦς ἄναξ,
ποινάς τ' ἀδελφῶν καὶ πατρὸς πρώτου λάβῃ,
παλαιφάτου γέροντος, ὃς βροτῶν γένος
ἔσπειρεν ἐν γῇ, λείμακος ῥιφεὶς ἄπο
ἐξ ἀπάτης δράκοντος αἰολοσκόπου,
πόλει δὲ θήσει τῇ μακαριωτάτῃ.

domum ubi manet muliebre secus,
ubi potissimum Marci parens Maria,
ubi discipulorum cœtum concurrere arbitror;
ibique exspectabimus lucis optatæ reditum.
Imo potius abeamus in domum novi filii,
quem mihi filium Filius meus unicus tradidit.

THEOLOGUS.

Sane etiam æquum est hoc, neque temere loqueris.
Eo nunc, domina, oportet abire,
ut propiores tumulo omnia conspiciamus,
et diem subsequentem quiete traducamus,
ut mandatum præcipit, et crepusculum exspectemus,
crepusculum lucidum tertiæ diei,
utque clam venientes justa ei persolvatis.
Eamus, eamus igitur, tumulo secedamus,
priusquam hostium aliquis adsit et nos comprehendat.
Designabo vobis locum, ubi nox sit transigenda.

DEIPARA.

Ecce te, Fili, solum relinquentes
abimus, ubi stat mulierum mansio,
ad domum filii cui me, Fili, commendasti,
quum in saltu prope sepulcrum tuum manere nos oporteat.

JOSEPH.

Carissime hominum, etsi mortuus, meos inter tamen
dilectissimos plurimum semper numeraberis
Vale! postremum enim nunc te alloquor.

THEOLOGUS.

Nobile genus, non verborum ambage loquar,
est hic homo et Deus Dei Filius.
Evidenter enim eum ex iis quæ peregit,
Deum existimo; illius autem mortis
causam attribuo sapienti providentiæ et decreto,
quo generis humani mors destruetur.
Ipse autem humani generis inimicus humi reptans
nunc conteritur, occiditur, interficitur.
Illum enim occidet, et ad vitam reducet humanum genus
Jesus cœli rex valde inclytus,
ultionemque fratrum suorum et primi parentis ab eo sumet,
antiqui senis, qui mortalium genus
in terra sevit, prato ejectus
per fraudem draconis versipellis,
quemque *Jesus* in urbe felicissima collocabit.

— 1615 ὅπου A. B. ὅποι C. ὅπη Ed. Μηρία A. B. — 1619 μοι γόνος A. — 1620 Θεολόγος C. B., om. A. Χορός Ed. Ναὶ καὶ δίκ. tres. ναὶ, ναὶ, δίκ. Ed. — 1626 ἔθει B. eum altero inter versus. — 1629 δείξω δὲ χ. A. C. δείξωμεν οὖν χ. B. δείξωμεν χ. Ed. — 1630 καταλειπωσαι sine acc. A. — 1632 υἱῷ B. — 1633 πρὸ νάπος C. σοῦ tres. τοῦ Ed. — 1635 αἰεί B. ἀριθμήσει A. B., non C. — 1637 γενέθλιον Ed. κοὐκ A. — 1643 αὐτός θ' C. — 1645 κἀντιπορθήσει tres, sententia minime liquida: « ipsum interficiet et in genus ipsius (velut interfectores suos) vicissim grassabitur (ut ille in genus humanum grassatus est a primo patre). » Quod non est probabile. Ἀντιπορθμεῖν sive potius ἀντιπορθμεύειν aptissimum est dogmati quod S. Augustinus et alii Patres in orationibus paschalibus exornarunt. Ceterum vide an non fuerit κἀντιπορθήσει χάος, quod christiani poetæ dicunt de inferno et infra hic ipse sensu simili. — 1646 πολλῶν et ἴσων ἄναξ A. — 1649 λείμακος C. κλίμακος A. B. κλί-

Καὶ ταῦθ' ὁ τοῦδε πότμος ἐξεργάζεται,
καὶ τῶνδ' ἕκητι καὶ βροτὸς πέφηνέ πως,
φρικτῶν θ' ὅδ' ἀνὴρ θαυμάτων ὤπτο πλέως,
ἐς τόνδε κόσμον, ὧν σὺ πόλλ' οὐκ ἀγνοεις·
φανεὶς δ' ἀνὴρ ἄριστος, οἴχεται θανὼν,
αὖθις δ' ἀναστὰς καὶ Θεὸς γνωσθήσεται.
Εἰ δ' ἐν πόλοις ἦν, ἐσθλὸς ὢν ἐλάνθανε,
ταῖς στρατιαῖς ὑμνούμενος μόναις ἄνω,
σιγώμενόν τε κῦδος εἶχεν ἐν πόλῳ.
Αἴτια ταῦτα τοῦ τόκου καὶ τοῦ πότμου·
τὸ πᾶν δ' ἐρῶ σοι, τῶν βροτῶν σωτηρία.
Τοίγαρ τέθνηκεν ὧν ἐχρῆν ἥκισθ' ὕπο,
εἰς δεσμά τ' ἦλθε καὶ λόγους ἐμπαιγμάτων.
Τοιαῦτα λαὸς ὁ πρὶν ἠγαπημένος
εὐεργέτην ἔδρασε, θυμωθεὶς φθόνῳ·
καὶ ταῦτα μὲν πέπονθεν οὗτος οὐκ ἄκων·
ἃ δ' αὖ παθεῖν δεῖ λαὸν, οὐ κρύψω κακά.
Λίπη πόλισμα, βαρβάροις εἴκων, ἄκων,
δοῦλος, μέτοικος. Ἔστι γὰρ τὸ θέσφατον,
εἰς πᾶσαν αἶαν βαρβάρων ἀποτρέχειν,
αἰχμαῖς ἁλωτοὺς, πόλλ' ἀνατλάντας κακά.
Ἀναιρέταις γὰρ πᾶσιν αὐδᾷ παγγενῆ
λιπεῖν πόλιν τήνδ', ἀνοσίου μιάσματος
δίκας τίνοντας τῷδ', ὃν ἔκτειναν φθόνῳ,
καὶ μηκέτ' ἰδεῖν πατρίδ'· οὐ γὰρ εὐσεβὲς
μένειν φονευτὰς ἐν τάφοις νεκρουμένων.
Πόλεις δὲ πολλὰς εἰσαφίκωνται, ζυγὸν
δούλειον ἀνέλκοντες οἱ δυσδαίμονες,
αἰχμαῖς ἁλωτοὶ, χρησμὸς ὡς λέγει Θεοῦ,
πάντη διασπαρέντες, οὐ νόστον δ' ἔτι
οἱ τάλανες σχήσουσιν οὐδ' ἐπάνοδον,
ἀφ' οὗ τάδ' ἐκπέρσει γ' ἀνηρίθμῳ στρατῷ
ἡγούμενος λόγχαισιν Αὐσόνων δράκων.
Ταῦτ' οὐχὶ θνητοῦ πατρὸς ἐκγεγὼς ἔφη
εἰπών τις, ἐκ Θεοῦ δὲ, καθὼς ἄρ' ὅδε
ὁ νῦν νέκυς εἴρηκε πάντ' ἐν δυνάμει,
οὐδέν τι μαθὼν τῶν θεοπρόπων ἄπο,
αὐτοὺς δὲ μᾶλλον πάντα διδάξας τάδε.
Οὗτος δ' ἃ μέλλει πήματ' ἐκπλήσειν, φράσω,
ἀπεμπολητὴς αἰσχρὸς ἐξ ὀπαόνων.
Αὐτὸς μὲν εἶπας, ὡς μανεὶς ἄλγους ὕπο
βρόχοις κρεμαστοῖς ὑπέβαλε τὴν δέρην·

Atqui hæc sunt quæ mors ejus efficit,
et propter hæc etiam mortalis aliquatenus apparuit
stupendorumque hic vir visus est miraculorum plenus,
in hoc mundo, quorum tu multa ipse non nescis:
quumque vir optimus apparuit, morte mulctatur,
iterum vero redivivus et Deus cognoscetur.
Quodsi in cœlis permansisset, ignota fuisset ejus bonitas,
solo cœlitum choro fuisset celebratus,
tacitamque gloriam habuisset in orbe.
Hæc sunt causæ ipsius ortus et mortis:
summatim vero tibi dicam: hominum salus.
Etenim morti traditus est, a quibus minime debebat,
et in vincula conjectus est, ac verba subsannationum audiit.
Hæc populus antea dilectus,
invidia incensus, benefactori rependit:
et hæc quidem hic toleravit non invitus.
Quæ autem mala populum pati necesse sit non celabo.
Urbem relinquet, barbaris cedens, invitus,
servus, alio extorris. Id enim divinitus est decretum,
eos in omnem barbarorum terram abituros,
armis subactos, multaque perpessos mala.
Omnibus enim qui sustulerunt dicit ut cum tota gente sua
urbem hanc deserant, hujus infandi sceleris
pœnas luentes ei quem per invidiam occiderunt,
nec ultra patriam visuros: nefas est enim
homicidas in tumulis eorum, quos occiderunt, permanere.
Multas in urbes deducentur, jugum
servile trahentes, miseri,
armis subacti, ut canit oraculum Dei,
ubique dispersi, neque amplius erit
infelicibus spes in patriam redeundi,
ex quo cum exercitu innumerabili destruet hæc
ducens hastatos Romanorum draco.
Hæc non mortali patre natus dixit
verbis aliquis, sed a Deo genitus, quemadmodum hic
nunc mortuus omnia prædixit in virtute,
nihil a prophetis edoctus,
sed ipsos potius cuncta hæc docuit.
Quod autem supplicium hic debeat subire, dicam,
infamis ex discipulis venditor.
Ipse dixisti eum dolore insanientem
laqueo pensili cervicem supposuisse:

ματος Ed. — 1651 διθείση (sic) B. — 1652 πότμου A. — 1653 βρωτὸς (sic) πέφηνέ C. πέφυκέ ceteri. — 1654 θ' tres. δ' Ed. Ab ἀνήρ librarius A. aberravit ad idem voc. in versu 1656. πλέως B. πλέων C. πλέω Ed. — 1657 γνωσθήσεται tres. φανήσεται B. inter versus, Ed. — 1659 μόνος A. — 1660 πόλῳ mirum in hoc scriptore de orbe terrarum qui necessario hîc intelligendus. — 1662 σωτηρία tres. σωτηρίαν Ed. — 1666 θυμωθεὶς C. B. θημωθεὶς A. πηρωθεὶς Ed. — 1668 λαὸν δεῖ B. — 1669 λίπη C. B. λύπαις A. λίποι Ed. — 1673 αὐδᾷ tres. ἀντᾷ Ed. παιανῆ A. — 1674 λιπεῖν om. C. cum lacuna. τοῦδ' A. — 1675 τίνοντες A. τῷδ' C. τοῦδ' ceteri. — 1683 ἀνηρίθμῳ C. ἀναρίθμῳ ceteri. — 1684 δράκων A. C. et inter versus ead. m. B. δραμών B. Ed. — 1686 δὲ om. B. — 1688 παθὼν B. cum altero inter versus. — 1689 αὐτοὺς tres. αὐτὸς Ed. διδάξας πάντα B. In fine τάδε C., nimirum τὰ θεοπρόπια. Ceteri πάρος. — 1691 ὀπ. ex C. — 1692 αὐτοὺς A. εἶπας tres. εἶπε Ed. — 1693 ὑπέβαλε tres. ὑπερβαλεῖ Ed.

πεσὼν δ' ἔπειτα δίχα λακίσει τάλας,
ἴδῃ τε δεινὸν ἦμαρ· οὐδὲ παύσεται
κακῶν ὁ τλήμων, οὐδὲ, τὸν καταιβάτην
ᾅδην διαβὰς, ἥσυχος γενήσεται,
στένων ἄληκτα καὶ βοῶν σφοδροῖς πόνοις,
καὶ νᾶμα πυρὸς τόνδε δ' ὑποδέξεται.

ΙΩΣΗΦ.

Ὦ φίλος, ὡς εἰς δεινὰ φῂς ἐλθεῖν κακὰ
πάντας, κἄμ' αὐτὸν, συγγόνους τ' ἄρδην ἐμούς!
κἀγὼ δ' ὁ τλήμων βαρβάρους ἀφίξομαι;
ἢ ποῖ τράπωμαι, πατρίδος πορθουμένης;
Ὦ πάμμεγ' ἐμπνέουσα βαρβάροις ποτὲ
πόλις, τὸ κλεινὸν οὔνομ' ἀφαιρῇ τάχα.
Χαῖρ' ὦ μέλαθρον, χαῖρε πατρῴα πόλις·
λίπω λίπω σε, δυστυχῶς δοῦλος γεγὼς,
αἰχμαῖς ἁλωτός· βαρβάρων δ' ἴδω πέδον,
εἰ μὴ γέροντ' ὄντα με προφθάσει πότμος,
ὃν εἴθ' ἴδοιμι πατρίδος μένων πέδῳ·
συνῆκα γὰρ, θέσφατον ὡς οὕτως ἔχει.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ.

Τὸ μὲν σὸν εὐδόκιμον, εὐσεβὲς γέρον·
ὁ δ' ἐγγενής σοι λαὸς ἐκτίσει δίκην,
ὡς ἀξίαν μὲν λίαν, ἀλγεινὴν δ' ὅμως·
αὐτὸς δ' ἑαυτὸν αἰτιάσθω τῆς δίκης.
Οὐ γάρ τι λέξει πρὸς πρόφασιν, ὡς τάχα
οὐκ ἦλθεν, οὐκ ἤμυνεν, οὐδ' ἐπεστράφη,
εὐεργετῶν πάλαι τε καὶ νῦν εὐτρόπως.
Τίνας γὰρ οὐκ ἔστειλε κήρυκας πάλαι;
οἵων δὲ δώρων οὐκ ἔπλησέ νιν ξένων,
ὃν ἐξαγαγὼν καὶ πικρᾶς τυραννίδος,
ἐθνῶν ἄνακτ' ἔθηκε πανσθενῶς μέγαν,
ὅτ' ἀμφὶ Βασὰν τήν τ' Ἀμορραίων χθόνα
ἐθνῶν ἀρίστοις ἐμπεσὼν κατὰ στόμα
ἔρρηξε πέλτην, τῷ δὲ δουλώσας στρατὸν
παρέσχεν· ὧνπερ λακτίσας πολλὴν χάριν,
προὔδωκεν αὐτὸν εἰς φόνον μιαιφόνοις·
ὃς ὕστερον μὲν ἦλθεν, εἰς καιρὸν δ' ὅμως·
θεοπρόποι γὰρ καὶ νόμος πολλοῖς χρόνοις
ἱδροῦντες, αἰχμάζοντες οὐχ εὗρον πέρας·
Χριστῷ δὲ φῶς ἓν ἡλίου καταρκέσει
ᾅδου δόμους πέρσαντι, θἠτέρᾳ πάλιν
πρὸς γαῖαν ἐλθεῖν, συντεμόντ' ἄλγη βροτων·
τῶν γὰρ ἕκητι πτωχικὴν λαβὼν στολὴν
εἴσεισιν ᾅδην· πολλὰ δὴ κεῖθεν σκύλα
ἄρας, φανεῖται νερτέρων ἐπίσκοπος,

deinde vero lapsus miser medius crepabit,
luctuosamque diem videbit : neque quiescet
a malis infelix, neque quum declivem
infernum penetraverit, quietus erit,
absque intermissione suspirans, et propter vividos dolores exclamans,] et igneus fluvius hunc excipiet.

JOSEPH.

O amice, in quam gravia deventuros esse ais mala
omnes, et me ipsum, omninoque meos affines!
et ego infelix ad barbaros ibo?
aut quo me vertam, patria eversa?
O altissimos spiritus gerens erga barbaros olim
urbs, brevi tuo insigni nomine spoliaberis.
Vale, o domus, vale, o patria civitas!
linquo, linquo te, infeliciter servus factus,
armis captus; barbarorum autem videbo solum,
nisi me senio confectum mors præveniet,
quam utinam videam in patriæ solo residens!
Intellexi enim hæc a Deo ita esse prænuntiata.

THEOLOGUS.

Quæ tua sunt, pie senex, laudem merentur;
verum iste populus, qui tibi cognatus est, pœnas luet,
quas sane bene meritus est, de quibus tamen doleas:
sed ipse suam sibi calamitatem attribuat.
Non enim dicet ad sui excusationem, quod forte
non venerit, non opem tulerit, nec curam gesserit,
et olim et nunc summa benignitate benefaciens.
Quosnam enim præcones jam olim non misit?
qualibus donis stupendis eum non cumulavit,
quem ex acerbissima servitute eductum,
populorum regem potentissimum posuit,
quum circa Basan et Amorrhæorum terram
in fortissimas gentium irruens in prima acie
confregit peltam, et huic subactum exercitum
tradidit: quorum magnam gratiam calcibus repellens,
carnificibus ipsum ad cædem prodidit.
Ipse quidem sero venit, tamen adhuc satis tempestive:
prophetæ enim et lex, diuturnis temporibus
sudantes, dimicantes exitum non invenerunt:
sed unica dies satis erit Christo,
ut inferni domos evertat, et altera rursus
ad terram redeat, fine laboribus hominum imposito;
(horum enim gratia, pauperem sumens vestem,
infernum subit :) multa vero inde spolia
quum ceperit, inferni apparebit moderator

ϑέριν A. B — 1694 δίχα λακίσει C., λακκίσει B., λακτίσει A. διχαλακήσει Ed.— 1695 ἴδῃ τὲ C. B. ἴδηται A. ἴδοι τε Ed. ἦμαρ A. B.— 1696 τὴν A. καταιβάτην tres. καταϐ. Ed.— 1698 ἄληστα recens inter versus B.— 1699 ναῦμα C. δ' tres; om. Ed. — 1700 ὡσεὶ A. — 1701 ἄρδειν B.— 1702 βαρϐάροις A.— 1703 ἢ Ed. — 1706 χαῖρε πατρ. C. χαῖρ' ὦ πατρ. ceteri. — 1707 σε om. A. — 1708 αἰχμοῖς B. — 1716 ἐνταῦθα B. cum γρ. ὡς τάχα.— 1720 νῦν A. — 1721 καὶ πικρ. tres. τῆς πικρ. Ed. — 1732 ἄλλου δ. A. θ' ἡτέρᾳ tres, quod Bened. proferunt ut conjecturam ex Euripide ductam. θ' ἡμέρᾳ Ed. — 1733 συντεμών τ' ἄλγην Ed.— 1734 πτωχινὴν Ed.— 1735 δ' ἐκεῖθεν omnes.

κτανών τε φρουροὺς καὶ παραστάτας πυλῶν,
ἐκεῖθεν ἔλθῃ, πᾶσί τε γνωσθήσεται
ἀρωγὸς, αὐτόριζος ὢν εὐεργέτης,
ὃν ἐγγενὴς ἔκτεινε λαὸς ἐν φθόνῳ.
Οἱ δ' οὐδὲν αὐτῷ συγγενεῖς πεφυκότες,
κτηθέντες αὐτῷ, τοὶ μὲν ἐν χωστοῖς τάφοις,
οἱ δ' ἔν τ' ὄρει τε καὶ σπέει καὶ γῆς βάθει
ψυχρὰν ἄησιν δίψιόν τε πῦρ θεοῦ
μενοῦσι καρτεροῦντες, οὐκ ἐν δεμνίοις,
οὐδ' ἐν χιτῶσι τρυφεροῖς ἐγκείμενοι,
οὐδ' ἐν ζαχρύσοις δώμασιν κοιμώμενοι·
τοὶ δ' ἐν μαχαίραις καὶ σπάθῃ τε καὶ ξίφει
πίπτοντες, ἐμφανοῦσι πίστιν ἀσφαλῆ,
οὐχ ἣν ὁ πράτης καὶ σφαγεῖς εὐεργέτου,
οὓς ἐκτίσαι δίκαιόν ἐστι τὴν δίκην.
Σὲ δ' ἐξαναστὰς εὐχερῶς ἐκρύσεται,
ὃν εὐπρεπῶς τέθεικας ἐν καινῷ τάφῳ,
καὶ μακάρων ἐς αἶαν ἐγκαθιδρύσει,
σάλπιγγος ἠχῇ νεκρέγερτον δεικνύων.
Δεῖ γάρ σε τὴν φονῶσαν ἐκλιπεῖν πόλιν,
καὶ πραέων οἰκεῖν σε δάπεδον, μάκαρ,
θεὸν φανέντα, φθιτὸν ἀμείψαντά σε
πάχος βρότειόν τ' ἀποβαλόντα φθορᾶς,
ἣν ἐξ ἀπάτης ἔσχες, ὡς θνητὸς γεγώς.
Τῶνδ' οὐδὲν ᾔδειν ἐκ λόγων θεοπρόπων,
Διδασκάλου δ' ἔγνωκα τοῖς στέρνοις κλιθείς·
οὕτως ἔσεσθαι τοὺς Θεῷ φιλουμένους
ἐγὼ συνῆκα Δεσπότου στέρνοις πεσών,
ὥστ' ἐξ ἀβύσσου πόλλ' ἀπαντλήσας σοφά.

ΙΩΣΗΦ.

Σοφοῦ παρ' ἀνδρὸς χρὴ σοφόν τι μανθάνειν.
Πέποιθας αὐτὸν δ' αὖθις ἰδεῖν ἐν χθονί;

ΘΕΟΛΟΓΟΣ.

Πέποιθα· δείξει τοὐπιὸν σέλας Θεοῦ·
μίαν μόνην μεῖναί με δεῖ τὴν αὔριον.

ΙΩΣΗΦ.

Ἡμῖν μὲν ὡς μέγας τις ἥκων ἐκ Θεοῦ,
ἁπλῶς τε θανὼν, ὡς βροτὸς τυμβεύεται,
ἐν σινδόσιν μύροις τε, μητρὸς ἐκ θνατᾶς
φανείς· τὸν ἐκ κείνης γὰρ ἦν θανεῖν χρεών.
Εἰ δ' ὡς Θεὸς νῦν κυριεύσει καὶ μόρου,

occisisque custodibus et portarum excubitoribus,
inde redibit, ab omnibusque agnoscetur
vindex, ex eadem radice exortus beneficiorum largitor,
quem populus ipsi cognatus per invidiam mactavit.
Ex iis vero qui, ad ipsum cognatione non ulla pertinentes,
ab eo vindicati sunt, alii in aggestis tumulis,
alii in montibus et speluncis, altaque voragine terræ,
auram frigidam et siticulosum dei (*solis*) ignem
sustinentes exspectabunt, non in stragulis,
non vestibus mollibus obvoluti,
non in deauritis domibus decumbentes,
sed in gladiis spathaque et ferro
cadentes, certissimæ fidei dabunt specimen,
non cujus venditor ac qui bene merentem nece sustulerunt,
quos æquum est luere pœnas.
Te vero redivivus facile liberabit
is quem in novo tumulo decenter composuisti,
et beatorum in terra te collocabit,
tubæ sono e mortuis exsuscitatum ostendens.
Te enim *olim* oportet urbem cædis anhelantem linquere
et mitium solum te incolere, o beate,
quum deus evaseris, exuta mortali
et humana crassitudine deposita corruptelæ,
quam ex fraude *serpentis* habuisti, qui mortalis genitus
fueris.] Horum nihil novi ex prophetarum oraculis,
sed recumbens in Magistri sinu didici;
ita fore Deo prædilectos
ego intellexi Domini pectori acclinis,
velut ex abysso multa sapientiâ referta hauriens.

JOSEPH.

A sapiente viro decet sapientiam ediscere.
Sperasne vero eum in terra iterum videre?

THEOLOGUS.

Confido; dies sequens manifestabit gloriam Dei:
unicam diem posteram me oportet manere.

JOSEPH.

A nobis quidem, ut vir magnus a Deo profectus,
simpliciterque mortuus, ut homo tumulatur,
in sindone et unguentis, tanquam ex mortali genitrice
procreatus: ex ea enim filium mori necesse erat.
Verum si tanquam Deus nunc vel morti dominabitur,

σκῦλα A. — 1738 ἔλθῃ tres. ἔλθοι Ed. — 1739 ἀρρωγὸς A. αὐτόριζος tres. αὐτορρ. Ed. — 1741 οἴδ' A. B. αὐτοῦ συγγενὲς B. — 1742 κτηθέντες αὐτῷ A. C. κτανθέντας (sic) αὐτοῦ B. « Reg. H. II, κτανθέντες, » falso. κατθέντες αὐτοῦ Ed. Deinde το (sine acc.) μὲν C. χωτοῖς B. — 1743 οἴδ' codices. σπέϊ C. — 1744 ψυχρὰν ἄησιν C. « Reg. » ψυχρὰν ἄσιν A. ψυχρὸν ἄησι B. ψυχρὸν ἄημα Ed. — 1747 δώμασιν C. δώμασι ceteri. — 1748 καὶ σπάθῃ τε C. B. (ut 1372, 1561, al.) καὶ σπάθαισι A. et inter versus B. σπάθῃ τε sine καὶ Ed. — 1750 σφαγεὺς B. cum altero inter versus; item inter versus A. eadem m. scriptum, deinde deletum. — 1753 εὐπρεπὴς B. — 1754 γαῖαν B. — 1757 πράσσων A. οἰκῆσαι δάπ. B. — 1758 φθιτὸν C. φυτὸν A. θνητὸν B. Ed. — 1759 ἀποβαλλόντα (sic) B. φθορᾶς tres. φθορὰν Ed. « Ita legit Combefisius. Edit. φθορᾶς. » — 1760 ἦν (sic) C. — 1761 ᾔδειν A. — 1762 διδάσκαλον inter versus B. ἔγνωκα τοῖς tres. ἔγνων αὐτοῖς Ed. — 1767 δ' αὐτὸν A. — 1768 δείξῃ A. — 1770 ὡς om. B. — 1772 ἐν σινδόσιν C. εἰ σινδόσι B. ἐν σινδόνι A. Ed. θνητῆς A. — 1773 τὸν ἐκείνης γὰρ ἦν A. χρεὼν tres. χρέως Ed. — 1774

ἔσται τὸ λοιπὸν, ὡς Θεοῦ Παῖς καὶ μόνος,
ἅπασι σεπτὸς τοῖσιν εἰδόσιν Θεός·
πένθος δὲ βαιὸν ὄντι μητρὸς ἐκ θνατᾶς
κείσθω· τὸν ἐκ κείνης γὰρ ἦν θανεῖν χρεών.
Ἡμῖν μὲν οὕτως νῦν τετίμηται φίλος·
ὃς δ' εἴ τι πράσσειν, ὡς Θεὸς, θέλων σθένει
καιρὸς πάρεστι· φῶς γὰρ ἡμέρας τρίτης
οὐ μακράν ἐστι, καὶ τὸ πᾶν φανήσεται.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ.

Πέποιθα πᾶσιν ἡμέραν ἐλευθέραν
ἀκτῖνα τὴν τριταῖαν ἡλίου φέρειν.

ΙΩΣΗΦ.

Ἴδοιμ' ἴδοιμι γλυκερὸν ἦμαρ τόδε·
εἴθ' εἴθε, φίλος, θαῦμα τοῦτ' ἴδοιμ' ἐγώ.
Νῦν δ' ἀπίωμεν, Νικόδημ' εὐεργάτα·
στείχωμεν ἡμεῖς, φίλε, κἀξαιτώμεθα
ὑπέρ τε λαοῦ, καίπερ ὄντος ἀγρίου,
ὑπέρ τε πάτρης, τὸν Θεὸν μηδὲν νέον
δρᾶν, κἂν ἕως πάρεσμεν ἄμφω τῷ βίῳ.
Καὶ σὺ δὲ, φίλε παρθένε, ξὺν παρθένῳ
πρὸς ταῦτα συνάρηξον ἡμῖν τοῖς φίλοις·
ναὶ καὶ σὺ συνάρηγε καὶ θρηνοῦσά περ,
δέσποινα, μῆτερ τοῦ διφυοῦς, ὡς λόγος
τοῦ παρθένου πείθει με μύστου σοῦ Τέκνου.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ἄπιθι καὶ δύναμιν ἄγγελλε βροτοῖς,
σὺν Νικοδήμῳ νυκτέρῳ μύστῃ πάρος,
τὰ νῦν δὲ σὺν σοὶ παμφανεστάτῳ φίλῳ.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ.

Χαίροντες ἴτε, μήτι που πτοούμενοι.
Ὁ βίοτος γὰρ τῆς καλῆς ἡσυχίας
καὶ τῆς ἀκραιφνοῦς ἀγάπης καὶ φιλίας,
τό τε φρονεῖν εὖ, σωφρονεῖν τ' ἐν τῷ βίῳ,
τηρεῖ τὰ πάνθ', ὡς ἀσάλευτα προσμένειν·
Θεὸς γὰρ οἶδε πάντα, καὶ σοφῶς κρίνει.

ΙΩΣΗΦ.

Σύ τοί με πείθεις, σοῖς τε πιστεύω λόγοις,
τάξιν τε τηρῶν, εἶμ' ἐλεύθερος φόβου.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ.

Χώρει· μέλειν γὰρ πάντά οἱ δοκεῖ φίλων·
αὐτοί τ' ἐπιγνώσεσθε τοὺς ἐμοὺς λόγους.
Ὑμεῖς δ' ἕπεσθε νῦν, κόραι, σὺν μητρί μου,
ἕπεσθε, Χριστὸν καρδίαις ὡπλισμέναι,

erit deinceps, ut Dei Filius et unicus,
Deus ab omnibus, qui noverint, colendus.
Brevi vero tempore lugeatur, ut qui ex matre mortali
sit genitus : ex hac enim filium mori necesse erat.
Nobis autem hoc modo nunc cohonestatus est amicus :
qui si quid ut Deus agere volens valet,
tempus adest : lux enim diei tertiæ
non est longinqua, et omnia apparebunt.

THEOLOGUS.

Confido omnibus diem liberam
radios solis tertio orientis allaturos fore.

JOSEPH.

Videam, videam hanc gratissimam diem!
Utinam, amice, utinam ego istud miraculum intuear!
Nunc autem, Nicodeme, optime operis adjutor, abeamus;
secedamus nos, amice, et deprecemur
pro isto populo, licet animis efferato,
et pro patria, ut nihil novi Deus
perficiat, saltem donec ambo superstites erimus.
Et tu, dilecte virgo, cum virgine
ad hæc auxiliare nobis, qui vos amore prosequimur :
sane tu quoque auxiliare, licet gemebunda,
domina, mater Hominis-Dei, quemadmodum sermo
virginis, discipuli tui Filii, mihi suadet.

DEIPARA.

Ito et hominibus miram annuntia potentiam
cum Nicodemo antea nocturno discipulo,
nunc autem tecum manifestissimo amico.

THEOLOGUS.

Ite alacres, nihilque reformidetis.
Vita enim honestæ tranquillitatis
et sinceræ caritatis et dilectionis
et sapere recte, et continentes esse in vita,
hoc conservat omnia, ut immota permaneant;
Deus enim omnia novit, et sapienter judicat.

JOSEPH.

Tu quidem mihi rem persuades, et tuis credo verbis,
ordinemque servans, abeo liber a metu.

THEOLOGUS.

Abi; res amicorum omnes ipse decrevit curare;
et ipsi meos sermones veros esse cognoscetis.
Sequimini vero nunc vos, puellæ, cum matre mea,
sequimini, Christum tanquam loricam animis indutæ,

ὡς θεὸν κυρ. A. — 1775 τολοιπὸν A. B. — 1776 εἰδόσι B. — 1778 τὸν ἐκείνης A. χρεών A. B. χρέος C., quod Noster hîc posuerit ob variationem. χρέως Ed. — 1779 μὲν ἦν, τετίμ. A. οὕτω Ed. — 1784 τὴν om. B. τριταίαν anus C., ceteri recte. — 1787 ἐργάτα B. — 1788 φίλε, κἐξαιτώμεθα C. φίλη ἐξαιτ. A. φίλ' ἐξαιτ. B. φίλα τ' ἐξαιτ. Ed.— 1792 δὲ inter versus B. φίλε tres. φίλη male Ed.— 1793 συνάρ. C. ξυνάρ. ceteri. — 1794 ναὶ καὶ tres. ναὶ, ναὶ Ed. συνάρρηγε B.— 1796 τέκτου (sic) C.— 1797 ἄγγελε Ed. — 1801 βίοτος C. B. βιωτὸς A. βιαγὸς Ed. — 1803 σωφρόν τ' (sic) B.— 1804 μένειν A. B. προσμένον C. — 1805 τὰ πάντα B.— 1807 εἶμ' A. C. εἴμ' B. Ed. — 1808 sic ut expressimus C. integre, ceteri cum his vitiis : A. μέλλει...δοκεῖν. B. μέλλειν παντά (sic etiam A.) sine γάρ. Enclisin in παντά hic servandam esse apparet. Ed. : χωρεῖτε· μέλειν πάντα οἱ δ. φ. — 1811 Χριστὸν tres

πτοούμεναί τε μηδὲν, ἀλλ' ἕπεσθέ μοι·
δείξω γὰρ οἶκον ἔνθα νυχεῦσαι δέον.
Οὐκοῦν ὅδ' ἐνδέξιος οἶκος· ἐνθάδε
τανῦν καταυλίσθητε· καὶ γὰρ εὐφρόνης
οὐ βραχὺ παρῴχηκεν, ὡς ὁρῶ, μέρος,
ἐγγὺς δ' ἕως πάρεστιν, ἐκρέει κνέφας.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ἰώ μοι· ἰώ!
ψυχῆς μελούσης, καρδίας παχνουμένης,
ὕπνος βλεφάροις τοῖς ἐμοῖς πῶς ἐμπέσῃ;
Οἴμοι, Τέκνον μου, σῆς σφαγῆς πανταδίκου!
ὤμοι ταλαίνῃ δραμάτων ἀντιστρόφων!
οὐ γὰρ συνῳδὰ ταῦτα τοῖς ἠλπισμένοις,
κἂν συνᾴδωσι τοῖς προηγορευμένοις.
Ἔτλην μεγίστας συμφορὰς καὶ πρὶν, Τέκνον,
ἀρχῆς ἀπ' ἄκρης σῶν ξένων γενεθλίων·
ἀλλ' εἵπετ' εὐθὺς συμφοραῖς θυμηδία,
σοῦ συμπαρόντος καὶ λύοντος ἀνίας·
νῦν δ' ἄλγος ἀφέρτατον, οἴμοι, πῶς φέρω;
τί γοῦν τί δράσω νῦν παθοῦσ' ἀμήχανα;
θέλξει δ' ἕδραν ὄμματος ὕπνος πῶς ἄρα;

ΗΜΙΧΟΡΙΟΝ.

Ἄμμες μὲν, ὦ δέσποινα, χαμαιστρωτίᾳ
ἀνεκλίθημεν, σώμασιν παρειμέναι,
νέαι, παλαιαὶ, παρθένοι τ' ἔτ' ἄζυγες,
ἄλλαι πρὸς ἄλλων νῶτ' ἐρείσασαι κάρας,
αἱ δ' ἐν παρειαῖς ὑποβαλοῦσαι χέρας,
καὶ βαιὸν ἡρπάσαμεν ὕπνου βραχύ τι·
σὺ δ' οὐχ ὕπνωσας οὐδ' ἀνέκλινας δέμας,
παννύχιον στένουσα κὠδυνημένη·
πάσῃ γὰρ ὄμμ' ἄγρυπνον εὐφρόνῃ στρέφεις.
Ἕως τίνος μείνῃς δὲ προσκαθημένη
ἄϋπνος, ὄμμα μηδ' ὅλως μύουσα σόν;
Ἠὼς, ἰδοὺ, πέφηνε, καὶ λεωφόρον
περιτρέχουσι δῆμος ἄνω καὶ κάτω·
γῆς τ' ἀναδραμὼν ἥλιος φαεσφόρος,
ἀκτῖνας ἐξίησι θερμαίνων χθόνα.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Υἱὸν τεθέντα νεκρὸν ἰδοῦσαν τάφῳ
οὐ δεῖ με θρηνεῖν καὶ στένειν καὶ δακρύειν,
ἕως ἴδοιμι ζῶντα πάλιν ἐκ τάφου;
ὕπνος δ' ἄρα μου πῶς βλεφάροις ἐμπέσῃ;

ΕΤΕΡΟΝ ΗΜΙΧΟΡΙΟΝ.

Κἀγὼ μελούσῃ καρδίᾳ λήγουσ' ὕπνου

et impavidæ meis insistite gressibus :
ostendam enim vobis domum, qua pernoctare oportet.
Ad dexteram est hæc domus : huc
nunc divertite; noctis enim
pars maxima, ut video, præteriit,
jamque illucescit aurora, diffluuntque tenebræ.

DEIPARA.

Hei mihi! hei!
Dum curis mens agitatur, premiturque animus,
quomodo somnus palpebris meis illabetur?
Hei mihi! o Fili mi, quam iniqua fuit cædes tua!
heu! quam misera nunc sum rebus in contrarium versis!
Neque enim hæc iis consentiunt, quæ sperabam,
etiamsi conveniunt cum iis quæ prædicta fuerunt.
Maximas perpessa sum calamitates etiam antea, Fili,
ab ipsismet incunabilis tui ortus inauditi :
verum lætitia calamitates statim subsequebatur,
quum adesses et mœrorem dilueres :
sed nunc intolerabilem dolorem, eheu! quomodo sustineam?] Quid ergo, quid agam nunc, quum intoleranda potiar?] quomodo sedem oculorum demulcebit somnus?

SEMICHORUS.

Nos equidem, o domina, humi stratæ
recubuimus, corporibus solutæ,
juvenes, senes, virginesque adhuc innuptæ,
aliæ ad aliarum terga fulcientes capita,
aliæ manus genis submittentes,
exiguum aliquid somni saltem arripuimus.
Tu vero neque dormiisti, neque corpus reclinasti,
tota nocte ingemiscens et mœrore oppressa :
tota enim nocte oculum vigilem circumagis.
At usquequo permanebis assidens,
insomnis, minime claudens oculos tuos?
Ecce illuxit aurora, et viam publicam terens
sursum ac deorsum currit undique populus;
et terram supergressus sol lucem afferens
suos emittit radios, humum calefaciens.

DEIPARA.

Filium meum exanimem in sepulcro positum videns
non debeo lugere, ingemiscere et lacrimari,
donec eum a monumento redivivum aspiciam?
Quomodo sopor palpebris meis illabetur?

ALTER SEMICHORUS.

Et ego sollicito animo cessans a somno

Χριστῷ Ed. — 1812 τε C. τι ceteri. — 1813 νηχεῦσαι A. — 1814 ὁ δ' Ed. — 1817 ἐγγὺς δ' C. ἤδη δ' ceteri. ἐκρύει inter versus ead. m. A. — 1818 μοι bis A. ἰώ ἰώ μοι B. addito μοι inter versus post prius ἰώ. — 1820 ἐμπέσῃ tres. ἐμπέσοι Ed. — 1821 τέκνον μοι A. — 1822 τάλαινα A. — 1824 συνᾴδω σοι A. — 1828 λύοντας B. — 1829 ἀφέρτατον ἄλγος omnes. — 1830 νῦν παθ. A. C. et inter versus B. rec. m. φεῦ! παθ. B. Ed. — 1832 μὲν om. A. Omnes χαμαιστρωτίαι. — 1833 σώμασιν C. σώματι A. B. σώμασι Ed. — 1836 αἵδ' codd. ὑποβάλλουσαι A. — 1838 ἀνέκλινας C. ἀνέπαυσας ceteri. — 1839 κὠδυνημένη C. κὀδυνωμένη A. B., hic rec. m. inter versus κὀδυρομένη. Ed. κ' ὠδυνωμένη. — 1841 δείνῃς C. pro μείνῃς. — 1842 μηδόλως A. C. σόν tres. μύουσά σου Ed. — 1845 φανεσφόρος A. — 1847 ἰδοῦσαν τάφῳ C. ἰδοῦσ' ἐν τάφῳ ceteri. — 1850 ἐμπέσῃ tres. ἐμπέσοι Ed. — 1851 ἕτερον ex C. ὕπνῳ inter ver-

κεῖμαι, πεδοστιβής γε χαμαιστρωτίᾳ,
κοὔτ' ἔβρισ' οὔτ' ἐκοίμισα, σφοδρῶν γόων
σῶν, παρθένε, κλύουσα καὶ στεναγμάτων.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ἔγρεσθ' ἔγρεσθε· τί, γυναῖκες, μέλλετε;
ἔξιτ', ἄπιτε βαιὸν ὡς πρὸς τὴν πόλιν,
ὅσον προβαίνειν ἐντολὴ δίδωσί πως·
ἴσως τι μαθήσεσθε καὶ νεώτερον.
Πολλοὶ γὰρ ὑμᾶς ἀγνοοῦσι, κοὐ δέος.

ΧΟΡΟΣ.

Καὶ μὴν ὀπαδῶν τιν' εἰσορᾶν δοκῶ,
σπουδῇ σκυθρωπὸν ἐνθάδ' ἐφωρμημένον·
δοκεῖ δὲ καινῶν ἄγγελος μηνυμάτων.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Πῆ πῆ μολὼν εὕροιμ' Ἰησοῦ μητέρα;
εἴπατέ μοι, γυναῖκες, εἴπερ ἴστε, μοι
σημήνατ'· ἆρα τῶνδε δωμάτων ἔσω;

ΧΟΡΟΣ.

Ἥδ' ἐντὸς, ἀθρεῖς, τῶνδε δωμάτων μένει.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Δέσποινα μῆτερ Μυσταγωγοῦ μοι φίλου,
καὶ νῦν μερίμνης ἄξιον φέρω λόγον
σοὶ καὶ μαθηταῖς καὶ γυναιξὶ σαῖς φίλαις.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Εἰς καιρὸν ἥκεις, καίπερ ἀγγέλλων φόβον.
Τί δ' ἐστί; μῶν τις συμφορὰ νεωτέρα;

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Πολλὴ φάλαγξ ἔνοπλος εἰς τάφον μολεῖ,
τίνος δ' ἕκητι, συμβαλεῖν σάφ' οὐκ ἔχω.
Ἥκω δ' ἀκούσας οὐ τορῶς· φήμη δέ τις
λαοῖσιν ἐμπέπτωκεν, ὡς κατάσκοποι
ἥκουσι τάφου· χὢ μὲν οὐκ ἰδὼν, λέγει·
ὁ δ' εἰσιδὼν μολόντας, οὐκ ἔχει λέγειν·
ὃς δ' εἰδέναι λέγων τι, φράζειν οὐ θέλει.
Πλὴν εἷς τις εἶπε γραμματεῖς προσιέναι,
καὶ ταῦτα πεῖσαι κοίρανον τῆσδε χθονὸς
πέμψαι φύλακας, καὶ σφραγίσαι τὸν λίθον,
ὡς μὴ τάχα κλέψωσι μύσται τὸν νέκυν·
ὧν οὕνεκ' ἦλθον πρὸς σὲ ταῦτ' ἀπαγγελῶν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ὦ ῥάπτα κακῶν τῶν ἀφερτάτων ἐμοὶ,
γραμματέων ὅμιλε καὶ πρεσβυτέρων·

jaceo, humi strata, solo incubans,
nec dormitavi, nec dormivi, tuos luctus
acerbos et gemitus audiens, o virgo.

DEIPARA.

Surgite, surgite! quid moramini, mulieres?
exite, pergite paululum versus urbem,
quatenus fere mandatum procedere permittit:
fortassis et aliquid novi ediscetis.
Quum enim plerique vos nesciant, nihil metuendum.

CHORUS.

Atqui unum e comitibus cernere mihi videor
tristem ac festino gressu huc properantem;
videtur autem novæ rei nuntius.

NUNTIUS.

Quo quo nunc vadens Jesu matrem videbo?
dicite mihi, mulieres, si quidem nostis, mihi
indicate: an in istis ædibus?

CHORUS.

Ipsa, cernis, in hac domo manet.

NUNTIUS.

Domina parens Magistri a me plurimum dilecti,
et nunc affero sermonem, qui te merito anxiam curaque
sollicitam habeat, et discipulos, tuasque caras mulieres.

DEIPARA.

Opportune venisti, quanquam terrorem denuntians.
Quid est autem? an aliqua nova calamitas ingruit?

NUNTIUS.

Numerosa cohors armata ad tumulum pergit,
qua vero de causa, satis conjicere nequeo.
Veni autem audita re non perspicue: sed rumor
populum pervasit, quod exploratores
tumuli venerunt; et qui quidem non vidit, hæc dicit;
qui vero venientes vidit, id non potest dicere:
et qui se scire ait aliquid, non vult edere.
Unus tamen dixit scribas accessisse,
idque hujusce regionis præsidi persuasisse,
ut custodes mitteret, et lapidi sigillum apponeret,
ne forte mortuum furarentur discipuli;
quam ob rem ad te veni hæc nuntiaturus.

DEIPARA.

O sarcinator malorum mihi intolerandorum,
scribarum et seniorum cœtus!

---

sus et deletum A.— 1852 τε (pro γε) A. B. χαμαιστρωτίαι C. χαμαιστρωτία ceteri. — 1853 οὔτ' ἐκοίμισα A. B. οὔτε κοίμισα C. οὔτ' ἐκοίμησα Ed. Illud ob metrum et locum Euripideum.— 1855 μέλετε B. — 1857 ἐντολὴν B. πως C. που ceteri. — 1860 Χορός om. C. ὁπ. tres. ὀπ. Ed. τινα B. Fort. εἰσορᾶν τινὰ δοκῶ. Eurip.: καὶ μὴν ὀπαδὸν Ἱππολύτου τόνδ' εἰσορῶ. — 1861 ἐφώρμενον A. Eur.: πρὸς δόμους ὁρμώμενον.— 1862 τὲ A.— 1863 πῆ πῆ A. C. et inter versus B. πῆ νῦν B. Ed. — 1865 ἆρα C. ἄρα ceteri, post quod distinguit Ed. — 1866 sic C. ἥδ' ἐντὸς ἀθρεῖς δωμ. ἐντὸς μ. (sine τῶνδε) A. ἥδ', αὐτὸς ἀθρεῖς, δωμάτων ἐντὸς μ.. B. Ed., vere; vide modo Hippol. 1156. — 1868 λόγον φέρω A. — 1869 σοὶ φίλαις C. — 1870 ἀγγέλλων A. B. ἀγγέλων C. Ed.— 1876 χὠ C. χ' ὡ A. B. χ' ὁ Ed. — 1877 ὅδ' codd. μολόντας Eurip. μολοῦντας hic omnes, quod aliquoties ex C. correctum. Interim Noster modo dixit μολεῖ. — 1878 ὃς δ' tres. ὁ δ' Ed. λέγω A. — 1879 τις εἴ πως μοι γρ. A.— 1881 λίθον C. τάφον ceteri. — 1883 ὧν

ὦ τῆς φονώσης ἐργάτα τολμηρίας,
ὦ δραματουργὲ τοῦ φόνου τοῦ Δεσπότου,
ὡς συνιεὶς μὲν οἷα τολμᾷς ἀφρόνως,
δέξῃ βέλος δριμύ τι κατὰ καρδίας,
πάνδεινον ἀλγῶν ἄλγος. Ἢν δ' ἄρ' ἐς τέλος
ἐν τοῖσδε μείνῃς οἷς τανῦν κακῶς μένεις,
οὐκ εὐπραγῶν δόξεις γε μὴ κακῶς ἔχειν,
ἐξ ἀφροσύνης καὶ κακῆς ἀβουλίας·
γνοίης δ' ὅμως ἔπειθ', ὅτ' οὐ κέρδος τί σοι.
Πῶς γὰρ ἔσονται νεκροφῶρες οἱ μόγις
μιαιφόνους σφῶν χεῖρας ἐκπεφευγότες;
προσεγγίσαι πείσει δὲ τίς σφᾶς τῷ τάφῳ,
οὕτω τρέσαντας καὶ λίαν πεφρικότας;
Ἄπιθ' ἄπιθι, καὶ φύλασσε τὸν τάφον·
ναὶ ναὶ, φάλαγξ, ἄπιθι, κἀσφαλῶς βλέπε·
μάρτυς γὰρ ἴσως τῆς ἐγέρσεως ἔσῃ.
Ἄμμες δὲ, φίλαι, τῇδε μίμνωμεν πάλιν.

ΧΟΡΟΣ.

Ναὶ ναὶ μένωμεν ἡσύχως ἐν οἰκίᾳ,
μηδ' ἀπίωμεν ἐς τάφον νῦν Δεσπότου,
ἀλλ' ἰέναι μείνωμεν εὐφρόνης κνέφας.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Καὶ μὴν ἰδοὺ, πρόεισιν ὄρφνης τὸ κνέφας.
Λοιπὸν μένωμεν ἡσύχως ἐκ φυλάκων.
Πῶς γάρ τις ὄρφνῃ δυσμενῶν ἀνὰ στρατὸν
ἐλθὼν μυρίσει τόνδ' ἀκινδύνως μολών;
κατάσκοπον δὲ πρὸς τάφον μολεῖν ἔδει
τίν' ἐξ ὀπαδῶν ἄγρυπνον Διδασκάλου·
ναὶ ναὶ προσήκει τίν' ἀπιέναι τάχει·
κἂν μέν τινα κρυφαῖον οὐ γνοίῃ δόλον,
βῶμεν πρὸς ὄρθρον τύμβον ἐς ζωηφόρον·
δέμας νέκυος τοῦ μυρίσαι κατ' ἔθος
ἐλευσόμεσθα· τήνδ' ἔχω γνώμην ἐγώ.
Ἢν δ' αὖ τιν' ἐχθρῶν μηχανὴν πυθώμεθα,
τῆς καλλιφεγγοῦς ἡμέρας τὴν ἀκτίνα
σιγῇ μενοῦμεν, οὐδὲ χρεία μυρίσαι
τὸν κείμενον νῦν· οὐ γὰρ ὑπὸ γῆς ζόφον
φθορὰ κατασκήψει τις εἰς δέμας Λόγου,
οὔτ' οὖν καθέξει ψυχὰν ᾅδης παμφάγος·
ἑκὼν γὰρ ἔτλη πότμον, οὐχ ὄφλημ' ἔχων,
ἵνα καθειρχθῇ κατ' ὀφειλὴν εἰς ζόφον.
Ἐξ ἀφθίτου γὰρ ἄφθιτον πεφυκότα

o audaciæ cædes perpetrantis opifex!
o machinator necis Domini!
quale, quum noveris quantum nefas insane audeas,
acutum telum in corde excipies,
vehementi confectus dolore! Si vero usque ad finem
in his permaneas, in quibus nunc male insistis,
pessime agens tibi videberis non mala esse conditione,
propter tuam amentiam et consilii pravitatem:
cognosces tamen exinde, quando nihil inde utilitatis tibi
erit.] Quomodo enim mortui furatores erunt ii, qui vix
cruentas illorum manus effugerint?
quis iis persuadebit ut ad tumulum accedant,
iis quos tam vividus pavor horrorque concutit?
Abi, abi, et monumentum custodi.
Age, age cohors, abi, et tuto inspice!
testis enim forsan eris ejus resurrectionis.
Nos autem, dilectæ, hîc subsistere pergamus.

CHORUS.

Sane, sane domi remaneamus secure,
neque ad Domini sepulcrum abeamus,
sed ad eundum exspectemus noctis diluculum.

DEIPARA.

Atqui ecce procedit noctis diluculum.
Exinde exspectemus tranquille, ob custodes.
Quomodo enim aliquis noctu hostium exercitum
pervadens, hunc absque periculo accedens unguentis
perfundet?] Debebat tamen ad monumentum accedere,
tanquam explorator,] aliquis pervigil ex discipulis Domini:
certe, certe expedit aliquem eo abire propere;
et si nullum esse dolum occultum noverit,
mane eamus ad tumulum qui vitam includit:
ut juxta morem mortui corpus condiamus,
adibimus: hæc est mea sententia.
Sin autem aliquam hostium machinationem audiamus,
diei valde lucidæ radios
quiete exspectabimus; neque nunc opus est ungere
jacentem: neque enim sub terræ nigra caligine
Verbi corpus ulla invadet corruptio;
neque ipsius animam omnivorus cohibebit infernus:
sponte enim mortem subiit, nullum habens delictum,
ut mors ipsa ex merito in tenebras recondatur
nam ex immortali immortalem natum

οὐκ et ἀπαγγέλλων A. ἀπαγγέλων C.—1885 γραμμάτεων B. — 1886 φανώσης A. — 1889 καρδίας A. C. καρδίαν B. Ed. — 1890 ἀλγὼν A. ἐς A. C. εἰς B. Ed. — 1891 μείνῃς A. B. μείνοις C. μένῃς Ed. — 1892 εὐπραγῶν A. C. εὐπραγῶς B. Ed. δόξῃς A. γε σὺ μὴ C. — 1895 οἱ μόνοι A. et rec. m. inter versus B. — 1897 σφὰς A. B. — 1900 φύλαξ A. — 1901 γὰρ om. A. — 1902 Ἡμιχόριον Ed., cui hæc tribuit usque ad v. 1905. ἄμμες C. — 1903 Χορός tres. μίμνωμεν B. — 1904 νῦν C. τοῦ ceteri. — 1906 αἴφνης B. — 1907 μένωμεν C. μείνωμεν A. et rec. m. inter versus B. μάθωμεν B. Ed. — 1909 κυρίσει A. — 1910 «Parisiensis editio κατὰ σκότον.» — 1911 ὀπ. C. ὁπ. ceteri. — 1912 τίν' (sic codices in eliso τινά) tres. τόνδ' Ed.— 1913 εὖ γν. A. et inter versus B.— 1914 βοῶμεν B. — 1916 ἐλευσόμεθα omnes. ἔχων B. — 1917 μυχανὴν C.— 1918 ἀκτίνα B. cum ῑ inter versus, ut ceteri. — 1921 φθορᾶ B. — 1922 οὔτ' αὖ A. ψυχὰν A. C. ψυχὴν B. Ed. — 1924 κάτειρχθῇ C., quod dubium posue-

πῶς νιν φθερεῖ ταμίας ᾅδης νερτέρων;
ὃν καὶ λάφυρ' ἐκεῖθεν ἑλκύσαι δοκῶ
ὅσους βροτῶν καθεῖρξεν, οὓς ξυνήρπασε
κἄδδησεν ἐν δεσμοῖσι πανζόφου στέγης.

ΧΟΡΟΣ.

Ὀρθῶς· μολεῖν χρὴ πρῶτον εἰς κατασκοπήν·
πέμφ' ὡς τάχιστα· νῦν γὰρ ἀσφαλῶς λέγεις·
σὺν σοὶ δέ μ' ὄψει καρτεροῦσαν ἐς τέλος.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Τίς δῆτα φίλων, αἳ πάρεισιν ἐνθάδε,
τολμᾷ κατόπτις ἔννυχος τύμβῳ μολεῖν;
τίς ἂν γένοιτο νῦν ἐμὴ δ' εὐεργέτις;
μύσται γὰρ οὐ πάρεισι τοῦ Διδασκάλου,
φεύγοντες ὁρμὴν ἄλογον μιαιφόνων.
Οὐ γὰρ ἴσως πνέουσι θυμοῦ καθ' ὅλων·
περιφρονοῦσι καὶ γὰρ ἡμῶν τοῦ γένους,
μύστας δὲ διώκουσιν ἀλόγῳ θράσει.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ.

Ἐγὼ πρὸς ὑμῶν τόνδε κίνδυνον θέλω
ῥίψασα, κατόπτις σοροῦ θείου μολεῖν·
ἅπαντ' ἐκεῖθεν ἐκμαθοῦσα δ' ὡς ἔχει,
ἥξω πρὸς ὑμᾶς πρὶν φάος μολεῖν χθόνα·
ἥξω δὲ θᾶττον. Τόνδ' ὑφίσταμαι πόνον
ἕκητι πολλῶν, ὧν ἀπηλλάγην, κακῶν·
κἀντεῦθεν ἴσως εὐκλεέστερον δόμα
αὐτὸς παράσχῃ νεκρὸς οὐ νεκρὸς δ' ἐμοί.
Εὕδειν δοκεῖ δὲ, καὶ μένειν μ' ἔτι κνέφας.
Εὕδωμεν οὖν, εὕδωμεν· οὐ μακρὰν ἕως,
ἣν εἴθ' ἴδοιμι τάχιόν γε, Παντάναξ·
ἀτὰρ πρὸς ὄρθρον ἀπίω ταχυδρόμος·
ἴσως κἀδελφαῖς συντρεχούσαις ἐντύχω,
αἳ προσμένειν εἵλοντο καὶ βλέπειν τάφον·
πᾶσαι γὰρ ἠπείγοντο συμφώνως ἐμοὶ
ἐννυχίσαι νῦν πρὸς τὸ μυρίσαι νέκυν.

ΧΟΡΟΣ.

Ἄπιθ' ἄπιθι· προδραμοῦσα τὶ μάθοις
ἀνδρῷαν εἰσφέρουσα τὴν τολμηρίαν.
Ἄμμες δ' ἐφεψόμεσθα σὺν αὐτῇ Κόρῃ,
ἄλλαι τε πολλαὶ Γαλιλαίας θρεμμάτων·
πάσας γὰρ οἶμαι συνδραμεῖν σοι πρὸς τάφον,
ἰδεῖν ποθούσας τέρμα τῶν ἠλπισμένων.
Μικρὸν δ' ἐφυπνώσωμεν, ἠὼς οὐκ ἄπο.

eum quomodo corrumpet mors inferorum dominatrix?
quem illinc, veluti spolia, educturum puto
quotquot *illa* hominum inclusit, quos rapuerat
et vinculis domus plane tenebrosæ constrinxerat.

CHORUS.

Prudenter: primum ad rei explorationem oportet ire:
mitte quam celerrime: nunc enim firme loqueris.
Tecum vero videbis me tolerantem ad extremum.

DEIPARA.

Quænam igitur dilectarum, quæ hic adstant,
audet exploratrix noctu ad tumulum ire?
quæ isto me nunc beneficio afficiet?
Neque enim adsunt Domini discipuli,
qui insanam carnificum rabiem fugerunt.
Non enim fortasse eundem erga omnes spirant furorem;
aspernantur quippe nostrum sexum,
sed insana discipulos audacia persequuntur.

MAGDALENA.

Ego vobis auctoribus hoc periculum
ingressa, ire volo tumuli divini speculatrix:
quando autem omnia, qualia sint, edidicero,
ad vos redibo, priusquam lumen redeat supra terram:
redibo autem cito. Hunc subeo laborem
ob multa, quibus liberata *ab illo* sum, mala:
atque hinc fortasse donum insignius
ipse mihi præbebit mortuus mihi non mortuus.
Sed dormiendum videtur, exspectandumque adhuc crepusculum.] Dormiamus igitur, dormiamus: non longe abest aurora,] quam, o Rex omnium, utinam ocius videam!
Verum ubi diluxerit, properanter abibo;
forsan etiam in sorores illuc occurrentes incidam,
quæ remanere et tumulum inspicere decreverunt;
omnes enim animo mihi concordi studebant
noctem traducere ad ungendum mortuum.

CHORUS.

Abi, abi: ante nos currens aliquid didiceris
tu viriles afferens animos.
Subsequemur autem nos cum ipsa Virgine,
aliæque plures e Galilæa ortæ.
Existimo enim cunctas ad tumulum tecum concursuras esse,] expetentes spei nostræ exitum cernere.
Obdormiscamus vero paululum: haud procul aurora.

---

ritne Noster ob euphoniam quandam an error sit ex sequente κατ' ortus. — 1926 νιν C. νῦν ceteri. — 1927 ἑλκῦσαι B. — 1928 ὃς συνήρπ. A. — 1930 Χορός tres. Ἡμιχόριον Ed. Post ὀρθῶς distinxi auctore C., cum Combefisio. — 1931 γὰρ om. A. B. — 1932 δ' ἔμ' A. ἐς (A. εἰς) τέλος tres. ὡς θέλεις Ed. — 1934 τολμᾷ C. θέλει ceteri. κατόπτης A. B. μολεῖ C. — 1935 ἐμή δ' εὐεργέτις C. ἐμὸς δ' εὐεργέτης ceteri. — 1940 ἀλόγων B. — 1941 ἡμῶν B. — 1948 παράσχῃ ν. C. παράσχοι ν. A. B. παράσχῃ ὁ ν. Ed. — 1949 δοκεῖν A. — 1951 τε A. B. — 1952 αὐτὰρ A. — 1953 ἀδελφαῖς A. B., hic cum κ inter versus. — 1957 Χορός tres. Ἡμιχόριον Ed. προδραμοῦσα τί μάθοις C. προσδραμοῦσα τί μάθῃς A. δραμοῦσα (cum προσ inter versus recenti m.) τί μάθῃς B. νῦν δραμοῦσα, ὡς τί μάθῃς Ed. — 1958 ἀνδρώαν C. De B. incertum. — 1959 ἄμμες C. ἐφεψόμεσθα B. ἐψεφόμεθα ceteri. αὐτῇ κόρῃ C. αὐτῇ κόραι A. αὐταῖς κόραις B. Ed. — 1963 ἐφυπν. C. ἀφυπν. ce-

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ.

Σφοδρῶς πονεῖν με χρὴ, πονοῦσαν δ' ἄξιον
μισθὸν προσαθρεῖν· παντὶ γὰρ προκείμενον
ἆθλον πρὸς ἔργῳ τὴν χάριν τίκτει διπλῆν,
ἣν πολλαπλῆν εἴληφα, καὶ πάλιν λάβω.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ναὶ καὶ δίκαιον τοῦτο, κοὐκ ἄλλως σκοπεῖς·
σύ τ' εὖ παραινεῖς, καὶ σὺ καιρίως λέγεις·
λέγεις δὲ μισθὸν καὶ χάριν ὅσην ἔχεις
πρὸ τῶν πόνων λαβοῦσα, καὶ πάλιν λάβοις·
πλὴν οὖν τί μεῖζον τῶνδ' ἀπαιτήσεις γέρας;
δώσει δ' ὅμως σοὶ δῶρ', ἃ καλλιστεύεται
τῶν νῦν ἐν ἀνθρώποισιν, οἶδ' ἐγὼ, πολὺ,
μακαρία τ' ἔπειτα κυρήσασ' ἔτι.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ.

Ἰδοὺ, τὸ σόν γε προσκοπουμένη δράμω·
πρώτη δ' ἴδοιμι τὴν ἀνάστασιν κόρη!
μισθὸν γὰρ αἰτῶ τῶν πόνων λαβεῖν τόδε·
ἀθρεῖς γὰρ ἀθρεῖς τὴν ἐμὴν προθυμίαν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ὅρα κατ' ὄρφναν μὴ φύλαξιν ἐντύχῃς.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ.

Φυλάξομαί τοι, καὶ πόδ' ἡσύχως βαλῶ.
Ἀλλ' εὐτυχοίην, καὶ τύχοιμι δ' ὧν ἐρᾷς·
ἐρᾷς δὲ πάντως Υἱὸν ἰδέσθαι τάχει·
ὅπερ ποθοῦσα ῥιψοκινδύνως τρέχω.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Βάθ' ὡς τάχιστ', ἐμοὶ δὲ θᾶττον, ὧν ἐρῶ,
εὐάγγελος γένοιο, τυχεῖν ὡς ἔχω.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ.

Εἴκω κελευσθεῖσ'· οὖσα γάρ μοι δεσπότις,
οὐκ ἂν ἁμάρτοις τοῦδέ γ', ἀλλὰ πείθομαι.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ἐφέψομαι κἀγὼ δὲ σὺν σοὶ, Μαρία·
ἀλγῶ γὰρ ἀλγῶ καὶ μένειν σοῦ κατόπιν.
Οὕτω μέλουσα, πῶς ποτ' οἴσω νῦν τλάμων;

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ.

Καὶ λοιπὸν ἀπίωμεν, ὦ φίλα κόρα·

MAGDALENA.

Vehementer me laborare oportet, et laborantem decet
mercedem intueri : cuilibet enim propositum
operi præmium duplicem parit gratiam,
quam ego multiplicem percepi, et iterum percipiam.

DEIPARA.

Sane etiam æquum hoc est, nec secus judicas :
tu et bene admones, et opportune loqueris :
vocas autem mercedem et gratiam quantam obtinuisti
priusquam laborares, et quam iterum accipies;
verum quid hisce melius præmium postulabis ?
Dabit tamen tibi dona, quæ magno in pretio
sunt apud homines, novi ego, plurimum,
et beata deinceps eris, iis acceptis.

MAGDALENA.

Ecce quod tua interest prospiciens curro.
Prima vero utinam virgo resurrectionem videam !
nam pro mercede laborum hoc accipere exopto :
cernis enim, cernis meam alacritatem.

DEIPARA.

Cave ne per tenebras custodibus incidas.

MAGDALENA.

Istud cavebo, et pedes tacite movebo.
Verum id mihi feliciter cedat, et assequar ea quæ desideras !] desideras autem omnino Filium tuum cito videre :
quod exoptans, abjecto periculi metu, curro.

DEIPARA.

I quam celerrime, mihique ocius eorum, quæ cupio,
jucunda sis nuntia, ut voti sim compos.

MAGDALENA.

Jussis tuis obtemperans abeo; quum enim mihi sis domina,
non deero tibi in hac re, sed obsequar.

DEIPARA.

Quin et ego tibi subsequar, Maria :
doleo enim, doleo post te remanere.
His curis ægra, quomodo infelix nunc feram?

MAGDALENA.

Abeamus igitur, o dilecta virgo;

teri.— 1964 με χρὴ C. μ' ἐχρῆν A. B. με χρῆν Ed.' πονοῦσα B. — 1965 προαρθρεῖν A. Omnes προκ. — 1966 ἄθλον C. Ed. ἔργῳ A. C. ἔργον B. Ed. — 1967 πολλαπλῆν A. C. πολλὰ πλὴν B. πολλὰ πρὶν Ed. — 1968 ναὶ καὶ tres. ναὶ, ναὶ Ed. τοῦτο om. A. B., qui posterior deinde σκοπεῖ (sic) σε δεῖ, antiqua manu τοῦτο in marg. posito. — 1970 ἔχοις C. — 1971 πολλῶν eadem m. super πόνων scriptum in B. — 1972 ἀπαιτήσας C. — 1973 καλλιστεύονται A. — 1974 οἶδ' ἐγὼ πολλὰ A. πολλὰ etiam B. — 1975 δ' ἐπ. C. κηρύσω σ' ἔτι B. cum altero inter versus ab antiqua m. κηρύσασ' A. — 1976 τοσόνδε B. — 1977 σ' B. pro δ'. — 1978 τόνδε B. — 1981 τοι A. C. τι B. Ed. — 1982 εὐτυχοίμην A. σ' super δ' ead. m. in B. — 1983 δὲ om. B. — 1985 μάθ' B. — 1987 γάρ om. B. δεσπότις C., quod Noster haud dubie scripsit primum, ut ex totius sententiæ conformatione apparet. τιμία ceteri. — 1988 γ' ἄλλα A., omisso πείθομαι. — 1989 κἀγὼ δὲ C. « Reg. H. II. Editi δὲ κἀγώ. » Sic B. καλῶ δὲ A. Μαρία C. Μηρία ceteri. — 1990 σοῦ C. σου ceteri. — 1991 μέλλουσα A. B. — 1992 φίλαι κόραι A. B., hic cum altero ead. manu inter versus posito. Benedictinis φίλα κόρα est singularis Doricus : non impedit tamen sequens versus, quo Magdalena Virginem unam alloquitur, quominus κόρα accipiatur pro duali : nam tres ierunt secun

σὲ γὰρ ἔχουσα συνοδὸν χαίρω μέγα.
Αἱ δ' ὕπνον οὐ βάλωσιν ὀμμάτων ἄπο.
Ἔγρεσθ' ἔγρεσθε· τί, γυναῖκες, μέλλετε;
γοργωπὸν ἕδραν τῶν βλεφάρων λύσατε.
Οὐ λεύσσετ' ἐς μήνάδος αἴγλαν παμφαῆ;
ἀὼς πέλας, ἀώς· ὅδ' ἀστὴρ ἔγγιος,
θέλγει δ' ἕδραν ὄμματος ἄδιστός γ' ὕπνος·
ἄδιστος ἄδιστος γὰρ ἐν τοῖς βλεφάροις
ἐνδὺς ἔδα παχνουμέναισι καρδίαις.

ΧΟΡΟΣ.

Ἐγὼ μέλουσα καρδίᾳ παχνουμένῃ,
ἄγρυπνον ὄμμα πᾶσαν ἀν' ὄρφνην στρέφω.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ.

Ἄμμες τάχει στείχωμεν, ὦ φίλα κόρα,
σφοδρᾷ μελήσει καρδίας δεδηγμένη.
Στείχωμεν οὖν τάχιστα τοῦ τύμβου πέλας·
αἱ δ' ἀποβαλοῦσαι τὸν ὕπνον ὀμμάτων,
ἥξουσιν ὡς τάχιον ἡσύχῳ βάσει.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ναὶ ναὶ τάχει στείχωμεν· εὖ δ' εἴη τυχεῖν.
Πέποιθα πᾶσι δ' ἡμέραν ἐλευθέραν
ἀκτῖνα τὴν στείχουσαν ἡλίου φέρειν.
Ἄπιμεν οὖν, ἄπιμεν· αἱ δὲ κατόπιν
νῦν ὠσὶν ἠχὴν ἠρέμα δεδεγμέναι,
οἶμαι, πελείας ὠκύτητ' οὐχ ἥσσονες
ποδῶν δράμωσι συντόνοις δρομήμασιν·
αὖθις γὰρ ἀφίημι ῥαδινὴν ὄπα,
σαφῆ κελευσμὸν, συντρέχειν πρὸς τὸν τάφον.
Ὀρθαὶ δ' ἰδού γε· θαῦμ' ἰδεῖν εὐκοσμίας.
Αἶ αἶ!
Τέκνον, ποθεινὸν ἦμαρ ἰδοὺ τὸ τρίτον,
τριταῖον ἤδη φέγγος, ἐλπὶς σοῖς φίλοις.
Μὴ δὴ παρέλθοι, καὶ θανεῖν με ξυμφέρει.
Ὦ Τέκνον ὦ φίλτατον, ὦ θεῖον κάρα,
πότ' ἄρ' ἐγώ σ', ἢ ποῦ σ' ἡ παντλήμων ἴδω;
Ὦ Τέκνον, εἴθε τάχος ἔλθοις μοι φάους!

te enim sociam habens, plurimum gaudeo.
Istæ vero ex oculis somnum non excutient.
Surgite, surgite ; quid, mulieres, cessatis?
trucem palpebrarum sedem solvite.
Non aspicitis in lunæ fulgorem plene lucentem?
Aurora prope est, aurora : hic est stella lucifera prope :
demulcet vero sedem oculorum suavissimus somnus :
suavissimus, suavissimus enim in palpebras
se insinuans cordibus dolore constrictis subrepsit.

CHORUS.

Ego sollicita animo, quem mœror constringit,
per totam noctem oculum pervigilem circumfero.

MAGDALENA.

Acceleremus cito gressum, o dilecta virgo,
gravissimis curis exesa animo.
Incedamus igitur quam celerrime versus tumulum :
istæ vero ex oculis somnum quando excusserint,
brevi venient gressu quieto.

DEIPARA.

Sane celerrime progrediamur : bene autem contingat.
Ac confido omnibus diem liberam
radios solis accedentes allaturos.
Abeamus igitur, abeamus : istæ vero pone nos
nunc auribus sonum sensim accipientes,
columbis, ut arbitror, non inferiores celeritate
pedum concitatis cursibus current.
Rursus enim emitto gracilem vocem,
claram cohortationem, ut ad tumulum simul properent.
Verum ecce sunt erectæ; eorum decor visu mirabilis.
Ah, ah!
Fili, ecce dies tertia valde exoptata,
jam tertia lux, quam tui exspectant amici.
Hæc *spes* ne effluat, ac vel mori mihi expedit.
O Fili o dilectissime, o divinum caput,
quando tandem aut ubi te videro miserrima?
O Fili, utinam æque cito ac lux advenias mihi!

dum Marcum XVI. 1. Extrema vox in versu 2005 dubia est, ut nihil inde efficias. — 1993 συνοδὸν sic omnes. — 1994 αἶδ' A. ὅδ' C. αἱ δεῖπνον B. βάλωσιν C. βάλλωσιν B. cum ου ead. m. inter versus. βάλλουσιν A. Ed. — 1995 τί γυν. tres. ἔγρεσθε, γυναῖκες· τί μέλλ. Ed. — 1997 λεύσετ' ἐς μήναδος (sic) αἴγλην C. λεύσετ' ἐμήναδος αἶγλαν A. λεύσσετε μηνίδος αἴγλαν B. λεύσετ' ἐς μήνιδος αἴγλαν Ed. παμφαῆ tres «et Editi», ut παμφαοῦς sit Benedictinis («quippe luna erat pleno orbe, quum Christus passus est»), παμφαοῦ autem bis scriptum abbati Cailland sit tribuendum, qui opus postumum edidit. — 1998 post ἀώς recte distinxit C. οὐδ' ἀστὴρ ἐγγίος A. Ἔγγιος barbarice fictum videtur ex ἔγγιον. Apud Euripidem : καί τις προμολὼν ὅδε γ' ἐστὶν ἀστήρ. — 1999 ἄδιστος C. B. ἄδ. A. γ' om. A. B. — 2000 ἄδ. A. B. ἄδιστός γαρ C. – 2001 ἐνδὺς C. διδοὺς A. B. ἡδὺς Ed. ταῖς παχν. C. παχνουμέναις καρδ. tres. παχνουμέναις ἐν κ. Ed. — 2003 ἀνὰ B. ὄρφνην C. ὄρφναν ceteri. — 2004 Μαγδαληνή C. B., om. A. Quod Ed. sequenti versui apponit. ἄμμες C. φίλαι κόραι A. B. — 2005 δεδηγμένη C., quod aptissime ad Virginem refertur, de qua sæpe similiter : potest tamen in fine litera σ excidisse, ut alibi in hoc codice. δεδηγμέναι A. et inter versus B. δεδηγμένης B. Ed. — 2006 τοῦ om. B. — 2007 αἴδ' codices. ἀποβαλλοῦσαι A. — 2009 τάχει om. A. — 2010 πᾶσι δ' C. πᾶσιν ceteri. — 2013 ὠδίν' ἠχὴν ἠρ. δεδηγμέναι A. — 2014 πελείας Ed. cum Euripide. πελειάσιν C. πελειᾶσιν ὠκύτητα A. πελίσιν (sic) B. — 2015 πολλῶν A. δράμασι B. ὁρμήμασιν (sic) C., quod correctoris esse videtur, quum recentiores codd. Euripideum habeant. — 2016 γὰρ om. A., qui ζαδινήν. — 2017 σαφεῖ κελευσμῷ A. B. — 20.9 αἶ B. — 2020 τὸ om. B. — 2022 ζυμφ. (sic) C. ξυνδέει B., altero ead. m. addito. — 2024 prius

ἔλθοις νεκρῶν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας
λιπὼν, ἵν' ᾅδης χωρὶς ᾤκισται φάους,
νῦν δ' εἶδε φῶς μέγιστον ἐν σῇ καθόδῳ.
Ἐλθ' ἐλθὲ, φάνηθι, προλαβὼν ἠοῦς σέλας·
Θεὸν Θεόν σ' ὀλύμπιον τὰ πάντ' ἔχει.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ.

Ἆ ἄ!
εὐνὰς ἐρήμους τάσδε φυλάκων ὁρῶ.
Τί δῆτ' ἂν εἴη; μῶν λόχος βέβηκέ ποι;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ἴσως ἐφ' ἡμῖν μηχανὴν στήσων τινά.
Θρασὺς γὰρ ὄχλος, νῦν δ' ἐπεὶ κρατεῖ θρασύς.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ.

Τί δῆτ', ἀδελφὴ, δρῶμεν; οὐ γὰρ εὕρομεν
ὡς ἠλπίσαμεν, ἐλπίδων δ' ἡμάρτομεν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Πείθου, πάλιν στείχωμεν· εὖ δ' εἴη τυχεῖν
τὸν νεκρὸν αὐτὸν καρδίαις ὡπλισμέναις!
σώζει γὰρ αὐτὸν ὅστις εὐφρόνως Θεῷ
ἀνατίθησι· καί γε νῦν βαδιστέον.
Ἄμμιν δὲ λίθον τίς ἄρ' ἀποκυλίσει;

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ.

Ὀττοτοτοτοί!
Ἄναξ Ἄναξ ἄφθιτε, τίς ὅδ' ὁ κλόνος;
Πῶς δ' ἐκκυλισθεὶς ἀθρόως ὦπται λίθος;
κενὸς δ' ὁρᾶται καὶ τάφος τοῦ Δεσπότου.
Οὐκοῦν ἄπειμι, καὶ φίλοις μύσταις ἐρῶ
ἄρσιν νέκυος, αὖ δ' ὑποστρέψω τάχει·
εὕροιμι δ' ὧδε σὺν γυναιξί σ' αὖ, κόρη.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Εὖγ' εὖγ' ἐπανῆκες τάχιστα νῦν, φίλη·
ἐγὼ δὲ λίθον ἠρμένον βλέπουσ' ἔτι
θαμβουμένη πέφρικα, πῶς ὧδ' ἀθρόον
ὤφθη κυλισθεὶς τῆς θύρας πρὸ τοῦ τάφου.
Ἆ ἄ! σίγα, σίγα·
ὁ λαμπροπυρσόμορφος οὗτος τίς δ' ἄρα,
ὃς καθύπερθεν ἕζεται νῦν τοῦ λίθου,
πανευπρεπὴς, ἐσθῆτι λευκῇ χαρίεις;
στίλβει γὰρ ὥσπερ ἁπαλὴ χιὼν νέα.
Ἰδοὺ δὲ καὶ φύλακες, ὡς νεκροὶ, κάτω.

advenias defunctorum latebra et caliginis portis
relictis, ubi colitur infernus lucis expers,
nunc autem in tuo descensu maximam vidit lucem.
Veni, veni, appare auroræ splendorem præveniens.
Deum, Deum cœli te omnia habent (*ubique es*).

MAGDALENA.

Ah, ah!
cubilia hæc inania custodum video.
Quid istud sit? num aliquo abierit *cohors* in insidias?

DEIPARA.

Fortassis adversum nos aliquem dolum struens.
audax enim est turba, nunc præsertim quum dominatur.

MAGDALENA.

Quid agemus, soror? neque enim invenimus
quemadmodum speravimus; spes nobis excidit.

DEIPARA.

Confide, iterum procedamus: faxit ut nos
ipsum mortuum animis præparatis inveniamus!
Semet enim ipsum servat quisquis Deo sapienter
committit: et nunc incedendum nobis est.
Sed nobis quis lapidem revolvet?

MAGDALENA.

Hei, hei!
Rex immortalis, quisnam est iste strepitus?
Quomodo derepente visus est lapis revolutus?
vacuus autem Domini tumulus inspicitur.
Abeo igitur, dilectisque discipulis dicam
mortui raptum, et statim redibo;
teque, o virgo, cum mulieribus hîc inveniam.

DEIPARA.

Bene, bene quod celerrime nunc redisti, o amica;
ego autem lapidem revolutum cernens, adhuc
stupore horresco, quomodo tam confestim
conspiciatur revolutus ab ostio ante sepulcrum.
Ah, ah! sile, sile!
Quis est ille cujus facies rutilo splendore coruscat,
qui nunc supra lapidem sedet,
totus decorus, alba veste gratiosus?
fulget enim ut nix recens et tenera.
Ecce autem custodes tanquam mortui humi jacent.

σ' om. A., qui παντλάμων. — 2025 φάους omnes. An φάος? — 2028 δ' in rasura B. εἶδε A. ἐν σῇ A. C. « Ita Reg. H. II. Editi ἐν σῷ. » B. ἐν σοί. Idem a pr. m. μεθόδῳ. — 2029 ἠοῦς tres. τῆς ἠοῦς Ed. — 2030 Μαγδ. huic versui apponit A. — 2031 ἆ B. — 2032 τάσδε A. C. τάς γε B. Ed. — 2033 Θεοτόκος Ed., quod sequenti versui præfigunt tres nostri. που A. πῇ C. — 2034 ἴπως C., qui fort. ἤ πως voluit. μηχανὴν ἐφ' ἡμῖν A. στήσων A. C. στείχω (sic) B. τεύχων Ed. « Editi στείχων. » — 2035 κρατεῖ om. A. — 2036 Μαγδ. om. A. — 2037 ἠλπίζομεν A. — 2038 Μαγδαληνὴ Θεοτόκῳ A. — 2040 αὐτὸν omnes. ἀφρόνως B. — 2042 ἄμμιν C. — 2043 sic C. ὀττοτοτοί· ἰὼ ἰὼ ἰώ A. ὀττοτοί B. ὀττοτοῖ Ed. — 2044 ἄναξ semel Ed. et B., qui alterum in margine habet. τίς ὅδ' ὁ A. C. τίς δ' ὁ B. τίς δ' ἐστὶν ὅδ' ὁ Ed. — 2045 πᾶς A. ἐκυλ. C. ἀθρόως C. ἀθρόον A. B. ἀθρόον γ' Ed. — 2048 ἄρνησιν B. — 2049 ξὺν γυναιξὶν αὖ σε A. — 2050 εὖ εὖγ' C. εὖ τ' εὖγ' B. ἐπανῆκε εἰς A. ἐπανήκεις igitur correxit aliquis. — 2052 πέφρυκα A., qui duos versus sequentes omittit. — 2053 πρὸ τοῦ C. πρὶν τοῦ B. Ed. Fort. ὤφθη 'κκυλισθείς. — 2054 ἆ C. ἆ B. Ed. Hæc usque ad v. 2059 *Magdalenæ* tribuenda esse putaverim; v. infra 2444 seqq. — 2055 syllaba φος omissa in C. sine lacuna. — 2056 καθύπερξεν ἕξεται A. — 2059 δὲ om. A.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Ὕμμες δὲ μὴ θροεῖσθε, μηδ' ἔστω φόβος·
ζητούμενος γὰρ οὐκέτ' ἐστὶν ἐν τάφῳ,
ἄναξ Ἰησοῦς τῆτες ἐσταυρωμένος·
ὅδ' οὐκέτ' ἐστὶν ἐν τάφῳ νεκρὸς μένων,
ἀλλ' ἐξεγερθεὶς εἰς Γαλιλαίαν τρέχει·
ὡς εἶπε, μύσταις ὀπτάνεσθαι νῦν θέλει.
Κενὸν δ' ἰοῦσαι τὸν τόπον κατίδετε.
Ἄπιτε γοῦν, ἄπιτε, καὶ ταῦτα σφίσιν
εἴπατε τρανῶς· πάντα γὰρ ἔγωγ' ἔφην,
καὶ πάντα πᾶσιν εἴπατε ξὺν τῷ Πέτρῳ,
ὡς φροῦδος ᾅδης, Χριστὸς ἀνέστη τάφου,
τάφου δὲ λίθος εὐσθενῶς ἀπηλάθη·
φρουροί θ' ἄϊδος θύρετρ' ἀνεῖσαν φόβῳ
λελυμένοι, νεκροὶ δὲ πρὸς φάους χθόνα
σκιρτῶσι, σῶκον ἐκκαλούμενοι Θεόν·
τῷ γ' αὐτόματα δεσμὰ πάντ' ἀπερράγη.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ὦ καλλιφεγγὲς ἡλίου σέλας τόδε
πέφθακεν, ὡς ἤλπιστο, τέρμα φροντίδων.
Πέπτωκεν ἐχθρὸς, Χριστὸς ἀνέστη τάφου.
Ἠοῦς παρούσης τίς ποτ' ἄρ' ἡδυτέρα;
τί δ' ἂν ἐμοὶ γένοιτο χαριέστερον;
Πῆ γοῦν τὸν ᾅδην καββαλὼν βαίνεις, Τέκνον;
πῆ πῆ δ' ἐγώ σε καὶ πότ' ἂν ἴδω, Τέκνον;
Ἔλθ' ἐλθὲ καὶ φάνηθι μητρὶ σῇ τάχει.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ.

Ὄψει γε θᾶττον, ὡς ἐγῷμαι, πλειόνων.
Ἀλλ' ἀπίωμεν, ὡς ὁ λευχείμων ἔφη,
μύσταις φίλοις ἅπασι χάρμα μηνύσαι.
Πρῶτον δ' ἄπειμι πρὸς Πέτρον καὶ παρθένον,
εὐάγγελον φέρουσα βάξιν τοῖς φίλοις·
ὁ γὰρ φανεὶς εἴρηκεν εἰπεῖν καὶ Πέτρῳ.
Ἄπειμι γοῦν κένωσιν εἰπεῖν τοῦ τάφου
καὶ τὴν ὅρασιν τοῦ φανέντος καὶ λόγους·
οὗτοι δ' ὅμως ἔδραμον ἰδεῖν τὸν τάφον,
οἶμαι δὲ πάντα σφᾶς θεωρῆσαι καλῶς.
Ἀλλ' ὢ τίν' ἀθρῶ; Δεσπότην καινῇ θέᾳ;
οὐκ οἶδ' ἀκριβῶς· εἰκάσαι γε μὴν πάρα·
μορφῇ γὰρ οὔτι φαῦλον εἰσβαλεῖν τινα...

ΧΡΙΣΤΟΣ.

Χαίρετε.

ANGELUS.

Vos ne pavete, procul animis sit timor;
quem enim quæritis, jam non est in sepulcro,
Rex Jesus modo cruci fixus:
hic jam non est in monumento exanimis,
sed exsuscitatus in Galilæam se confert;
ut dixit, discipulis suis se vult manifestare.
Euntes autem tumulum vacuum inspicite.
Abite igitur, abite, et hæc ipsis
aperte dicite; omnia enim vobis ego dixi,
et omnia *discipulis* omnibus dicite cum Petro,
quomodo evanuit infernus, Christus e sepulcro surrexit
lapisque monumenti valide remotus fuit;
custodesque inferorum januas reliquerunt metu
soluti, et mortui vi lucis ad terram
saliunt, Deum salvatorem invocantes:
ipsi vincula omnia sponte fracta defluxerunt.

DEIPARA.

O pulchram lucem spargens solis jubar istud
jam devenit, ut fuit spes nostra, curarum finis.
Concidit hostis, Christus e sepulcro surrexit.
Præsenti aurora quæ fuit unquam jucundior?
quid mihi unquam foret gratius?
Quo igitur vadis, o Fili, conculcato inferno?
Ubi, ubi et quando te ego, Fili, intuebor?
Veni, veni, et cito tuæ matri te ostende.

MAGDALENA.

Citius quam ceteræ plures, ut puto, tu videbis.
Verum abeamus, ut dixit vestibus albis indutus,
ut dilectis omnibus discipulis gaudium denuntiemus.
Primo ad Petrum et virginem *discipulum*(*Joannem*) pergo,
amicis lætum ferens nuntium:
qui enim apparuit, id et Petro indicari monuit.
Abeo igitur, ut vacuum sepulcrum dicam
et illius qui apparuit visionem et sermones:
at hi tamen cucurrerunt ad videndum monumentum,
et existimo ipsos accurate omnia inspexisse.
Verum o quem intueor? Dominum sub nova forma?
Haud plane scio: licet tamen conjicere: [cedere...
forma enim minime contemnendum aliquem repente ac-

CHRISTUS.

Salvete

— 2060 ὕμμες A. B. ὕμες C. ὑμεῖς Ed. — 2063 ὧδ' A. οὐκ ἔστιν A. B. ἐν τῷ τάφῳ B. — 2064 τάχει A. — 2065 ὀπτάνεσθε A. νῦν θέλει C. πως θέλει A. B. πως θέλων Ed. — 2068 πάντων ἔγ. et fort. ἔφη A. — 2069 παντάπασιν Ed. σὺν tres. — 2072 θ' ἄϊδος C. B. et a pr. m., ut videtur, A., in quo per correct. φρουροῖσθ'. Ed. τ' ἄϊδος. Deinde A. θύετρ'. — 2075 τῷ γ' et ἀπερράγη tres. τῷ δ' et ἐπερρ. Ed. — 2077 ὡς ἤχιστος A. — 2078 Χριστὸς δ' C. Ed. δ' om. A. B. — 2079 ἄρ' ἡ δευτέρα A. — 2081 καμβαλὼν A. C. καταβαλὼν a pr. m. B., καββ. in rasura. — 2082 in margine habet B. Alterum πῆ om. A. — 2083 μητρὶ σῇ A. C. σῇ μ. B. Ed. — 2085 λευχίμων C. λευσχήμων A. — 2088 βᾶξιν C. — 2093 σφὰς A. B. — 2094 ὢ B., qui Deiparæ jam hunc versum tribuit cum A. — 2096 et 2097 *Deiparæ* tribuuntur ab omnibus. Magdalenæ continuandos esse apparet ex v. 2452. Codex A. et vett. edd.: μορφῇ γάρ οὔτι φαῦλον εἰσβαλεῖν (ἐσβ. A.) τινά, item B., nisi quod εἰσβαλῇ. Benedictini, aliquot editos εἰσφαλεῖν habere testati (sphalmate manifesto), posuerunt εἰσφανεῖν

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ.

Χαῖρ', ἐσθλὸς ἐσθλοῦ Παῖ, βασιλεῦ παντάναξ,
ἔσχατον ἐχθρὸν συγκατασκάψας πότμον.
Ἄναξ Ἄναξ ἄφθιτε, σὺ Θεὸς μέγας,
ποδῶν δὲ σῶν ἄμμιν δὸς ἅψασθαι φόβῳ·
τοὺς γὰρ ἐπ' οὖδας νῦν κυνοῦσαι πίτνομεν,
καταπλαγεῖσαι τῇ χαρᾷ καὶ τῷ φόβῳ.

ΧΡΙΣΤΟΣ.

Μὴ δὴ φοβεῖσθε, μηδ' ὑμῖν ἔστω φόβος.
Ἄπιτε δ', ἀγγείλατ' ἀδελφοῖς μου τάχει
ἐς Γαλιλαίαν ἀφικέσθαι, καί μέ πως
ἐκεῖσε κατίδωσιν, ὡς ἔφην σφίσιν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ὢ φαιδρότης ἄρρητος ἡλίου βολῆς,
ὡς ἀνέτειλε χαρίεσσα νῦν ἕως!
ὢ λαμπρότης ἄφατος αὐγῆς ἀκτίνων,
ὢ χάρμα παγκόσμιον, ὢ θυμηδία,
ὢ τέρψις εὐφρόσυνος, ὢ γῆθος μέγα,
πῶς ἄν τις εἴπῃ, πῶς ἀπαγγείλῃ λόγῳ
ἐμῆς ἀγαλλίαμα τανῦν καρδίας;
Ἀλλ' ἀπίωμεν, ὡς ὁ Δεσπότης ἔφη.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ.

Ἐγγὺς ἰδού, δέσποινα, φίλαι σοι κόραι,
ἄλλαι τε πᾶσαι Γαλιλαίας θρεμμάτων,
πρὸς τὸν τάφον τρέχουσι μυρίσαι νέκυν,
τὴν ἐξέγερσιν ἀγνοοῦσαι τοῦδ' ἔτι.
Οὐκοῦν σὺν αὐταῖς βῶμεν αὖθις ἐς τάφον·
οὐ γὰρ κόρος τίς ἐστι θαυμαστὰ βλέπειν.
Ἡ γὰρ ποθοῦσα καρδία πάντ' εἰδέναι
ἐν τοῖς ἀγητοῖς λίχνος οὖσ' ἁλίσκεται,
ἀθρεῖν τε ταῦτα συχνάκις λιχνεύεται.
Ἀλλ' ὢ τίς ἐστιν εὐπρεπὴς νεανίας,
ὃς λευκοχίτων δεξιοῖς ἵζει τάφου;
θάμβος μ' ἔχει βλέπουσαν ἀστραπὴν θέας.

ΝΕΑΝΙΣΚΟΣ.

Μὴ δὴ θροεῖσθε, μηδ' ὑμῖν ἔστω φόβος.
Τὸν Ναζαρηνὸν, οἶδ', Ἰησοῦν, ὦ κόραι,
ζητεῖθ'· ὁ δ' οὐκέτ' ἐστὶν ἐν τάφῳ μένων,
ἀλλ' ἐξανέστη, καὶ κενὸς τόπος μένει.

MAGDALENA.

Salve, tu optime optimi Fili, rex omnium rex,
qui ultimum hostem evertisti mortem.
Rex, Rex immortalis, tu Deus magnus,
tuos pedes da nobis cum tremore amplecti.
Hos enim nos humi prosternimus osculaturæ,
gaudio simul et terrore perculsæ.

CHRISTUS.

Nolite timere, nullusque vobis sit metus.
Ite, et cito fratribus meis annuntiate,
ut in Galilæam proficiscantur; ac me aliquo modo
ibi videbunt, sicut dixi illis.

DEIPARA.

O splendor ineffabilis solis radii,
quam jucunda nunc illuxit aurora!
o inenarrabilis splendor radiorum fulgoris,
o gaudium universi mundi, o lætitia,
o suavissima voluptas, o exsultatio maxima!
quomodo quis dicat, quomodo verbis annuntiet
animi mei nunc jubilationem?
Verum abeamus, ut dixit Dominus.

MAGDALENA.

Ecce proximæ, domina, dilectæ tibi puellæ,
omnesque aliæ ex Galilææ alumnis,
ad monumentum currunt, ut mortuum ungant
ipsum esse redivivum adhuc nescientes.
Cum ipsis igitur ad tumulum redeamus:
nulla quippe satietas admirabilia intueri.
Animus enim avens omnia scire
in rebus stupendis avidus deprehenditur,
eademque sæpius inspicere gestit.
Verum o quis est decorus juvenis,
qui alba veste indutus sedet ad dexteram sepulcri?
Exterreor videns aspectus fulgorem.

ADOLESCENS.

Ne expavescite, nullusque sit vobis timor.
Jesum Nazarenum, scio, puellæ,
quæritis; hic autem jam non est in monumento;
sed surrexit, et vacuus manet locus.

---

vertentes *indicat*. Oratio videtur interrumpi Salvatoris voce χαίρετε. Poeta autem hortulani mentionem ambiguitate evitaturus (Joann. XX, 15: Ἐκείνη, δοκοῦσα ὅτι κηπουρός ἐστι, ...), utitur verbis οὔτι φαῦλον, quæ confirmantur versu 2452. Mirum igitur quod C. præbet οὐ ῥᾴδιον. Hæc scriptura valde suspensum reddit de hoc loco judicium, quod aliis relinquo. Glossam si quis simpliciter dicturus est, memor sit illius πέμψυχήφιξ et aliorum quæ supra vidimus. Qui sequuntur versus 2098 — 2103 ab omnibus *Deiparæ* tribuuntur; sed Magdalenæ esse quum ipsi ostendunt tum v. 2453 seq. — 2098 ἐσθλοῦ παμβασιλεῦ A. — 2099 ἐχθροῦ A. πότμον C. πότμῳ ceteri. Illud recte, ut apparet ex Apostoli loco a Benedictinis memorato (I Corinth. XV, 26): Ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος. Adde v. 2540. — 2101 ἄμιν A. — 2104 δὲ B. — 2105 ἀγγείλασ' et τάχα A. — 2106 ἀφικέσθε A. — 2107 ὡς εἶπον A., ut v. 2459, ubi huc respicitur. — 2108 βολὶς A. — 2109 νῦν ὅλως B. cum ἕως inter versus ead. m. — 2110 αὐτῆς A. B. — 2114 ἀγαλλίαμα τανῦν (B. τὰ νῦν) tres. ἀγαλλιάματα νῦν Ed. — 2119 τὴν δ' A. — 2120 βοῶμεν B. — 2123 glossa in B. θαυμαστοῖς. Idem λύχνος. Ed. invitis codd. λίχνος γ'. — 2124 ἀθρεῖ B. — 2125 ἀπρεπὴς B. — 2126 λευκογείτων B. ἵξει A. — 2127 ἀστραπῆς θέαν A. — 2128 Νεανίας B. ἴστω idem. — 2130

Ἄπιτε γοῦν, εἴπατε μύσταις καὶ Πέτρῳ,
ἐς Γαλιλαίαν σφίσιν ὀφθῆναι τάχει.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ.

Ἐγὼ τρέμουσα καὶ φόβῳ κρατουμένη
πρὸς τὸν Πέτρον νῦν εἶμι καὶ λοιποὺς φίλους,
εὐάγγελον φέρουσα βάξιν καὶ πάλιν·
ὁ γὰρ φανεὶς εἴρηκεν εἰπεῖν καὶ Πέτρῳ.

ΧΟΡΟΣ.

Ἄμμες δὲ θάμβει καταπλαγεῖσαι, κόραι,
ἔκστασιν ἐκστᾶσαί τε τῇ καινῇ θέᾳ,
φεύγωμεν ὡς τάχιστα μνημείου τρόμῳ,
σιγῇ φέρουσαι πᾶν ὅραμ' ἄκουσμά τε,
καὶ μηδὲν ἐκφέρωμεν ὡς πρὸς μηδένα,
μνήμαν ἔχουσαι τῶν λογοπράτου δόλων,
φοβούμεναί τε τῶν βρόχων τὴν ἀγχόνην,
νεκροπρεπές θ' ὡς μνῆμα τόν γ' αὐτοῦ τρόπον,
τὸ μυστικὸν παίξαντος ἐχθρῶν ἐς μέσον.
Φύγωμεν, ἐξέλθωμεν ἐννοιῶν κάτω,
καὶ δυσμενεῖ μὲν μηδὲν ἐξ ἐγνωσμένων
εἴποιμεν ἄμμες, πλὴν φίλοις μύσταις μόνοις·
κακὸν γὰρ οὐδὲν οὐδενί· ξυνὸν δέ τι
πρὸς πανάληθες ἀγαθῶν ἀγγελμάτων·
καὶ ψεῦδος οὐδέν· ψεῦδος ἄμμιν δ' οὐ φίλον,
νεκροφρόνων φρόνημα φυγούσαις καλῶς,
καὶ παγκάλην ἔκστασιν ἐκστάσαις φόβῳ,
ᾧ πᾶς κακίας ἐκκλίνει θεοφρόνως.
Τοιοῦτον οὐδὲν οὐδενὶ φράζειν θέμις
ταῖς ἐξιούσαις, ὡς ἔφην, τῶν μνημάτων,
μήδ' ἐμφερούσαις μνημόσυνον εἰσέτι
νεκροπρεποῦς τρόπου γε τοῦ ζῶντος πέρι,
ἰσχημέναις φόβῳ τε, καὶ πολλῷ τρόμῳ
ἐπιβλέποντος πρὸς τρέμοντ' αὐτοῦ λόγους.
Οὕτως φύγοιμεν ἀπὸ μνημείου, κόραι,
ὡς μηδὲν εἰπεῖν μηδενὶ ξενοτρόπως.
Κακοῦ γὰρ ὑπόστασις οὐκ ἔνεστί τις·
ὅθεν τὸ κακὸν οὐδὲν εἶναι μανθάνω,
καὶ τῷδε μηδὲν μυστικὸν θέμις λέγειν·
πρὸς δυσμενῆ γὰρ μυστικὸν τίς ἐκφέρει;
Δοκεῖ δὲ καλῷ δυσμενὲς τοὐναντίον,
ὡς ἡμέρᾳ νύξ, καὶ σκότος πάλιν φάει,

Ite igitur, dicite discipulis et Petro,
cito in Galilæa obvium ipsis se daturum.

MAGDALENA.

Ego tremens et metu subacta,
ad Petrum nunc eo et reliquos discipulos,
felicem ferens nuntium iterum :
qui enim apparuit, jussit dicere et Petro.

CHORUS.

Nos stupore perculsæ, virgines,
et de mentis statu dejectæ ob novum spectaculum,
celerrime a monumento fugiamus cum tremore,
quicquid vidimus aut audivimus, silentio tegentes,
nec cuiquam vel minimum efferamus,
Verbi venditoris dolos reminiscentes,
et reformidantes laqueorum suffocationem,
et ut mortuale monumentum morem animumque istius,
qui arcanum exposuit ad ludibrium in medio hostium.
Fugiamus, egrediamur ex inferiori sepulcro,
neque eorum, quæ expiscatæ sumus, quid hostibus
dicamus, nisi tantummodo dilectis discipulis :
nullum enim cuiquam malum ; sed aliquid commune
ad veritatem nuntii lætissimi :
et nullum mendacium ; mendacium vero nobis displicet
eos fugientibus, qui apparitionibus mortuorum sunt nimium creduli,] optimamque mentis perturbationem a metu
excipientibus,] quo quilibet malum impulsu divino devitat.
Nihil ejusmodi cuipiam loqui fas est
nobis egressis, ut dixi, e monumento,
neque adhuc monumentum deferentibus
de mortui aut viventis conditione,
compressis metu, et plurimo illius tremore
qui respicit ad eum qui ipsius tremit sermones.
Sic effugiamus a monumento, puellæ,
et nihil cuipiam mirabiliter dicamus.
Mali enim nulla est quodam modo subsistentia :
unde malum nihil esse edisco,
et huic nihil arcani fas est loqui.
Ecquis enim hosti deteget arcanum?
Bono autem inimicum videtur pugnare,
ut nox diei, et iterum tenebræ luci,

ὁ δ' A. ὅσ' ceteri. — 2136 βᾶξιν C. — 2138 Χορός tres. Ἡμιχόριον Ed. ἄμμες B. C. κόραι C. φίλαι ceteri. — 2140 φεύγομεν C. τρόμῳ A. C. δρόμῳ B. Ed. — 2141 φέρουσα C. ὅρασμ' A. — 2142 Huic versui B. præponit *Deiparæ* nomen, sequenti versui A. et C. Videntur autem omnia Deiparæ tribuenda, inde a versu 2138. — 2143 μνήμαν A. C., mira hic forma dorica. μνείαν B. μνεῖαν Ed. λογοπράτιν (sic) B. a pr. m., deinde tres primæ literæ erasæ et δολ positum ab rubricatore. — 2145 θ' inserui. τόν γ' αὐτοῦ τρόπον C. τῶν αὐτοῦ τρόπων ceteri. Totum hunc locum, etiam Benedictinis « valde intricatum », hinc ad v. 2166 me non intelligere fateor. Refertur ad dogmata sive potius ad placita philosophica quæ mihi non sunt in promptu. Ea dum a docto harum rerum homine indicentur exspectare malui quam μετεωρίζεσθαι. Nec tetigi translationem Benedictinorum. — 2146 εἰς A. — 2147 ἐννοιῶν tres et Editi. Benedictini ἐκ μνειῶν. « Ita legit Combefisius. » — 2148 δυσμενεῖ μὲν tres. δυσμενέσσι Ed. ἐξ ἐγν. C. ἐξεγν. ceteri. — 2149 ἄμμες B. ἄμμε C. μόνοις tres. μόνον Ed. — 2151 ἀγαθὸν C. ἀγαλμάτων A. — 2152 ἄμμιν δ' C., cum ceteris post οὐδὲν distinguens. δ' ἄμμιν δ' B. δ' ἄμμιν A. Ed. — 2153 νεκροφρόνον (sic) C. νεκροφόρον B. — 2155 ᾧ A. ἐγκλίνει B. cum κ inter versus ead. m. — 2158 ἐνφερ. B. εἰσέπου (sic) A. — 2160 ἴσχημ' οὐ φόβῳ A. — 2161 πρὸς om. A. — 2163 ἰδεῖν A. — 2164 τις A. C.

ὡς ἀντίκειται ψεῦδος ἀληθεῖ λόγῳ.
Ἀλλ' ἀπίωμεν θᾶττον ἐς μυστηπόλους,
εὐαγγέλιον χάρμα δηλοῦσαι φίλοις.
Ἀλλ' ὦ τίν' ἀθρῶ νυκτὸς ἥκοντ' ἐνθάδε;

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Δέσποινα, μῆτερ Παιδὸς, οἷον οὐδέπω
ἄλλην γυναῖκ' ἔκλυον ἐκτεκεῖν ἐγώ.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Τίς εἶ σὺ συμφρόνων; κατ' εὐφρόνην
ἀμβλῶπες αὐγαὶ, κοὔ σε γινώσκω τορῶς.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Εὔνους ἀεί σοι καὶ σφαγέντι σου Τέκνῳ,
τῶν θαυμασίων κἀγαθῆς φρενὸς χάριν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Νέον τί δ' ἀγγελεῖς; τί; τάχιστα φράσον.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Δέσποινα, χαῖρε· τοῦτό σοι πρῶτον λέγω·
πάγχαρτε χαῖρε· τοῦδε γὰρ προοίμιον
κάλλιον οὐδεὶς οἶδε προσφωνεῖν βροτῶν·
ἀλλ' οὐδὲν ἧσσον σοὶ φέρω κεδνοὺς λόγους·
οἵαν γὰρ ἀγγελίαν ἥκω σοι φέρων!

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Υἱὸν φανέντ' ἄϊδος ἀγγελεῖς νέον;

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Ἔγνως, λόγου δὲ δὶς τόσου μ' ἐκούφισας·
ἤλυθε, καὶ πάρεστιν, ὡς αἱρεῖ φάτις,
κἂν γῆ τὸν ᾅδην ἐκφυγὼν πορεύεται.
Τοιαῦτ' ἐγὼ γὰρ ἀγγελεῖν ἐλήλυθα.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ἄμμες μὲν ἴσμεν τοῦτο· σὺ δ' οἶδας πόθεν;
ἄγ' εἰπὲ, πῶς φής; πῶς λέγεις; οἶδας δὲ πῶς;
τί τ' ἄρ' ἐναργὲς τῶνδ' ἐρεῖς τεκμήριον;

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Στρατὸς φυλάκων πᾶσαν ἀν' ὄρφνην μένων
καὶ τάφον ἀθρῶν ἀσφαλεῖ προθυμίᾳ,
νῦν ἐννύχιος ἐν θορύβῳ συρρέων
πρὸς ἱερεῖς ἔδραμεν ἐν πολλῷ τρόμῳ,
νέαν δ' ἔδοξε βάξιν ἐμφαίνειν φόβῳ·
νυκτηγοροῦντές τ' ἦσαν ὡς πεφρικότες.
Οὐκ εἰς κενὸν δ' ἄρ' ἡ φάλαγξ ὑπέτρεμε·
ἐγὼ δ' ἔμαθον αἰτίαν παρ' ἐλπίδα,

ut opponitur mendacium vero sermoni.
Verum celeriter ad Apostolos eamus,
ut amicis boni nuntii gaudium aperiamus.
Sed o quem huc noctu properantem video?

NUNTIUS.

Domina, mater Filii, qualem nunquam
audivi ego ullam mulierem peperisse.

DEIPARA.

Quis amicorum es tu? per noctem
caligant oculorum radii, neque te plane cognosco.

NUNTIUS.

Sum amicus semper tibi et occiso tuo Filio,
ob miracula quæ edidit et optimum ipsius animum.

DEIPARA.

Novi quid annuntiabis? quid? cito loquere.

NUNTIUS.

Salve, domina; hoc tibi primum dico;
gaude gestiens; hoc enim *procemio* prooemium
pulchrius nemo hominum novit in allocutione edere:
sed non minus præclaros *quam hoc* tibi sermones affero:
qualem enim nuntium tibi veni portans!

DEIPARA.

Nuntiabisne mihi Filium ex inferis modo reducem?

NUNTIUS.

Nosti, sermoneque me duplo leviorem reddidisti:
surrexit, et adest, ut probat rumor,
et inferos fugiens super terram graditur.
Talia enim ego tibi nuntiare venio.

DEIPARA.

Nos equidem id scimus; sed unde tu nosti?
age dic, quomodo ais? quomodo dicis? quomodo nosti?
quale evidens hujusce rei affers indicium?

NUNTIUS.

Turma custodum, quæ per totam noctem remanserat
et diligenti promptitudine tumulum invigilaverat,
nunc cum tumultu per noctem convolans
ad sacerdotes cum magno tremore cucurrit,
visaque est novum nuntium manifestare suo timore:
ac nuntii nocturni horrescere videbantur.
Neque frustra contremiscebat illa cohors;
ego causam præter spem didici,

πως B. Ed. — 2167 τὶς B. — 2170 λόγος A. B. pro ψεῦδος. — 2172 διδοῦσαι A. — 2175 ἐγώ C. ποτέ ceteri. — 2176 τίς εἶ σὺ A. C. τίς εἶ omisso σὺ B. συμφρονῶν C. τῶν συμφρόνων τίς αὐτὸς εἶ Ed. Deest pes versui. Euripides: Τίς εἶ ποτ' ἀνδρῶν συμμάχων; κατ' εὐφρ. — 2177 ἀμβλῶπες tres, non « ἀμβλωπὲς Reg. Med. » κοῦσαι γ. C. — 2178 σου C. σοι ceteri. — 2180 ἀγγελεῖς A. B. ἀγγέλεις C. ἀγγελλεῖς Ed. ἄρχιστα A. — 2185 οἵαν C. οἷαν ceteri. — 2186 φανένθ' ἄϊδος A. B., non C. — 2187 λόγου δὲ δὶς τόσου μ' (τόσουν' A) tres. λόγῳ με δὶς τόσον μ' Ed. cum nota : « Reg. Med. τόσου. » — 2188 ὡς ἐρεῖ A. B. — 2189 κἀν C. ceteri κἂν. — 2191 ἄμμες C. — 2192 φῆς C. — 2193 τῶνδ' C. τοῦδ' ceteri. — 2194 ὕρφνην A. C. ὄρφναν B. Ed. — 2195 ἀθρῶν om. C. ἀσφαλῆ A. προθυμίᾳ A. C. προμηθία B. προμηθείᾳ Ed. — 2198 δ' additum ex tribus. βᾶξιν A. C. φόβῳ tres. φίλοις Ed. — 2199 τ' om. A. — 2200 ἔγκ' (sic) A. pro οὐκ. Idem φάλαξ ὑπέδραμε. — 2201

νύκτωρ κατ' ἄστυ τειχέων εἴσω μολών·
καὶ τήνδε μαθὼν, ἧκον ἡσύχῳ βάσει,
στρατοῦ κατόπιν ἀκροώμενος λόγων.
Ὁ δ' εἶπεν οὕτως, ἐμφόβῳ τολμηρίᾳ
λαβραγορῶν ἅπαντα θάμβη τοῦ τάφου·
εἴρηκεν οὖν, εἴρηκε πρὸς πρεσβυτέρους
ἀρχιερεῖς τε, δραματουργοὺς τοῦ φόνου
συνηγμένους τε καὶ σκοποῦντάς του πέρι,
« Ὦ τὸν φρικώδη πότμον ἐξειργασμένε
γραμματέων ὅμιλε καὶ πρεσβυτέρων,
ἥκω φράσαι σοι καὶ πόλει πολλὰ ξένα,
ὡς καινὰ πάντα θαυμάτων τ' ἐπάξια,
ἅπερ νέκυς δέδειχεν, οὗ νύκτωρ φύλαξ
ἐγὼ τέταγμαι, καὶ νῦν εἰσέτι τρέμω·
ὥστ' εἰ παρῆσθα, τοῦτον ὃν τάχ' ὡς νέκυν
ἡμᾶς φυλάττειν ἐξέπεμψας τῷ τάφῳ,
εὐχαῖσιν ἂν μετῆλθες, εἰσορῶν ξένα.
Θέλω δ' ἀκοῦσαι πότερά σοι παρρησίᾳ
φράσω τἀκεῖθεν, ἢ λόγον στειλώμεθα.
Ταρβῶ γὰρ εἰπεῖν τοὺς λόγους ἐναντίον
πρὸς τὸν τύραννον, τὸ φρενῶν πτήσσων τάχος
τό τ' ὀξύθυμον καὶ τὸ λίαν ἠρμένον. »
Ταῦθ' ἡ φάλαγξ ἔφησε πρὸς πρεσβυτέρους.
Οἱ δὲ στραφέντες καθ' ἑαυτοὺς, τοιάδε
[ἔλεξαν ἄμφω, καὶ προσεῖπον ἀθλίως]·
« Ἤδη τόσ' ἐγγὺς ὥστε πῦρ ὑφάπτεται
ὕβρισμ' Ἰησοῦ, νῦν φόβος θ' ἡμῖν μέγας.
Ἀλλ' οὐ μέλειν δεῖ, δεξιοῦσθαι δὲ στρατόν. »
Αὖ δὲ στραφέντες πρὸς φάλαγγ' εἶπον τάδε·
« Ἄκουε, φάλαγξ, ὡς ἔχω γνώμης ἐγώ·
ὅσ' οὐ κατὰ γνώμην ἐρεῖν ἡμῶν ἔχεις,
κρύφθ'· ὡς ἀθῷος δι' ἐμοῦ πάντων ἔσῃ,
ἐροῦσ' ὀπαδοὺς τὸν νέκυν κλέψαι λάθρα·
δώσω δέ σοι καὶ δῶρ' ἃ καλλιστεύεται·
οὐ γὰρ χρεὼν ἄνακτι ταῦτά σε φράσαι,
ἃ πρὸς κλέος ῥέπουσι τοῦ τεθαμμένου,
ἄμμιν δὲ κατήφειαν εἰσφέρουσί που,
ὄχλου τε θυμὸν ὑπανάπτουσι σφόδρα,
πάντων τ' ἀγανάκτησιν εἰς ἡμᾶς ἄγει. »
Ἧδ' ἀντέφησεν ἡ φάλαγξ τῶν φυλάκων·
« Ἐγὼ μὲν οὐκ ἐρῶ τι τῶν ἐγνωσμένων,
ἐπεὶ δοκεῖ σοι καί με ῥύεσθαι λέγεις,
πρὸς τὸν τύραννον· σοὶ δ' ὅμως εἰρήσεται.

noctu in urbem intra muros ingressus :
eaque cognita, accessi placido gressu,
a tergo cohortis sermones auscultans.
Illa autem sic locuta est, audacia trepida
effuse narrans, stupenda omnia quæ ad sepulcrum contigerant.] Dixit igitur, dixit ad presbyteros
et principes sacerdotum, cædis auctores,
congregatos et de aliqua re consulentes :
« O qui horrendam cædem perpetrasti,
scribarum et seniorum cœtus,
veni tibi et urbi nuntiatum multa stupenda,
nam omnia nova et prodigiis accensenda,
quæ mortuus ostendit, cujus noctu custos
ego delectus sum, et nunc adhuc exhorreo :
adeo ut si adfuisses, hunc ipsum quem fortasse ut mortuum
custodituros in tumulo nos dimisisti,
tuis precibus obsecrasses, hæc inaudita videns.
Sed cupio primum audire, utrum tibi libere
dicam ea quæ illic gesta sunt, an sermonem contrahere
debeamus.] Metuo enim his sermonibus coram alloqui infensum] tyrannum, animi ipsius celeritatem reformidans
et iracundiam et mores nimium superbos. »
Hæc ad seniores dixit cohors.
Illi autem ad semetipsos conversi, talia
[dixerunt ambo et locuti sunt miserandum in modum] :
« Jamjam hæc prope ut ignis succenditur
injuria Jesu facta, nobisque ingens nunc incutitur metus.
Verum non solliciti esse debemus, sed milites bene excipere. »] Rursus conversi ad cohortem hæc dixerunt :
« Audite, milites, quæ nostra sit sententia :
quæcumque ex mente nostra loqui non potestis,
tegite; quia, quantum in me erit, prorsus eritis innoxii,
si dixeritis discipulos clam mortuum furatos fuisse.
Dabimus autem vobis et munera præstantissima
Neque enim oportet præsidi ista te nuntiare,
quæ ad sepulti gloriam vergant,
nobis autem pudorem inurant,
et plebis furorem valde accendant,
omniumque indignationem in nos concitent. »
Custodum vero turma ad hæc respondit :
« Equidem nihil eorum quæ cognovi dicam,
siquidem ita vobis videtur, et me salvum fore dicitis,
apud præsidem; sed tamen vobis dicentur.

ἐγὼ δ' C. τρόμου δ' ceteri. — 2205 ὅδ' codices. ἐνφόβῳ A. C. — 2206 λαβραγορῶν C. « Reg. H. II. » λαυρηγορῶν A. μακρηγορῶν B. Ed. θάμβη C. « ibid. Alii legunt θάμβει. » Sic A. B. — 2209 τοῦ omnes. — 2210 ὢ A. ἐξειργασμένοι Ed. sola. — 2215 τέτραμαι (sic) A. — 2218 εὐχμαῖσιν A. — 2219 πότερά σοι C. B. πότερ' ὡς A. πρῶτον, σοι Ed. — 2220 λον pro λόγον C. λόγων A. — 2221 τανῦν C. pro ταρβῶ. — 2224 φάλαξ A. — 2226 spurius est : quinam tandem sunt illi ἄμφω? Deest versus in C., margini adjectus eadem m. in B.; neque adest solita omittendi causa, ὁμοιοτέλευτον. — 2227 ὥστε πῦρ ὑφ. tres. ὥσπερ πῦρ ἐφ. Ed. — 2229 μέλειν C. B. μέλλειν A. μένειν Ed. δεξιοῦμαι A. — 2232 ὅσ' οὐ C. οὔτ' οὐ A. εἴτ' οὐ B. γ' ὅσ' οὐ Ed. tanquam ex « duobus Regiis. » ἡμῶν ἐρεῖν A. B. — 2223 κρύπθ' (sic) C. B. κρύπτεσθ' A. — 2234 ὁπ. A. C. ὀπ. B. Ed. κλέψας B. — 2235 δέ τοι C. et inter versus B. Alibi σοι sine var. in hoc versu. — 2236 φράσειν A. — 2237 κλέος tres. κλέους Ed. — 2238 ἄμμιν C. et a sec. m. B. — 2240 ἄγει A. C. ἔχει B. Ed. — 2245 ἀνὴρ ὅδ' C. ταφεὶς ὅδ' ceteri. — 2251 ἐξεστη-

Ἀνὴρ ὅδ᾽ ἥσσων οὐδενὸς θεοῦ δοκεῖ
ἐξ ὧν τε πρὶν πέπραχε καὶ νῦν θαυμάτων·
ὃς ἐξαναστὰς κειμένου λίθου τάφῳ
καὶ τῶν σφραγίδων ἐμμενουσῶν εἰσέτι,
ἡμῶν τ᾽ ἀΰπνων ἐγκαθημένων κύκλῳ,
τὰ πάντα κατηύγασεν, ἡμᾶς δὲ τρόμῳ
ὡσεὶ νεκροὺς τέθεικεν ἐξεστηκότας·
γῆς γεῖσσ᾽ ἐσαλεύθη γὰρ ἀσχέτῳ κλόνῳ,
αἴφνης δ᾽ ὁ λίθος ἐκκεκύλισται τάφου·
καὶ τοῦτο δ᾽, ὡς ἔοικεν, εἰσορᾶν ἔχῃ
συνιέναι τε πᾶς θεωρῶν τὸν τάφον·
ἐκ δ᾽ αἰθέρος φωνή τις, ὡς μὲν εἰκάσαι,
Θεὸς πατὴρ ἤχησεν ἐν βοῇ ξένῃ·
ταύτῃ θ᾽ ἅμ᾽ ἐβρόντησε, καὶ πρὸς τὸν πόλον
καὶ γαῖαν ἐστήριξε φῶς σεμνοῦ πυρός·
σίγησε δ᾽ αἰθήρ, σῖγα δ᾽ ὕλιμος νάπη
φύλλ᾽ εἶχε, καί πού᾽ οὐκ ἂν ἤκουσας ψόφον.
Τὸν ἄνδρα γοῦν τόνδ᾽, ὅστις ἐστίν, ὦ φίλοι,
δέχεσθε κἂν νῦν· πάντα γὰρ δοκεῖ μέγας.
Κἀκεῖνο φασὶν αὐτόν, ὡς ἐγὼ κλύω,
τὴν παυσίκακον δωτίνην δοῦναι βροτοῖς,
καὶ τοῦδ᾽ ἄνευ μηδὲν καλόν τ᾽ εἶναι ποτὲ,
μήτ᾽ αὖ γενέσθαι· κἂν ἀληθεύῃ λόγος,
θύοιμ᾽ ἂν αὐτῷ μᾶλλον, ἢ θυμούμενος
πρὸς κέντρα λακτίζοιμι, θνητὸς ὢν θεῷ. »

Ἀρχιερεῖς.

Σὺ πόλλ᾽ ὕπνωσας, καὶ λαλεῖς ὀνείρατα.
Ἔκλεψαν, ὡς ὕπνωσας, μύσται τὸν νέκυν,
καὶ τοῦτο πρὸς τύραννον εἰπὲ καὶ μόνον·
ὃ δ᾽ οὐ καταθύμιον ἡμῖν, σὺ σίγα·
σιγῶν δὲ τοῦτο, δεξιώσεις νῦν λάβῃς.
Ἦ γοῦν ἑκόντες ἐπράσατε τὸν νέκυν,
κἂν μὴ σιγήσῃς, τοῦτο τύραννος μάθῃ.

Κουστωδία.

Πειθὴ μὲν οὐδὲν τῶν ἐμῶν κλύειν λόγων·
ἐγὼ δὲ, καίπερ πρὸς σέθεν κακῶς κλύων,
οὔ φημι χρῆναι κατεπαίρεσθαί σ᾽ ἔτι,
ἀλλ᾽ ἡσυχάζειν· οὐ γὰρ ἂν ἀνέξεται.
Ὡς δ᾽ οὐδὲν ἐπράσαμεν, ἡ σφραγὶς μόνη
ἔδειξε σαφῶς, καὶ πρόφασιν οὐκ ἔχεις·
τηρουμένης γὰρ, κειμένου τε τοῦ λίθου,
ὢ θαῦμα φρικτὸν, ἐξανέστη τοῦ τάφου.

Vir hic nullo deo inferior esse videtur
ex iis quæ antea patravit et ex miraculis recens editis,
qui de sepulcro, cui lapis erat impositus, sese exserens,
sigillis adhuc integris immanentibus,
nobisque circa pervigilibus sedentibus,
omnia collustravit, nos autem tremore
perculsos velut mortuos reddidit.
Terræ fundamenta immani motu concussa sunt,
statimque lapis a monumento revolutus fuit:
atque hoc, ut consentaneum est, inspicere poterit
et intelligere quicunque inspectat tumulum:
ex æthere autem vox aliqua, ut ex re colligendum erat,
Deus pater ipse inusitato fragore insonuit.
Atque ita simul intonuit, et ad cœlum
et terram erexit fulgorem sacri ignis:
siluit autem æther, taciteque nemus frondosum
folia continuit, et ex nullo loco audivisses sonum.
Hunc igitur virum, quisquis est, amici,
excipite nunc saltem: prorsus enim videtur magnus.
Quin et hoc dicunt ipsum, ut audio,
propulsatricem malorum gratiam hominibus largiri,
et absque illo nihil unquam boni esse,
neque unquam fuisse: qui si verus est sermo,
potius illi sacrificarem, quam furens
calcitrarem adversus stimulum, deo pugnans mortalis. »

Pontifices.

Tu multum dormitasti, et somnia loqueris.
Discipuli, dum somno indulgebas, mortuum furati sunt:
hoc præsidi loquere et hoc solum:
quæ autem nobis non sunt jucunda, ea tu sile;
hæc vero silens, munera jam accipies.
Profecto mortuum sponte vendidistis:
et nisi tacueris, hoc ediscet præses.

Custodia.

Plane non adduceris ut meos auscultes sermones:
ego vero, quamvis apud te male audiam,
dico te non debere amplius te efferre,
sed quiescere; non enim tolerabit *deus ille*.
Nos autem minime vendidisse, sigillum solum
manifeste ostendit, nullamque habes criminandi ansam:
sigillo enim illæso, et posito lapide,
o novum prodigium! e sepulcro surrexit.

κότας C. ἐκπεπληγμένους ceteri. — 2252 κλόνῳ tres. τρόμῳ Ed. — 2254 εἰσορᾶν de conjectura: ὡς ὁρᾶν tres, ὡς δ᾽ ὁρᾶν ἔχω Ed. ἔχῃ C. ἔχει A. ἔχεις B. — 2255 πᾶς θεωρῶν A. C. πᾶν θεώρων B., acuto in priore ω m. recentiore. πάνθ᾽, ἑώρων Ed. — 2257 βοῇ tres. φωνῇ Ed. et B. inter versus ead. m. — 2260 σίγα tres. σιγᾷ Ed. — 2261 καί ποθ᾽ C. B. καὶ ποθ᾽ A. καί πού τ᾽ Ed. — 2262 ἄν (sic) γοῦν et ἐστὶ φίλοι A. — 2263 πάντῃ B. — 2268 αὐτῷ A. C. « Reg. H. 11. Editi αὐτόν. » Sic B. — 2270. Hinc personarum nomina addita in codicibus, quorum B. pro Ἀρχιερεῖς habet Συναγωγὴ ἀρχιερέων (ut Ed.), A. inde a v. 2285 Συναγωγή. — 2270 καλεῖς B. — 2274 νῦν λάβῃς C. « Reg. H. 11. » νῦν λάβοις A. σὺ λάβῃς B. Ed. — 2275 ἤ sine acc. A. ἦ C. Utroque accentu B., ἤ, deinde ἦ. — 2277 Κουστωδία codices, cum art. ἡ B. Φύλαξ Ed. πείθει B. — 2280 οὐ θεὸς ἀνέξεται C., quod glossatoris esse videtur, cujus notas supra vidimus, sed servatis illic verbis poetæ illatas. Idem statuo de sequenti versu, ubi hic codex ἡ σφραγὶς τάφου pro μόνη. — 2284 ὦ θ. φρικτὸν A. C. ὦ θ. καινὸν B. Ed

Ἀρχιερεῖς.

Ἔα τὰ πολλὰ, καὶ δέχου τὰς δωτίνας.

Κουστωδία.

Ἐπείπερ οὐ πείθῃ σὺ τοῖς ἐμοῖς λόγοις,
ἔγωγε τοῖς σοῖς, ὡς λέγεις, πεισθήσομαι.
Σὺ δὲ σκόπει τὸ πῶς με τυράννου ῥύσῃ.

Ἀρχιερεῖς.

Μή σοι μέλησις τοῦδέ τις ἔστω πέρι·
πείσω γὰρ αὐτὸν νῦν φρονεῖν ἀδελφά σοι,
ὡς ἐγγενῆ σοι καὶ χθονὸς τῶν Αὐσόνων.
Ἀλλ' ἀπίωμεν τάχιον· μή σοι δέος.
Ἐρεῖς δέ· Μύσται τοῦδε νυκτέρῳ ποδὶ,
λαθόντες ὄμμα τοὐμὸν, ἦραν τὸν νέκυν.

Κουστωδία.

Ἰώ μοι· ἰὼ, αἶ, αἶ!

Πιλάτος.

Τίς ἐστιν ὃς θρηνῶν γοῶν τ' ἔξω στένει;

Ἀρχιερεῖς.

Φάλαγξ φυλάκων τοῦ κατακρίτου νεκροῦ,
ἄναξ, πάρεστι καὶ φόβῳ πολλῷ στένει.

Πιλάτος.

Εἰς καιρὸν ἥκει, καίπερ ἐμφαίνουσά τι·
τί γὰρ τί θρηνοῦσ' ἀλαλάζει καὶ στένει;
τίνος θ' ἕκητι τὸν φόβον φέρει; λέγε.

Ἀρχιερεῖς.

Αὐτοὶ παρόντες τοὺς λόγους ποιησάτων.

Κουστωδία.

Μύσται γὰρ, ἄναξ, τοῦδε νυκτέρῳ ποδὶ,
λαθόντες ὄμμα τοὐμὸν, ἦραν τὸν νέκυν.

Πιλάτος.

Πῶς, ὦ μέγιστα πήματ' ἐξειργασμένοι,
μύσται μολόντες εἰς τάφον γ' εἰσίεσαν,
ὑμᾶς λαθόντες, καὶ νέκυν ἀφήρπασαν;
κοὔτ' εἰσιόντας πρὸς τάφον συνήκατε,
οὔτ' ἐξιόντας; Τῶνδε τίς τίσει δίκην
πλὴν σοῦ; σὲ γὰρ φύλακά φημ' εἶναι τάφου·
ὄφλειν τ' ἔθηκας τοῖς βροτοῖς γέλωτά με,
πρὸς αἰσχύνῃ δὲ καὶ δίκην τίσω φόνου.
Κλέπται σ' ἔλαθον, ἐγγελῶντες πολλά μοι;
τίς γὰρ πρόφασις τοῦ νεκρὸν κλέψαι δέμας;
πῶς δ' ἂν ἐτόλμων, φυλάκων τόσων μέσον,
οὕς φασι καὶ φῶς λαμπάδων πυρὸς φέρειν,
(καὶ τῶνδ' ἄνευ δὲ πανσέληνος νὺξ τρέχει,)

Pontifices.

Omitte plura, et accipe hæc munera.

Custodia.

Quum meis sermonibus nolis obtemperare,
tuis ipsemet, ut dicis, obtemperabo.
Vide autem quomodo me a præside salvum præstes.

Pontifices.

Minime sis sollicitus hac de re:
persuadebo enim ipsi, ut tibi amica sentiat,
quum sit tuus popularis et ex Ausonum tellure ortus.
Verum celeriter abeamus; nihil metuas.
Dices autem: Illius discipuli nocturno pede,
latentes oculum meum, mortuum sustulerunt.

Custodia.

Hei mihi misero! ah, ah, ah!

Pilatus.

Quis ille qui ad fores ingemit et luget?

Pontifices.

Cohors custodum condemnati corporis,
præses, adest et præ magno metu suspirat.

Pilatus.

Opportune venit, licet indicans aliquid *mali*.
Cur ista cur flens ejulat et ingemiscit?
qua causa metum apportat? dic.

Pontifices.

Ipsi adsunt, ipsi verba faciant.

Custodia.

Præses, illius discipuli nocturno pede,
latentes oculum meum, mortuum sustulerunt.

Pilatus.

Quomodo, o vos qui perpetrastis maxima scelera,
discipuli accedentes ad tumulum introierunt,
vos latentes, et mortuum rapuerunt?
neque eos tumulum introeuntes animadvertistis,
neque egredientes? Horum quis luet pœnam
præter te? te enim tumuli custodem esse dico;
ac fecisti ut omnibus hominibus sim ludibrio,
et præter ignominiam pœnam cædis solvam.
Tene fefellerunt fures, mihi multum irridentes?
Quæ autem ratio corpus exanime furandi?
Quomodo porro ausi sunt, tot in mediis custodibus,
quos et accensas faces ignis ferre dicunt,
(et alioqui nox decurrit pleno lunæ orbe,)

— 2292 στάχιον C. — 2294 λαβόντες A. τοῦτον A. B. pro τοὐμόν. — 2295 ἰώ μοι μοι ἰὼ ἰώ A. αἶ B. — 2296 Πιλᾶτος B. — 2297 φάλαξ C. et ab rubicatore A., qui φύλαξ. — 2298. Post hunc v. A. addit ἄναξ πάρεστι Πιλάτος. — 2299 ἥκει C. B., om. A. ἥκεις Ed. — 2300 ἀλαλάξει A. — 2302 τὸν λόγον A. — 2306 μολόντες C. μολοῦντες ceteri. γ' tres, quod omittit Ed. εἰσήεσαν A. — 2309 δώσει C., fort. de glossa: nam Euripides τίσει. — 2310 εἶναι τοῦ τάφου A. — 2311 ὄφλειν tres. ὀφλεῖν Ed. τ' ἔθηκας A. C. τέθεικας B. Ed. μοι A. B. pro με. — 2312 αἰσχύνην A. B. — 2313 ἀγγελῶντες A. et a pr. m. B. — 2315 τόσων μέσον A. C. μέσον τόσων B. Ed. — 2316 ὅς φασι

ἐλθεῖν τρέμοντας καὶ κυλίσαι τὸν λίθον,
ὃν ἀπονητὶ στρατὸς οὐκ ἔθηχ' ὅσος,
τέθεικέ τε σφραγῖδας ἐκτὸς τοῦ λίθου
ἰλαδὸν ὑμῖν καὶ χορὸς πρεσβυτέρων;
Οὐκ οἶδα μύστας, οὓς νέκυν κλέψαι λέγεις·
σὺ τοῦτ' ἔδρασας· οὐδὲν ἂν δεξαίμεθα·
γνώμην δ' ἀφαιρῇ τὴν ἐμὴν, πλέκων λόγους.
Ἀλλ' οὖν μακροῦ σοι καὶ σφοδροῦ δέει λόγου,
ὅτῳ με πείσεις μὴ λέγειν ψευδηγόρως.
Οὐ γὰρ μένουσι τῆς ἀληθείας λόγοι·
ἀλλὰ τρέπουσι τοὺς λόγους βουλεύματα,
οὐδ' ἐμμένουσιν οἱ λόγοι βουλεύμασιν.

Κουστωδία.

Ὀρθῶς, ἄναξ, εἴρηκας, ὡς τὸ δρᾶμ' ἔχει·
ἐγὼ γὰρ ὄμμ' ἄγρυπνον εἶχον εὐφρόνῃ,
κοὔτ' ἔβρισ' οὔτ' ἐκοίμισ', οὐ νὴ σὴν κάραν,
εἶδόν τε πάντα, καὶ δραμὼν ἦλθον λέγων.
Κἀγὼ μὲν ἦν πρόθυμος ἔννυχος δραμεῖν
καὶ σοὶ τὸ πᾶν εἰπεῖν τε καὶ φυγεῖν δίκην·
ἀλλ' οἱ σοφοί γε καὶ τὸ θεῖον εἰδότες
μεῖναί μ' ἔπεισαν ἡμέρας λαμπρὸν φάος·
οὐ γὰρ φαεννοί με ξυνέσχον ἡλίου
λαμπτῆρες, ἀλλ' ἔδραμον ἐς σφᾶς αὐτίκα,
καὶ σφίσιν εἶπον πᾶν ὅραμ' ἄκουσμά τε·
οἱ δ' οὐ μένουσι τοῖς ἐμοῖς ὀρθῶς λόγοις.

Πιλάτος.

Δέδοικα, φάλαγξ, μὴ μάτην ψευδηγορῇς.
Μύσται γὰρ ἢν ἔκλεψαν, οὐκ ἴσμεν τορῶς·
καὶ γὰρ ὕποπτόν ἐστι κάρτ' ἐμῇ φρενί·
τί γὰρ ἐναργὲς τοῦδ' ἐρεῖς τεκμήριον;

Κουστωδία.

Ἄναξ, ταχύνεις, πρὶν μαθεῖν τὸ δρώμενον.
Ὁ κλὼψ ἐν ὄρφνῃ παντὶ πάμμεγα σθένει.
Ἀλλ' ὡς τάχιστα χρὴ παραγγέλλειν στρατῷ,
ὡς ἄν τις αὐτῶν καὶ ταχύπους τυγχάνων
φάλαγγ' ὑπερβὰς νυκτὸς ἐν καταστάσει,
ὡς ἐν βρόχοισι δέσμιος λελημμένος,
πληγαῖς χαραχθεὶς, ἐκμάθῃ τὸ πρακτέον.
Αἰσχρὸν γὰρ ἡμῖν, καὶ πρὸς αἰσχύνῃ κακὸν,
θεοῦ διδόντος, ἀνιῶντας ἀπόνως
λαθεῖν ἐᾶσαι δρᾶμα δράσαντας τόσον.

quomodo ausi sunt pavidi accedere et lapidem volvere,
quem non absque labore tanta cohors posuit,
et sigillum posuit in exteriore parte lapidis
confertim vobiscum ipse cœtus seniorum?
Haud novi discipulos, quos mortuum furatos esse ais:
tu hæc fecisti; nihil *aliud* recipiemus:
sed animum meum decipere conaris, nectens sermones.
Verum tibi opus esset longa et valida oratione,
qua mihi persuaderes te non falsa narrare.
Non enim perstat sermo veritatis;
sed sermonibus mutationem afferunt consilia,
neque perstant sermones inter consilia.

Custodia.

Recte locutus es, præses, quemadmodum res se habent:
ego enim nocte oculum pervigilem habui,
neque dormitavi, neque obdormivi, testor tuum caput,
et cuncta vidi, et nuntius veni huc currens.
Atque ego quidem eram promptus noctu accurrere
et tibi omnia narrare, et pœnam effugere:
verum sapientes hi et divina scientes
mihi suaserunt exspectare fulgidum diei lumen:
neque enim me cohibuerunt lucidæ solis *nondum apparentes*] faces, sed ad illos statim accurri,
et ipsis dixi quæcumque vidi et audivi:
ipsi autem meis sermonibus fidem quam oportebat non adhibent.

Pilatus.

Vereor, cohors, ne hîc vanam seras fabulam.
Discipuli enim si furati fuerint, non liquido novimus,
ac meo animo res hæc est valde suspecta:
quod enim ejus manifestum affers indicium?

Custodia.

Præses, properas, priusquam scias quid sit gestum.
Fur nocte adversus quemcumque plurimum valet.
Verum quamprimum oportet advocare exercitum,
ut quis eorum maxima pedum celeritate fretus
cohortem prætergressus medio tempore noctis,
ut *is* in laqueis vinctus captivus,
plagis cæsus, ediscat quid ipsi agendum sit.
Turpe enim nobis, et præter turpitudinem damnosum,
deo præbente *vindictam,* sine vindicta vexantes nos
latere sinere tantum facinus aggressos.

C. οὓς φασὶ A. — 2319 ἐθῆκ' ὁδὸς (sic) A. — 2320 ἐντὸς A. — 2321 ἰλαδὸν A. et a sec. m. B. Uterque ἡμῖν. — 2322 κλέψαι νέκυν A.— 2323 fort. οὐδέν' ἄν, ut apud Euripidem Rhes. 835. δεξόμεθα C. — 2324 πλέκων A. B., quod fieri possit ut casu cum Euripide ib. 834 conveniat, glossatore κλέπτων λόγους, quæ est scriptura codicis C., in usitatiorem formulam mutante. πλάττων Ed. λέγεις A. — 2325 μακροῦσι C. δέει tres. δέῃ Ed. et inter versus B. — 2326 οὕτω A. B.— 2327 λόγον A. — 2328 πρέπουσι A. — 2330 τὸ πρᾶγμ' B. inter versus. — 2332 ἐκοίμισ' tres. ἐκοίμησ' Ed. κάρο (sic) A. — 2333 εἶδον δὲ A. recte. — 2338 φαεινοί A. B. με ξυν. tres. μοι συν. Ed. — 2339 σφὰς A. B. — 2340 σφῖσιν A. — 2341 οἶδ' codd. ὀρθῶς A. C. ὀρθοῖς B. Ed., fort. vere. — 2347 ὄρφνει A. παντὶ tres, in quibus C. πάντων scripturus se correxit. πάντῃ Ed. — 2349 τυγχάνῃ A. τυγχάνει B. inter versus ab antiqua m. — 2351 λελημένος C. et a pr. m. B. — 2352 πληγαῖς om. A. qui ἐκμάθοι potius quam —θῃ. — 2353 καιρὸν A. pro κακόν, glossa ad θεοῦ διδόντος. — 2354 ἀνιῶντας tres. ἀνιῶν τις Ed. — 2355 λαθεῖν C.

Πιλάτος.

Οὐκ οἶδα τοὺς σοὺς οὓς νεκροῦ φῶρας λέγεις,
οὐκ οἶδ'· ὕποπτόν ἐστιν, ὕποπτόν γ' ἐμοί.
Πῶς γὰρ ἂν οἱ φεύγοντες ἔκλεψαν νέκυν,
ὃν ζῶντα κατέλιπον ἐν πολλῷ φόβῳ;
Οὔτ' οὖν φάλαγξ ὕπνωσεν ὕπνον ἐς τόσον
καὶ τῆς φυλακῆς τοῦ τάφου κατεφρόνει,
οὔθ' οἵδε γ' ἐξήμαρτον ἀτόλμῳ θράσει,
οὓς κατασεῖσαι καὶ θεραπαίνης ὄπα
ἔκλυον, ὥς μιν ἀπανήνασθαι φόβῳ.

Ἀρχιερεῖς.

Ὁ πάνθ' ἑδραῖος, νῦν κλονῇ τῇ καρδίᾳ,
καὶ ταῦτα κλύων, πάνθ' ὑποπτεύεις μάτην.
Εἴθ' ἦσθ' ἀνὴρ πρόβουλος, ὡς δρᾶσαι χερί!
ἀλλ' οὐ γὰρ αὐτὸς πάντα δύνασθαι βροτῶν
πέφυκεν· ἄλλῳ δ' ἄλλο δίδοται γέρας·
σοὶ μὲν μάχεσθαι, τοῖσδε δ' αὖ κρύπτ' εἰδέναι·
ὃς νῦν πυρὸς λαμπτῆρας ἐξήρθης κλύων,
κλέψαι τ' ἀπιστεῖς τοὺς ὀπαδοὺς τὸν πλάνον.
Ἁπλοῦς ἐπ' ἐχθροῖς μῦθος ὁπλίζειν χέρα.

Πιλάτος.

Στρατὸν σὺ κλέψας, κἀμὲ πειρᾷ συστρέφειν.
Σὺ πάντ' ἔδρασας· καὶ τὰ λοιπὰ σὺ σκόπει.

Ἀρχιερεῖς.

Σὺ γοῦν νόμιζε ταῦτ', ἐπείπερ σοι δοκεῖ,
πράττειν ἔχοντι καὶ λέγειν μέγα σθένος.

Ἄγγελος.

Τοιαῦτα μαθὼν ἀνόμων τολμήματα,
τὴν νεκρέγερσιν κατορυσσόντων δόλῳ,
ἔδραμον, ὦ δέσποινα, νῦν σοι μηνύσαι.
Μὴ γοῦν ἀπίστει· πάντ' ἀληθῶς γὰρ κλύεις,
καὶ πᾶσαν οἶμαι τὴν πόλιν φάμαν φέρειν.
Κουστωδίας γάρ τινες ἐκφέρουσί που
καὶ θαῦμα κηρύττουσιν ἐν μυστηρίοις·
ἥξουσί σοι πολλοὶ δὲ, καὶ τὸ πᾶν μάθῃς·
θᾶττον γὰρ αὐτὸς ἄγγελος μηνυμάτων
ἔδραμον, ἐλθεῖν γηθοσύνῃ καρδίας
καί σοι κομίσαι χάρμα καὶ θυμηδίαν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Εἰς καιρὸν ἥκεις, καὶ χάρις σοι κείσεται·
εἰς καιρὸν ἥκεις, καίπερ ἀγγέλλων ἄτην
αὐτῶν γε μᾶλλον ἀνόμων πρεσβυτέρων,
ψευδῆ τε καὶ μάταιά τ' ἐννοουμένων.

Pilatus.

Nescio tuos mortui raptores, quos dicis,
nescio; res est suspecta, suspecta mihi.
Quomodo enim fugitivi mortuum furati essent,
quem viventem præ nimio tremore deseruerunt?
Neque etiam cohors sopore oppressa erat adeo gravi
nec tumuli custodiam neglexit,
neque isti hoc commiserunt animo suo plane demisso,
quos et ancillæ vocem eo impulisse
audivi, ut ipsum præ metu abnegarent.

Pontifices.

Qui in omnibus es inconcussus, nunc animo fluctuas;
et hæc audiens, omnia incassum suspicaris.
Utinam esses tam sapiens, quam manu promptus!
Verum enim nulli homini omnia posse dedit
natura: alii enim aliud datur munus;
tibi quidem fortiter pugnare, et aliis abdita nosse:
qui nunc ignis faces audiens, *vana opinione* elatus es,
neque putas seductorem a discipulis raptum fuisse.
simplex est oratio de hostibus: armare manum oportet.

Pilatus.

Tu cohortem lusisti, et me ipsum involvere tentas.
Tu omnia peregisti; quæ supersunt, tute videris.

Pontifices.

Tu quidem de his statue, sicut tibi videtur,
qui agendi et dicendi vi maxima polles.

Nuntius.

Quum talem edidicerim audaciam iniquorum,
qui dolo Christi resurrectionem prorsus obruant,
cucurri, domina, ut istud tibi indicarem.
Ne fidem deneges: quæ enim audis, sunt omnia vera,
et arbitror hunc rumorem per totam urbem spargi.
Quidam enim custodes haud dubie efferunt
et miraculum in secretis conventibus enuntiant;
venient tibi subinde multi, et omnia scies.
Celeriter enim ipse nuntius indiciorum
accurri, ut in animi veniam hilaritate
et tibi suavissimam afferam lætitiam.

DEIPARA.

Opportune venisti, et tibi gratia rependetur;
opportune venisti, quanquam scelus denuntians
ipsorum potissimum seniorum valde iniquorum,
qui falsa et vana in animo habent.

λαβεῖν ceteri. τοσόνδε A.— 2356 νεκροὺς B. νεκροφῶρας A. — 2357 γ' C. δ' ceteri. — 2360 sic tres, nisi quod A. B. οὐδ' ἡ φάλαγξ. Ed. nescio unde: οὐδ' ἐς τοσοῦτον ἀφύπνωσεν ἡ φάλαγξ. — 2362 οἵδε σ' B. εὐτόλμῳ Benedictini de suo. — 2363 καταδεῖσαι A — 2364 ἀπανήσασθαι A. — 2367 δρᾶσαι A. — 2368 αὐτὸς omnes. δύνασαι B. — 2369 ἄλλο δ. χάρις A. et inter versus B. — 2372 ὀπ. C. ὀπ. ceteri. — 2373 χέρα A. C. χέρας B. Ed. — 2374 πειρᾶς A. — 2376 τ' A. pro ταῦτ'. C. σει pro σοι. — 2378 τολμητέα B. — 2380 μηνῦσαι A. — 2381 γὰρ om. A. — 2384 κηρύσσ. Ed. — 2385 πολλοί δε (encl.) tres. πολῖται Ed. μάθῃς C. et inter versus B. μάθοις Ed. τὸ πᾶν τορῶς μάθε A. B. — 2386 αὐτῆς A. — 2387 γηθοσύνη καρδίας tres. γηθοσύνῳ καρδίᾳ Ed.—2388 σε et χᾶρμα B. κομῆσαι A. — 2390 ἀγγέλωνν (sic) C.— 2391 δὲ μ. A. — 2392 μάταιά τ' ἐννοουμένων C. μάταια

Πῶς γὰρ ἂν εἶρξε τάφος, ἢ σφραγὶς λίθου,
ἢ φυλάκων φάλαγξ τις, ἀλήπτου Λόγου
εἰς συγγένειαν Πατρὸς ἀμειφθὲν δέμας;
ὃ καὶ πρὶν ὦπτο βαῖνον ὑγρὰν ὡς πέδον,
τὸν αὐτόριζον, αὐτοπλάστην Δεσπότην
φέρον φέροντα τὸν φέροντα πᾶν κράτει,
ὃς κλεῖθρα παρθένια μηδαμῶς λύσας
ἐξῆλθεν, ἀνέτειλεν ἐνθέῳ σθένει·
οὐ γὰρ κορείης ἅμμα διέλυσέ πως.
Ἔτικτον αὐτὸν, οἶδα δ' ὡς ἐγεινάμην.
Ἡ φυλάκων φάλαγξ δὲ πῶς ἂν ᾔσθετο
τὴν ἐξέγερσιν τοῦ λαθόντος Ἀγγέλους;
πῶς ἐκ βροτείων αἱμάτων πλάττει δέμας;
πῶς σὰρξ πέφηνεν ὢν ἄσαρκος πρὶν Λόγος;
πῶς καὶ μένων ὅλος δὲ Πατρὶ πρὸς πόλον,
ὅλος τε παντὶ, πρός τ' ἐμὴν ἦν γαστέρα;
Ταῦτ' ἐφρύαξαν ἱερεῖς μάτην φθόνῳ.
Ἡμεῖς δὲ, φίλαι, νῦν δράμωμεν πρὸς τάφον,
στείχωμεν ὡς τάχιστα πρὸς τύμβον πάλιν·
πάντ' ἐξακριβώσωμεν ἀσφαλῶς ἔτι,
καὶ πάντα δηλώσωμεν, ὡς ἔχει, φίλοις·
αὐτοί τε συνδραμόντες ὄψονται μάλα.

ΧΟΡΟΣ.

Καὶ μὴν ὁ Πέτρος σὺν Ἰωάννῃ φίλῳ,
θᾶττον δραμόντες πρὸς τάφον ζωηφόρον
καὶ πάντ' ἀκριβώσαντες, εἶπον τοῖς φίλοις,
ὡς Μαγδάλ' εἶπε Μαρία πιστουμένη,
πρώτη δραμοῦσα, πάντ' ἀκριβωσαμένη,
καὶ τὴν κένωσιν μηνύσασα τοῦ τάφου.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ναὶ ναὶ πρὸ πασῶν ἥδ' ἔδραμεν ἐς τάφον,
ἐγώ τε ταύτῃ ξυνέδραμον αὐτίκα,
καὶ τὴν κένωσιν εἴδομεν πρὶν τοῦ τάφου,
ἄρσιν τ' ἔδοξε τήνδε νεκροῦ φιλτάτου
καὶ πρὸς τόπον σώματος ἄλλον που θέσιν.
Ἀλλ' εὐθέως ἔγνωμεν, ὡς τὸ πρᾶγμ' ἔχει,
καὶ τοῦτο μύσταις Μαρία δραμοῦσ' ἔφη·
Πέτρος δ' ἀναστὰς ἔδραμε πρὸς τὸν τάφον,
ξυνέδραμ' αὐτίκα τε μύστης παρθένος,
εἶδον θ' ἅτιν' εἴρηκε Μαρία σφίσιν.
Αὖ δ' ἄμμες ἐλθεῖν κατόπιν γ' ἐδράμομεν.
Ἐγγὺς δ' ὅμως πάρεστιν ἥδ' ἡ Μαγδάλα,

Quomodo enim cohibuisset sepulcrum, aut lapidis sigillum,
aut custodum cohors aliqua, Verbi, quod capi non potest,
in cognationem sui Patris reversum corpus?
corpus quod et antea visum est gradiens super aquas quasi
terram,] Dominum qui a se ipso est sui ipsius auctor,
ferens ferentem eum qui fert universum virtute sua;
qui virginale claustrum minime rumpens
egressus est, divina virtute emicuit;
neque enim virgineum nexum ullo modo solvit.
Eum genui; novi autem quomodo genuerim.
Sed quomodo custodum cohors sensisset
resurrectionem ejus qui ipsos latet Angelos?
quomodo mortali ex sanguine corpus fingit?
quomodo carnis qui expers ac Verbum prius erat, caro
factus est?] quomodo totus permanens cum Patre in cœlo
et totus cum rerum universitate, meo fuit inclusus utero
Hæc incassum invidia sacerdotes frenduerunt.
Nos vero, amicæ, nunc ad sepulcrum curramus,
eamus quam celerrime ad tumulum rursus;
accurate omnia perscrutemur iterum
et ea ut se habeant, nostris manifestemus amicis:
et ipsi una accurrentes plane videbunt

CHORUS.

Et Petrus quidem cum dilecto Joanne,
festinanter currentes ad tumulum qui vitam in se continet,
et omnibus diligenter perpensis, dixerunt amicis,
quemadmodum et dixit Maria Magdalene, cui fides est adhibita,] quæ prima accurrerat, omnia sedulo consideraverat,] et vacuum esse tumulum indicaverat.

DEIPARA.

Sane ante omnes ista cucurrit ad monumentum,
et ego cum illa protinus cucurri,
et locum, qui prius erat sepulcrum, vacuum esse vidimus;
et hanc esse sublationem *Magdala* putavit mortui dilectissimi] et corporis in alium quendam locum depositionem.
Verum statim cognovimus ut res se habeat,
et istud discipulis Maria properans nuntiavit;
surgens autem Petrus ad sepulcrum cucurrit,
et una cucurrit statim discipulus virgo,
et viderunt ea quæ ipsis dixerat Maria.
Nos vero iterum eorum vestigia prementes accessimus.
Sed prope astat ipsa Magdalene,

πόλλ' εἰργασμένων ceteri, nisi quod A. εἰργασμένα. — 2393 εἶρξε C. εἴρξε A. B. εἶρξαι Ed. λίθον A. — 2394 ἀλόγως A. pro extremis duobus vocc. — 2395 ἀμειφθὲν tres. ἀλειφθὲν Ed. « *unctum.* » — 2396 βαῖνον A. C. βαίνων B. Ed. — 2397 αὐτόρριζον A. Ed. — 2398 φέρον initio tres; om. Ed. cum nota : « Hic versus uno pede deficit. » — 2399 παρθένεια B. — 2401 ὅμμα B. ὄμμα A. — 2405 πλάτει A.— 2406 πέφηνεν tres. πέφυκεν Ed. — 2407 καὶ πῶς μ. B. μένων ὅλος δὲ C. B. μένων δὲ sine ὅλος A. μένων δὲ σὺν Ed., quæ deinde πρὸς τὸν πόλον, sed articulus in nullo codicum. — 2408 πρός τε μὴν B. — 2411 πρὸς τύμβον πάλιν C. τοῦ (om. B.) τύμβου πέλας ceteri. — 2413 φίλα B. — 2414 αὐτοὶ δὲ A., benc. συνδραμόντες tres. συνδραμοῦντες Ed. ὄψονται μάλα C. ὄψονται πλέον A. οἴχονται πλέον B. Ed. — 2418 Μαγδαλὴν' A. sine acc. Μηρία A. Μηρίη B. Et eodem modo v. 2430. — 2421 ἐς A. C. εἰς B. Ed. — 2424 ἔδοξε tres. Conf. v. 2048. ἔδειξε Ed. « *ostendit Angelus.* » τῇδε A. — 2425 ἄλλον tres et Editi ante Benedictinos, qui ἄλλων « *alios positos*, nempe duos Angelos. » ποῦ C. — 2427 Μηρία A. B. — 2430 ἅτιν' C. ἅπερ B. Ed. ὕπερ A. — 2431 ἄμμες C. γ' om. A. — 2432 ἤδη A., ἥδε B. sine

φήσειέ τ' αὐτὴ πᾶν ὅραμα δρᾶμά τε.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ.

Τί φῄς, κόρη δέσποινα, χάρμα τοῦ γένους;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ.

Ἅττα προϊδεῖν καὶ προειπεῖν τοῖς φίλοις
εἴρηκας, αὐτὴ ταῦτ' ἀπαγγέλλω κόραις.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ.

Οὕτως ἔχει, δέσποινα, καθάπερ λέγεις.
Οἶδας γὰρ οἶδας τῷ τάφῳ με πρωΐσαι,
ὅσα τ' ἔφην, ἔκλυες. Οὐ χρή μ' αὖ λέγειν,
ἅπερ δραμοῦσα πρὸς πανόλβιον τάφον
σὺν σοὶ τὸ πρῶτον, εἶτα σὺν μύσταις δυοῖν,
κἀκεῖ δακρυχέουσα, παρισταμένη
ἀνιστόρησα κἀκριβωσάμην τρανῶς·
λευχειμονοῦντάς τ' εἶδον Ἀγγέλους δύο,
ἄνω κάτω τε τοῦ τάφου καθημένους,
τὸν μὲν κεφαλῇ, τόνδε δ' αὖ πρὸς τοὺς πόδας·
καὶ τούσδ' ἀπαστράπτοντας ἰδοῦσ' ἐνθέως
ἔστην καταπλαγεῖσα χαρᾷ καὶ φόβῳ·
εἶτ' αὖ δι' ὤτων γῆρυν, οὐχ ἣν εἰκάσαι,
ἐδεξάμην γε καὶ μετεστράφην τρόμῳ·
αὐτίκα δ' ἀθρῶ Χριστὸν ἐν καινῇ θέᾳ·
μορφῇ γὰρ οὔτι φαῦλον εἰσβαλεῖν ἔφην,
πίτνω τε πρὸς γῆν, καὶ ποδῶν ἐφηπτόμην·
ὁ δ' ἀπέπεμπε, καὶ φίλοις ἔπεμπέ με·
καὶ τοῦδ' ἀκούσασ' ὧν ἐφιέμην μαθεῖν,
ὡς πρὸς πόλον γ' ἄνεισι καὶ τὸν Πατέρα·
(οὔπω δ' ἀναβέβηκεν, ὡς ἔφη, τέως,
ἐν γῇ μένων δὲ πρὸς Γαλιλαίαν φίλους,
ὡς σφίσιν εἶπε, προφθάνειν καὶ προσμένειν·)
μύσταις ἅπαντα ταῦτα τοῖς φίλοις ἔφην.
Οἱ δ' οὐδὲν ἡγήσαντο τοὺς ἐμοὺς λόγους,
ἀλλ' ἦλθον αὐτοὶ πρὸς τάφον ταχυδρόμοι,
εἶδόν θ' ἅπερ γ' ἔκλυες· οὐ χρή τ' αὖ λέγειν,
ἅτε ξυνούσης καὶ σέθεν πρὸ βραχέος
ἔκλυον ἱστόρησά τ', οἶδας παγκάλως.
Τὰ πρὶν γὰρ ἀκούσασα, σὺν φίλαις κόραις,
θάμβει καταπλαγεῖσ' ἐμοὶ ξυνιέναι,
ξὺν δυσὶν ἄλλαις Μαρίαις φιλουμέναις
ἔδραμες ἰδεῖν, ἅπερ ἔκλυες πάρος,
εἶδές τε πάντα, καὶ σὸν Υἱὸν, ὡς ἔδει.
Ἐγὼ δὲ κλύω καὶ φίλων ἄλλους δύο
νῦν, ἀπιόντας ὡς πρὸς ἀγρὸν, τόνδ' ἰδεῖν,

ipsaque loquatur quidquid auditum aut actum fuit.

MAGDALENA.

Quid ais, virgo domina, gaudium generis humani?

DEIPARA.

Quæcumque te prius vidisse et discipulis pertulisse
dixisti, hæc ipsa puellis renuntio.

MAGDALENA.

Res ita se habet, domina, quemadmodum dicis.
Nosti enim, nosti me ad tumulum præivisse,
et quicquid dixi, audivisti. Opus non est iterum ea dicere
me,] quæ currens ad hunc tumulum omnium bonorum
fontem] tecum primum, deinde cum duobus discipulis,
et ibi uberem lacrimarum copiam fundens, astans
exploravi et diligenter scrutata sum.
Vidi duos Angelos vestibus albis indutos,
supra et infra sepulcrum sedentes,
hunc ad caput, rursus alterum ad pedes:
et utrumque divinitus radiantes videns
steti gaudio simul et tremore perculsa:
deinde auribus vocem, non qualem quis sibi fingat,
excepi, et conversa sum cum tremore:
confestim vero Christum conspicio sub nova specie:
forma enim minime contemnendum *aliquem* subito advenisse dixi,] ad terramque concido, et pedes amplecti gestiebam:]dimittebat autem ille,et ad discipulos me mittebat;
et ab hoc auditis quæ scire avebam,
nempe quod ad cœlum et ad Patrem suum redit;
(nondum vero ascendit, ut dixit, tunc,
sed in terris degentem ad Galilæam discipulos,
ut ipsis dixerat, prævertere se et exspectare;)
hæc omnia dilectis discipulis nuntiavi.
Illi autem meos sermones nihili pependerunt,
sed ipsi pernici cursu ad tumulum venere,
et viderunt ea quæ audisti: nec opus est ea iterum loqui,
quæ te ipsa præsente paullo ante
audivi et sciscitata sum; optime nosti.
Quum enim ea prius audieris, cum dilectis puellis,
metu perculsa quominus mecum *sola* eas,
adhibitis duabus aliis Mariis dilectis,
cucurristi ad videndum ea quæ prius audieras,
vidistique omnia, etiam tuum Filium, ut decebat.
Quin et audio duos alios e discipulis
nunc, quum rus versus profecti essent, ipsum vidisse,

art. — 2433 φήσσετ' (sic) A. — 2435 Θεοτόκος om. C. — 2436 εἴρηκας tres et Editi ante Benedictinos, qui de conjectura εἴρηκα. Iidem deinde, non monito lectore, ἀπαγγέλλου, « *renuntia.* » ἀπαγγέλλω tres. — 2437 Μαγδ. om. C. — 2439 χρή μ' C. χρῆμ' ceteri. — 2441 σὺν σοὶ C. μόνη ceteri: quæ valde notabilis mutatio. Poetam aliud quam σὺν σοί scribere non potuisse apparet. — 2442 δάκρυ χέουσα A. B. — 2444 λευχημονοῦντας A. — 2445 γε A. — 2446 τὸν δ' αὖ A. — 2448 ἐστιν C. sine acc. — 2450 γε C. Ed. τε A. δὲ B. τρόμῳ tres. δρόμῳ Ed. — 2452 οὔτι φαῦλον tres. οὐ φαῦλόν τιν' Ed. Conf. v. 2096. — 2453 πίτνω C. B. πιτνῶ A. Ed. — 2454 ὅδ' codices. — 2455 τοῦδ' A. C. τῶνδ' B. Ed. ἐφιέμην tres. ἐμαιόμην Ed. — 2459 προφθάνει καὶ προσμένει Ed. de conjectura. — 2461 οἴδ' codd. — 2463 ἅπερ γ' C. ἅπερ ceteri. χρή τ' tres. χρὴ δ' Ed. — 2464 βραχέως Ed. — 2465 ἱστόρησά τ' tres. ἱστορήσασ' Ed. — 2467 θάμβοι C. — 2468 Μηρίαις A. B., et in sequentibus. — 2475 κἀκεῖσ'

καὶ πάντα μαθεῖν ὧν μαθεῖν εἶχον πόθον,
οἳ καὶ τρέχουσι τοῖς φίλοις εἰρηκέναι·
κἀκεῖσ' ἐπελθεῖν θᾶττον ἡμᾶς νῦν δέον·
ἴσως ἴδωμεν αὖτε καὶ τὸν Δεσπότην.
Ἰδοὺ γὰρ ἤδη καὶ κνέφας τῆς ἑσπέρας·
δράμωμεν οὖν, δράμωμεν ἧχι τοὺς φίλους
τὸ νυκτερινὸν συνάγειν οἶμαι κνέφας.

ΧΟΡΟΣ.

Ἰδοὺ κατειλήφαμεν οἶκον Μαρίας,
ὅποι παρεῖναι καὶ φίλους μύστας κλύω,
ἐντὸς πυλῶν μένοντας ἐγκεκλεισμένους,
πάντως τρέμοντας τοὺς μιαιφόνους ἔτι·
καὶ κλεῖθρα πυλῶν ἠσφαλισμένα μένει.
Πῶς δ' εἰσίωμεν, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων;
Ἤδη δ' ἔκλυεν, ὑπανοίγει τ' ἠρέμα
Μαρία φίλη, συγκαλεῖ τ' εἰσιέναι.
Ἀλλ' εἰσίωμεν ἡσύχῳ ποδὸς βάσει,
ὡς μὴ θορυβήσωμεν ἐμφόβους φίλους.
Ἰδοὺ συνηθροίσθημεν ἕνδεκα φίλοις,
ἄλλοις τε πᾶσι τοῖς συνιοῦσι σφίσιν·
αὖθις δὲ πύλας ἀσφαλίζει Μαρία.
Οὐκοῦν σίγα κλύωμεν αὐτοῦ Κλεόπα·
πάρεστι καὶ γάρ, ὡς ὁρῶ, καὶ πόλλ' ᾄδει
τὸν Δεσπότην φῆναί τε καὶ δρᾶσαι σφίσιν,
ὅπως τέ μιν συνῆκαν ἄρτου τῇ κλάσει.
Ἆ ἆ! σίγα, σίγα·
ἕστηκεν ἰδοὺ Δεσπότης θυρῶν ἔσω·
ὄντως μεγίστου θαύματος τόδ' ἄξιον.
Πῶς πῶς πάρεστι, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων;
τάχ' ὡς ἀνέστη καὶ τάφου κεκλεισμένου,
καὶ πρὶν προῆλθεν ἐκ πυλῶν τῆς παρθένου,
ἄλυτα τηρῶν κλεῖθρα μητρὸς πανάγνου.

ΧΡΙΣΤΟΣ.

Εἰρήνη ὑμῖν.
Τί δὴ θροεῖσθε; χεῖρας ἰδοὺ καὶ πόδας
αὐτήν τε πλευρὰν τὴν ἐμὴν νενυγμένην
τρανῶς ἰδόντες, γνῶτέ μ' ὡς ἐγὼ πάλιν
εἴμ' αὐτός· οὐ γὰρ πνεῦμα σάρκα πως ἔχει,
οὐδ' ὀστέα ξύνεστι τῷ πνεύματί που,
καθάπερ αὐτὸν νῦν ὁρᾶτ' ἔχοντά με,
καὶ ψηλαφήσαντές μ' ἴδεσθ' ὡς πάντ' ἔχω.
Καθὼς δ' ὁ Πατὴρ ἐνθάδ' ἀπέσταλκέ με,
οὕτως ὑμᾶς πρὸς κόσμον ἐκπέμπω κἀγώ,
καὶ Πνεῦμ' ἅγιον ἐμπνέω φίλοις ὑμῖν,
ὅπερ λαβόντες παντὶ κηρύξατέ με
σὺν Πατρὶ καὶ Πνεύματι τῷ παναγίῳ.

et omnia didicisse, quæ nosse valde exoptabant,
qui et currunt, ut ceteris discipulis id eloquantur;
et illuc nos nunc cito pergere oportet:
forsitan et rursus Dominum videbimus.
Ecce enim jam et crepusculum vespertinum:
curramus igitur, curramus, ubi discipulos
nocturnæ tenebræ, ut opinor, congregant.

CHORUS.

En pervenimus ad domum Mariæ,
ubi et dilectos discipulos adesse audio,
intus foribus occlusis manentes,
adhuc omnino a carnificibus metuentes:
et fores stant diligenter obseratæ.
Quomodo autem, januis clausis, ingrediemur?
Jam vero audiit, et sine strepitu aperit
dilecta Maria, utque subeamus invitat.
Ingrediamur autem leni pedum gressu,
ne amicis paventibus novum tremorem incutiamus.
Ecce congregatæ sumus undecim discipulis,
et aliis omnibus qui se ipsis immiscuerunt.
Fores iterum diligenter obserat Maria.
Itaque silenter ipsum audiamus Cleopham;
adest etenim, ut video, et multa narrat,
quæ Dominus ipsis dixerit et quæ egerit,
et quomodo eum in fractione panis cognoverint.
Ah, ah! sile, sile.
Stat ecce Dominus intra fores,
res vere maxima admiratione digna.
Quomodo, quomodo adest, foribus occlusis?
forte quemadmodum et e sepulcro obsignato surrexit,
et antea ex virginis alvo prodiit,
intacta castissimæ matris vincula servans.

CHRISTUS.

Pax vobis!
Quid obstupescitis? ecce manus et pedes
ipsumque meum latus perforatum
clare videntes, agnoscite me quia rursus
sum ego; neque enim spiritus ullatenus carnem habet,
neque uspiam ossa spiritui inhærent,
quemadmodum me ipsum nunc videtis habere,
et manum admoventes cernitis me omnia habere.
Sicut autem Pater huc me misit,
ita et vos ego in mundum dimitto,
et Spiritum sanctum insufflo amicis vobis,
quo accepto ubique prædicate me
cum Patre meo et sancto Spiritu.

ἐπελθεῖν C. κἀκεῖ συνελθεῖν ceteri, sed B. a pr. m. κἀκεῖσε. Deinde νῦν om. A. — 2480 Χορός C. et B. a pr. m. Θεοτόκος A. B. In Ed. hæc omnia Magdalenæ continuantur usque ad v. 2503. κατηλείφαμεν A. — 2481 ὅποι A. C. ὅπη B. Ed. — 2483 σοὺς C. — 2484 ἐσφαλισμένα A. C. — 2486 θ' ἠρέμα A. ὑπανοίγεθ' ἠρ. B. — 2490 Χορός præfigit B. — 2491 σφίσιν A. C. φίλοις B. Ed. — 2493 κλύομεν B. — 2495 δρᾶσαι A. — 2497 ἆ B. a sec. m. — 2503 μητρὸς τ' ἀνάδρου (sic) A. — 2504 ἡμῖν B. — 2505 θροεῖσθαι B. — 2507 πάλιν A. C. πέλων B. Ed. — 2508 εἶμ' C. B. — 2511 ψηλαφίσ. A. ἴδεθ' C. ἴδηθ' B. ἴδητ' A. — 2513 οὕτω A. — 2514 φίλοις ἐμοῖς A.

Ἄπιτε γοῦν, ἄπιτε, κήρυκες φίλοι,
ᾄσατ' ἐπινίκι' ἀνὰ πᾶσαν χθόνα,
καὶ βασιλείους ἀμφιδραμόντες δόμους,
ἐρεῖτε, Δαβίδου πόλις πᾶσ' ὡς ἴδῃ
Σωτήριον τάχιστ' ἀνιὸν ἐκ τάφου.
Ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἐν πάσῃ χθονί·
σώσει δ' ἑαυτὸν, ὃς λόγον δεδεγμένος
ἀσπάσεται βάπτισμα, ῥύσιον λύθρου·
ὃς δ' ἀποδιώξειε τοὺς ὑμῶν λόγους,
ὅδ' ὡς ἄπιστος ἐμπέσῃ κατακρίσει.
Ἐφ' ᾧ δίδωμι Πνεύματος θείου χάριν·
οὗ δ' ἂν λύσητε δεσμὸν ἀμπλακημάτων,
καὶ δεσμόλυτος εὑρεθήσεται τότε·
οὗ δ' ἂν κρατῆτε δεσμὸν ἁμαρτημάτων,
δεσμοῖς ἀλύτοις κεκρατημένος μενεῖ.

Ite igitur, ite, carissimi præcones,
decantate carmen triumphale per totum orbem terrarum,
et regias circa domos currentes,
nuntiate quod Davidis urbs tota viderit
Salvatorem post brevissimum tempus ex tumulo egressum.
Testes mihi eritis in universa terra.
Salvus erit, qui sermonem excipiens
amplexabitur baptismum, mei sanguinis pretium;
qui autem vestros sermones repulerit,
hic ut infidelis damnationem incurret.
Quapropter vobis largior divini Spiritus gratiam.
Cujus delictorum vincula solveritis,
et ipse a vinculis solutus tunc invenietur:
cujus autem peccatorum nexus retinueritis,
insolubilibus nexibus manebit astrictus.

Τοιῶνδε δεσμῶν ἀλύτων με, παντάναξ,
ὁ δεσμολύτης αὐτὸς ὢν, Σῶτερ, λύσον,
οἷς, φεῦ, με κατέδησεν ἀπροσεξία,
ἐχθρός θ' ὁ πλάνος κατεβάρυνε φθόνῳ,
ὁρῶν με τῶν πρὶν ἀλύτων λελυμένον
τῇ πρὸς σὲ πίστει, δωρεᾷ φιλαγάθῳ.
Χαῖρ', ἐσθλὸς ἐσθλοῦ Παῖ, βασιλεῦ παντάναξ,
τὸν ἀρχέκακον καταπατήσας ὄφιν,
ἔσχατον ἐχθρὸν καββαλών τε τὸν πότμον·
οἷς μή μ' ἐάσῃς κυριευθῆναι πάλιν.
Ἄναξ Ἄναξ ἄφθιτε, σὺ Θεὸς μέγας,
κριτής τε πανένδικος ἔρχῃ με κρίνων·
πῶς γοῦν ἐγώ σε τῷ τότ' ἀθρήσω, Λόγε;
ὄμμασί θ' οἵοις ἀτενίσω σὸν θρόνον,
ἐμαυτὸν ἀνάξιον ἐνδείξας τάλας
πόλου τε καὶ γῆς σῆς τε δημιουργίας;
Ὁ δυσμενὴς ἥρπασε, κατήγαγέ με
εἰς βόθρον, εἰς τάρταρον, εἰς χάος μέγα·
σφοδρῶς διώξας κατέλαβέ μ' ὁ πλάνος,
ὅλον με κατέπτωσεν εἰς ᾅδου ζόφον.
Ἔλεε, Θεὲ, νέμε χέρε, φέρε με,
καὶ μή μ' ἐάσῃς χάρμα τῷ βροτοκτόνῳ.
Σόν εἰμι πλάσμα, σύ με παίδευσον, Λόγε,
καὶ πλῆξον αὐτὸς φιλαγάθως ἐνθάδε,
καὶ μὴ γεέννῃ παραπεμφθῆναι λίπῃς.
Ῥύσιε, λισσόμεσθά σ', ἠδικήκαμεν
καὶ σῶμα καὶ ψυχή τε καὶ νοῦς ἀθλίως·
ἡμάρτομέν σοι, πολλά τ' ἠνομήσαμεν.

His vinculis insolubilibus, omnium Rex,
qui solus es vinculorum solutor, o Salvator, me solve,
quibus, eheu! me constrinxit segnities,
et hostis seductor invidiâ oppressit,
cernens me vinculis antea insolubilibus liberatum
per fidem in te, tua munificentissima benignitate.
Salve, o optime optimi Fili, Rex supreme,
qui mali auctorem conculcasti serpentem,
et novissimum hostem mortem evertisti:
quibus ne iterum me opprimi sinas.
Rex, Rex immortalis, tu Deus magnus *es*,
et judex omnino justus venis me judicaturus.
Quomodo igitur te tunc intuebor, o Verbum?
quos oculos in tuum thronum defigam,
qui memetipsum indignum exhibui miser
cœlo et terra tuaque creatione?
Infensus hostis rapuit, detrusit me
in foveam, in tartarum, in chaos immensum.
Acriter persequens seductor me corripuit,
et me totum in tenebras inferni demersit.
Miserere, Deus, præbe manus, sustenta me,
neu me hominum interfectori ludibrium sinas.
Sum tuum figmentum, tu me corrige, Verbum,
et hic me tu ipse benigne percutias,
neu me in gehennam mitti permittas.
O Redemptor, te deprecamur, inique egimus
et corpore et mente et animo infeliciter:
Peccavimus tibi, et multum offendimus.

— 2520 Δαβίδου C. Δαυίδου ceteri. πόλις A. C. πόλιν B. Ed. πᾶς μιν ὡς B. — 2521 ἀνιὸν tres. ἀνιόντ' Ed. — 2523 λόγος B. — 2525 τοὺς ἐμοὺς λ. A. — 2526 ἐμπέσῃ C. B. ἐμπέσει A. Ed. — 2529 et sequens versus omissi in A. — 2530 ἁμαρτημάτων C. ἀμπλακημάτων B. Ed. — 2532 et quæ sequuntur *Magdalenæ* tribuit B. Sunt poetæ. — 2533 δεσμολύτοις C. ὧν tres. ἂν Ed. « *solveris.* » λύσον C. λῦσον ceteri. — 2535 θ' A. C. δ' B. Ed. — 2538 ἐσθλοῦ παμβασιλεῦ A. — 2539 σῶτερ A. pro ὄφιν. — 2540 ἐχθρὸν tres. ἐχθρῶν Ed. καμβαλώντα τὸν C. καμβαλὼν τὸν A. — 2542 μέγας A. C. et inter versus B. antiqua manu. μόνος B. Ed. — 2544 τῷ τ' ἀθρ. B. — 2554 Λόγε C. μόνος ceteri. — 2556 λίποις B. inter versus. — 2557 λισσόμεθα tres. ἠδικήκαμεν C. ἠδικήσαμεν ceteri. — 2558 secundum καὶ om. A. — 2560 ὄψ' A. ὄψεμάθομεν ὅτρ' ἐχῆν (sic) C. εἰδότας B. Mutatio versus Euripidei ab

Ὀψ' ἐμάθομεν, ὅτ' ἐχρῆν οὐκ εἰδότες,
κοὐδ' ἔκτοτ' ἐδράσαμεν, ἅπερ σοι φίλα.
Γινώσκομεν σφάλματα, σὺ δὲ παρόρα·
ἴδμεν δέ σ' ὀργὰν οὐχ ὁμοιοῦσθαι βροτοῖς.
Οἴκτειρον ὦ Σῶτέρ με, μηδὲ ταῖς ἐμαῖς
ἀμπλακίαισιν ἀπολέσθαι καλλίπῃς.
Παῖς γὰρ ἐγὼ σὸς, παῖς τε παιδίσκης σέθεν,
ἐμοῦ δ' ἕκητι πότμον ὑπέστης, Λόγε,
καὶ δυσμενεῖ με χάρμα μὴ καταλίπῃς,
ῥάβδῳ δὲ σῇ παίδευε, πλὴν φιλαγάθως.
Πρέσβιν δέδεξο μητέρα σὴν, ὦ Λόγε,
σφᾶς δ' οἷς ἔδωκας δεσμολύτιν σου χάριν.
Πότνια, πότνα, παμμάκαιρα Παρθένε,
σὺ μὲν μακάρων δάπεδον ναίεις πόλον,
ἅπαν πάχος βρότειον ἀλλαξαμένη,
ἀφθαρσίας τ' ἄμφιον ἐστολισμένη,
ἀεί τ' ἀγήρως ὡς Θεὸς δ' ἐγνωσμένη·
λόγοις δ' ἐμοῖς ἄνωθεν εὐμενὴς ἔσο.
Ναὶ ναὶ, Κόρη πάγκλυτε, τοὺς λόγους δέχου·
μόνον γάρ ἐστι τοῦτό σοι βροτῶν γέρας,
ὡς τοῦ Λόγου σοι μητρὶ, κἂν ὑπὲρ λόγον.
Ὅθεν πεποιθὼς σ' ἐν λόγοις ἀμείβομαι,
καί σοι στέφανον πλεκτὸν ἐξ ἀκηράτου
λειμῶνος, ὦ δέσποινα, κοσμήσας φέρω,
ἀνθ' ὧν με πολλῶν ἠξίωσας χαρίτων,
ἀεί τε ῥύῃ συμφορῶν πολυτρόπων,
ἐχθρῶν ὁρατῶν, ἀοράτων τε πλέον.
Τέλος δὲ κάμψαιμ', ὥσπερ ἠρξάμην, βίον,
πλουτῶν ἀεί σε προστάτιν παντὸς βίου
καὶ πρέσβιν εὐπρόσδεκτον ἐς σὸν Υἱέα,
σὺν εὐαρεστήσασιν αὐτῷ φιλάγνοις.
Μὴ γοῦν ἐάσῃς ἐκδοθῆναι βασάνοις,
καὶ χάρμ' ἔσεσθαι δυσμενεῖ ψυχοφθόρῳ.
Πρόστηθι καὶ ῥῦσαι δὲ πυρὸς καὶ σκότους,
πίστει δικαιοῦσά με καὶ χάριτί σου·
ἐν σοὶ γὰρ ὦπται χάρις ἡμῖν ἐκ Θεοῦ,
καὶ σοὶ χαριστήριον ὕμνον νῦν πλέκω.
Χαῖρ', ὦ Κόρη πάγχαρτε, μῆτερ παρθένε,
καλλίστα πασῶν παρθένων ὑπερτάτη,
οὐρανιώνων ταγμάτων ὑπερτέρα,
δέσποινα, παντάνασσα, χάρμα τοῦ γένους·
ἀεί ποτ' εὖ φρονοῦσα τυγχάνεις γένει,

Sero didicimus, non scientes quando oportebat,
et ne deinceps quidem egimus ea quæ tibi placent
Errores nostros agnoscimus; tu vero remitte :
scimus autem te minime mortalibus ira esse similem.
Misereare mei, o Servator, neu propter mea
peccata internecioni me relinquas.
Tuus enim ego sum filius, filius et tuæ ancillæ,
et mei gratia, o Verbum, mortem subiisti,
et inimico me gaudium ne relinquas,
sed virga tua castiga, verum benigne.
Tuæ matris intercessionem admitte, o Verbum,
et eorum quibus solvendi gratiam tribuisti.
Veneranda, colenda, omnino beata Virgo,
tu quidem cœlestes beatorum sedes incolis,
exuta quicquid est fæcis humanæ,
immortalitatis pallio amicta,
seniique in perpetuum, ut Deus, expers agnita :
verbis autem meis superne sis propitia.
Sane, Virgo inclyta, meos excipe sermones :
unicus enim tibi inter mortales est hic honor,
ut Verbi parenti, etsi supra intellectum.
Quo fretus ego te compellare sermonibus audeo,
et tibi coronam contextam ex illibato
prato, o domina, floribus ornatam fero
pro multis beneficiis, quibus me dignata es,
et tu semper a multiformibus calamitatibus me liberes,
ab hostibus visibilibus, et magis etiam ab invisibilibus.
Finem autem vitæ habeam initio respondentem,
te semper omnis vitæ præside fruens
et acceptissima apud Filium tuum patrona,
cum virginibus sanctis qui ipsi placuerunt.
Ne igitur sinas me tradi tormentis,
et inimico hominum corruptori esse ludibrio.
Tuere me, et ab igne et tenebris erue me,
fide me justificans et gratia tua :
in te enim nobis gratia illuxit ex Deo,
et tibi eucharisticum hymnum nunc texo.
Salve, o Puella omnium lætitia, mater virgo,
decora super omnes virgines,
cœlestibus ordinibus eminentior,
domina, omnium regina, generis humani gaudium.
Benevola semper es tuo generi,

Nostro nondum absoluta, Bacch. 1345: Ὄψ' ἐμάθεθ' ἡμᾶς, ὅτε δ' ἐχρῆν, οὐκ ἤδετε. — 2563 ἴσμεν Ed. ὄργαν A. — 2565 ἀμπλακίαις ἀπολέσεσθαι A. καλλίποις B. — 2568 δυσμενῆ et καταλίποις B.— 2569 δὲ om. A.— 2571 σφὰς A. B. δ' tres. θ' Ed. — 2573 δάπεδον οἰκεῖς C. πόλον C. B. et, ut videtur, a pr. m. A., qui πόλων per correctionem. πόλου Ed. —2574 τάχος A., qui sequentes versus duos omittit.— 2577 εὐμενὴς δ' ἔο A.—2581 πέποιθώς (sic) C. σ' om. B. — 2585 ῥύου A. — 2586 παρθένε A. pro τε πλέον. — 2587 τέλος ἐκάμψαιμ' et βίον A. ἠρξάμην tres. ηὐξάμην Ed. — 2588 omissus in C., relicto spatio vacuo. προστάτιν A. προστάτην B. Ed. — 2589 ἐς σωτηρίαν A. — 2590 εὐαρεστησάσοις (sic) αὐτῷ ἁγίως A. — 2591 ἐκδοθῆναι τῷ σκότει A. — 2592 ἔπεσθαι C. (ut supra ἴπως pro ἴσως). ψυχοφθόρῳ A. C. et inter versus B. antiqua manu. βροτοφθόρῳ B. Ed. — 2593 προέστηθι vel προίστ. B. ῥύσαι C. — 2594 δικαιοῦσα tres (δεκ. B.). δικαιούσῃ Ed. σοι A. — 2597 πάγχραντε A. μῆτερ C. B. De A. incertum. μήτηρ Ed. — 2598 καλλίστα C. κάλλιστα ceteri, quod est idem. A. distinguit post πασῶν. — 2599 οὐρανίων A. C., ut τε inserendum sit. ὑπερτέρων C. — 2601 εὔφρον. B. τυγχάνεις tres. τυγχάνοις **Ed.**

κἀμοὶ μεγίστη πανταχοῦ σωτηρία.
[Δός μοι, κυρία, τὴν λύσιν τῶν πταισμάτων,
καί μοι πάρασχε ψυχικὴν σωτηρίαν.]

Ἔχεις ἀληθὲς δρᾶμα κοὐ πεπλασμένον
πεφυρμένον τε μυθικῶν λήρων κόπρῳ,
ὁ φιλομαθὴς εὐσεβοφρόνων λόγων.
Εἰ γοῦν θέλεις σὺ, καὶ Λυκόφρονος τρόπῳ
γλυκόφρονος νῦν ὡς θέμις ἐγνωσμένου
λέξω τὰ πολλὰ νητρεκῶς ὧν μ' ἱστορεῖς.

et mihi utique maxima salus.
[Tribue mihi, domina, delictorum expiationem,
et mihi præsta animæ salutem.]

Habes verum drama, non fictum
et pollutum mythicarum nugarum spurcitie,
tu piorum sermonum discendi cupidus.
Jam si vis, etiam Lycophronis (*lupini animi*) modis,
qui nunc dulci ut fas erat animo esse cognitus est,
dicam vere pleraque eorum quæ ex me quæris.

Inde δέ μοι A. B. — 2602 κἀμοὶ μὲν ἐστὶ B. Huic versui in C. addita coronis et omissi duo versus sequentes, qui et « desunt in Edit. Wechel. » — 2604 πάρασχε ψυχικὴν σωτηρίαν A. B. παράσχε ψυχικῆς σωτήριον Ed. — 2605 seqq. Hunc epilogum edo ex C., qui vehementer redolet Tzetzen. ἀληθες cod. — 2606 λύρων cod. — 2608 post Λυκόφρονος virgula distinctum in codice, sententia multo etiam magis contorta quam qualem intellexi. Respicere videtur versus Lycophronis Christo Patienti insertos, ita γλυκόφρονος facti. — 2610 νηθρεκῶς cod.

ΠΛΩΧΕΙΡΟΥ ΜΙΧΑΗΛΟΣ

ΔΡΑΜΑΤΙΟΝ.

PLOCHIRI MICHAELIS

POEMATIUM DRAMATICUM.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΑΓΡΟΙΚΟΣ.
ΣΟΦΟΣ.
ΤΥΧΗ.
ΜΟΥΣΑΙ.
ΧΟΡΟΣ.

ΑΓΡΟΙΚΟΣ.

Ὦ χαῖρε, Τύχη πότνια, τρισολβία·
τοιάνδε σύμμαχόν σ' ἐν εὐνοίᾳ θέλω
ἀεὶ ποδηγὸν τοῦ βίου παρεστάναι.

ΣΟΦΟΣ.

Ἄγροικε, τί φῄς; τί δὲ μέλπεις τὴν θεὰν,
πότνιαν αὐτὴν καὶ τρισολβίαν λέγων,
τὴν ὡς ἀληθῶς βδελυρὰν, (ἰδὲ) τρισαθλίαν,
τὴν εἰσαεὶ σφάλλουσαν ὀρθίας τρίβους;

ΑΓΡΟΙΚΟΣ.

Σίγα, σιώπα, σφίγγε τόδε λαῦρον στόμα,
καὶ μὴ θελήσῃς τὴν θεὰν παροργίσαι·
ἅπασι γὰρ πάρεστι, καὶ πάντα βλέπει.

ΣΟΦΟΣ.

Τυφλὴν θεὰν τίς νουνεχὴς σεβάζεται;

ΑΓΡΟΙΚΟΣ.

Παρετράπης νοῦν· ὀξυδερκής ἐστί μοι.

ΣΟΦΟΣ.

Καὶ πῶς περὶ σὰς ἦλθεν ἀγροίκου θύρας;

ΑΓΡΟΙΚΟΣ.

Κατοῖδεν αὐτὰς εἰς ἑαυτὴν ἀξίας·
ἐλθοῦσα δ' αὐτὰς εὗρεν ἠνεῳγμένας.

ΣΟΦΟΣ.

Ὢ συμφορᾶς! ἔφησας ἀτρεκῆ λόγον.
Στοχάζομαι γοῦν ἐμφανῶς τὸ πρακτέον.

ΑΓΡΟΙΚΟΣ.

Τίς ὁ στοχασμός; εὐστοχώτατα φράσον.

DRAMATIS PERSONÆ.

RUSTICANUS.
SAPIENS.
FORTUNA.
MUSÆ.
CHORUS.

RUSTICANUS.

Fortuna, ave, beata ter venerandaque:
talem mihi adjutricem adesse pervelim,
ducemque vitæ semper adstare optimam.

SAPIENS.

Quid, Rusticane, ais? deamne prædicas,
venerabilemque et ter beatam nuncupans,
quam jure abhorrent cæteri, ut miserrimam,
exorbitat quia semper a recta via?

RUSTICANUS.

Compesce linguam, garrulumque os comprime:
cavesis ne ad iram concites magnam deam:
nam præsto adest ubique, et omnia perspicit

SAPIENS.

Quis mente præditus deam cæcam colat?

RUSTICANUS.

Est læva tibi mens, perspicax vero mihi.

SAPIENS.

Qui contulit se ad Rusticani limina?

RUSTICANUS.

Nempe hæc sciebat tecta se dignissima:
et, cum veniret, nacta apertas est fores.

SAPIENS.

O mira res! loquutus es verissima.
Conjecto demum, quo modo res gesta sit.

RUSTICANUS.

Unde tibi conjectura? dic dilucide.

ΣΟΦΟΣ.

Πρὸς τὰς ἐμὰς ἤλαυνεν ἐλθεῖν οἰκίας
ἡ πέμπελος γραῦς, ἡ βραδύπους, ἀθλία·
ὡς γῆ τὸ φῶς παρῆλθεν, ἦλθε δὲ σκότος,
ἡ χωλόπους, φεῦ, τῆς ὁδοῦ παρετράπη·
πεσοῦσα δ' ἄφνω τοῖς λίθοις προσερρίφη,
κἂν τοῖς ποσὶν ἔσχηκεν ἀγρίαν νόσον.
Ἀφῆκεν οὖν τὸ τραῦμα ταύτην, ὡς ἔτι
δραμεῖν πρὸς ἡμᾶς, ἢ προκύψαι τῆς θύρας·
ἰδοῦσα δ' ἐγγὺς ἠνεῳγμένας θύρας,
ἦλθεν πρὸς αὐτὰς, καὶ συνεκρύβη [γ'] ἔσω.

ΤΥΧΗ.

Αἶ αἶ, στενάζω. Τίς με τὴν ταχύδρομον,
τὴν ἀρτίπουν εἴρηκε χωλὴν ἀρτίως;
Ἐγὼ κρατῶ γῆς, πρὸς τὸν αἰθέρα φθάνω·
ἐμοὶ καθυπείκουσι πάντα μακρόθεν.

ΣΟΦΟΣ.

Ὦ μιαρὰ γραῦς, κακὸν (ἐν) ἀνθρώποις μέγα,
ὦ γραῦς ῥυπῶσα καὶ κακοῖς πεφυρμένη,
ἀναξίους δεικνῦσα πολλοὺς ἀξίους.

ΤΥΧΗ.

Πολυλογεῖς, ἄνθρωπε, κομπάζεις μάτην,
λαλεῖς ἀναιδῶς, αὐθαδίσας ἐς τόσον.
Ἔχεις τὰ Μουσῶν ἀντὶ Τύχης, καὶ λέγων
ἔμμετρα βάζεις, ῥητορεύεις ἐν λόγοις.
Τὰς Μούσας αὐτὰς αἰτιῶ, μὴ τὴν Τύχην.

ΣΟΦΟΣ.

Ἀπαγχονίζου, δαῖμον, ἔρρε, συνθλίβου,
ὅτι τὰ Μουσῶν εἰς μέσον παρήγαγες.

ΜΟΥΣΑΙ.

Χαίροις ὁ λαμπρὸς ἐν λόγοις, ὑπερμέγας.

ΣΟΦΟΣ.

Ἆ ἆ, σιγᾶτε· πάμπαν ἀπέστω κτύπος·
βάλλει με νυνὶ πάταγος ὠσὶν ἐν μέσοις.
Ἄνοιξον ἄρτι, μὴ πατάσσῃ τις θύραν.

ΜΟΥΣΑΙ.

Ὦ χαῖρε φωστὴρ, τοῦ λόγου τὸ χωρίον.

ΣΟΦΟΣ.

Ποία χαρὰ πρόσεστιν ἡμῖν ἀρτίως;

ΜΟΥΣΑΙ.

Χαρὰ, τρυφὴ πάρεστί σοι, λόγων χάρις.

ΣΟΦΟΣ.

Χορὲ, πρὸς αὐτὰς τὰς πύλας κάτιθί μοι.

ΧΟΡΟΣ.

Ὦ δέσποτα, χάρηθι, τὰς Μούσας ὁρῶ.

ΣΟΦΟΣ.

Ναὶ, κλεῖσον αὐτὰς, καὶ ἄφες ἔξω τῆς θύρας.

ΧΟΡΟΣ.

Μὴ μὴ πρὸς αὐτὰς τὰς θεὰς, ὦ δέσποτα.

SAPIENS.

Tendebat ædes ad meas accedere
hæc decrepita, tardigrada et infelix anus.
Sed vespere orto, conditoque jam die
deflexit ista loripes de tramite,
et procidendo allisit ad silices pedem :
hinc ortus illi mox dolor gravissimus.
Qui cum quiesset paululum, rursus volens
ad nos redire, januæ occlusæ adstitit :
foresque vicini patentes prævidens,
ingressa subito est, intus atque se abdidit.

FORTUNA.

Eheu ingemisco, quod celerrimam omnium
me nescio quis claudicare dictitet.
Terræ impero; pertingo et usque ad æthera :
mihique cuncta obtemperant vel eminus.

SAPIENS.

Anus scelesta, hominumque pestis maxima,
annisque pannisque obsita, et squalens malis,
plerisque honores tribuis indignis viris.

FORTUNA.

Multiloquus es vir, venditas te inaniter,
atque impudenter garris, esque contumax :
et dona Musarum loco Fortunæ habes;
oratione et carmine es promptissimus.
Musas voca in jus, et lacesse; me sine.

SAPIENS.

Abi in malam rem, dæmon, erra, disperi;
quæ dona Musarum invide mihi objicis.

MUSÆ.

Salve, eloquentia omnium clarissime.

SAPIENS.

Heu vos, silete, omnisque clamor sit procul.
Gravis meas nunc sonitus aures perculit.
Jam pande januam, ne eam quis pulsitet.

MUSÆ.

Salveto, jubar orationis maximum.

SAPIENS.

Et quale nobis gaudium obvenit recens?

MUSÆ.

Lætitia, deliciæque, sermonis lepos.

SAPIENS.

Amabo te, Chore, ad fores accurrito.

CHORUS.

O domine mi, lætare : Musæ adstant tibi.

SAPIENS.

Siccine? tu eas exclude, et arce a limine.

CHORUS.

Ne id feceris contra deas tantas, here.

ΣΟΦΟΣ.

Καὶ ποῦ κατεῖδον τῶν θεῶν τῶνδε σθένος;

ΧΟΡΟΣ.

Οὐχὶ σοφόν σε τοῖς λόγοις τεθείκασιν;

ΣΟΦΟΣ.

Ὤνησεν οὐδὲν οὐδαμῶς ἥγε σοφία.

ΧΟΡΟΣ.

Οὐ πάνσοφός γ' εἶ τῶν σοφῶν βουλευμάτων;

ΣΟΦΟΣ.

Βουλεύομαι πῶς ἐκφύγω βίου βίαν·
ἀλλ' οὐ τὸ τέρμα τῆσδ' ἐγὼ προλαμβάνω.

ΧΟΡΟΣ.

Ἔχεις παρ' αὐτῷ πλοῦτον αὐτῆς γε σοφίας.

ΣΟΦΟΣ.

Οὐ λαμβάνουσι τοὺς λόγους ἐν τῇ ἀγορᾷ.

ΧΟΡΟΣ.

Οὐ τοὺς ἐπαίνους ἀντὶ τοῦ πλούτου φέρεις;

ΣΟΦΟΣ.

Καὶ πῶς ἔπαινος οἶδε γαστέρα τρέφειν;
Ὦ συμφορᾶς, ὤ! πλοῦτον ἀγροίκου θέλω.

ΧΟΡΟΣ.

Ποθεῖς τ' ἄγροικος ἐκ σοφοῦ καθεστάναι;

ΣΟΦΟΣ.

Ποθῶ γενέσθαι βυρσοδέψης, λατόμος,
ἢ καί τις ἄλλος τῆς βαναυσίδος τέχνης.
Καὶ γὰρ σκυτεύς τις, ὀψοπώλης τ' ἄσοφος,
ὁ μηδὲ τὸ γρῦ προσλαλεῖν εἰδὼς ἔτι,
ἐν τῷ λαλεῖν δὲ σιέλων χέει πίθους,
σόλοικος, αἰσχρὸς, πάμπαν ἠγροικισμένος,
προέρχεται μὲν τῆς λεωφόρου μέσον
ὑπὸ προπομπῆς ἀρχικῶς ἐσταλμένος,
γαυροὺς δὲ πολλοὺς ἐξερεύγεται λόγους·
ἄλλος δὲ γυμνὸς, εὐγενὴς τὰ πρὸς λόγους,
ἀνέστιος πρόεισιν, ἄθλιος, πένης.
Παραφρόνως μὲν ἐν συνεδρίῳ βλέπω
σοφοὺς ἀτίμους, κἀσόφους τιμωμένους.
Χρυσὸς γὰρ ἄρτι καὶ λαλεῖ [γ'] ἠδὲ σέβεται.

ΧΟΡΟΣ.

Ὦ δέσποτα, ῥᾷσον ὀψὲ τῶν λόγων·
καὶ πρὸς λάλημα τὰς σοφὰς Μούσας δέχου·
πάρεισι γὰρ, πάρεισιν ἐστολισμέναι.

ΜΟΥΣΑΙ.

Αἲ αἲ, πόσον δάκρυον ἐκ τῶν ὀμμάτων
ἐρεύξαμεν νῦν αἱ σοφαὶ πρὸς τοὺς λόγους.

ΣΟΦΟΣ.

Ὁ δὲ τρόπος τίς τῶν τοσούτων δακρύων;

ΜΟΥΣΑΙ.

Ἔγνωμεν ὑμᾶς τοὺς λόγῳ τεθραμμένους
μισοῦντας ἡμᾶς τὰς λόγου πρυτανίδας.

SAPIENS.

Expertus ubinam sum dearum vim, rogo?

CHORUS.

Non te eruditum reddiderunt rhetora?

SAPIENS.

Nil commodi attulit mihi sapientia.

CHORUS.

Doctissimus nonne es catis sententiis?

SAPIENS.

Consulto quî vitæ inopiam vitem meæ:
sed exitum percipere non possum illius.

CHORUS.

Habes apud te amplas opes sapientiæ.

SAPIENS.

Non eloquentia in foro ulla admittitur.

CHORUS.

Laudationes nonne opum loco refers?

SAPIENS.

An famelicum nutrire ventrem laus potest?
O miseriam! o quam Rustici malim bona!

CHORUS.

An rusticanus effici ex sapiente vis?

SAPIENS.

Opto esse lapidum cæsor, aut coriarius,
aut alius artis quilibet mechanicæ.
Nam obsoniorum venditor, vel cerdo iners,
qui proloqui nihil quidem omnino queat,
sed blatterans fundit salivæ flumina,
barbariloquus, turpis, merum rus, is tamen
incedit amplæ per viæ divortia,
stipatus instar principis turba virûm,
superba verba jactitans quamplurima
Venerandus ast hic nobili facundia,
sine ædibus vagatur, infelix, inops.
In cœtibus primos video sanos parum;
et despici doctos, et indoctos coli.
Duntaxat aurum nunc loquitur atque colitur.

CHORUS.

Comparce tandem talibus dictis, here:
Musasque ad alloquium advoca doctas tuum.
Adsunt, en adsunt eleganti cum modo.

MUSÆ.

Heu lacrimas quot fudimus, sapientiæ
omnis magistræ, et eloquentiæ deæ.

SAPIENS.

Quæ causa vero fletuum vobis fuit?

MUSÆ.

Agnovimus vos, deditos facundiæ,
odisse nos, quæ principes fandi sumus.

ΣΟΦΟΣ.
Ναὶ, καὶ βδελυρὰς καὶ μισητέας κρίνω.
ΜΟΥΣΑΙ.
Ὁ δὲ τρόπος τίς τοῦ μίσους, δίδασκε νῦν.
ΣΟΦΟΣ.
Ἄσιτός εἰμι, πλοῦτον οὐκ ἔχω τάλας.
ΜΟΥΣΑΙ.
Ἡ γῆ βοτάνας οἶδε καὶ χλόην φύειν.
ΣΟΦΟΣ.
Οὐ τὰς καταράτους ῥαπίζετε ξύλοις;
ναὶ, τὰς μιαρὰς ὠκέως τυπτήσατε.
ΜΟΥΣΑΙ.
Θυμοῦ κρατεῖν (μὲν) ἔμαθες, ἀλλ' οὐκ αἰσθάνῃ.
ΣΟΦΟΣ.
Ἄνθρωπός εἰμι· τί φάγοιμι τὴν χλόην;
ὄνῳ παρεικάσαιτε τὸν τάλαν' ἐμέ.
ΜΟΥΣΑΙ.
Ὦ χρυσολάτρα, πεπλανημένος μένεις,
τῆς δ' ἀρετῆς τὴν δόξαν οὐδ' ὅλως φιλεῖς·
φιλεῖς μεθύσαι τὴν πολύχρυσον μέθην.
ΣΟΦΟΣ.
Καὶ τί ποτ' ἐστὶν ἡ μέθη, μαθεῖν θέλω.
ΜΟΥΣΑΙ.
Μέθυσον οὐ κατεῖδες ἐξ οἴνου ποτέ;
ΣΟΦΟΣ.
Οἶνος δὲ τί πέφυκεν, ἐκδιδάσκετε,
καὶ μήτ' ἄδηλα τοῖς ἀδήλοις βάζετε·
ἐμοῦ γὰρ ὕδωρ ἐξυδραίνει γαστέρα.
ΤΥΧΗ.
Ὁρᾷς ὅπως λέξεσιν εὐφυεστέραις
Μούσαις λαλεῖς οὔ σοι καταλλαξαμέναις;
ΣΟΦΟΣ.
Ὦ γραῦς βέβηλε, μυσαρὰ, παλαιτάτη,
ὄλεθρε κοινὲ τῶν βροτῶν παντὸς γένους,
ἀρχηγὲ κακῶν, ἀρχαϊκὴ (τ' αὖθι) κακία,
λέγειν βιάζεις· ἤθελον πάντως λέγειν,
καὶ μὴ φορεῖν τρίχινον ἄθλιον ῥάκος,
καὶ μὴ πομάτων ἀπορεῖν καὶ βρωμάτων,
καὶ μὴ τρέφεσθαι (δὲ) λαχάνοις χλοηφόροις,
ὡς οἷα κάπρος ἐκ δρυμῶνος ἀγρίου.
ΜΟΥΣΑΙ.
Τί δὴ τοσοῦτον σὺ χαλάσας τὰς φρένας,
ἄκομψα φωνεῖς, ὢν σοφὸς πρὸς τοὺς λόγους;
οὐχὶ λόγου φῶς σοί γε συγκαλύπτεται;
Τοίνυν κατειδῆς σὰς θανούσας ἐλπίδας
εἰς φῶς φανείσας, εἰς νέαν φρυκτωρίαν·
καὶ πλοῦτον εἰδῇς, καὶ τρυφὴν βίου φάγῃς.
ΣΟΦΟΣ.
Γένοιτό μοι νῦν· τὸ δὲ μέλλον οὐ βλέπω·
δέδοικα μή πως εἰς ἐναντίον πέσω.

Δόξα κλέος τε Θεῷ.

SAPIENS.
Sic res habet; vanas et odiosas puto.
MUSÆ.
Quæ ratio sit odii, doceto nos modo.
SAPIENS.
Laboro inedia miser; opes non sunt mihi.
MUSÆ.
Olera solet gramenque terra gignere.
SAPIENS.
Non exsecrandas cæditis ligonibus?
cur non scelestas tunditis celerrime?
MUSÆ.
Animum regere, cum didiceris, nescis tamen.
SAPIENS.
Natus homo sum: cur gramine utar pabulo?
me comparastis miserum asello cuipiam.
MUSÆ.
O cultor auri, errore perstas in tuo:
virtutis altam gloriam non plane amas:
optas inebriari aurea temulentia.
SAPIENS.
Quid tandem ebrietas sit, velim cognoscere.
MUSÆ.
Nunquamne vidisti gravatum ullum mero?
SAPIENS.
Quæ sit meri natura, rursum exponite:
obscurioribus nec obscura addite.
Nam præter undam nil meam sedat sitim.
FORTUNA.
Videsne, ceu concinnioribus modis
Musis loquaris benevolis parum tibi?
SAPIENS.
Anus profana, invisa, et annosissima,
communis omnium lues mortalium,
malorum origo prima, vitiorumque fons,
dic, quod lubet. Mallem ego loqui quovis modo,
nec pallium hoc gestare villosum et grave,
item cibo potuque egere neutiquam,
nec vero oleribus vescier virentibus,
ut sævus aper in nemoribus densis solet.
MUSÆ.
Quo tibi ruina corda se flectunt gravi?
incompta loqueris, doctus orator prius.
An lux tibi est surrepta rationis modo?
Ergo cito aspicias tuam spem futilem
in luce conspicuam, velut jubar novum:
opesque videas, delicate et victites.
SAPIENS.
Sic accidat mihi nunc; nec instans intuor:
at timeo ne posthac cadam in contrarium.

Laus sit Deo.

ΤΟΥ ΚΥΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

ΑΠΟΔΗΜΟΣ ΦΙΛΙΑ.

DOMINI THEODORI PRODROMI

AMICITIA EXULANS.

Περιοχὴ τοῦ δράματος.

Φιλία ὑπ' ἀνδρὸς αὐτῆς τοῦ Κόσμου ἤτοι βίου ἀνθρωπίνου ἐκβέβληται. Συνεζεύχθη δ' αὐτῷ ἡ μαχλὰς Ἔχθρα, συμβουλευσάσης Μωρίας τῆς θεραπαινίδος αὐτοῦ.

Τὰ πρόσωπα.

ΞΕΝΟΣ καὶ ΦΙΛΙΑ.

ΞΕΝΟΣ.

Ὦ Φιλία δέσποινα, πάντιμον κάρα,
ποῖ καὶ πόθεν; καὶ ταῦτα μεστὴ δακρύων,
στυγνή, κατηφής, τὴν κόμην ἐσκυλμένη,
κύπτουσα πρὸς γῆν, ὠχριῶσα τὴν χρόαν,
χιτώνιον πενθῆρες ἠμφιεσμένη,
ἀτημελὴς τὸ ζῶσμα καὶ τὸ βλαυτίον,
καὶ τὴν χαχίστην ἀλλαγὴν ἠλλαγμένη·
ὁ δὲ στολισμὸς ὁ πρίν, ἡ δὲ πορφύρα,
ἡ δ' εὐπρέπεια, καὶ τὸ τοῦ χείλους ῥόδον,
ὁ δὲ πλόκαμος, ἡ δὲ τῆς ζώνης χάρις,
αἱ δ' ἀρβυλίδες, ἡ δὲ λοιπὴ σεμνότης,
ᾤχοντο πάντα πρὸς τὸ μηδὲν ἀθρόα.
Καὶ νῦν γυναιξὶν ἐμφερὴς θρηνητρίαις,
στυγνὴ βαδίζεις· ἀλλὰ ποῖ δὴ καὶ πόθεν;

ΦΙΛΙΑ.

Γῆθεν πρὸς αὐτὸν τὸν Θεὸν καὶ πατέρα.

ΞΕΝΟΣ.

Ἔρημος οὖν ὁ κόσμος ἐστὶ φιλίας;

ΦΙΛΙΑ.

Ἔρημος· ὅς τοσοῦτον ἐξύβριζέ με.

Argumentum dramatis.

Amicitia a marito suo Mundo (id est vita humana) ejecta exhibetur. Ille autem in matrimonium duxit libidinosam Inimicitiam, consilium secutus servæ suæ Stultitiæ.

Personæ.

HOSPES et AMICITIA.

HOSPES.

O domina Amicitia, venerandum mihi caput,
quo *vadis* et unde *venis?* et plena quidem lacrimis,
mœsta, tristis, lacerata coma,
terramque cernens, pallido colore,
veste lugubri induta,
neglectis cingulo et crepida,
et pessima mutatione mutata;
ornatus autem pristinus vestimenti, purpura illa,
decus illud, et illa labelli rosa,
et cincinnus, et cinguli illa gratia,
et elegantes calcei, et reliquus decor tuus,
hæc evanuerunt omnia simul et in nihil reciderunt.
Plane nunc refers mulieres præficas, et
mœsta incedis: sed quonam et unde?

AMICITIA.

De terra ad ipsum Deum et patrem.

HOSPES.

Mundus igitur nunc orbatus est amicitia?

AMICITIA.

Orbatus, iste qui tantum in modum mihi insultavit.

ΞΕΝΟΣ.

Ὕβριζε;

ΦΙΛΙΑ.

Καὶ θύραθεν ἐξέρριπτέ με.

ΞΕΝΟΣ.

Θύραθεν;

ΦΙΛΙΑ.

Ὥστε καὶ νομισθῆναι θανεῖν.

ΞΕΝΟΣ.

Εἶτ' ἐξέκεισο;

ΦΙΛΙΑ.

Καὶ μεμαστιγωμένη.

ΞΕΝΟΣ.

Μελαγχολᾶν τὸν κόσμον ἀντικρὺς λέγεις,
οὕτω μανικῶς ἐμπαροινήσαντά σοι.

ΦΙΛΙΑ.

Τί δ' ἂν τὰ λοιπὰ τῶν ἐμῶν παθῶν μάθῃς;
νῦν μὲν κατ' ἀμφοῖν πυγμαχοῦντος ταῖν γνάθοιν,
νῦν δ' ἐνθοροῦντος λὰξ κατ' αὐτῆς γαστέρος·
ἐῶ τὰ λοιπὰ καὶ τὰ μείζονα, Ξένε·
ἦ γὰρ μαθὼν ἤλγησας ἂν τὴν καρδίαν.

ΞΕΝΟΣ.

Μὴ μὴ πρὸς αὐτοῦ τοῦ πατρός σου, Φιλία,
μηδὲν σιγήσῃς, ἀλλά μοι τὸ πᾶν φάθι.

ΦΙΛΙΑ.

Οὐκοῦν καθιζήσαντες ἀμφὶ τὴν πίτυν
(ὁρᾷς τὸ δένδρον, ὡς καλόν τε καὶ μέγα)
τὸ πᾶν ἐπεξέλθωμεν ἤδη τοῦ λόγου.

ΞΕΝΟΣ.

Ἰδοὺ καθιζήκαμεν· ἄρξαι τοῦ λέγειν.

ΦΙΛΙΑ.

Ἐγὼ τὰ πρῶτα τῷ Θεῷ, τῇ Τριάδι
ἀεὶ σύνειμι καθαρῶς ἡνωμένη,
ἐν τοῖς ἀσωμάτοις δὲ δευτέροις νόοις
καὶ ταῖς τρισὶ τριάσι ταῖς ἄνω μένω,
οἷον Χερουβὶμ καὶ Σεραφὶμ καὶ Θρόνοις
καὶ ταῖς προλοίποις αὔλαις στραταρχίαις.
Ἐγὼ μὲν αὐταῖς καὶ πρὸς αὐτὰς τὴν σχέσιν
καὶ πρὸς τὸ θεῖον καὶ πρὸς ἀλλήλας νέμω·
καὶ τὰς τοσαύτας τῶν ἄνω μυριάδας
εἰς ἓν συνάπτω, καὶ μίαν σειρὰν πλέκω.
Ἑωσφόρος μόνος με πρὶν ἀπεστράφη,
κἀκ τῶν ἀφ' ὕψους ἀντύγων κατεστράφη.
Οὕτως μὲν οὕτως ἡ νοουμένη κτίσις
ἐμοὶ κρατεῖται καὶ μένει φρουρουμένη.
Τὴν γὰρ θεατὴν καὶ κατ' αἴσθησιν φύσιν,
τὸ κοσμικὸν πλήρωμα, τὴν κάτω κτίσιν
τίς ἀμφιβάλλει μὴ κρατεῖσθαι Φιλίᾳ;
ὁ φλήναφος γὰρ Ἐμπεδοκλῆς ἐρρέτω,
τὸ νεῖκος εἰπὼν δημιουργὸν τῶν κάτω.

HOSPES.

Insultavit?

AMICITIA.

Atque etiam foribus me expulit.

HOSPES.

Foribus?

AMICITIA.

Adeo ut crederer esse mortua.

HOSPES.

Ac foris jacebas?

AMICITIA.

Idque flagris cooperta.

HOSPES.

Insanire haud dubie Mundum narras palam;
qui talibus modis grassatus in te sit insane.

AMICITIA.

Quid *dicas* si audias quæ reliqua sunt meorum malorum?
illo nunc pugnis mihi involante maxillam utramque,
nunc pedibus saltu impetente ipsum ventrem:
sed sino cetera et graviora, Hospes:
sane enim perceptis tu doleres animo.

HOSPES.

Ne quid, ne per ipsum tuum patrem, Amicitia,
ne quid tacueris, verum mihi tu totam rem narra.

AMICITIA.

Ergo sedentes ad hunc fagum
(viden' arborem, ut pulchra et ampla!)
universam rem verbis jam explicabimus.

HOSPES.

En consedimus: narrare incipe.

AMICITIA.

Ego quidem primum cum Deo, cum Trinitate
semper una sum, pure conjuncta:
in incorporeis autem alteris mentibus
et trinitatibus tribus cœlestibus immaneo,
dico Cherubim et Seraphim et Thronis,
et in reliquis immaterialibus exercituum potestatibus.
Ego et ipsis et erga ipsas affectum
et erga numen et mutuum inter omnes dispenso,
et tot myriades cœlestes
in unum conjungo, et unam inde catenam necto.
Solus olim Lucifer me aversatus est,
atque ex cœlestibus ille apsidibus dejectus est.
Sic, sic omnis spiritualis creatura
a me continetur et manet in mea custodia.
Visibilem enim et quæ sensibus percipitur naturam,
mundi plenitudinem, terrenam creaturam
quis ambigit contineri potestate Amicitiæ?
nugator quippe Empedocles pereat,
qui lite dixit conditum hunc mundum esse.

Τί γὰρ νοήσει καὶ συναίσθηται τίνος
ἄνθρωπος οὐ γνοὺς ὡς τὸ πῦρ φύσει καίει,
ἀλλ' εἰς πυρὸς κρατῆρας ἐμπεσὼν μέσους;
Ἢ τίς τὸν εὐρὺν οὐρανὸν καὶ τὸν μέγαν,
ἄκαμπτον ὄντα τὸ πρὶν εὐθυωρίᾳ
(χρὴ γὰρ πιθέσθαι τοῖς λόγοις τοῦ φαμένου),
ἔκαμψεν εἰς τὴν σφαῖραν, εἰ μὴ Φιλία;
Οἷον γὰρ εἰπεῖν, ὡς καλοῦ καὶ κοσμίου
ἐρῶν ἑαυτοῦ, πρὸς κύκλον συνεστράφη,
ἑαυτὸν αὐτῷ φιλιῶν πανταχόθεν
καὶ πάντα πᾶσι συμπερισφίγγων μέρη.
Ἐγὼ τὰ κύκλα τῶν ἀπείρων ἀστέρων
ἁπλῶς ἁπάντων, ἀπλανῶν, πλανωμένων,
ἔταξα δεσμῷ καὶ συναφῇ πανσόφῳ·
ἐγὼ φιλιῶ τῷ σεληναίῳ κύκλῳ
τὸν ἡλιακὸν δίσκον, ὃς τὸ φῶς βρύει·
καὶ φιλιῶ τοσοῦτον, ὡς καὶ λαμπάδας
κιχρᾶν ἐκείνῳ τοῦτον εἰς νυκτῶν σέλας.
Ἐγὼ τὸ πᾶν πλήρωμα τοῦ παντὸς βίου
πλοκῇ ξυνεστὸς φύσεων ἐναντίων
κοινῶς ἑνίζω, κἂν διίσταται φύσει.
Ξηρὸν τὸ πῦρ, ὑγρὸν δὲ χύσις ἀέρος,
καὶ γειτονοῦσι ταῦτα, καὶ μέσον μάχη·
ἀλλ' ἐμβαλοῦσα τοῖν δυοῖν ἐναντίοιν
κοινὸν τὸ θερμὸν, τὴν μάχην ἀνατρέπω.
Θερμὸν μὲν ἀὴρ, ἀλλ' ὕδωρ ψυχρὸν φύσει,
ἀγχιθυρεῖ δὲ, καὶ κατ' ἀλλήλων πνέει·
ἀλλ' ὑμέσιν ἐνοῦσα τούτοις ὑγρότης
ἄμφω ξυνάπτει καὶ πρὸς εἰρήνην φέρει.
Ὕδωρ μὲν ὑγρὸν, ἡ δὲ γῆ τοὐναντίον·
μέση δ' ἐν ἀμφοῖν ἐμπεσοῦσα ψυχρότης
φίλιον αὐτοῖς ἐμβραβεύει τὸν βίον.
Τοιαῦτα τὰ στοιχεῖα τοῦ παντὸς βίου.
Τὰς τέτταρας δὲ τοῦ γίγαντος ἡλίου
τροπὰς, τίνος φαίημεν; οὐχὶ Φιλίας;
χειμὼν γὰρ εὐθὺς οὐ τέτραπται πρὸς θέρος,
τῶν ποιοτήτων σφῶν ἐναντιουμένων,
ἀλλ' εἰς ἔαρ μετῆλθεν, εἶτα πρὸς θέρος·
καὶ τοῦ θέρους ἡ κρᾶσις οὐκ εἰς τὸ κρύος,
ἀλλ' εἰς μέσον τὶ, τῶν ὀπωρῶν τὴν φθίσιν.
Κἀντεῦθεν ὥσπερ ἐξ ἁπαλῶν παρθένων
τῶν συμπλεκουσῶν τὰς κρόκας καὶ τοὺς μίτους
(ὥρας δὲ ταύτας γνῶθί μοι τὰς παρθένους)
καλὴ τελεῖται τῶν ἐτῶν ἱστουργία.
Ἐγὼ συνιστῶ τὸν βροτήσιον βίον.
Εὐρωστία καὶ κάλλος ἄμφω Φιλίας.
Ἄμφω Φιλίας ἔργα πῶς, ζητεῖς; μάθε.
Ἂν ἡ τετρακτὺς τῶν χυμῶν σχῇ φιλίαν,
καλῶς ἔχει τὸ σῶμα, καὶ μακρὰν νόσοι.
Εἰ τῶν μελῶν δ' εὔρυθμός ἐστιν ἡ σχέσις,
ἔχει δὲ καὶ σύστοιχον ἀλληλουχίαν,
ἐνδύεται δὲ καὶ χρόαν εὐχρουστέραν,
κάλλος καλεῖται τοῦτο τοῖς παλαιτέροις·
ἡ γοῦν ὑγεία καὶ τὸ κάλλος Φιλίας.

Quid enim saperet aut quid cognosceret
homo qui nesciebat ignem natura sua urere,
verum in crateras ignis desiliit medios?
Aut quis latum cœlum illud et magnum,
protensum quondam rectæ planitiei modo
(nam fides haberi debet verbis hæc testantis),
flexit in sphæram, nisi Amicitia?
Nimirum cœlum, ut pulchrum et elegans
amans se ipsum, in circulum se vertit,
se ipsum sibi amice concilians per omnes partes
et omnia omnibus firmiter circumplectens membra.
Ego siderum orbes infinitorum
omnium omnino, fixorum, errantium,
in suo loco collocavi vinculis et compositione scitissima.
Ego amicitiam concilio inter lunarem orbem
et solarem discum, qui lumen scaturit:
et ita concilio, ut etiam lampadas
commodet illi hic in noctium splendorem.
Ego plenitudinem omnem omnis vitæ,
nexu constantem naturarum adversarum,
in unum committo, quanquam discordet naturâ.
Est siccus ignis, humidus autem fusus aer,
et hæc vicina sunt, et inter eos pugna:
sed his duobus contrariis injecto
communi calido, discordiam tollo.
Est calidus aer, sed aqua frigida naturâ,
et finitima sibi habitant, et inimica spirant:
Sed quæ his substantiis inest humiditas
ambas conjungit et ad pacem ducit.
Est aqua uvida; terra aret:
sed frigus inter ambas sese interponens
amicam his conciliat vitam.
Talia sunt universæ vitæ elementa.
Quattuor autem illas gigantis Solis
mutationes, cujusnam esse dicamus? nonne Amicitiæ?
hibernus enim aer non illico convertitur in æstatem,
quum qualitates eorum sint plane contrariæ:
sed in ver primum abit, deinde in æstatem;
atque æstatis temperies haud repente in frigus,
sed in medium aliquid, in autumnum.
Atque hinc tanquam a teneris puellis
contexentibus stamen et subtemen
(nimirum anni tempestates intellige mihi esse has puellas)
pulchra perficitur annorum tela.
Ego concinno humanam vitam.
Sanitas et pulchritudo, ambo sunt Amicitiæ.
Ambo Amicitiæ opera quomodo sint, quæris? Disce.
Quando quattuor humores amice consentiunt,
tum sanum est corpus, et longe absunt morbi.
Si artuum bene concinna figura sit,
et mutuum connexum habeat bene junctum,
indueritque etiam colorem pulchre tinctum,
hoc pulchritudo vocatur ab antiquioribus
Est ergo valetudo bona et pulchritudo Amicitiæ opus

Ἐγὼ πολίζω τὰς πόλεις ἡ Φιλία,
κἂν εἰ πόλεις λέγοι τις αὐτὰς τὰς πόλεις,
κἂν αὐτὸ μᾶλλον τῶν πολιτῶν τὸ στίφος.
Πλίνθοι γὰρ ὀπταὶ καὶ λίθων ξεστῶν βάρη
ἐμοὶ ξυνῆλθον εἰς ἑνὸς τοίχου κτίσιν,
δυὰς δὲ τοίχων ἀμφὶ γωνίαν μίαν,
καὶ γωνίαι τέσσαρες εἰς πλήρη δόμον.
Ἐγὼ συνιστῶ τὰς παρ' ἀνθρώποις τέχνας·
καὶ τῷ σκυτεῖ μὲν φιλιῶ τὸν κναφέα,
τῷ χαλινεργάτῃ δὲ τὸν στρατηλάτην,
καὶ τῷ γεωργῷ τὸν βάναυσον συνδέω,
καὶ τεχνίτην ἅπαντα παντὶ τεχνίτῃ.
Χρῄζει γὰρ ὄντως ἁλιεὺς πᾶς γηπόνου·
διδοὺς γὰρ ἰχθὺν, ἄρτον ἀντιλαμβάνει·
καὶ γηπόνος πᾶς αὖθις ἀσπαλιέως·
διδοὺς γὰρ ἄρτον, ἰχθὺν ἀντιλαμβάνει.
Καὶ παντὸς ἅπας ἐνδεὴς ὁ τεχνίτης·
κἀντεῦθεν εὖ πάσχουσιν αἱ πόλεις πᾶσαι.
Ἐγὼ γάμου σύμπαντος ἡ νυμφοστόλος·
ἐγὼ τὸ θῆλυ πρὸς τὸν ἄρρενα τρέπω·
ἐγὼ τὸν ἄνδρα πρὸς τὸ θῆλυ συντρέπω.
Τί γὰρ μύραιναν, τὴν θαλασσίαν ὄφιν,
τὸ πόντιον πέπεικεν ἐκλιπεῖν βάθος,
ἀναδραμεῖν δὲ τῆς θαλάσσης τὴν ῥάχιν,
ἐπιδραμεῖν δὲ καὶ τὸ χερσαῖον πέδον;
Τίς τοῦ σιδήρου τὴν ἅπασαν οὐσίαν
δούλην καθιστᾷ τῆς μαγνήτιδος λίθου;
οὐδέν τι πάντως ἄλλο Φιλίας δίχα.
Ἐμοὶ τὸ πᾶν ζῇ καὶ κρατεῖται καὶ μένει
Εἴπω τὸ μεῖζον, καὶ σιγάτω πᾶς λόγος.
Ἐγὼ Θεὸν τὸν ὄντα τὸν παντεργάτην,
τὸ Πατρὸς ἐκσφράγισμα, τὸν μέγαν Λόγον,
τὸ παμφαὲς φῶς, τὴν ὑπέρθεον φύσιν,
τὸν ἄχρονον νοῦν, τὴν χρονουργὸν οὐσίαν,
ἐλθεῖν ἔπεισα μέχρι γῆς καὶ τῶν κάτω,
καὶ τὴν παθητὴν προσλαβεῖν ὅλην φύσιν,
καὶ σωματικὴν ἐνδυθῆναι πορφύραν
ἐκ παρθενικῶν αἱμάτων ὑφασμένην,
παθεῖν, θανεῖν. Φεῦ τῆς τοσαύτης ἀγάπης,
δι' ἧς τοσοῦτον ἔργον! ὢ φίλτρου ξένου,
δι' ὃ χρονικῶς μίγνυται τῷ σαρκίῳ
ὁ κυριεύων καὶ χρόνου καὶ σαρκίου·
καὶ συνανιστᾷ τὴν πεσοῦσαν εἰκόνα,
ἐν τῷ καθ' αὑτὸν ἀναχωνεύσας πάθει.
Τοιαῦτα τἀμὰ πρὸς βροτοὺς ἔργα, Ξένε·
τοιαῦτά μου τὰ δῶρα τὰ πρὸς τὸν βίον·
ἀλλ' εἰς νεκροὺς τὰ μύρα τῆς παροιμίας·
ἀλλ' εἰς ὄνους ἡ λύρα τοὺς κανθηλίους·
ἐλάνθανον γὰρ ἀχαρίστῳ δραπέτῃ
ὅλην ἐμαυτὴν ἐκδιδοῦσα τῷ Βίῳ·
ὃς τὴν ἐμὴν μὲν ἀθετεῖ συνουσίαν
δείλαιος ἀνδρῶν, εἰς δ' ἀγεννῆ μαχλάδα
(Ἔχθραν καλοῦσι τὴν ἀτάσθαλον) ῥέπει.
Τῆς δουλίδος γὰρ Μωρίας ξυνεργίᾳ

Ego urbes condo Amicitia,
sive urbes aliquis dicat ipsa mœnia,
sive potius ipsam civium multitudinem.
Laterum enim coctorum lapidumque politorum pondera
per me in unius parietis structuram coiere;
porro duo parietes in unum angulum,
et quattuor anguli in domum integram.
Ego consocio inter se artes hominum:
et calceario amice concilio fullonem;
frenorum fabro magistrum equitum,
et agrum colenti mechanicum conjungo,
denique opificem quemlibet cuilibet opifici.
Indiget enim revera, *verbi causa*, omnis piscator agricola;
nam piscem dans contra accipit panem:
egetque rursus agricola omnis piscatore;
nam panem dans contra accipit piscem:
sic omnis opifex eget omni opifice.
Hinc florent urbes omnes.
Ego nuptiis in omnibus sum pronuba:
ego femineum sexum masculo concilio;
ego marem ad feminam converto.
Quid enim murænam, serpentem pelagium,
maris permovit relinquere profunda,
et sursum properare in superficiem maris
et percurrere vel terrenum campum?
Quid ferri substantiam omnem
servam constituit magnetis lapidis?
nihil quicquam aliud sane, præter Amicitiam
Per me omne vivit et regitur et constat.
Jam dicam quod est majus, et sileat omnis oratio.
Ego Deum, qui est, qui cuncta condidit,
Patris expressum typum, magnum Verbum,
splendidissimam lucem, supremam essentiam,
mentem sine tempore, substantiam temporis effectricem,
descendere permovi in hanc terram et in infernum,
et passibilem assumere naturam totam,
et corporalem induere sibi purpuram
ex virgineo sanguine textam,
denique pati, mori. Proh! quantam caritatem,
per quam *exstitit* tantum facinus! O immanem amorem,
ob quem temporaliter miscetur carne
dominus et temporis et carnis,
et in integrum restituit abolitam *Dei* imaginem,
in ea, quam ipse subiit, passione denuo fictam!
Hæc talia sunt mea in mortales merita, Hospes;
talia quæ ego in vitam omnem contuli dona.
Sed in mortuos, quod proverbio dicitur, *effundo* unguenta,
sed ad asinos lyra *projecta est* cantherios.
Nesciebam enim me ingratissimo fugitivo
totam me prodidisse, Mundo:
qui meum quidem repudiat connubium,
hominum miserrimus, et in abjectum scortum
(Inimicitiam vocant improbam illam) inclinat.
Nimirum ancillulæ Stultitiæ ministerio usus

αὐτὴν μὲν ἐντὸς εἰσάγει τῆς οἰκίας,
ἡμᾶς [δὲ] τύπτων ἐξάγει. (Ὦ) νόμοι, νόμοι!
καὶ τοὺς ἀθέσμους οὐδὲ κἂν κλέπτει γάμους,
ἀλλ' ἀναφανδὸν ἐκτελεῖ τὴν αἰσχύνην,
καίτοι πρὸ πάντων ἀγνοῶν καὶ τὴν θέμιν.
Τί φλαῦρον ἡμῖν, ὥστε λῦσαι τὸν γάμον;
τί δ' ἀγαθὸν πρόσεστι τῇ μοιχαλίδι,
ὥστε πρὸς αὐτὴν ἀντενέγκαι τὸν πόθον;
Εἰ γάρ με ταύτῃ συγκρίνειν βούλοιτό τις,
ὀκνῶ τὰ κομψὰ μέμψιν εὐλαβουμένη.
Ἐγὼ μὲν εἰμὶ χαροπὸς, χρηστὰ βλέπω,
καὶ μειδιῶ τὰ πλεῖστα, καὶ χάριν πνέω·
κἂν δεῖ λαλεῖν, ἐνταῦθα γλυκύτης ὅση·
κἂν δεῖ γελᾶν, ἐνταῦθα σεμνότης ὅση·
ἐν συμπλοκαῖς οὐ μανθάνεις τοὺς δακτύλους,
ἐν τοῖς βαδισμοῖς τοὺς πόδας δ' οὐκ ἂν μάθοις.
Κἂν νῦν πλακοῦντες, νῦν δ' ἅλες τρέφωσί με,
οὐ τοὺς πλακοῦντας προκρίνω τῶν ἁλάτων.
Ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τὸν πέλας γοργὸν βλέπω,
πάσχω δὲ πρὸς φαῦλόν τιν' ἀμβλυωπίαν.
Ἐναντίας πέφευγα κακίας δύο,
τὴν ὑπόκρισιν, τόν τε πέρπερον τρόπον.
Ἐμοῦ μὲν οὖν τοσαῦτα· τῆς δ' Ἔχθρας τίνα;
φόνιον αἷμα, χεῖρες ᾑματωμέναι,
ὕπωχρος ὄψις, ἐκτετηγμέναι γνάθοι,
φωνὴ τραχεῖα, βάρβαρος δὲ τὸ πλέον,
ἄσεμνος ὕβρις, ἅλμα, κραυγὴ, θροῦς ὅσος.
Τίς οὖν φρονῶν ἄνθρωπος, εἰπέ μοι, Ξένε,
τοιάνδ' ἀφεὶς, ἕλοιτο τοιάνδε βλέπειν,
βάκχην ἀτεχνῶς, ἀγρίαν καὶ μαχλάδα;
Ἀλλ' [οὖν] ὁ τρισάνοικτος ἄθλιος Βίος
τοιαῦτα τολμᾷ καὶ τόσην ἀδικίαν.
Ἐγὼ δὲ καὶ τοσαῦτα παθοῦσα, Ξένε,
ὅμως φιλῶ μου τὸν ξυνευνέτην πάλιν.
Πῶς γὰρ δυναίμην μὴ φιλεῖν ἡ Φιλία;
Ἀλλ' ἐν κενοῖς, εἴποι τις ἴσως, ὦ γύναι,
κακηγορεῖς τὸν ἄνδρα καὶ πόρρω λόγου.
Δέον κακῶς γὰρ τὴν θεράπαιναν λέγειν,
ἥτις ποτ' ἐστὶν, ἣν ἔφης σὺ Μωρίαν·
αὕτη γὰρ αὐτὸν εἰς τὸ μύσος ἑλκύει·
σὺ δ' ἀλλ' ἐκείνην ἐξάγεις τῆς εὐθύνης,
πνέεις δὲ πῦρ ἄντικρυς ἀμφὶ τὸν Βίον.
Εἰ ταῦτά τις πρόθοιτο πιθανῶς τάχα,
ἀντιπροθοίμην ταῦτα πιθανωτέρως.
Ἐφ' ᾧ γὰρ ἡμῶν μὴ κλύων τῶν γνησίων,
ὅλας παρέσχεν ἀκοὰς τῇ δουλίδι,
καίτοι μαθὼν τὸ δοῦλον ἐχθρὸν δεσπόταις;
Πλὴν ἀλλὰ καὶ πῶς τῆς λυσιγάμου γάμος;
ἢ πῶς Φιλίας μὴ παρούσης τῷ γάμῳ
ἔσται τὸ κοινώνημα τῆς συνουσίας;
Βλέπεις φρενῖτιν ἣν νοσεῖ, βλέπεις μέθην;
ὁρᾷς μανικὴν ἐκτροπὴν, ὁρᾷς νόσον;
Οὐδ' αὐτὸ γοῦν ἔγνωκεν, ὡς Ἔχθρας φύσις
οὐκ οἶδε δεσμεῖν, ἀλλὰ τοὺς δεσμοὺς λύειν.

eam in penetralia introducit domus,
nos autem verberans expellit. Proh leges, leges!
et interdictas illas ne clam quidem habet nuptias,
sed palam consummat rem pudendam,
pudorem coram omnibus ignorans atque fas.
Quid in nobis est mali, ut solvendum fuerit matrimonium?
quid boni inest isti adulteræ,
ut ad eam transferendus fuerit amor?
Nam si me huic comparare aliquis velit,
vereor laudes *audire*, reprehensionem *inde* metuens.
Ego sum læto vultu, bono aspectu,
et subrideo plerumque, et gratiam spiro.
Si loquendum est, hîc suavitas quanta *inest!*
si ridendum est, hîc gravitas quanta!
In complexibus non sentis digitos meos;
in incessu autem pedum haud senseris motum.
Et seu placentæ, seu sal sit mihi cibus,
non placentas præfero sali.
Inter bonos proximum aspicio oculis vivide;
sed ad malum cæcitas quædam mihi incidit.
Contrarias fugio pravitates duas,
simulationem, et morum levitatem malam.
Hæc propria sunt mihi: Inimicitiæ vero quænam?
cædes cruenta, manus sanguine infectæ,
pallida facies, emaciatæ genæ,
vox aspera, barbara utplurimum;
insolentia proterva, saltus, clamor, vociferatio quanta!
Quis igitur mente constans homo, dic mihi, Hospes,
me tali derelicta, præferret istiusmodi mulierem aspicere,
Baccham planissime, ferocem et scortum?
At ille ter deplorandus, miser Mundus
tale facinus audet et tantum nefas.
Ego vero tot licet tantisque malis affecta, Hospes,
rursus tamen amo meum maritum.
Quî enim ego possim non amare, quæ sim Amicitia?
« Sed frustra (dixerit quispiam fortasse), o mulier,
male dicis viro et sine omni ratione:
quippe potius ancillæ decebat maledicere,
quisquis est, quam tu Stultitiam vocas:
hæc enim eum in scelus pellicit.
Verum tu illam procul habes ab judicio,
et ignem spiras palam circa Mundum. »
Hæc si quis forte proposuerit speciose exornata,
contra ego proponam hæc multo etiam probabilius.
Curnam ille, nobis ingenuis non auscultans,
totas præbuit aures ancillæ isti,
quamquam bene sciens servile genus inimicum esse heris?
At enim quî fieri possunt nuptiæ cum solvente nuptias?
aut quî, Amicitia absente ab nuptiis,
erit societas connubii?
Viden' phrenitin qua laborat, viden' temulentiam?
viden' insanam mentis perturbationem, viden' morbum?
Ne hoc certe quidem cognovit, Inimicitiæ naturam
nescire conjugare, sed scire modo solvere vincula.

Ὅπως δὲ σαφῶς τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐντύχῃς,
κἀκ τῶν θύραθεν τῶν λόγων πιστωτέον·
ἡ μὲν γὰρ ἐμπίπτουσα καὶ πρὸς τὴν φύσιν,
αὐτὴν ἑαυτῇ φιλονεικεῖν κορθύει.
Τὸν Ἐτεοκλῆ καὶ Πολυνείκη βλέπε·
Ἔχθρας γὰρ ἀμφοῖν ἐγχορευσάσης μέσον
ἑκάτερος τέθνηκεν ἐξ ἑκατέρου.
Ἐγὼ δὲ συνδέουσα τοὺς ἀλλοτρίους,
κρείττους καθιστῶ συγγενῶν ὁμογνίων·
ὁ γὰρ Ὀρέστης καὶ Πυλάδης οἱ φίλοι
ἐμοὶ κατεπράξαντο τοὺς τόσους ἄθλους.
Ἀκήκοας, βέλτιστε, τῆς τραγῳδίας·
ἐντεῦθεν ἀντάκουε τῆς ῥαψῳδίας.
Ἕως μὲν Ἔχθρα τὴν σπάθην Ἀχιλλέως
θήγει κατ' αὐτοῦ τοῦ Μυκηναίου ξίφους,
ὁ Πριάμου παῖς πυρφόρος πρὸς τὸν στόλον,
τῆς Θετταλικῆς ἠρεμούσης ἀσπίδος·
κόλον δὲ τὸ πρὶν μακρὸν εἰς χεῖρας δόρυ
Αἴαντι τῷ γίγαντι τῷ πελωρίῳ·
ἐπὰν δ' ἐγὼ λάβοιμι τὸν τοῦ Πηλέως,
ἄλλως ῥιφέντος τοῦ κύβου τοῦ τῆς μάχης,
ὁ χθὲς διώκων εἰς φυγὴν νῶτα κλίνει·
καὶ νεκρὸς Ἕκτωρ ὁ στροβῶν τὴν Ἑλλάδα,
τὴν μίτραν οἰκτρῶς ἐκ ποδοῖν ἐζωσμένος,
ἱππηλατῶν δείλαιον ἱππηλασίαν,
χαίτας ἐκείνας τὰς καλὰς καὶ κοσμίας
καὶ τὸν καλὸν βόστρυχον εἰς κόνιν σύρων·
καὶ τὸ τρόπαιον τοῖς Ἀχαιοῖς ὡς μέγα.
Οὕτω διεστήκαμεν ἀλλήλων, Ξένε·
καὶ βελτίων τίς, σοὶ δίδωμι τὴν κρίσιν.
Ἀλλ' οὐχ ὁ Βίος ταῦτα· τὴν δ' Ἔχθραν λαβὼν,
ἐμὲ ξένην ἔδειξε καὶ τῆς ἑστίας.
Ἐγὼ μὲν οὖν ἄνειμι πρὸς τὸν πατέρα·
ἡ δ' Ἔχθρα λοιπὸν ἐγχορευέτω κάτω,
καὶ παιζέτω τὰ τέκνα ταύτης εἰς μέσον.
Βούλῃ μαθεῖν τὰ τέκνα τῆς Ἔχθρας τίνα;
υἱοὶ, Φθόνος, Λόχος τε, καὶ τρίτος Φόνος·
θυγατέρες δὲ, Κακία, Μῆνις, Μάχη.
Αὕτη μὲν οὖν, ὡς εἶπον, αὐτοῖς τοῖς τέκνοις
παρρησιαζέσθωσαν ἀμφὶ τὸν Βίον·
ἐγὼ δὲ λοιπὸν πρὸς τὸν αἰθέρα τρέχω·
οἶκτος δὲ πᾶς, καὶ πᾶσα φιλανθρωπία,
καὶ ζῆλος ἔμφρων, καὶ καλῶν πάντων ἔρως,
ὁρᾷς ὅπως ἅπαντα συμφεύγουσί μοι.

ΞΕΝΟΣ.

Καὶ ταῦτα μὲν, δέσποινα Φιλία, βλέπω·
συνεννοῶ δὲ καὶ τὸ μέλλον οὗ δράμῃ,
καὶ δακρύω μὲν τῆς ἀβουλίας χάριν
τὸν οἰκτρὸν ὄντως καὶ ταλαίπωρον Βίον.
Σὲ δ' ἄξια δρᾶν ὧνπερ ἀνέτλης κρίνω.
Πλὴν ἀλλ' ἰδού σε ποτνιῶμαι δακρύων,
πρὸς τοῦ τεκόντος ἀπαιτῶν, πρὸς τῶν Θρόνων,
πρὸς τῶν ἀΰλων οὐσιῶν, σύνελθέ μοι,

Ut autem manifeste res nostras intelligas
etiam peregrinis narrationibus et exemplis fides astruenda.
Nam illa incidens vel in naturam (*res natura junctas*),
hanc secum ipsa in vehementem discordiam agit.
Eteoclem et Polynicem inspice :
Inimicitia enim inter ambos media insultante
uterque periit alterius manu.
Ego vero alienos quoque jungens arcte,
firmiores amicos facio genere junctissimis.
Sic Orestes et Pylades amici
per me confecerunt tot res et tam arduas.
Audisti, o bone, tragœdiam :
jam vicissim ausculta rhapsodiam (*epos*).
Donec Inimicitia gladium Achillis
acuit in ipsum Mycenæum ensem,
Priami filius ignem intulit classi,
Thessalico quiescente scuto (*exercitu*) ;
et amputata quæ olim longa erat hasta in manibus
Ajaci giganti, viribus immani.
Ast ubi ego aggrediebar Pelei filium,
alium prorsus in modum cadente pugnæ alea,
qui heri victor fuerat, in fugam terga vertit :
et cæsus Hector ille, qui Græcos versabat,
zona ex pedibus miserabiliter ligatus,
gyrans cursum equestrem miserandum,
comas illas pulchras et elegantes
et cincinnum pulchrum in pulvere trahens ;
atque triumphus Achæis quam magnus !
Adeo distamus invicem, Hospes :
nunc utra nostrûm sit melior, tibi permitto judicium.
At non ita Mundus : imo Inimicitiam duxit,
et me vel a foco alienatam reddidit.
Ego igitur nunc ad Patrem redeo :
Inimicitia autem in posterum saltato in terra,
et jocantor liberi ejus in medio.
Vin' scire liberos Inimicitiæ qui sint ?
Filii sunt *Phthonos*, *Lochos* et *Phonos* (Invidia, Insidiatio, Cædes) :] filiæ autem *Kakia*, *Menis*, *Mache* (Improbitas, Ira, Pugna).] Hæc igitur, ut dixi, una cum liberis suis libere grassantor erga Mundum.
Ego jam nunc in æthercam domum scando :
et misericordia omnis, omnisque humanitas,
zelusque prudens, rectorumque omnium amor,
vides ut pariter omnes una mecum fugiant.

HOSPES.

Et hæc quidem, domina Amicitia, video,
et mente futurum volvo quo sit cessurum :
et deploro propter consilii perversitatem
illum revera miserandum et infelicem Mundum.
Te vero judico condigna facere acceptis malis.
At enim, en ! te supplico lacrimas fundens,
per parentem rogans, per Thronos,
per immateriales substantias, veni ad me,

τὴν καλύβην εἴσελθε, τὴν στέγην μάθε·
ἀπορρόφησον φιάλης νηφαλίου,
καὶ τοῦ τρύφους γεύθητι, τοῦ ποτηρίου,
καὶ τοῦ γ' ἔδους μετάσχε καὶ τῶν ἁλάτων.

ΦΙΛΙΑ.

Μὴ τοῦτό μοι, μὴ τοῦτο, μὴ τοῦτο, Ξένε·
ἅλις γὰρ ὧν πέπονθα τῷ πρόσθεν χρόνῳ·
τί πλειόνων δεῖ; τῶν παρελθόντων ἅλις.

ΞΕΝΟΣ.

Δίκαια φῄς, δέσποινα, καὶ καλῶς λέγεις·
οἷς γὰρ πέπονθας, καὶ τὰ μέλλοντα κρίνεις.
Ὅρκῳ δ' ἐγώ σοι πιστοποιῶ τὸν λόγον·
οὐδὲν γὰρ ἂν δράσω σε τῶν ἐναντίων.
Οὐκ αἰσχυνῶ τὸ φίλτρον, οὐ τὴν ἀγάπην,
οὐχὶ πρὸς αὐτῶν, ὧν ἔφης, φρικτῶν λόγων.

ΦΙΛΙΑ.

Δύναιο δ' ἄν μοι ταῦτα προσφέρειν ἕδνα,
εἴ σοι παράσχω τοῦ γάμου τὰς ἐγγύας;

ΞΕΝΟΣ.

Τὰ ποῖα; λέξον, ὡς ἐγὼ παράσχομαι.

ΦΙΛΙΑ.

Χαίρειν ἐπ' ἄλλων ἀγαθοῖς ἔξεστί σοι;

ΞΕΝΟΣ.

Ἔξεστιν.

ΦΙΛΙΑ.

Ἐν λύπαις δὲ λυπεῖσθαι νόθοις;

ΞΕΝΟΣ.

Μάλιστα.

ΦΙΛΙΑ.

Τὰς στρεβλὰς δὲ φεύγειν διπλόας;
λαλεῖν δὲ ταὐτὰ καὶ φρονεῖν τῇ καρδίᾳ;

ΞΕΝΟΣ.

Καὶ τοῦτο πάντως. Ἄλλο λοιπὸν πυνθάνου.

ΦΙΛΙΑ.

Ἔχειν τὰ σαυτοῦ τῶν φίλων ἐν δευτέρῳ;

ΞΕΝΟΣ.

Ἔχειν.

ΦΙΛΙΑ.

Δι' αὐτοὺς καὶ θανατᾶν πολλάκις;

ΞΕΝΟΣ.

Ναὶ, καὶ θανατᾶν.

ΦΙΛΙΑ.

Καὶ φθονοῦσι μὴ φθονεῖν;

ΞΕΝΟΣ.

Ναί.

---

in casam meam intra, tugurium meum cognosce.
Sorbe pateram sobriam,
et panem meum gusta, poculum,
domicilium mecum et sal commune habeas.

AMICITIA.

Noli hoc mihi offerre, noli hoc, noli hoc, Hospes.
Satis superque *sunt* quæ passa sum elapso tempore :
quid opus est pluribus? sufficiunt præterita.

HOSPES.

Justa loqueris, domina, et bene dicis;
ex ante exantlatis enim postfutura judicas.
Sed jurejurando ego tibi mea verba obstringo :
nihil quod adversum tibi sit, unquam ego committam.
Non contaminabo fœdus amoris, non caritatem,
non faciam, per illa ipsa, quæ dixisti, tremenda verba.

AMICITIA.

Poterisne mihi hæc afferre dona nuptialia,
si tibi præbeam nuptiarum sponsionem?

HOSPES.

Quæ vero? dic; nam præbebo ego.

AMICITIA.

Potesne esse lætus de aliorum felicitate?

HOSPES.

Possum.

AMICITIA.

Malisque condolere alienis?

HOSPES.

Maxime.

AMICITIA.

Animumque fugere sinistrum et duplicem?
et eadem loquique et sentire in pectore?

HOSPES.

Etiam hoc maxime. Alia dehinc quærito.

AMICITIA.

Tuas res posthabere amicorum rebus?

HOSPES.

Plane.

AMICITIA

Pro amicis vel mori cupere multoties?

HOSPES.

Ita, vel mori.

AMICITIA.

Nec invidere iis qui tibi invident?

HOSPES.

Non.

ΦΙΛΙΑ.

Τοὺς δὲ βασκαίνοντας ἀγαπᾶν;

ΞΕΝΟΣ.

Πάνυ.

ΦΙΛΙΑ.

Δέδοικα, ταῦτα μὴ λόγῳ μὲν προσδέχῃ, ἔργῳ δ' ἀπαρνήσαιο.

ΞΕΝΟΣ.

Καὶ μὴν ὤμοσα.

ΦΙΛΙΑ.

Ἄθρει τὸν ὅρκον, ὡς ἐμὲ ξυλλαμβάνεις.

AMICITIA.

At etiam diligere invidos?

HOSPES.

Plane

AMICITIA.

At metuo, hæc ne lingua in te recipias, factis autem repudies.

HOSPES.

Atqui juravi sancte.

AMICITIA.

Custodi jusjurandum : nam sic me tecum habes.

ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΣΤΙΧΟΙ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΔΑΜ.

IGNATII VERSUS

IN ADAMUM.

Ἀγῶνας, ἆθλα καὶ παλαίσματα βλέπων,
ἃ τοῖς γενάρχαις ὁ προσερπύσας ὄφις
δι' ἡδονῆς ἔπλεξε συμπλακεὶς πάλαι,
καὶ τὴν πολυθρύλλητον ἧτταν θαυμάσας,
καὶ τῆς παλαιᾶς νῦν ἀρᾶς μεμνημένος,
ἣν ἐξ ἐκείνων ἡ βροτῶν εὗρεν φύσις,
ἐχθροῦ φανέντος τῆς πάλης ὑπερτέρου,
τῆς σῆς ἐν αὐτοῖς συμφορᾶς ἐπαισθάνου,
ὡς καὶ λελογχὼς τῶν ὁμοίων σκαμμάτων.
Ἐπεὶ γὰρ εἶδε τῶν νοητῶν τὴν φύσιν
ὁ πρὶν πεσὼν δύστηνος ἐκ φθορᾶς δράκων,
καὶ τὴν κάτω σύμπηξιν ἀρρήτῳ τάχει
λόγῳ παραχθεῖσάν τε καὶ βουλῇ μόνῃ,
οἷον τὸ σεπτὸν τῆς ἄνω κληρουχίας,
Χερουβὶμ, Ἀρχὰς καὶ Σεραφὶμ, καὶ Θρόνους,
Ἀρχαγγέλους, τάξεις τε φρικτῶν Ἀγγέλων,
γῆν, οὐρανὸν καὶ πᾶσαν τῶν ἄστρων θέσιν,
ὕδωρ τε καὶ πῦρ, ἀέρα ξὺν αἰθέρι,
φωστῆρα διφρεύοντα πρὸς τὴν ἡμέραν,
ἄλλον δὲ πυρσεύοντα νύκτα προσφόρως,
κτήνη τε, νηκτὰ πάντα καὶ πτηνῶν γένος,
καὶ πάντα κόσμον ἐν λόγῳ πεφηνότα,
τοῦτον δὲ χειρὶ καὶ προβουλίῳ μόνῳ **
λαβόντα τὴν ὕπαρξιν ἐνδεεστέραν,
καὶ δεσπότην δειχθέντα τῶν τεταγμένων,
ὡς παντὸς ἄλλου προκριθέντα τῷ λόγῳ,
τιμῆς τε πάσης ἔνθεν ἠξιωμένον,
ἐκ τοῦ δεδεῖχθαι τοῦ Θεοῦ κατ' εἰκόνα,
κινεῖ κατ' αὐτοῦ πᾶσαν ἐκ φθόνου πάλην,
ἕως ἀφῆκε τῆς Ἐδὲμ τοῦ χωρίου,
ἐν ᾧ τέθειτο καὶ φυτουργεῖν καὶ μένειν,
καὶ ταῖς ἐκεῖθεν ἐντρυφᾶν γεωργίαις·
Ἐδὲμ, τὸ πάντων θαῦμα τῆς ἕω τόπων,
ἣν τετράκλυστον ὥσπερ ἀρδεῦον ὕδωρ
φυτῶν ἁπάντων δεικνύει μαιεύτριαν,
πολλὴν φερόντων τέρψεως εὐμορφίαν,

Pugnas, certamina ac luctamina considerans,
quæ generis nostri auctoribus allapsus serpens
lubenter struxit olim colluctatus,
et diffamatam victoriam admiratus,
memorque nunc antiquæ imprecationis,
quam ex illis mortalium natura subiit,
hostis ubi prodiit e lucta superior,
tuam in his calamitatem intellige,
utpote qui in similia incidisti certamina.
Nam ubi vidit intelligibilium naturam
draco qui ante ex peccatis in perniciem ruerat,
et terrestrium compaginem ineffabili celeritate
verboque et voluntate sola productum
quam augusta sit superna cleruchia,
Cherubim, Principia et Seraphim et Thronos,
Archangelos, tremendorumque ordines Angelorum,
terram, cœlum et universum siderum ordinem,
aquam et ignem, aerem cum æthere,
luciferum sidus quod curru vehitur per diem,
alterumque quod noctem illustrat commode,
quadrupeda, natatilia omnia et volucrium genus,
atque totum mundum verbo productum,
hunc autem (*hominem*) manu solaque voluntate **
(*creatum et servientem sibi*) nactum creaturam inferiorem,] dominumque designatum omnium ordine creatorum,
quippe qui ceteris omnibus prælatus sit ob rationem
indeque honore omni habitus sit dignus,
utpote ad Dei imaginem formatus :
hæc videns dæmon nullam non ex invidia pugnam contra ipsum ciet,] donec ex Edem regione eum expulit,
in qua ut maneret agrosque coleret fuerat positus,
fruiturus iis quæ inde provenirent :
Edem, regionum Orientis omnium maxime admiranda,
quam quaterna scaturigine irrigans unda
constituit plantarum omnium obstetricem,
multam afferentium delectationis pulchritudinem,

καὶ πᾶσαν ὄψιν ἑστιώντων εἰς ἄγαν.
Ὥπερ δεδοικὼς ὁ πλάνος προσεγγίσαι,
ὡς οἷα χειρὶ τοῦ Θεοῦ λελημμένῳ
καὶ τὴν ἐκεῖθεν ὄψιν ὡραϊσμένῳ,
Εὔᾳ πρόσεισι τῇ φύσει νωθεστέρᾳ
καὶ τῇ πρὸς ἄνδρα προσβολῇ σοφωτέρᾳ,
ἣν εἰς βοηθὸν καὶ συνεργὸν τοῦ βίου,
πλευρᾶς ἐκείνου μικρὸν ἐξελὼν τρύφος,
ἔδειμε καὶ δέδωκεν αὐτῷ πανσόφως,
ἐνύπνιον δώρημα καὶ πόνων ἄκος·
οἷς καὶ παρασχὼν ἐντολῶν ὑποσχέσεις,
πάντων φυτῶν προὔτρεψε τὴν ἐξουσίαν,
ἑνὸς δὲ δὴ μάλιστα μὴ ψαύειν ὅλως·
ὡς, εἰ φάγοιεν, δεινὸν ἐκτίσαι μόρον,
εἴπερ δὲ μὴ τρώσειαν αὐτοῦ τὸν νόμον,
βιοῦν ἀλύπως εἰς χρόνων εὐκληρίας.
Ταύτῃ προσελθὼν, καὶ κορυσθεὶς καὶ πάλαι,
χωρεῖ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἀγῶνας, καὶ λέγει.

ΟΦΙΣ.

Τί δὴ πρὸς ὑμᾶς εἶπεν ὁ πλάσας, γύναι;
« μὴ τοῦδε προσψαύσητε τοῦ φυτοῦ μόνου· »
ὡς μὴ θεοὶ γένησθε βασκήνας, ἔφη.

ΕΥΑ.

Ἔφησε παντὸς ἐκ ξύλου βεβρωκέναι,
τούτου δὲ γεῦσιν τοῦ φυτοῦ φυγεῖν μόνον,
ὡς μὴ λάβοιμεν ἀντὶ βρώσεως μόρον.

ΟΦΙΣ.

Μὴ δὴ σὺ ταῦτα σαῖς φρεσὶ λαβοῦ, γύναι
ᾔδει γάρ· εἰ φάγοιτε τοῦ ξύλου μόνου,
ἔσεσθε πάντως ὡς θεοὶ, δεδορκότες.

ΕΥΑ.

Ἀδὰμ προσῆλθες τἀνδρί μου καὶ δεσπότῃ;
ἢ πάντα θαρσῶν ἧκες ὡς ἐμὲ, ξένε;
ἔγνως γὰρ ὡς πέφυκα τοῦδε δευτέρα.

ΟΦΙΣ.

Ἀδὰμ θελούσης οὐδὲν ἰσχύει, γύναι·
ἐφέψεται γὰρ, εἰ παραινέσεις, λόγοις,
καὶ δέξεται τάχιστα, σὺν σοὶ καὶ φάγῃ.

ΕΥΑ.

Ὄντως προσῆλθες ὡς ἐχούσῃ δειλίαν,
καὶ μηχαναῖς με τοῦτον ἐκλῦσαι λέγεις·
πρόσειμι λοιπὸν, εἴ γε δέξεται τάδε.

ΟΦΙΣ.

Μὴ δὴ προσέλθῃς τἀνδρὶ γεύσεως ἄτερ·
πρώτη δὲ πειράθητι, καὶ πρώτη φάγε·
πείσεις γὰρ οὕτως εὐπετῶς· γυνὴ γὰρ εἶ.

ΕΥΑ.

Ἔπεισας ὡς φάγοιμι, καὶ τῷ συζύγῳ
φαγεῖν παραινέσαιμι, σύμβουλε ξένε,
εἰ δὴ τύχοιμεν, ὧνπερ εἶπας, ἐλπίδων

---

et omnem obtutum mire pascentium.
Ad quem (*Adamum*) accedere seductor metuens,
utpote Dei manu formatum
et facie ad ejusdem imaginem facta ornatum,
Evam aggreditur, quæ quum natura esset stupidior,
mariti tamen consuetudine evasit prudentior,
quamque ipsi auxiliatricem vitæque sociam
parte parva ex ejus costis exempta
formavit ipsique dedit summa sapientia,
in somnis datum donum et ærumnarum medelam.
Quibus præbens mandatorum promissa,
omnium arborum concessit facultatem,
unam vero maxime vetuit ne vel tangerent :
nam si ederint, terribilem subituros mortem;
at si non læserint ipsius legem,
vitam molestiarum in omne tempus expertem sortituros.
Huic igitur appropinquans diu ante armata,
jam ad ipsa certamina accingitur, et dicit.

SERPENS.

Quid tandem Creator vobis dixit, mulier
« nolite hanc solam tangere arborem ? »
ne fiatis dii, ex invido dixit animo.

EVA.

Ex omni quidem dixit ligno nos posse manducare,
hujus vero solum arboris fructus ut fugiamus,
ne pro esu hoc mortem subeamus.

SERPENS.

Ne sint hæc tibi cordi, mulier :
sciebat enim *Deus*, quod, ex hoc solo ligno si manduca-
ritis,] oculi aperientur vestri et eritis prorsus sicut dii.

EVA.

Adamne adiisti conjugem meum ac dominum ?
aut ad me sponte præ audacia accessisti, hospes?
Noveras enim me illi esse subjectam.

SERPENS.

Nihil, te volente, Adam valebit, mulier.
Quem si adhortaberis, obtemperabit verbis tuis,
et accipiet celerrime fructum et una tecum comedet.

EVA.

Sane ut ad timidam accessisti ad me,
et me dolis hunc conficere posse dicis.
Adibo jam, si forte sit hæc accepturus.

SERPENS.

Noli convenire maritum quin de fructu ipsa ederis.
Tu prima periculum facito, tu prima edito :
sic enim facilius ipsi persuadebis; mulier enim es.

EVA.

Persuasisti ut ederem et conjugi meo
ut ederet sim auctor, consultor hospes,
si forte quæ dixisti sperata adipiscamur.

ΟΦΙΣ.

Μὴ δὴ βραδείας τὰς ὑποσχέσεις δίδου,
ὡς ἂν ταχείας τὰς ἐμὰς λήψῃ, γύναι·
τὸ γὰρ βραδῦνον οἶδε μὴ τίκτειν χάριν.

ΕΥΑ.

Ἄνερ, τὸ τερπνὸν τοῦδε τοῦ φυτοῦ βλέπων,
ἥδυνον ὡς μάλιστα γεῦσιν καὶ θέαν·
δέδεξο, καὶ γένοιο θεῖος, εἰ φάγοις.

ΑΔΑΜ.

Θεῖον τὸ δῶρον, εἰ παρέσχε τις ξένος;
καὶ πῶς θεὸν θήσει με γεῦσις, εἰ φάγω;
θεὸς γὰρ οὐδεὶς, ὃς μεθέξει βρωμάτων.

ΕΥΑ.

Ζητεῖς δὲ βέλτιόν τι τοῦ γνῶναι, φίλε,
φύσιν καλῶν τε καὶ κακῶν ἐν τῷ βίῳ;
Τούτου μετασχὼν, τοῖν δυοῖν πεῖραν λάβοις.

ΑΔΑΜ.

Καὶ πῶς γέ τις, τεθέντας ἐκβαίνων ὅρους
οὓς ὁ κτίσας ἔπηξεν ἠκριβωμένως;
Ὡς ἐκλάπης, τάλαινα, τῇ ῥαθυμίᾳ!

ΕΥΑ.

Ἔχεις ἀφορμὰς τὰς σαλευούσας ὅρους·
ἐμοὶ πρόσαψον, ἣν δέδοικας, αἰτίαν,
κἀγώ σε λύσω παντελῶς ὀφλήματος.

ΑΔΑΜ.

Ἰδοὺ, γέγευμαι· καὶ φθορὰν εἴσω, γύναι,
βλέπω συνεισρέουσαν ἐν τῇ κοιλίᾳ,
ἐξ ἧς, ἐγῷμαι, δεινὸς εἰσπέσῃ μόρος.

ΕΥΑ.

Καὶ τὴν ἐμὴν τρύχουσιν ἔνδον γαστέρα
ὠδῖνες, ἃς εἴληφα γεύσει τοῦ ξύλου,
ἐξ οὗ με παρήπαφε δυσμενὴς ὄφις.

ΑΔΑΜ.

Γυμνοὶ φανέντες, φεῦ! γύναι, τανῦν φράσον·
περιστελοῦμεν αἰσχύνην πῶς; εἰπέ μοι·
ὁρῶ γὰρ ὡς οὐκ ἔστιν αἰσχύνης σκέπη.

ΕΥΑ.

Τραχεῖα ταῦτα φύλλα συκῆς, ὡς βλέπεις.
Τούτοις περιστείλωμεν αἰσχύνης θέαν·
τραχὺς γὰρ ἡμῖν συμπεσεῖται νῦν βίος.

ΑΔΑΜ.

Ἔγνως τὸ δεινὸν ὀψέ πως τῶν σφαλμάτων,
καὶ τῆς δοθείσης νῦν ἐπῄσθου ζημίας·
οὐκοῦν τὸ κέρδος εἰσδέχου τῶν πρακτέων.

ΕΥΑ.

Ἔγνων παρακλαπεῖσα τὸν νοῦν ἀφρόνως,
καὶ σὰς ὑποφθείρουσα, σύζυγε, φρένας·
ὅθεν δέδειγμαι τῆς φθορᾶς παραιτία.

ΑΔΑΜ.

Οὐκ αἰσθάνῃ τοῖς ὠσὶν, ὦ γύναι, ψόφου,

SERPENS.

Noli tardas tuas promissiones exhibere,
meas ut celeres tu experiaris, mulier :
caret enim gratia quidquid fit tarde.

EVA.

Hujusce fructus, marite, delicias aspiciens
dulcedine afficias quantum maxime gustum et visum :
accipe, et fias sicut deus, si edere velis.

ADAM.

Divinumne hoc donum, si quis præbuit hospes?
et quomodo deum me reddet gustatio, si edero?
nemo est enim deus qui cibo fruitur.

EVA.

An tu quæras melius aliquid, amice, quam cognoscere
boni et mali in vita naturam?
Jam hinc si ederis, utrumque cognitum habebis.

ADAM.

Quomodo tandem, si quis limites transeat constitutos,
quos Creator tam exacte posuit?
Ut decepta es, misera, animi tui levitate!

EVA.

Habes causas quæ hos limites discutiant :
in memet congere culpam, quam times,
atque ego te omni crimine absolvam.

ADAM.

En, gustavi! jamque perniciem, mulier, intro
in ilia illapsam sentio :
unde, opinor equidem, terribilis mors in nos incidet.

EVA.

Meum quoque corrodunt intus ventrem
dolores, quos gustu ex arbore concepi,
ex quo serpens pessimus me seduxit.

ADAM.

En nos nudos, væh! mulier, jam loquere
quomodo pudorem velemus : dic mihi :
video enim non esse pudoris tegumentum.

EVA.

Dura hic folia ficus, ut vides.
His involvamus pudoris nuditatem :
dura namque inde vita nobis incidet.

ADAM.

Sero tandem peccatorum cognosti terribilem naturam,
et pœnam irrogatam nunc experta es :
mercedem ergo sustine culpæ.

EVA.

Sensi fallacia mentem meam esse abductam imprudentissime,] et tuum quoque, marite, animum a me corruptum :
unde me esse apparet perniciei auctorem.

ADAM.

Nonne exaudis, mea uxor, strepitum

ἄνωθεν, ὥσπερ ἐκ Θεοῦ, κτυπουμένου;
ὡς εὐλαβοῦμαι τὴν δίκην τῶν δρωμένων!

ΕΥΑ.

Ποδῶν Θεοῦ πάρεστιν εἰς ὦτα κτύπος,
οὗ δειλιῶσα τὴν παρρησίαν φέρειν,
σὺν σοὶ κρυβῆναι μᾶλλον εὐδοκῶ, φίλε.

ΑΔΑΜ.

Ποῖος τόπος κρύψει με καὶ κρυβήσομαι;
οὐδεὶς γὰρ ἔξω τοῦ Θεοῦ τόπος πέλει,
ἐν ᾧ φυγὼν λάθοιμι. Πλὴν ἕπου, γύναι.

ΘΕΟΣ.

Ἀδὰμ, τὸ πάντων κτισμάτων ὑπερφέρον,
τὸ τῆς ἐμῆς μέλημα χειρὸς καὶ κτέαρ,
ποῦ νῦν ἔβης; καὶ ποῖος ἀνθ' οἵου πέλεις;

ΑΔΑΜ.

Οἱ σοὶ λόγοι με γυμνὸν ὄντα καὶ πόδες
εἰς προῦπτον οὐκ ἐῶσιν ἐλθεῖν· ἀλλά γε
δεινὴ φυγή με συμποδίζει καὶ φόβος.

ΘΕΟΣ.

Τίς, ὦ τάλαν, σὰς νῦν παρήγαγε φρένας,
καὶ τὴν γύμνωσιν ἄρτι δεικνύει βλέπειν,
εἰ μὴ προσῆλθες οἷς προσελθεῖν οὐ θέμις;

ΑΔΑΜ.

Γυναικὶ πεισθεὶς, ἣν δέδωκας ὁ πλάσας,
πολλὴν φερούσῃ πεισμονὴν ἐκ τοῦ λέγειν
ξύλῳ προσῆλθον, οὗ φαγεῖν οὐκ ἦν θέμις.

ΘΕΟΣ.

Ἐπεὶ γυναικὸς εὑρέθης ἡττημένος,
καὶ τῆς ἐφετμῆς τῆς ἐμῆς παρεκλάπης,
ἔσῃ γεωργῶν τὰς ἀκάνθας τοῦ βίου,
αὔξων ἐπαύξων σὺν στεναγμῷ καὶ λύπας.
Τέξῃ δὲ τέκνα σὺν λύπαις, θνητὴ φύσις.
Ἱδρῶσι τὸ πρόσωπον ἐρραντισμένος
φαγῇ τὸν ἄρτον ἐν κόποις καὶ φροντίσιν,
ἕως, ἐὼν γῆς γηγενὴς, παλινδρόμει.

cœlitus velut de Deo venientem?
quantum criminis commissi vindictam exhorresco!

EVA.

Dei pedum ad aures accidit sonitus,
cujus metuens vocem increpantem sustinere
satius duco tecum me, amice, abscondere.

ADAM.

Quis me locus condet ita ut vere absconditus sim?
nullus enim locus extra Deum est
quo confugiam et lateam. Sed sequere, uxor

DEUS.

Adam, rerum creatarum princeps,
manuum mearum opus ac possessio:
quo nunc ivisti? qualis ex quali es factus?

ADAM.

Vox tua ac pedes (*adventus*) me nudum
venire in conspectum non sinunt: sed enim
fuga trepida ac metus me cohibent.

DEUS.

Quis, o miserrime, tuam nunc mentem seduxit,
et nuditatem jam tibi ostendit conspicuam,
nisi aggressus esses quæ nefas est aggredi?

ADAM.

Uxori fidens, quam dedisti, Creator,
multam afferenti persuasionem verbis suis,
accessi ad arborem, unde edere non erat fas.

DEUS.

Quia a muliere inventus es seductus,
mandatique mei oblitus,
eris colens spinas vitæ,
augens adaugens cum lamentatione gemitus.
Paries filios in doloribus, mortalis natura.
Sudore vultum conspersus
edes panem in laboribus et sollicitudinibus,
donec revertaris in terram de qua sumptus es.